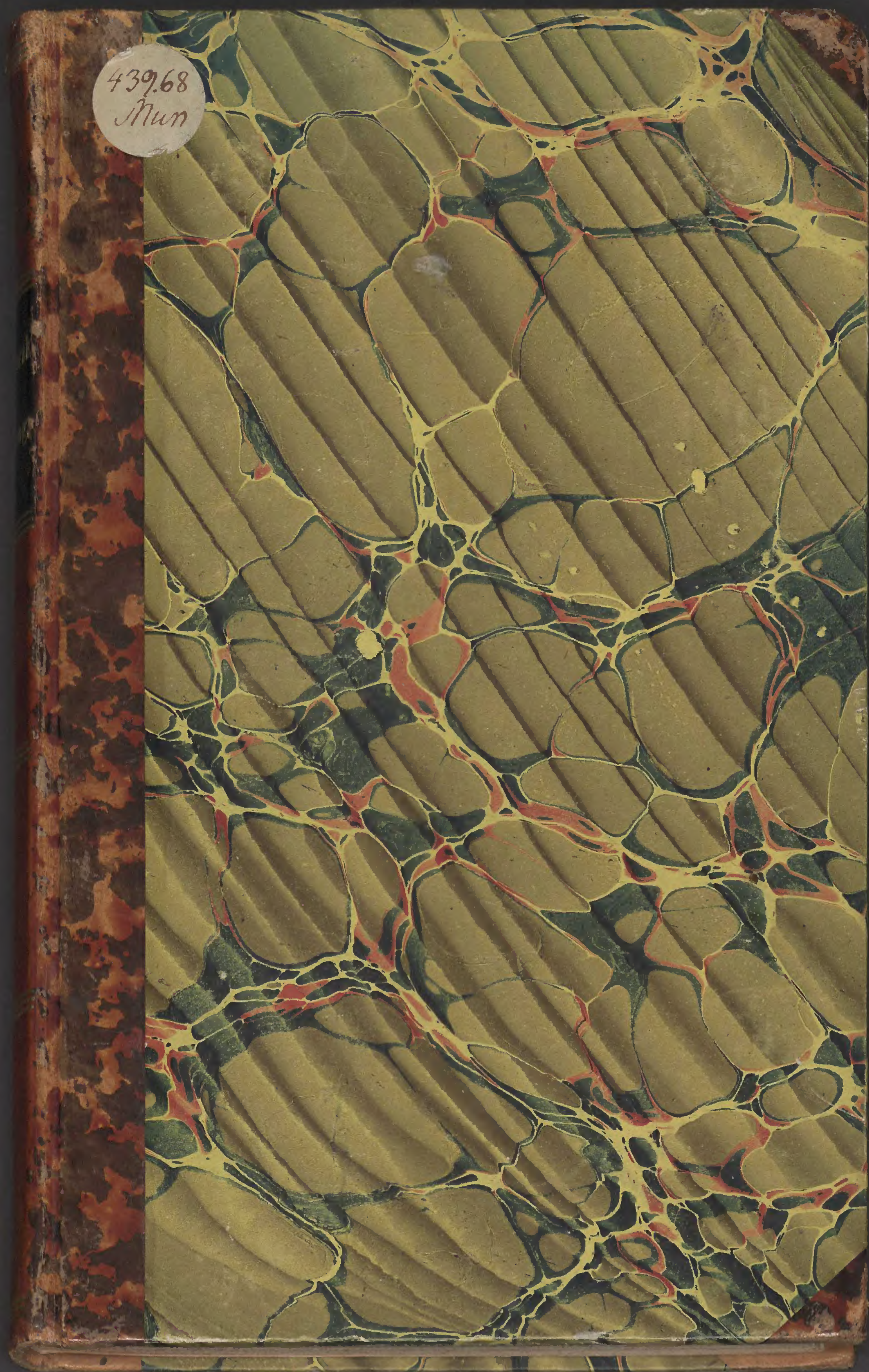

[illegible]

OLDNORSK LÆSEBOG

MED TILHÖRENDE GLOSSARIUM.

Udgiven af

P. A. Munch og **C. R. Unger.**

CHRISTIANIA.

Forlagt af Johan Dahl.

1847.

Fortale.

Den oldnorske eller Norrona-Literaturen, af hvilken vi her forelægge vore Landsmænd en lille Exempelsamling som Læsebog for Begyndere, tilhörer, som vi allerede i Fortalen til den af os udgivne Grammatik have antydet, udelukkende Norge og dets Colonilande, fornemmelig Island. Hverken Sverige eller Danmark, hvis Mundarter kun i de ældste Tider og tildels endnu för Literaturens egentlige Begyndelse nogenlunde stemmede med Norges, have den ringeste Del deri.

Inden den oldnorske Literaturs egne Enemærker at drage Grændsen mellem hvad der tilhörer Norge i streng Forstand, og hvad der nærmest kan kaldes islandsk Literatur, lader sig neppe gjöre med fuldkommen Bestemthed. Der ere vistnok en Mængde Oldskrifter, om hvis Tilbliven paa Island der ei kan være mindste Tvivl, og med Hensyn til hvilke Spörgsmaalet er let besvaret; men det ligger ogsaa i Sagens Natur, at der gives ikke faa, der med ligesaastor Föie kunne henföres til det ene, som til det andet Land, ei at tale om, at enkelte ogsaa tilhöre de mindre Colonilande. Da imidlertid den Fortjeneste, Island har erhvervet sig af vor Oldliteratur ved at bevare den paa en Tid, da den hos os tilligemed Sproget forsömtes, berettiger det til at fordre sit Navn udtrykkeligen nævnt, hvor det gjælder at opregne Oldliteraturens Hovedværker, ville vi ogsaa her, idet vi give en kort Udsigt over den oldnorske Literatur, forsöge en saadan Skjelnen, som den ovenomtalte, uagtet vi oprigtigen tilstaa, at den i sig selv baade er af liden praktisk Interesse, og derhos endog vildledende for den, der ei har Anledning til nærmere at undersöge Sagen.

Den oldnorske Literatur er dels prosaisk, dels poetisk. Til den poetiske höre de ældste, os opbevarede Sprog-Levninger, nemlig Eddadigtene og de ældste Skaldekvad. Af den prosaiske udgjör den historiske eller saakaldte Sagaliteratur den fornemste, eller idetmindste for de Fleste interessanteste Afdeling. Ordet Saga eller Sagn betegner, som bekjendt, egentlig kun det samme som det nyere Skriftsprogs „Sagn", men dette Ords Betydning udtömmer dog ikke paa langt nær det rette Begreb om en virkelig Saga. En Saga er ei alene et Sagn eller en Tradition, men en Tradition i en fast og bestemt Form og som et sluttet Helt, hvortil vel et og andet Uvæsentligt kunde föies, men kun lidet borttages eller forandres. Dette udgjör det Væsentligste og Charakteristiske ved Sagaen. Den historiske Saga er endog en saadan fast Tradition, opstaaet umiddelbart efter Begivenheden selv, blandt Öienvidnerne, og af disse overleveret til fölgende Slægter. Det fölger ligefrem af dens Tilbliven, at medens den paa den ene Side, udsprungen af og ved Begivenheden selv, meddeler denne med en Livlighed og Anskuelighed, der ligesom rykker Læseren tilbage i Tiden, lader Begivenheden foregaa for hans Öine, og ikke lader Tvivl tilbage om Troværdigheden, kan der paa den anden Side ei være Tale om at opgive denne eller hin navngivne Mand som Forfatter. Folket, Samtiden var Forfatteren, ja man kunde endog sige om Sagaen hvad det heder i og om den saakaldte „endelöse Vise" „at den har gjort sig selv". Findes endog undertiden enkelte Mænd nævnte,

som de der have skrevet eller ladet skrive en Saga, kan man blot kalde dem Nedskrivere eller Afskrivere, i det höieste sige at de have skriftligen redigeret den allerede forefundne Text. Naar derimod, hvad sjælden finder Sted i vor Oldtidsliteratur, en eller anden Videnskabsmand optræder som virkelig selvstændig Gransker eller kritisk Bearbeider af det allerede forhaandenværende Stof, da undlader han ligesaalidt her, som andetsteds, at navngive sig.

Sagaerne, som den længste Tid forplantedes ved mundtlig Tradition, begyndte ikke at nedskrives förend henimod sin Slutningsperiode, eller omtrent et Aarhundrede för den Tidspunkt, da de ophörte at fremstaa umiddelbart af Folkets egen Mund, med andre Ord: ophörte at være Sagaer i egentlig Forstand. För Aar 1100 blev vel neppe nogen Saga fört i Pennen, og ved Midten af det 13de Aarhundrede kan man vel sige at Saga-Forfattelsen, idetmindste i Norge, ei blev Folkets, men Skribenternes Sag.

Af Sagaerne ere de streng historiske de bedste. Man har og en Mængde fabelagtige, tildels endog blotte Æventyr; om flere af disse veed man, at de temmelig tidligt vare i Folkemunde, men de fleste synes dog at være os opbevarede i en forholdsvis nyere og forvansket Form.

Da de historiske Sagaer ere udsprungne af samme Jordbund som de omhandlede Begivenheder selv, er det klart, at deres eget Indhold viser, til hvilken Literatur, den norske i indskrænket Forstand, eller den islandske, de ere at henföre. Til den islandske Literatur höre saaledes alle de Sagaer, der som Hovedgjenstand omhandle Begivenheder paa Island. Hvilke disse ere, findes nöiagtigen opgivet i Müllers Sagabibliothek, 1ste Bind. De ældste og bedste ere Njáls, Egils, Vígaglúms, Heiðarvíga, Gunnlaugs ok Hrafns o. fl. Sagaer; blandt de yngste er Biskop Laurentius's Saga, forfattet i Midten af 14de Aarhundrede, og neppe opstaaet hos Folket, men nedskreven af en Klostergeistlig. Paa Færöerne maa Færeyingasaga (indeholdende den fornemste færöiske Æts Historie indtil Midten af 11te Aarhundrede) være bleven til; paa Orknöerne ligeledes Orkneyingasaga, der fortæller Jarlernes Historie indtil Slutningen af 12te Aarhundrede, ligesaa den hellige Magnus Jarls Saga. I Norge have derimod de mange og store saakaldte norske Kongesagaer udviklet sig. De ere nedskrevne, tildels ved Islændinger, i forskjellige mere eller mindre vidtlöftige Redactioner. Den ældste og korteste (fra c. 1190) er det saakaldte Ágrip, trykt i Fornmanna Sögur 10de B. og Samlinger til det norske Folks og Sprogs Historie 2det B. En i Norge skreven fragmentarisk Bearbeidelse er den saakaldte Fagrskinna, skreven omtrent mellem 1230—50. En ældgammel og fortrinlig islandsk Afskrift af de vidtlöftige Kongesagaer fra Magnus den Gode til Magnus Erlingssön er Morkinskinna, fra omtr. 1200. Andre Bearbeidelser af de vidtlöftigere Kongesagaer ere de forskjellige Bearbeidelser af Olaf Tryggvesöns Saga, Olaf den Helliges Saga, og de paafölgende Kongers Sagaer (Hrokkinskinna og Hryggjarstykki). En kortere Bearbeidelse af de norske Kongesagaer indtil Magnus Erlingssön, forsynet med en Indledning, indeholdende et Forsög til Kongeslægtens Historie för Harald Haarfagre, er den bekjendte Heimskringla, der tillægges Snorre Sturlasön († 1241) *), Sverres Saga bearbeidedes, som man tror, af Karl Abbed og Styrmer († 1265); Haakon Haakonssöns

*) De her anförte Navne: Fagrskinna, Morkinskinna, Heimskringla o. fl. ere ei gamle, men opfundne af Torfæus, for dermed at betegne de Haandskrifter, han benyttede.

af den islandske Lagmand Sturla Thordssön († 1284) der og forfattede Sönnen Kong Magnus's Saga. Det mest omfattende Verk over Norges Historie, sammenskrevet paa Island i Slutningen af 14de Aarhundrede, er den saakaldte Flatöbog, der indeholder Kongesagaerne ligefra Harald Haarfagre til Haakon Haakonssöns Död i deres allervidtlöftigste Form, og desuden indfletter baade Færeyingasaga og Orkneyingasaga foruden en Mængde Smaafortællinger (þættir).

Her kunne vi altsaa paa en Maade regne de islandske Sagaer til den islandske og de norske til den norske Literatur. Men efter samme Princip skulde man da ogsaa regne Færeyingasaga til den færöiske, og Orkneyinga samt Magnus Jarls Saga til den orknöiske Literatur, og man fik saaledes ikke mindre end 4 forskjellige Literaturer (maaske endog 5, hvis man vilde regne den grönlandske med) inden den norske Nationalitets og Sprogenheds Grændser. Allerede heraf indsees fuldeligen det Ubekvemme, ja endog Urigtige ved al saadan Skjelnen.

Hvad de fabelagtige Sagaer angaar, da have de vistnok været ligesaameget i Omlöb i Norge, som paa Island, og nogen Skjelnen for deres Vedkommende er derfor ei tænkelig. Nogle af disse, som Völsungasaga og Hervararsaga, beskrive Begivenheder, der vedkomme ei saameget den skandinaviske, som den tydske Gren af det germaniske Urfolk, og sees tydeligt at slutte sig til ældgamle Kvad, der endnu fuldstændigen (som Eddadigtene, der ligge til Grund for den förste) eller kun for en Del (som de, hvorpaa Hervararsaga er bygget) ere opbevarede. Andre ere senere Bearbeidelser af Sagnene om danske og norske Helte, hvis overordentlige Bedrifter gjorde dem ligesom fælles for hele Norden (som Rolf Krake, Ragnar Lodbrok, Half, Fridthjof, o. fl.). Atter andre ere, som ovenmeldt, blotte Æventyr.

Særegen i sit Slags er Knýtlingasaga, indeholdende Begivenhederne i Danmark fra Knut den Mægtige til Valdemar I, og, som det tydeligt kan sees, forfattet paa Island i det 13de Aarhundrede, maaske af Sturla Thordssöns Broder Olaf Hvitaskald.

Island kan derhos opvise en navngiven historisk Gransker og Forfatter, Presten Are hinn fróði (1068—1148), der udarbeidede sin lille saakaldte Íslendingabók eller chronologisk Fremstilling af de vigtigste Hovedbegivenheder paa Öen, og som rimeligvis derhos fra förste Færd af har udarbeidet Landnámabók eller den udförlige Beretning om Islands Bebyggelse og Hovedslægterne i enhver Egn; siden er Skriftet forögct af forskjellige andre Forfattere.

Blandt prosaiske Skrifter udenfor Sagaliteraturen indtage Lovene den fornemste Rang. Af disse ere kun den ældste islandske civile Ret (Grágás) og den ældste Kristenret (Thorlaks og Ketils) helt forfattede paa Island. Den nyere islandske Civillov, Jónsbók kaldet, er forfattet i Norge, den nyere Kristenret, given af Biskop Arne, er formet efter den norske Erkebiskop Jons Kristenret. De fornemste norske Love ere den ældre Gulathingslov, den ældre Frostathingslov, den nyere Landslov, Hirdskraa, og en Mængde Retterböder eller Forordninger.

Dernæst maa man nævne en Mængde Prædikener, Helgenhistorier og andre Sager af religiöst Indhold, der endnu ikke ere fuldstændigt undersögte, men som fra Sprogets Side ere mærkelige, da de næsten alle forefindes i ældgamle Afskrifter. Af de historiske Böger i det gamle Testamente har man en gammel fri norsk Oversættelse eller rettere Paraphrase, kaldet Stjórn.

En egen Klasse af norske Oldskrifter udgjöre de mange Oversættelser af de i Eng-

land, Frankrige og Tydskland almindelige Ridder- og Helte-Æventyr, der besörgedes i Norge under Kong Haakon Haakonssön og hans nærmeste Efterfölgeres Regjering, især ved Haakon Haakonssöns egen, og senere ved hans Sönnesöns Dronning Eufemia's Foranstaltning. Blandt disse kunne nævnes: Flores og Blanzeflor, Tristram og Isodd, Artus og hans Riddere, o. fl.; herhen hörer og Vilkinasaga, en Oversættelse af den tydske Bearbeidelse af Völsunga-Sagnene.

Et herligt og i sit Slags eneste Skrift er det bekjendte „Konungsskuggsjá" eller Kongespeilet, forfattet paa Helgeland omtrent ved Aar 1200, indeholdende philosophisk-religiöse Betragtninger og praktiske Leveregler for Handelsmænd, Krigere og Hofmænd, alt i et særdeles ziirligt Sprog.

Den bekjendte, för omtalte Snorre Sturlasön paa Island tillægger man den saakaldte yngre Edda, fremstillende det hedenske Religionssystem, og ledsaget af Skálda, en Anvisning til at gjöre Vers, med en Mængde Exempler, hentede fra de bedste Skalde.

Endelig har man en overordentlig Mængde (flere Tusender) af Breve, offentlige og private, forfattede i det oldnorske Sprog, ikke, som i andre Lande sædvanligt, paa Latin. Sproget i disse Breve er nogenlunde rent til endnu over Aar 1400.

Den poetiske Literaturs bedste Del bestaar af de ældste mythisk-heroiske Digte og de navngivne Skaldes Kvad. De förste, hvoraf den ældre Edda indeholder de fleste, ere meget gamle, og neppe noget af dem yngre end det 9de Aarhundrede; enkelte, som Völuspá, naar vel endog op i det 6te eller 7de. Hvor disse Kvad ere at henföre, er klart nok, thi da de ere blevne til förend Island opdagedes, tilhöre de ene og alene Norge.

De navngivne Skaldes Kvad findes mestendels opbevarede i Kongesagaerne stykkevis som Bestyrkelse for Sandheden af denne eller hin Beretning. De ældste af disse Skalder vare norske, f. Ex. Thjodolf fra Hvin, Thorbjörn Hornklofe, Eyvind Skaldaspiller o. a. Fra den förste har man endnu det Meste af et stort mythologisk Digt om Thors Kamp med Geirröd og Rugner, kaldet Haustlöng. Af Eyvind besidde vi det fortræffelige Hákonarmál, som ogsaa her meddeles. Siden var det især Islændinger, der befattede sig med Digtekunsten, af saadanne Skalder kunne nævnes Einar Skaalaglam under Haakon Jarl, Halfred Vandrædaskald under Olaf Tryggvesön, Sighvat under Olaf den Hellige og Sönnen Magnus, Arnor Jarlaskald under Harald Haardraade.

Senere opstode de saakaldte Rímur, hvorved især historiske Sagaer paraphraseredes. I Norge og paa Færöerne og Orknöerne dannede de Overgangen til de saakaldte Kæmpeviser.

I nærværende Læsebog ere de prosaiske Stykker anförte i historisk Orden efter Materien, nemlig af mythiske Beretninger No. 1—3; Beretninger af norske Kongesagaer No. 4—8; Beretninger af islandske Sagaer, oplysende Skikke og Sæder i Norge i Middelalderen 9-11; Beretninger om Helte paa Island og i Norge 12, 13; Pröve af en oversat Ridderroman, No. 14; af Kongespeilet, No. 15; Homilier og Prædikener, No. 16. Endelig ere Pröver paa den senere Brevstil anförte i Anhanget. Da imidlertid Stykkerne af Sturlungasaga unegteligen ere de vanskeligste, gjör man rettest i at gjemme dem tilsidst. Hvad Stykkerne selv angaar, da bemærkes:

No. 1, Völsunger og Niflunger samt No. 2, Rolf Krake, ere tagne af Snorra-Edda, anden Del, eller Skálda, fra omtrent 1220—40.

No. 3, Starkad og Vikar, af Starkaðar-þáttr eller Episoden om Starkad, optagen i den ellers fabelagtige Gautreks Saga men öiensynlig uafhængig af denne, og meget ældre.

No. 4, 5 Ragna Adilsdatter, Haakon den Godes Död og Slaget ved Svolder, af Fagrskinna, fra förste Halvdel af 13de Aarhundrede.

No. 6, 7 og 8, Audun den Vestfjordske, Brand den Gavmilde og Magnus Barfods Fald, af Morkinskinna, den ældste af de vidtlöftige Kongesagaer (fra henv. 1200).

No. 9 og 10, Thorgils Skarde og Sturla Thordssön hos Kong Magnus, af Sturlungasaga, hvis fornemste Bearbeidelse tilskrives Sturla Thordssön selv, og er at henföre til anden Halvdel af 13de Aarhundrede.

No. 11, Islænderen Laurentius Kalfssön i Norge, af Laurentius's Saga, forfattet paa Island i 2den Halvdeel af 11de Aarhundrede. Sproget er her ingenlunde saa godt som i de foregaaende, og nærmer sig langt mere til den Stil der hersker i de i Anhanget meddelte Breve.

No. 12, Kveldulf og hans Sönner Thorolf og Grim, af den gamle, ypperlige Egils Saga, nedskreven i det seneste ved 1200.

No. 13, Gunnar og Njaal, af den som ypperst og blandt de ældste af alle Sagaer anseede Njálssaga.

No. 14, Tristrams Födsel, af den i Aaret 1226 paa Haakon Haakonssöns Foranstaltning fra Fransk oversatte „Tristrams Saga ok Isoddar".

No. 15, af Kongespeilet. Afskriften, hvorefter Stykket er taget, er neppe yngre end Aar 1200.

I den poetiske Inddeling staa först Eddadigtene, dernæst Skaldekvad, og endelig en Ríma. Denne sidste er lettest, Skaldekvadene vanskeligst, at forstaa.

No. 17 og 18 ere tagne af den ældre Edda. Begge Kvad ere sikkert ikke yngre end Aar 800.

No. 19. Brudstykker af et gammelt Kvad om Harald Haarfagres Hof. Her ere flere Stykker hentede sammen fra forskjellige Kanter, og forskjellige Forfatternavne angives. I Fagrskinna, hvor det Meste forefindes, opgives Thorbjörn Hornklofe som Forfatter af V. 1—6, og 15—21, Thjodolf fra Hvin derimod af V. 7—11. I Heimskringla nævnes Thorbjörn som Forfatter af V. 6, 7—11 og 11. I Flatöbogen nævnes Audun Illskælda, ogsaa en af Harald Haarfagres Hofskalde, som Forf. af V. 21, forresten Thjodolf som Forf. af V. 7—11, 13 og 11. Den y. Edda nævner Thjodolf som Forf. af V. 11 og 12, Olaf Tryggvesöns Saga Thorbjörn som Forfatter af V. 14. At alle Versene have hört til et og samme Digt, derom vidner baade Indholdet, og desuden den særegne Indklædning, idet Samtaleformen (mellem Valkyrjen og Ravnen) næsten overalt vedbliver; ja endog den sjældne Art af Fornyrðalag (Málaháttr) synes at antyde Enheden. Men de gamle Sagamænd have aabenbart været uvisse om, hvilken af Kong Haralds Skalde det nærmest var at tilskrive. Rettest er det maaske derfor at antage, at det er digtet ved hans Hof af tre af hans fornemste Skalde, Thorbjörn, Thjodolf og Audun. Maaske og den 4de af dem, den i Stykket af Egils Saga No. 12 omtalte Ölvir Hnúfa (se þáttr af skáldum Haralds konungs hárfagra i Fornm. S. III S. 65) har haft Del deri.

No. 20, Eriksmaal, blev efter Gunhild Kongemoders Foranstaltning forfattet over den i England faldne Erik Blodöxe. Der siges udtrykkeligt i Fagrskinna, at Hákonarmál digtedes derefter. Man kjender ikke mere deraf, end hvad her meddeles.

No. 21, Hákonarmál, digtet af Eyvind Skáldaspillir over hans Ven og Frænde Kong Haakon den Gode ved dennes Död 960.

No. 22, Vellekla, digtet over Haakon Jarl af hans Hofskald Einar Skaalaglam fra Island. Den haves ikke fuldstændig.

No. 23, Hrynhenda, digtet til Ære for Magnus den Gode af Islændingen Arnor Jarlaskáld, se Harald Haardraades S. i Fornm. S. 6 B. Cap. 24. Heller ikke fuldstændig.

No. 24, Olafs drápa, digtet efter Svolderslaget Aar 1000 til Minde om Kong Olaf Tryggvesön af hans Hirdmand Skalden Hallfred Vandrædaskald fra Island; efter Sveinbjörn Egilssöns Udgave, Viðeyjar Klaustri, 1832.

No. 25, Búadrápa, digtet af Thorkel Gislason, sandsynligvis kort efter Jomsvikingeslaget 995.

No. 26, Olafsríma, af Einar Gilssön, udskreven af Flatöbogen, og formodentlig fra det 13de eller 14de Aarhundrede.

Biskop Haakons Breve, meddelte i Anhanget, ere tagne af den 4de Tome af de bartholinske Samlinger, hvor de findes afskrevne af Arne Magnussön efter en nu taht Pergamentscodex, der har tilhört Capitlet i Bergen. Biskop Eysteins Brev findes i den saakaldte „röde Bog", eller Fortegnelsen over Kirkegodset i Oslo Stift, optagen af Biskop Eystein henved Aar 1400. Brevet, som i denne Bog naturligvis kun er en Copi, er indfört omtrent ved 1430. Vi have anvist disse Stykker Plads i Anhanget fordi de ei kunne sættes ved Siden af den egentlige klassiske Literatur, medens vi dog maatte optage dem for at levere Exempler fra den Periode, da Sproget som Skriftsprog nærmede sig sin Undergang. Man maa imidlertid indrömme at Sproget endog i Brevet fra 1395 i det Hele taget er upaaklageligt.

Da det her ei har været vor Hensigt at levere andet end Övelsesstykker for Begyndere, have vi og troet at have frie Hænder med Hensyn til Textens Behandling. Vi have overalt forandret Retskrivningen efter de i Grammatiken opstillede Regler, saaledes at der gjennem hele Bogen hersker fuldkommen Enhed. Ved vanskelige og forvanskede Steder have vi tilladt os berigtigende Conjecturer og Udeladelser, fornemmelig i Kvadene. Dette gjælder især Kvadene No. 19 og 20 (om Harald Haarfagre og Eriksmaal). I den förste lyde de 3 förste Linjer af V. 2 med Varianter efter Codices saaledes:

Vitr (Víg) þóttisk valkyrja,
værar (verar) ne váru
þekkirren non hinni framleito (þækkir suamo enne framsotto).

I Eriksmaal staar der i V. 3

Heimsku mæla
skaltu hinn horski Bragi
þóat þu vel hvat vitir.

Begge disse Steder ere öiensynligen forvanskede ved ukyndige Afskrivere, og maatte berigtiges. Desværre er det dog blot det sidste Sted, hvor vi med nogenlunde Sikkerhed tör paastaa at have rammet det Rette. Stedet i No. 19 er og bliver misligt, men vi kunde dog ei for dette ene Steds Skyld undlade at optage det hele smukke, hidtil utrykte, Digt. Förste Vers af Eriksmaal er berigtiget efter Skálda.

En Forklaring af de vanskeligste Steder i den poetiske Del, med Oplösning eller Construction af de mest indviklede Viser, fölger umiddelbart efter Læsetykkerne. Endelig er et Glossarium tilföiet. Ved dettes Ordning er intet andet at mærke, end at æ er anseet som sammensat af a og e, altsaa anfört mellem a d og a f, ligeledes œ mellem o d og o f.

De Ord, der kun findes i Skaldesproget, ere betegnede med en Stjerne.

Nogle Trykfeil der have indsneget sig, findes antegnede paa Rettelses-Listen.

P. A. Munch. C. R. Unger.

---

1. Völsunger og Niflunger.

Af Snorra-Edda.

Svá er sagt at þrír Æsir fóru at kanna heim allan: Óðinn ok Loki ok Hœnir; þeir kómu at á nökkurri, ok géngu með ánni til fors nökkurs, ok við forsinn var otr einn, ok hafði tekit lax or forsinum ok át blundandi. þá tók Loki upp stein, ok kastaði at otrinum, ok laust í höfuð honum; þá hrósaði Loki veiði sinni, at hann hefði veitt í einu höggi otr ok lax: tóku þeir þá laxinn ok otrinn ok báru með sér, kómu þá at bœ nökkurum ok géngu inn, en sá búandi er nefndr Hreiðmarr er þar bjó; hann var mikill fyrir sér ok mjök fjölkunnigr. Beiddust Æsir at hafa þar náttstað, ok kváðust hafa með sér vist œrna, ok sýndu búandanum veiði sína. En er Hreiðmarr sá otrinn, þá kallaði hann sonu sína Fafni ok Regin, ok segir at Otr bróðir þeirra var drepinn, ok svá hverir þat höfðu gert. Nú ganga þeir feðgar at Ásunum, ok taka þá höndum ok binda, ok segja þá um otrinn at hann var sonr Hreiðmars. Æsir bjóða fyrir sik fjörlausn, svá mikit fé sem Hreiðmarr sjálfr vill á-kveða, ok varð þat at sætt með þeim, ok bundit svardögum. þá var otrinn fleginn, tók Hreiðmarr otrbelginn ok mælti við þá, at þeir skulu fylla belginn af rauðu gulli, ok svá hylja hann allan, ok svá skal þat vera at sætt þeirra. þá sendi Óðinn Loka í Svartálfa-heim, ok kom hann til dvergs þess er heitir Andvari; hann var fiskr i vatni, ok tók Loki hann höndum, og lagði á hann fjörlausn alt gull þat er hann átti í steini sínum; ok er þeir koma í steininn, þá bar dvergrinn fram alt gull þat er hann átti, ok var þat allmikit fé. þá svipti dvergrinn undir hönd sér einum litlum gullbaug, þat sá Loki ok bað hann framláta bauginn. Dvergrinn bað hann taka eigi af sér bauginn, ok lézt mega œxla sér fé af bauginum, ef hann héldi. Loki kvað hann eigi skyldu hafa einn pening eptir, ok tók bauginn af honum ok gékk út; en dvergrinn mælti at sá baugr skyldi vera hverjum höfuðsbani er átti. Loki segir at honum þótti þat vel, ok sagði at þat skyldi haldast mega fyrir því, sá formáli, at hann skyldi flytja þeim til eyrna er þá tœki við. Fór hann í braut til Hreiðmars, ok sýndi Óðni gullit, en er hann sá bauginn, þá sýndist honum fagr, ok tók hann af fénu, en greiddi Hreiðmari gullit. þá fyldi hann otrbelginn sem mest mátti hann, ok setti upp er fullr var; gékk þá Óðinn til, ok skyldi hylja belginn með gullinu. þá mælti hann við Hreiðmar, at hann skal sjá hvárt belgrinn er þá allr huldr; en Hreiðmarr

leit til ok hugði at vandliga, ok sá eitt granahár, ok bað hann hylja, en at öðrum kosti væri lokit sætt þeirra. Þá dró Óðinn fram bauginn, ok huldi granahárit, ok sagði at þá váru þeir lausir frá otrgjöldunum. En er Óðinn hafði tekit geir sinn, en Loki skúa sína, ok þurftu þá ekki at óttast, þá mælti Loki at þat skyldi haldast er Andvari hafði mælt: at sá baugr ok þat gull skyldi verða þess bani er átti, ok hélzt þat síðan.

Hreiðmarr tók þá gullit at sonargjöldum, en Fafnir ok Reginn beiddust af nökkurs í bróðurgjöld; Hreiðmarr unni þeim enskis penings af gullinu: þat varð úráð þeirra bræðra at þeir drápu föður sinn til gullsins. Þá beiddist Reginn at Fafnir skyldi skipta gullinu í helminga með þeim. Fafnir svarar svá, at lítil ván var, at hann mundi miðla gullit við bróður sinn, er hann drap föður sinn til gullsins, ok bað Regin fara braut, en at öðrum kosti mundi hann fara sem Hreiðmarr. Fafnir hafði þá tekit hjálm, er Hreiðmarr hafði átt, ok setti á höfuð sér, er kallaðr var œgis-hjálmr, er öll kvikendi hræðast er sjá, ok sverð þat er Hrotti heitir. Reginn hafði þat sverð er Refill er kallaðr, flýði hann þá braut, en Fafnir fór upp á Gníta-heiði, ok gerði sér þar ból, ok brást í orms líki, ok lagðist á gullit.

Reginn fór þá til Hjálpreks konúngs á Þjóði, gerðist þar smiðr hans; þá tók hann þar til fóstrs Sigurð son Sigmundar sonar Völsungs ok son Hjördísar dóttur Eylima. Sigurðr var ágætastr allra herkonunga at ætt ok afli ok hug. Reginn sagði honum til hvar Fafnir lá á gullinu, ok eggjaði hann at sœkja gullit. Þá gerði Reginn sverð (þat er Gramr), er svá hvast var at Sigurðr brá niðr í rennanda vatn, ok tók í sundr ullarlagð, er rak fyrir strauminum at sverðsegginni. Því næst klauf Sigurðr steðja Regins ofan í stokkinn með sverðinu. Eptir þat fóru þeir Sigurðr ok Reginn á Gníta-heiði. Þá gróf Sigurðr gröf á veg Fafnis, ok settist þar í. En er Fafnir skreið til vatns, ok hann kom yfir gröfina, þá lagði Sigurðr sverðinu í gegnum hann, ok var þat hans bani. Kom þá Reginn at, ok sagði at hann hefði drepit bróður hans, ok bauð honum þat at sætt, at hann skyldi taka hjarta Fafnis ok steikja við eld, en Reginn lagðist niðr ok drakk blóð Fafnis, ok lagðist at sofa. En er Sigurðr steikti hjartat, ok hann hugði at fullsteikt mundi, ok tók á fingrinum hve hart var: en er frauðit rann or hjartanu á fingrinn, þá brann hann, ok drap fingri í munn sér; en er hjartablóðit kom á tunguna, þá kunni hann fugls rödd, ok skildi hvat igðurnar sögðu, er sátu í viðnum; þá mælti ein:

Þar sitr Sigurðr
sveita stokkinn,
Fafnis hjarta
við funa steikir:

spakr þætti mér
spillir bauga,
ef fjörsega
fránan æti.

Þar liggr Reginn (kvað önnur)	berr af reiði
ræðr um við sik,	röng orð saman,
vill tæla mög	vill bölva-smiðr
þann er trúir honum:	bróður hefna.

Þá gékk Sigurðr til Regins, ok drap hann, en síðan til hests síns er Grani heitir, ok reið til þess er hann kom til bóls Fafnis, tok þá upp gullit, ok batt í klyfjar, ok lagði upp á bak Grana, ok steig upp sjálfr ok reið þá leið sína.

Þá reið Sigurðr til þess er hann fann á fjallinu hús; þar svaf inni ein kona, ok hafði sú hjálm ok brynju. Hann hrá sverðinu ok reist brynjuna af henni; þá vaknaði hon ok nefndist Hildr, hon er kölluð Brynhildr, ok var valkyrja. Sigurðr reið þaðan ok kom til þess konungs er Gjúki hét, kona hans er nefnd Grímhildr, börn þeirra váru þau Gunnarr, Högni, Guðrún, Guðný, Gothormr var stjúpsonr Gjúka. Þar dvaldist Sigurðr langa hríð; þá fékk hann Guðrúnar Gjúkadóttur, en Gunnarr ok Högni sórust í brœðralag við Sigurð. Því næst fóru þeir Sigurðr ok Gjúkasynir at biðja Gunnari konu til Atla Buðlasonar, Brynhildar systur hans: hon sat á Hindarfjalli, ok var um sal hennar vafrlogi, en hon hafði þess heit strengt, at eiga þann einn mann, er þorði at ríða vafrlogann. Þá riðu þeir Sigurðr ok Gjúkungar (þeir eru ok kallaðir Niflungar) upp á fjallit ok skyldi þá Gunnarr ríða vafrlogann; hann átti hest þann er Goti heitir, en sá hestr þorði eigi at hlaupa í eldinn. Þá skiptu þeir litum Sigurðr ok Gunnarr ok svá vápnum; því at Grani vildi undir öngum manni ganga nema Sigurði. Þá hljóp Sigurðr á Grana ok reið vafrlogann. Þat kveld gékk hann at brúðlaupi með Brynhildi; en er þau kómu í sæing, þá dró hann sverðit Gram or slíðrum, ok lagði í milli þeirra. En at morgni þá er hann stóð upp ok klæddi sik, þá gaf hann Brynhildi at línfé gullbauginn, þann er Loki hafði tekit af Andvara, en tók af henni annan baug til minja. Sigurðr hljóp þá á hest sinn, ok reið til félaga sinna: skipta þeir Gunnarr þá aptr litum, ok fóru aptr til Gjúka með Brynhildi. Sigurðr átti tvau börn með Guðrúnu: Sigmund ok Svanhildi.

Þat var eitt sinn at Brynhildr ok Guðrún géngu til vatns at bleikja hadda sína. Þá er þær kómu til árinnar, þá óð Brynhildr út á ána frá landi ok mælti, at hon vildi eigi bera í höfuð sér þat vatn er rynni or hári Guðrúnu, því at hon átti búanda hugaðan betr. Þá gékk Guðrún á ána eptir henni, ok sagði at hon mátti fyrir því þvá ofar sinn hadd í ánni, at hon átti þann mann, er eigi Gunnarr ok engi annarr í veröldu var jafnfrœkn; því at hann vá Fafni ok Regin, ok tók arf eptir báða þá. Þá svarar Brynhildr: »meira var þat vert, er Gunnarr reið vafrlogann, en Sigurðr þorði eigi«. Þá

hló Guðrún ok mælti: „ætlar þú at Gunnarr riði vafrlogann? Sá ætla ek at géngi í rekkju hjá þér, er mér gaf gullbaug þenna, en sá gullbaugr er þú hefir á hendi, ok þú þátt at línfé, hann er kallaðr Andvara-nautr, ok ætlak at eigi sótti Gunnarr hann á Gníta-heiði". Þá þagnaði Brynhildr ok gékk heim. Eptir þat eggjaði hon Gunnar ok Högna at drepa Sigurð, en fyrir því at þeir váru eiðsvarar Sigurðar, þá eggjuðu þeir til Gothorm bróður sinn at drepa Sigurð: hann lagði Sigurð sverði í gegnum sofanda, en er hann fékk sárit, þá kastaði hann sverðinu Gram eptir honum, svá at sundr sneið í miðju manninn. Þar féll Sigurðr ok sonr hans þrívetr er Sigmundr hét, er þeir drápu. Eptir þat lagði Brynhildr sik sverði, ok var hon brend með Sigurði. En Gunnarr ok Högni tóku þá Fafnisarf ok Andvaranaut, ok réðu þá löndum.

Atli konungr Buðlason bróðir Brynhildar fékk þá Guðrúnar, er Sigurðr hafði átta, ok áttu þau börn. Atli konungr bauð til sín Gunnari ok Högna, en þeir fóru at heimboðinu; en áðr þeir fóru heiman, þá fálu þeir gullit Fafnisarf í Rín, ok hefir þat gull aldri síðan fundizt. En Atli konungr hafði þar lið fyrir, ok barðist við Gunnar ok Högna, ok urðu þeir handteknir, lét Atli konungr skera hjarta or Högna kvikum, var þat hans bani. Gunnari lét hann kasta í ormgarð, en honum var fengin leyniliga harpa, ok sló hann með tánum, þvíat hendr hans váru bundnar, svá at allir ormarnir sofnuðu, nema sú naðra er rendi at honum, ok hjó svá fyrir flagbrjóskit, at hon steypti höfðinu inn í holit, ok hékk hon á lifrinni þar til er hann dó. Litlu siðar drap Guðrún tvá sonu sína, ok lét gera með gulli ok silfri borðker af hausum þeirra, ok þá var gert erfi Niflunga. At þeirri veizlu lét Guðrún skenkja Atla konungi med þeim borðkerum mjöð, ok var blandit við blóði sveinanna; en hjörtu þeirra lét hon steikja, ok fá konungi at eta: en er þat var gert, þá sagði hon honum sjálfum með mörgum úfögrum orðum. Eigi skorti þar áfenginn mjöð, svá at flest fólk sofnaði þar sem sat: á þeirri nátt gékk hon til konungs, er hann svaf, ok með henni sonr Högna, ok vágu at honum: þat var hans bani. Þá skutu þau eldi á höllina, ok brann þat fólk er þar var inni. Eptir þat fór hon til sjávar, hljóp á sæinn, ok vildi týna sér, en hana rak yfir fjörðinn, kom þá á þat land er átti Jónakr konungr: en er hann sá hana, tók hann hana til sín, ok fékk hennar: áttu þau þrjá sonu er svá hétu: Sörli, Hamdir, Erpr; þeir váru allir svartir sem hrafn á hárs lit, sem Gunnarr ok Högni ok aðrir Niflungar.

Þar fæddist upp Svanhildr dóttir Sigurðar; hon var allra kvenna fegrst. Þat spurði Jörmunrekr konungr hinn ríki, hann sendi son sinn Randve at biðja hennar sér til handa. En er hann kom til Jónakrs, þá var Svanhildr seld honum í hendr; skyldi hann fœra hana Jörmunreki. Þá

sagði Bikki at þat var betr fallit, at Randver ætti Svanhildi, er hann var ungr ok bæði þau, en Jörmunrekr var gamall. Þetta ráð líkaði þeim vel hinum ungum mönnum. Því næst sagði Bikki þetta konungi; þá lét Jörmunrekr taka son sinn ok leiða til gálga; þá tók Randver hauk sinn ok plokkaði af fjaðrarnar, ok bað senda feðr sínum; þá var hann hengðr. En er Jörmunrekr konungr sá haukinn, þá kom honum í hug, at svá sem haukrinn var úfleygr ok fjaðrlauss, ok svá var ríki hans úfœrt, er hann var gamall ok sonlauss. Þá lét Jörmunrekr konungr, er hann reið or skógi frá veiðum með hirð sína, en Svanhildr dróttning sat at haddbliki, þá riðu þeir á hana, ok tráðu hana undir hestafótum til bana. En er þetta spurði Guðrún, þá eggjaði hon sonu sína til hefndar eptir Svanhildi. En er þeir bjoggust til ferðar, þá fékk hon þeim brynjur ok hjálma svá sterka at eigi mundi járn á festa. Hon lagði ráð fyrir þá, at þá er þeir kvæmi til Jörmunreks konungs, at þeir skyldi ganga of nátt at honum sofanda, skyldi Sörli ok Hamdir höggva af honum hendr ok fœtr, en Erpr höfuðit. En er þeir kómu á leið, þá spurðu þeir Erp hvat liðsemd þeim mundi at honum, ef þeir hitti Jörmunrek konung. Hann svarar at hann mundi veita þeim þvílíkt sem hönd fœti. Þeir segja at þat var alls ekki, at fótr styddist við hönd. Þeir váru svá reiðir móður sinni, er hon hafði leitt þá út með heiptyrðum, at þeir vildu gera þat er henni þœtti verst, ok drápu Erp, því at hon unni honum mest. Litlu síðar er Sörli gékk, skriðnaði hann öðrum fœti, studdi sik með hendinni, þá mælti hann: „veitti nú höndin fœtinum, betr væri nú at Erpr lifði“. En þeir kómu til Jörmunreks konungs of nátt þar sem hann svaf, ok hjoggu af honum hendr ok fœtr; þá vaknaði hann ok kallaði á menn sína, bað þá vaka. Þá mælti Hamdir: „af mundi nú höfuðit, ef Erpr lifði“; þá stóðu upp hirdmenninir, ok sóttu þá, ok féngu eigi sótt þá með vápnum. Þá kallaði Jörmunrekr at þá skal berja grjóti, var svá gert; þar féllu þeir Sörli ok Hamdir: þá var ok dauð öll ætt ok afkvæmi Gjúka.

2. Rolf Krake.

Af Snorra-Edda.

Konungr einn í Danmörk er nefndr Hrólfr kraki, hann er ágætastr fornkonunga, fyrst af mildi ok frœknleik ok lítillæti. Þat er eitt mark um lítillæti hans, er mjök er fœrt í frásagnir, at einn lítill sveinn ok fátœkr er nefndr Vöggr, hann kom í höll Hrólfs konungs, þá var konungrinn ungr at aldri ok grannligr á vöxt; þá gékk Vöggr fyrir hann, ok sá upp á hann. Þá mælti konungrinn: „hvat viltu mæla, sveinn! er þú sér á mik?“ Vöggr

svarar: „þá er ek var heima, heyrðak sagt at Hrólfr konungr at Hleiðru var mestr maðr á norðrlöndum, en nú sitr hér i hásæti kraki einn lítill, ok kalla þeir hann konung sinn". Þá svarar konungrinn: „þú sveinn hefir gefit mér nafn, at ek skal heita Hrólfr kraki, en þat er títt at gjöf skal fylgja nafnfesti. Nú sé ek þik enga hafa til at gefa mér at nafnfesti, þá er mér sé þægilig, nú skal sá gefa öðrum er til hefir"; tók gullhring af hendi sér ok gaf honum. Þá mælti Vöggr: „Gef þú allra konunga heilastr, ok þess strengi ek heit, at verða þess manns bani, er þinn banamaðr verðr"! Þá mælti konungr ok hló við: „Litlu verðr Vöggr feginn".

Annat mark var þat sagt frá Hrólfi kraka um frœknleik hans, at sá konungr réð fyrir Uppsölum er Aðils hét, hann átti Yrsu móður Hrólfs kraka. Hann hafði úsætt við þann konung er réð fyrir Noregi er Áli hét. Þeir stefndu orrostu milli sín á ísi vatns þess er Vænir heitir. Aðils konungr sendi boð Hrólfi kraka mági sínum, at hann kvæmi til liðveizlu við hann, ok hét mála öllum her hans, meðan þeir væri í ferðinni; en konungr sjálfr skyldi eignast þrjá kostgripi, þá er hann kaus or Svíþjóð. Hrólfr konungr mátti eigi fara fyrir úfriði þeim er hann átti við Saxa, en þó sendi hann Aðilsi berserki sína tólf: þar var einn Böðvarr bjarki ok Hjalti hugprúði, Hvítserkr hvati, Vöttr, Viðseti, þeir brœðr Svipdagr ok Beiguðr. I þeirri orrostu féll Áli konungr ok mikill hluti liðs hans. Þá tók Aðils konungr af honum dauðum hjálminn Hildisvín ok hest hans, Hrafn. Þá beiddust þeir berserkir Hrólfs kraka at taka mála sinn, þrjú pund gulls hverr þeirra, ok umfram beiddust þeir at flytja Hrólfi kraka kostgripi, þá er þeir kuru til handa honum: þat var hjálmrinn Hildigöltr ok brynjan Finnsleif, er hvergi festi vápn á, ok gullhringr sá er kallaðr var Svíagríss er átt höfðu langfeðgar Aðils. En konungr varnaði allra gripanna, ok eigi heldr galt hann málann; fóru berserkirnir braut, ok undu illa sínum hlut, sögðu svá búit Hrólfi kraka, ok jafnskjótt byrjaði hann ferð sína til Uppsala, ok með honum tólf berserkir hans, allir griðalausir. Yrsa móðir hans fagnaði honum, ok fylgði honum til herbergis, ok eigi til konungs hallar, váru þá gervir eldar stórir fyrir þeim, ok gefit öl at drekka. Þá kómu menn Aðils konungs inn ok báru skíðin á eldinn, ok gerðu svá mikinn at klæði brunnu af þeim Hrólfi, ok mæltu: „er þat satt at Hrólfr kraki ok berserkir hans flýja hvárki eld né járn"? Þá hljóp Hrólfr kraki upp ok allir þeir, þá mælti hann:

Aukum enn elda
at Aðils húsum!

tók skjöld sinn ok kastaði á eldinn, ok hljóp yfir eldinn meðan skjöldrinn brann, ok mælti enn:

Flýr-a sá eld
er yfirhleypr.

Svá fór hverr at öðrum hans manna, tóku þá er eldinn höfðu aukit, ok köstuðu þeim á eldinn; þá kom Yrsa ok fékk Hrólfi kraka dýrshorn fult af gulli, ok þar með hringinn Svíagrís, ok bað þá braut ríða til liðsins. þeir hljópu á hesta sína, ok riðu ofan á Fýris-völlu; þá sá þeir at Aðils konungr reið eptir þeim með her sinn alvápnaðan, ok vill drepa þá. þá tók Hrólfr kraki hœgri hendi gullit ofan í hornit, ok séri alt um götuna, en er Svíar sjá þat, hlaupa þeir or söðlunum, ok tók hverr slíkt er fékk, en Aðils konungr bað þá ríða, ok reið sjálfr ákafliga. Slöngvir hét hestr hans, allra hesta skjótastr. þá sá Hrólfr kraki at Aðils konungr reið nær honum, tók þá hringinn Svíagrís ok kastaði til hans, ok bað hann þiggja at gjöf. Aðils konungr reið at hringinum, ok tók með spjótsoddinum ok rendi upp á falinn. þá veik Hrólfr kraki aptr, ok sá er hann laut niðr, þá mælti hann: „svínbeygt hefi ek nú þann er ríkastr er með Svíum"! Svá skildust þeir.

3. Starkad og Vikar.

Af Gautreks Saga.

Húnþjófr hét konungr, er ráðit hefir fyrir Hörðalandi, hann var son Friðþjófs ens frœkna ok Ingibjargar ennar fögru; hann átti 3 sonu; Herþjófr hét sonr hans, er síðan var konungr á Hörðalandi, annarr hét Geirþjófr Upplendinga konungr, þriði var Friðþjófr þelamerkr konungr. þessir váru allir ríkir konungar ok hermenn miklir, en þó var Herþjófr konungr fyrir þeim at viti ok ráðagerð. Í þenna tíma var sá konungr á Ögðum, er Haraldr hét, ok var ríkr konungr; hann var kallaðr Haraldr hinn egðski; Vikarr hét son hans, hann var þá ungr ok efniligr. Stórvirkr hét maðr, hann var son Starkaðar Áludrengs. Starkaðr var hundvíss jötunn. Hann tók or Álfheimum Álfhildi, dóttur Álfs konungs. Álfr konungr hét þá á þór, at Álfhildr skyldi aptr koma. þá drap þórr Starkað, en flutti Álfhildi heim til föður síns, ok var hon þá með barni. Hon fœddi son þann, er Stórvirkr hét, er áðr er nefndr, hann var fríðr maðr sýnum, ok þó svartr á hár, meiri ok sterkari en aðrir menn; hann var víkingr mikill, hann kom til hirðar Haralds konungs á Ögðum, ok gerðist hans landvarnarmaðr. Haraldr konungr gaf honum ey þá er þruma heitir, á Ögðum, ok þar bjó Stórvirkr. Hann var löngum í hernaði, en stundum var hann með Haraldi konungi. Stórvirkr nam á braut Unni, dóttur Freka jarls af Hálogalandi, ok fór síðan heim til bús síns í þrumu. þau áttu son, er Starkaðr hét. Synir Freka, mágar Stórvirks, komu á bœ hans um nátt á úvart með her, ok brendu bœinn ok

Stórvirk inni ok Unni, systur sína, ok alla menn þá er þar váru, þvíat þeir þorðu eigi dyr upp at lúka, ok hræddust, at Stórvirkr mundi út komast. Þeir sigldu síðan á braut um náttina, ok norðr með landi; ok annann dag eptir, er áleið, gerði at þeim storm, ok sigldu þeir í boða fyrir Staði, ok týndist þar öll skipshöfn þeirra. Starkaðr, sonr Stórvirks, var þá ungr, er faðir hans lézt, ok fékk Haraldr konungr honum þá fóstr með hirð sinni.

Herþjófr Hörðalands konungr fór með her at Haraldi konungi um nátt á úvart, ok drap hann í trygðum, en tók í gísling Vikar, son hans. Herþjófr konungr lagði undir sik ríki þat alt, er átt hafði Haraldr konungr, ok tók margra ríkra manna sonu með valdi ok í gísling, en tók skatta af öllu ríki. Grani hét einn ríkr maðr í liði Herþjófs konungs; hann var kallaðr Hrossharsgrani. Hann bjó í ey þeirri á Hörðalandi, er Fenhringr hét, at þeim bœ, er á Aski heitir. Hann tók at herfangi Starkað Stórvirksson, ok flutti hann í Fenhring. Þá var Starkaðr þrívetr. Hann var 9 vetr í Fenhring með Hrossharsgrana.

Herþjófr konungr var hermaðr mikill, ok var löngum í hernaði, ok var þá mjök herskátt í ríki hans. Hann lét hlaða vita á fjöllum, ok setti menn til at gæta ok skjóta upp vitum, ef úfriðr kœmi. Vikarr gætti vitanna á Fenhring við þriðja mann, ok skyldi þaðan vita fyrst upp kynda, ef herr væri sénn, en síðan hvern at öðrum. En er Vikarr hafði skamma stund vitans gætt, gékk hann einn morgin á Ask út ok fann þar Starkað, fóstbróður sinn, Stórvirksson; hann var furðuliga mikill; hann var hímaldi ok kolbítr, ok lá í fleti við eld; þá var hann 12 vetra gamall. Vikarr reisti hann upp or fletinu, ok fékk honum vápn ok klæði, ok mælti vöxt hans, þvíat honum þótti hann undarliga mikit vaxit hafa, síðan hann kom á Ask. Féngu þeir Vikarr sér skip, ok fóru í braut þaðan. Eptir þetta safnaði Vikarr liði, ok urðu þeir saman 12; þeir váru allir kappar ok hólmgöngumenn. Síðan fór Vikarr með lið sitt á fund Herþjófs konungs. En er hann spurði úfrið þeirra, þá lét hann lið sitt tilbúast. Herþjófr konungr átti mikinn húsabœ, ok var þar gott vígi, svá at þat var náliga kastali eða borg; þar var fyrir 70 vígra manna, ok útalit allr verkalýðr ok þjónustumenn. En þegar er víkingar kómu at, gerðu þeir svá harða atgöngu, at þeir hristu grindr ok hurðir, ok hjuggu á gættin, svá at frágéngu lokur ok slagbrandar, er innan váru fyrir hliðunum, en konungsmenn hrukku frá, ok náðu víkingar inngöngu; tókst þar þá bardagi mikill. Herþjófr konungr varðist lengi með liði sínu, þvíat hann hafði marga frœkna menn, en með því at Vikarr hafði valit lið með sér ok ágæta kappa, þá varð rýrt fyrir þeim lið Herþjófs konungs. Vikarr var jafnan framast sinna manna. Starkaðr sótti hart fram með Vikari á hendr Herþjófi konungi, ok þeir veittu honum bana.

þar fékk Víkarr sigr, en Herþjófr konungr féll, svá sem áðr er sagt, ok 30 manna með honum, en margir sárir til úlífis, en engir féllu af Víkars mönnum. Eptir þat tók Víkarr skip þau öll, er Herþjófr konungr hafði átt, ok alt lið þat er hann fékk; fór síðan austr með landi með alt lið, þat er honum vildi fylgja. Hann kom á Agðir; kómu til hans þeir, er verit höfðu vinir föður hans, varð hann þá brátt fjölmennr, var hann þá til konungs tekinn yfir Agðir allar ok Jaðar, ok hann lagði undir sik Hörðaland ok Harðangr, ok alt ríki þat, er Herþjófr konungr hafði átt. Víkarr konungr spyrr, at Geirþjófr konungr hafði liðsamnað mikinn á Upplöndum, ok ætlaði með þann her at Víkari konungi, ok hefna Herþjófs konungs, bróður síns. Þá bauð Víkarr konungr út almenningi af ríki sínu, fór með þat lið til Upplanda á mót Geirþjófi konungi. Þeir áttu mikla orrostu, ok börðust 17 daga samfast; ok þá féll Geirþjófr konungr, en Víkarr konungr hafði sigr. Þá vann Víkarr konungr undir sik Upplönd ok Þelamörk, þvíat Friðþjófr Þelamerkr konungr var eigi heima í ríku sínu. Síðan setti Víkarr menn yfir þat ríki, er hann hafði unnit á Upplöndum, en hann fór heim á Agðir, ok gerðist hæði ríkr ok fjölmennr.

En er Friðþjófr frétti fall bræðra sinna, fór hann til Upplanda, ok tók þat ríki undir sik, er Víkarr hafði fyrr unnit. Þá sendi hann Víkari orð at hann skyldi skatt gjalda af sínu ríki, eða þola her hans. Er þessi orðsending kom Víkari, þá stefndi hann þing, ok átti tal við ráðuneyti sitt, at svara þessu vandmæli. Þeir báru saman ráð sín, ok réðu lengi um; en þau ráð váru send Friðþjófi konungi, at Víkarr konungr skyldi verja land sitt. Fór þá Friðþjófr konungr með her sinn, ok ætlaði at herja á Víkar konung. Ólafr hinn skygni hét konungr í Svíþjóð, þar sem heitir Næríki. Hann var ríkr ok hermaðr mikill, ok bauð út almenningi af sínu ríki, ok fór til liðveizlu við Víkar konung. Þeir höfðu mikit lið, ok fara með her þann í móti Friðþjófi konungi, ok svínfylktu liði sínu. Þar tókst harðr bardagi, ok géngu menn Víkars konungs vel fram, þvíat þar váru margir kappar í liði með þeim. Þar var hinn fyrsti kappi Starkaðr Stórvirksson, Úlfr ok Erpr, ok margir aðrir góðir drengir ok miklir kappar. Víkarr konungr gékk hart fram. Starkaðr var hrynjulauss, ok gékk í gegnum fylkíngar, ok hjó tveim höndum. Ok er Víkarr konungr sótti hart fram með kappa sína á hendr Friðþjófi konungi, þá varð þar hinn mesti bardagi ok hinn snarpasti, ok féll mikill hluti liðs Friðþjófs konungs, en er hann heiddi friðar, stöðvaði Víkarr konungr her sinn, gékk þá Friðþjófr konungr til sætta við Víkar konung. Skyldi þá Ólafr konungr semja sáttmál milli þeirra, ok var sú sætt, at Friðþjófr konungr gaf upp ríki sitt alt á Upplöndum ok Þelamörk, en hann fór or landi. Eptir þetta fór Víkarr heim í ríki sitt,

ok varð frægr mjök af sigri þeim, ok skildu þeir Ólafr konungr með vináttu, ok héldu þat jafnan síðan; fór hann heim austr í Svíariki. Vikarr konungr gerðist hermaðr mikill, ok hafði marga kappa með sér, þá er ágætir váru, en Starkaðr var mest metinn af öllum þeim, ok kærastr konungi, þars hann var öndvegismaðr hans ok ráðgjafi ok landvarnarmaðr. Hann þá margar gjafir af konungi; Vikarr konungr gaf honum gullhring þann, er stóð þrjár merkr, en Starkaðr gaf honum eyna Þrumu, þá er Haraldr konungr hafði gefit Stórvirki, föður hans. Hann var 12 sumur með Vikari konungi.

Vikarr konungr sigldi af Ögðum norðr á Hörðaland, ok hafði lið mikit. Hann lá í hólmum nökkurum lengi, ok fékk andviðri mikit. Þeir feldu spán til byrjar, ok féll svá at Óðinn vildi þiggja mann at hlutfalli at hanga or herinum. Þá var skipt liðinu til hlutfalla, ok kom upp hlutr Vikars konungs. Við þat urðu allir hljóðir, ok var ætlat um daginn eptir, at ráðsmenn skyldu eiga stefnu um þetta vandmæli. Um nóttina nær miðri nótt vakti Hrosshársgrani Starkað, fóstra sinn, ok bað hann fara með sér. Þeir taka bát einn lítinn, ok réru til eyjar einnar inn frá hólminum. Þeir géngu upp til skógar, ok fundu þar rjóðr eitt í skóginum; í rjóðrinu var fjölmenni mikit, ok var þar þing sett. Þar sátu 11 menn á stólum, en hinn tólfti var auðr. Þeir géngu fram á þingit, ok settist Hrosshársgrani á stólinn hinn tólfta. Þeir heilsuðu allir Óðni. Hann mælti, at dómendr skyldi þá dœma örlög Starkaðs. Þá tók Þórr til orða, ok mælti: „Álfhildr, móðir föður Starkaðs, kaus föður at syni sínum hundvísan jötun, heldr en Ásaþór, ok skapa ek þat Starkaði, at hann skal hvárki eiga son né dóttur, ok enda svá ætt sína". Óðinn svaraði: „þat skapa ek honum, at hann skal lifa mannsaldra þrjá". Þórr mælti: „hann skal vinna níðingsverk á hverjum mannsaldri". Óðinn svaraði: „þat skapa ek honum, at hann skal eiga en beztu vápn ok váðir". Þórr mælti: „þat skapa ek honum, at hann skal hvárki eiga land né láð". Óðinn mælti: „ek gef honum þat, at hann skal eiga of lausafjár". Þórr mælti: „þat legg ek á hann, at hann skal aldri þykkjast nóg eiga". Óðinn svaraði: „ek gef honum sigr, ok snild at hverju vígi". Þórr svaraði: „þat legg ek á hann, at hann fái í hverju vígi meiðslasár". Óðinn mælti: „ek gef honum skáldskap, at hann skal eigi seinna yrkja en mæla". Þórr mælti: „hann skal ekki muna eptir, þat er hann yrkir". Óðinn mælti: „þat skapa ek honum, at hann skal þykja œðstr hinum göfgustum mönnum ok hinum beztum". Þórr mælti: „leiðr skal hann alþýðu allri". Þá dœmdu dómendr alt þetta á hendr Starkaði, er þeir höfðu ummælt, ok sleit svá þinginu. Fóru þeir Hrosshársgrani ok Starkaðr til

báts síns. Þá mælti Hrossharsgrani til Starkaðs: „vel muntu nú launa mér, fóstri! liðsemd, þá er ek veitta þér“. „Vel“, segir Starkaðr. „Þá skaltu nú senda mér Víkar konung, en ek mun ráðin til leggja“. Starkaðr játar þessu. Þá fékk Hrossharsgrani geir í hönd honum, ok segir at þat mundi sýnast reyrsproti. Þá fóru þeir út til liðsins, ok var þá komit at degi. Um morguninn eptir géngu ráðgjafar konungs á stefnu til umráða, kom þat ásamt með þeim, at þeir skyldu gera nökkura minning blótsins, ok segir Starkaðr upp ráðagerðina. Þar stóð fura ein hjá þeim, ok stofn einn hár nær furunni; neðarliga af furunni stóð einn kvistr mjór, ok tók í limit upp. Þá bjoggu þjónustusveinar mat manna, ok var kálfr einn skorinn ok krufinn. Starkaðr lét taka kálfsþarmana; síðan steig Starkaðr upp á stofninn, ok sveigði ofan þann hinn mjófa kvistinn, ok knýtti þar um kálfsþörmunum. Þá mælti Starkaðr til konungs: „nú er þér búinn hér gálgi, konungr! ok mun sýnast eigi allmannhættr. Nú gakktu hingat, ok mun ek leggja snöru á háls þér“. Konungr mælti: „sé þess umbúð ekki meir hættlig, en mér sýnist, þá vænti ek, at mik skaði þetta ekki, en ef öðruvís er, þá mun auðna ráða, hvat atgerist“. Síðan steig hann upp á stofninn, ok lagði Starkaðr virgilinn um háls honum, ok steig síðan ofan af stofninum. Þá stakk Starkaðr sprotanum á konungi, ok mælti: „nú gef ek þik Óðni“. Þá lét Starkaðr lausan furukvistinn. Reyrsprotinn varð at geir, ok stóð í gegnum konunginn. Stofninn féll undan fótum honum, en kálfsþarmarnir urðu at viðju sterkri, en kvistrinn reis upp, ok hóf upp konunginn við limar, ok dó hann þar. Nú heita þar síðan Víkarshólmar. Af þessu verki varð Starkaðr mjök úþokkaðr af alþýðu, ok af þessu varð hann fyrst landflótti af Hörðalandi. Eptir þat strauk hann á braut or Noregi, ok austr í Svíaveldi, ok var þar lengi með Uppsala konungum Eiríki ok Álreki, sonum Agna Skjálfarbónda, ok var í herförum með þeim. Ok er Álrekr spurði Starkað, hvat hann kunni tíðinda at segja frá frændum sínum eða sjálfum sér, þá orti Starkaðr kvæði þat, er heitir Víkarsbálkr:

Skylda ek Víkar
í viði háfum
Geirþjófsbana
goðum signa;
lagða ek geiri
gram til hjarta,
þat er mér harmast
handaverka.

Þaðan vappaðak
viltar brautir,
Hörðum leiðr
með huga illan;
hringa vanr
ok hróðrkvæða,
drottinlauss,
dapr alls hugar.

Nú sótta ek
til Svíþjóðar,
Ynglinga sjöt
til Uppsala;
hér láta mik,
sem ek lengi mun,
þöglan þul
þjóðans synir.

þat má finna á Starkaði, at honum þykir þetta eitthvert verk sitt verst ok úskapligast orðit hafa, er hann drap Vikar konung, ok ekki höfum vér frásagnir heyrðar, at hann hafi ílendr orðit í Noregi síðan. En er Starkaðr var at Uppsölum, þá váru þar 12 berserkir málamenn, ok váru mjök ágjarnir ok spottsamir við hann, ok váru óðastir at því brœðr tveir Úlfr ok Útryggr. Starkaðr var þögull, en berserkir kölluðu hann endrborinn jötun ok níðing, svá sem hér segir:

Hér settu mik
sveina milli,
heldr hæðinn
ok hvítbránn,
skelkja skatnar,
ok skop draga
ofs úframir
at jöfurs greppi.
Sjá þykjast þeir
á sjálfum mér
jötunkuml
átta handa,
er Hlórriði
fyrir hamar norðan
Hergrímsbana
höndum rændi.
Hlæja rekkar,
er mik sjá,
ljótan skolt,
langa trjónu,
hangar tjálgur,
hár úlfgrátt,
hrjúfan háls,
húð jórtraða.

En er Eiríkr konungr ok Álrekr settust heima, þá fór Starkaðr í hernað með skip þat, er Álrekr konungr hafði gefit honum, ok hafði skipat með Norðmönnum ok þeim Svíunum; fór hann víða um lönd, ok framdi orrostur ok einvígi, ok hafði jafnan sigr.

4. Ragna Adilsdatter.

Af „æfi Noregs konunga", almindeligviis kaldet „Fagrskinna".

Ragna hin ríkuláta hét mær ein, er átti bygð þá náliga alla er þótn er kallaðr ok Land heitir ok ey þá alla er nú Eynabygð er kölluð; þat var ok mælt um Rögnu, at hon var allra meyja fegrst. Ragna var dóttir Aðils hins auðga; Aðils var Ásu sunr þóru dóttur, en þóra var dóttir þeirra Eysteins konungs ok Ástríðar dóttur Aðils konungs, er Aðils svarti var kallaðr. En Aðils faðir Rögnu var þá fráfallinn, en Ragna var einberni hans; en þá var Haraldr konungr 12 vetra gamall er þetta var, ok Ragna var ok 12 vetra jafnaldra Haralds; en Haraldr lagði elsku mikla á Rögnu. En þá er Haraldr lét ástarorð sín í ljós við Rögnu, svaraði hon á þessa lund: „þat mæli ek víst með sannindum, at eigi em ek betra unnusta verð en þér erut, veldr því hvárttveggja konungligr burðr yðarr ok svá öll konunglig tign ok fegrð er á yðr er; en þó áðr en ek felli fulla ást til yðar, þá vil ek þess verða vör, hvárt heldr skulu verða arfar Neriðs hins ráðspaka frænda yðars, herra konungr, þér eða synir Gandálfs". þá svaraði Haraldr reiðr ok mælti

svá: „þat ætlaða ek, Ragna, at þú skyldir fyrir ástar sakir með ágætri sœmd vera leidd til minnar sængr, en fyrir því at þú hefir brugðit mér þessum brigzlum, þá er nú þess vert at þú sér svá leidd til minnar sængr sem ein fátœk frilla". Þá mælti Ragna við konunginn: „eigi skulu þér, herra konungr, reiðast viðr, þo at vér mælim oss gaman, ok hœfir þat ekki konungdómi yðrum at brjóta kapp við kvennmenn, ok þó allra sízt við meybörn smá sem ek em, heldr er yðr sœmd þat, herra konungr, at deila kappi við konunga aðra, er nú eru skipaðir um alt land innan. Þat vil ek ok segja yðr, ef ek ræð mér sjálf, þá verð ek hvárki yður frilla né enskis manns annars, ok annathvárt skal ek hafa þann at eignum manni, er alla Noregs menn gerir sér at þegnum, eða skal ek engan hafa". Þá er Haraldr konungr heyrði þessi orð, þá strengði hann þegar heit ok sór við höfuð sitt, at hann skyldi enga eigna konu eiga í Noregi nema Rögnu, ok þó með þeim hætti, at hann gerði alla menn at þegnum sér í Noregi. Þat lét hann auk fylgja, at sú kona var verðari at eiga ágætan konung heldr en einhvern heraðshöfd, er svá skörulig orð hefir í munni sér sem Ragna.

5. Haakon den Godes Död.

Af Fagrskinna.

Svá bar at einu sinni, at Gunnhildar synir sigldu sunnan af Danmörku ok fóru útleið ok kómu ekki meir við land en svá at menn höfðu njósn um farar þeirra, ok svá höfðu þeir ok njósn um veizlutökur Hákonar konungs; þeir höfðu skip vel búin at liði ok at vápnum, ok með þeim var víkingr einn mikill, sá hét Eyvindr skreyja.

Hákon tók veizlu, þá er þeir kómu, í Storð á Fitjum, ok var hann leyndr þessum tíðendum ok allir hans menn, alt þar til er skipin sigla sunnan ok eigu nú skamt til eyjarinnar. Þá sat Hákon konungr yfir borðum.

Nú kom kurr fyrir hirðmenn at skip váru sén sigla, ok géngu út nökkurir, þeir er glöggsýnastir váru, at sjá, og sagði hverr öðrum at þat myndi vera úfriðarmenn ok bað hverr annan segja konungi, en engi var til nema Eyvindr Finnsson, er kallaðr var skáldaspillir. Hann gékk inn fyrir konung ok mælir svá: „lítil er líðandi stund, herra! en langt matmál". Konungr svaraði: „skáld! hvat ferr nú af víðum vegum"? Eyvindr svarar:

Blóðöxar tjá beiða	Heldr er vant, en ek vilda
brynþings fetilstinga	veg þinn, konungr! segja,
(oss gerask hnept) ens hvassa	(fám til fornra vápna
hefnendr (setuefni).	fljótt) hersögu dróttni.

Þá svaraði konungr: „Eyvindr, þú ert góðr drengr ok vitr maðr, eigi myndir þú segja hersögu nema sönn væri". Þá mæltu allir at satt var, at

skipin sigldu ok áttu skamt til eyjarinnar; því næst fóru borð upp, ok gékk konungr út at sjá liðit; en þá er hann hafði sét, kallaði hann til sín ráðgjafa sína ok spurði, hvat þá skyldi at hafast; „hér sigla skip mörg sunnan, en vér höfum lið lítit ok þó frítt, ok vil ek eigi leiða í ofmikinn háska hina beztu vini mína, en víst vilda ek flýja, ef vitrum mönnum sýndist eigi, at þat væri mikil skömm eða fólska". Nú svarar hverr öðrum, at hverr vildi heldr deyja um þveran annann en flýja fyrir Dönum. Þá mælti konungr: „segit allra drengja heilastir ok taki hverr sín vápn, ok man ekki til saka, hversu margir Danir eru um einn Norðmann"! Eptir þat tók konungr skjöld sinn ok fór í hringabrynju ok gyrði sik með kvernbít ok setti á gyltan hjálm á höfuð sér ok fylkti liði sínu, ok lét hirðmenn ok boðsmenn alla saman. Í þessum þys kvað Eyvindr Skáldaspillir einn gamankviðling til Hákonar konungs áðr en fylkingarnar hlœpist at:

Lýtr fyrir löngum spjótum
landsfólk; bifask randir;
kveðr oddviti oddum
Eyvindar lið skreyju.

Þá svaraði konungr:

Vel launa mér mínir
menn (œxlum styr þenna)
— hríð vex Hamdis klæða —
hodd ok rekna brodda.

Á þvílíku má sjá hversu úhræddr konungr var, er hann íhugði svá sína hluti.

Gunnhildar synir ganga nú á land upp, fylkja liði sínu, ok höfðu þeir lið miklu meira. Þann dag var veðr heitt af sólu; þá steypti Hákon konungr af sér brynjunni, ok setr upp hjálm sinn ok eggjar menn sína til framgöngu hlæjandi, ok gladdi svá lið sitt með sínu yfirbragði blíðligu. Eptir þat tókst bardagi ok varð hinn harðasti. Þá er skothríð var lokit, brá Hákon konungr sverði ok stóð framarla undir merkinu ok hjó á báðar hendr; misti aldrigi, ok beit sverðit þó sem misti; sem her segir:

Svá beit þá sverð
í siklings hendi o. s. fr. [1])

Eyvindr skreyja tók at ganga svá hart fram í orrostuna, at hann fryði Norðmönnum hugar, ok sótti hann mest at er merki Hákonar var, ok mælti: „hvar er konungr Norðmanna, hví leynist hann ok þorir eigi fram at ganga at sýna sik? hverr kann segja mér til hans"? Þá svaraði Hákon konungr: „haltu svá fram, ef þú vilt finna Norðmanna konung". Þá kastaði Hákon konungr skildinum á hlið sér, ok tók báðum höndum á meðalkafla sverðsins,

1) s. nedenfor Hákonarmál.

ok hljóp fram undan merkjum. þá mælti þórálfr Skúmsson: „látit mik, herra, í móti Eyvindi". Konungrinn svaraði: „mik vildi hann finna, ok svá skal hann mik fyrir hitta". En er konungrinn kom þar sem Eyvindr var, hjó hann á tvær hliðar sér, ok þá hjó konungrinn með kvernbít báðum höndum í höfuð Eyvindi ok klauf hjálminn ok svá höfuðit í herðar ofan. I þessarri orrostu var eigi gott blauðum mönnum mótgöngu at veita fyrir sakar afls ok vápna ok áræðis, ok þóttist sá danskra manna bezt hafa, er firstr var, en þeim leiddist brátt, er næstir váru; ok brátt eptir fall Eyvindar skreyju kom flótti í lið Gunnhildar sona ok flýðu þeir til skipa sinna. Féll þar mikit fólk af sonum Eiríks; en þeir flýðu sjálfir; en menn Hákonar konungs fylgðu þeim lengi um daginn ok drápu af þeim alt þat er þeir máttu; en konungr lét taka skeið sína ok róa norðr með landi, ok ætlaði til bús síns til Álreksstaða, því at hann hafði fengit sár, var lostinn öru í arminn, þá er hann rak flóttann, ok rann honum blóð svá mikit, at úmegin sótti á hann. Ok þá er hann kom þar sem heitir Hákonarhella, þar hafði hann verit fœddr, ok þar dvaldist hann um nátt, ok lét slá sér landtjald ok flytja sik þar á land. þá er Hákon konungr kendi, at sár hans var banvænligt, kallaði hann til sín ráðuneyti sitt ok talaði á marga lund fyrir ástvinum sínum um þá hluti, er gerzt höfðu á hans dögum, ok iðraðist hann þá þess, er hann hafði mjök gert í móti guði ok kristinna manna lögum í sinni meðferð. þá báðu vinir hans at flytja lík hans vestr til Englands ok grafa hann þar at kirkju. Konungrinn svaraði: „ek em eigi þess verðr, ek lifða sem heiðnir menn, skal mik ok svá jarða". Með þessu marki sýndi hann iðrun sína, at hann aumkaði missætti þeirra frænda, ok sendi bréf Gunnhildar sonum, ok var þat á, at hann gaf Haraldi frænda sínum hirð sína ok alt ríki sitt. Eptir þetta andaðist Hákon konungr ok hafði þá ráðit fyrir Noregi 20 vetr ok 6 vetr. Hann hörmuðu vinir ok úvinir, sem segir Eyvindr Skáldaspillir:

Góðu dœgri verðr
sá gramr of borinn o. s. fr. 1)

Menn hans fluttu lík hans til Sæims í Lýgrisfirði á Norðhörðalandi ok gerðu haug at. Áðr en Hákon félli höfðu synir Haralds ens hárfagra 8 orðit vápndauðir, sem Eyvindr segir Skáldaspillir, ok kvað svá sem konungrinn kœmi til Valhallar, fyrir því at sá var átrúnaðr heiðinna manna, at allir þeir, er af sárum önduðust, skyldu fara til Valhallar. En þá er bréf kómu til Haralds Gunnhildarsonar ok þeirra brœðra, þau er Hákon lét gera, urðu þeir fegnir þessi orðsending ok skipuðust við, fóru norðr með landi ok vildu

1) s. nedenfor Hákonarmál.

á fund Hákonar konungs frænda síns; en þá er þeir kómu norðr, var Hákon konungr andaðr.

5. Slaget ved Svölder.

Efter Fagrskinna.

Ólafr konungr Tryggvason gerði ferð sína or landi, bauð út liði miklu ok hafði 60 skipa, fór austr til Vindlands ígegnum Danakonungs ríki fyrir útan hans þökk ok vilja. Ólafr konungr fær mikit fé ok alt eignaðist hann þat er hann vildi ok olli því mest liðveizla Ástríðar dóttur Búrisleifs, er átti Sigvaldi jarl at Jómi. Þá er Ólafr konungr fór af Vindlandi, sigldi hann yfir til Danmarkar lítinn byr ok fagrt veðr, ok fóru þau skip fyrir, er smærri váru, en þau síðar er stœrri váru, fyrir því at þau þurftu meira veðrit en þau er smærri váru. Við einn hólma fyrir Vindlandi váru margir stórhöfðingjar; þessi hólmi heitir Svöldr; í þessum flota var Sveinn Danakonungr, er miklar sakar þóttist eiga við Ólaf konung: sú var ein at Ólafr átti Þyri systur hans ok fengit hennar at úleyfi hans, önnur sök var at hann sagði, at Ólafr konungr hafði sezt í skattlönd hans, Noregs ríki, er Haraldr konungr faðir hans hafði lagt undir sik. Sigvaldi jarl var þar með Danakonungi fyrir þá sök at hann var Danakonungs jarl. I þessum flota var ok mikill höfðingi, Ólafr svænski, Svíakonungr, er hefna þóttist eiga á Ólafi konungi mikillar svívirðingar; hann hafði slitit festarmálum ok lostit Sigríði, móður Ólafs konungs, dóttur Sköglartosta; þá sömu Sigríði átti þá Sveinn Danakonungr, ok var hon mjök fýsandi, at Sveinn Danakonungr gerði Ólafi konungi mein eða svívirðing; ok í þessu liði var Eiríkr jarl Hákonarsonr er mestar sakar þottist eiga við Ólaf konung ok hans menn, er verit höfðu nær drápi föður hans, Hákonar jarls, ok flæmta or landi alla sonu hans ok sezt í ríki eptir. Ástríðr hafði fengit Ólafi konungi ellifu skip, ok skyldi þetta lið fylgja konunginum til þess er hann kœmi um Danmörk. En þat mest var til, at þau Búrisleifr ok Ástríðr tóku svá vel við Ólafi konungi, at Geira hafði verit dóttir Búrisleifs konungs ok systir Ástríðar, er Ólafr konungr hafði átta, þá er hann var á Vindlandi. Ólafr Tryggvason hafði alls eitt skip ok sjautigi skipa. Þessir höfðingjar höfðu úvígan her ok lágu í höfn einni innan at hólmanum, en skip Ólafs sigldu hit ytra fyrir, þá er höfðingjarnir váru uppi á hólmanum ok sá til, er flotinn sigldi austan. Nú sjá þeir eitt mikit skip ok mjök glasiligt; þá mælti Sveinn konungr: förum til skipa sem tíðast, þar

siglir nú Ormrinn langi“; þá svaraði Eiríkr jarl: „bíðum enn, fleiri hafa þeir stórskip en Orminn langa“; ok svá var, þetta skip átti Styrkárr af Gimsum. Þá sá þeir enn annat skip mikit ok vel búit höfðaskip; þá mælti Sveinn konungr: „nú man hér fara Ormrinn langi, ok verðum eigi ofseinir í móti þeim“. Þá svaraði Eiríkr jarl: „eigi man þetta vera enn Ormrinn langi; fá hafa enn farit stórskip þeirra, en mörg munu til vera“. Svá var þat sem jarlinn sagði. Nökkur skip fóru þá um áðr en skip sigldi með stöfuðu segli, þat var skeið ok miklu meira en önnur skip, þau er siglt höfðu. Þá er Sveinn konungr sá at þetta skip hafði engi höfuð, stóð hann upp, mælti ok hló við: „hræddr er Ólafr Tryggvason nú, eigi þorir hann at sigla með höfðum dreka síns; förum nú ok leggjum at sem harðast“! Þá svaraði Eiríkr jarl: „eigi er þetta, herra, Ólafr konungr; kenni ek þetta skip, opt hefi ek þat sét; þat er Erlingr Skjálgsson, ok er betr at vér leggim á skut honum til þessarar orrostu; þeir drengir eru þar innanborðs, at vér megum víst vita, ef vér hittum Ólaf Tryggvason, at betra er oss skarð í flota hans en skeið þessi svá búin“. Þá mælti Ólafr Svíakonungr: „eigi skyldum vér æðra at leggja til bardaga við Ólaf, þóat hann hafi skip mikit; er þat skömm ok neisa, ok man þat spyrjast á öll lönd, ef vér liggjum hér með úvígan her, en hann siglir þjóðleið fyrir útan“. Þá svaraði Eiríkr jarl: „herra, lát sigla þetta skip, ek man segja þér satt; eigi man Ólafr Tryggvason um oss hafa siglt, ok þenna dag munum vér kost eiga at berjast við hann. Nú eru hér margir höfðingjar, ok væntir mik þeirrar hríðar, at allir vér skulum hafa œrit at vinna fyrr en vér skiljumst“. Þá mæltu þeir enn, er framkom eitt mikit skip: „þetta man vera Ormrinn langi, ok eigi vill Eiríkr jarl“, sögðu Danir, „herjast ok hefna föður síns, ef hann vill eigi nú“. Jarlinn svaraði reiðr mjök, ok lét vera eigi minni ván, at Dönum myndi eigi vera úleiðara at berjast en hans mönnum. Þá var langt at bíða þess er þrjú skip sigla ok eitt miklu mest ok hafði þat höfuð gylt; þá mæltu allir, at jarlinn hafði satt sagt, „ok hér ferr nú Ormrinn langi“. Eiríkr jarl svaraði: „eigi er þetta Ormrinn langi“, ok bað þá þó tilleggja, ef þeir vildi; þá tók Sigvaldi jarl skeið sína ok réri út til skipanna, lét skjóta upp skildi hvítum; þeir hlaða seglum ok bíða. Þetta it mikla skip er Tranan, er stýrði Þorkell nefja konungs frændi. Þeir spyrja Sigvalda: „hver eru tíðendi“? Hann sagði þeim þau tíðendi af Sveini Danakonungi, þau er Ólafi Tryggvasyni er skylt at vita, „ok þarf hann þess, at hann varist“. Þá létu þeir Þorkel fljóta skipin ok bíða. Því næst sjá þeir Sveinn konungr sigla fjögur skip ok eitt miklu mest ok á drekahöfuð, þau er gull eitt váru á at sjá. Þá mæltu allir senn: „furðu mikit skip er Ormrinn langi, ekki

langskip man jafnfrítt í veröldu vera, ok mikil hreysti er at láta gera slíkan grip“. þá mælti Sveinn Danakonungr: „hátt mun Ormrinn langi bera mik, honum skal ek stýra í kveld fyrr en sól setist“. þá mælti Eiríkr jarl, svá at fáir menn heyrðu: „þó at Ólafr Tryggvason hefði ekki meira skip en þat er nú má sjá, þá man Sveinn konungr við Danaher einn aldrigi þessu skipi stýra“. Sigvaldi, er hann sá hvar skipin stýrðu, bað þá þorkel nefju draga Orminn undir hólminn; lét veðrit þeim betr standa at fara landhalt við stór skip ok lítinn byr en at sigla á hafit. þeir gerðu svá, grunuðu at vera myndi nökkur tíðendi beita á veðr þeim nær hólmanum, hlóðu seglum ok taka til ára. þetta it mikla skip er kallat Ormrinn skammi. þá sá þeir höfðingjarnir, hvar sigla þrjú skip öll stór, ok it fjórða síðast. þá mælti Eiríkr jarl við Svein konung ok við Ólaf Svíakonung: „standit upp ok til skipa, nú man ek eigi þræta at Ormrinn langi siglir, ok þar munu þér nú hitta Ólaf Tryggvason“. þá þögnuðu þeir allir ok varð at ótti mikill, ok margr maðr hræddist þar við sinn bana. Ólafr Tryggvason sá hvar menn hans höfðu lagt undir hólmann, ok þóttist vita at þeir myndi hafa spurt nökkur tíðendi, vendir ok þessum skipum inn at hólmanum ok hlóðu seglum. Sigvaldi stýrði skeið sinni inn með hólmanum móti liði konunganna, er innan fóru.

Fyrir þessa sök kvað Stefnir þá um Sigvalda:

Mankat ek nefna,	þeim er Svein konung
nær man ek stefna;	sveik or landi,
níðrbjúgt er nef	en Tryggva son
á níðingi,	á tálar dró.

Sveinn Danakonungr ok Ólafr Svíakonungr ok Eiríkr jarl höfðu gert þat ráð á milli sín, ef þeir feldi Ólaf Tryggvason, at sá þeirra, er þessu væri næstr, skyldi eignast skip hans ok alt hlutskipti þat sem fengist í orrostu, en veldi Noregs konungs skyldi hafa at þriðjungi hverr við annan. þá sá Ólafr konungr, at hann var svikinn, ok at sjór allr var þaktr í nánd þeim af herskipum, en Ólafr konungr hafði lítit lið, er lið hafði siglt ífrá honum. þá lagði í sinn stað hverr þeirra þriggja höfðingja: Sveinn Danakonungr með sitt lið, Ólafr Svíakonungr með Svíaher, í þriðja stað bjó Eiríkr sitt lið. þá mælti við Ólaf konung einn vitr maðr, þorkell Dyrðill: „hér er ofrefli liðs, herra, við at berjast, drögum upp segl vár ok siglum út á haf eptir liði váru; er þat engum manni hleyði, at hann ætli hóf fyrir sér“. þá svaraði Ólafr konungr: „leggi saman skipin ok tengit, herklæðist menn ok hregðit sverðum, ekki skulu mínir menn á flótta hyggja“? þá spurði Ólafr Tryggvason menn sína: „hverr er höfðingi fyrir þessu liði er hér liggr

næst oss«? þeir svöruðu: »þat hyggjum vér at Sveinn Danakonungr sé«. Þá mælti Ólafr konungr: »eigi skulum vér óttast þat lið, því at aldrigi báru Danir sigr í orrostu, þá er þeir börðust á skipum við Norðmenn«. Enn spurði Ólafr konungr: »hverir liggja þar út ífrá ok hafa mörg skip«? Honum var sagt, at þar var Ólafr Svíakonungr. Ólafr konungr sagði: »ekki þurfum vér at óttast Svía hrossæturnar; þeim man vera blíðara at sleikja blótbolla sína, en ganga upp á Orminn langa undir vápn yður«. Þá spurði enn Ólafr Tryggvason: »hverir eigu þau skip in stóru, er þar liggja út ífrá flotanum«? Honum var sagt, at þat var Eiríkr jarl Hákonarson með Járnbarðann, er allra skipa var mest. Þá mælti Ólafr konungr: »mjök hafa þeir tignum mönnum skipat í móti oss, ok af þessu liði er oss ván harðrar orrostu; þeir eru Norðmenn sem vér, ok hafa opt sét blóðug sverð ok mart vápnaskipti, ok munu þeir þykkjast eiga við oss skapligan fund, ok svá er«. Þessir fjórir höfðingjar, tveir konungar ok tveir jarlar, leggja til orrostu við Ólaf Tryggvason, ok er Sigvaldi lítt við orrostuna getit, en þó segir Skúli Þorsteinsson í sínum flokki, at Sigvaldi var þar. Þessi orrosta varð harðla snörp ok mannskæð, féllu Danir mest, því at þeir váru næst Norðmönnum; þeir héldust eigi við ok leggja ífrá or skotmáli, ok fór þessi herr sem Ólafr Tryggvason sagði; en eigi at síðr var hörð orrosta ok löng, féll af hvárumtveggja mikit lið ok mest af Svíum, ok þar kom at Ólafr Svænski sá þat at bezta ráði fyrir sér ok sínu liði at vera sem first, ok lét síga á hömlur aptr undan, en Eiríkr jarl lá við síbyrt. Ólafr konungr Tryggvason hafði lagt Orminn langa millim Ormsins skamma ok Trönunnar, en hin smæstu skipin yzt, en Eiríkr jarl lét fráhöggva hvert sem hroðit var, en lagði at þeim, er eptir váru. Nú er smærri skip Ólafs konungs ruddust, stukku menninir undan ok géngu upp á hin stærri skipin, varð í því mikit mannspjall í hvárntveggja flokkinn, en svá sem liðit féll af skipum Eiríks jarls, þá kom annat í staðinn af Svíum ok Dönum, en ekki kom í staðinn þess liðs, er féll af Ólafi konungi; ruddust þá skip hans öll nema Ormrinn langi eigi, fyrir því at hann var borði hæstr ok bezt skipaðr; en meðan liðit var til, þá hafði þangat á gengit, ok hafði hann haldit sinni fullri skipan at manntali, þó at sumir létist fyrir honum. En þá er hroðinn var Ormr skammi ok Tranan, þá lét Eiríkr jarl þau ífrá höggva, en síðan lagðist Járnbarðinn síbyrðr við Orminn langa. Þessi orrosta varð nú svá hörð, at furða var at, fyrst af sókn drengiligri, ok þó mest af vörninni, er alla vega lögðu skip at Orminum, en þeir er vörðust géngu svá í mót, at þeir stigu niðr af borðunum ok í sjóinn, ok sukku niðr með vápnum sínum ok gættu eigi annars, en þeir berðist á landi, ok vildu æ fram. Þá féllu menn

mest um mitt skipit, þar sem borðin váru lægst, en fram um stafninn ok aptr í fyrirrúminu héldust menninir lengst við. Þá er Eiríkr jarl sá at Orminn var auðr miðskipa, þá gékk hann upp með fimtán menn, ok er þat sá Úlfr enn rauði ok aðrir stafnbúar, þá géngu þeir or stafninum framan ok svá hart at þar jarlinn var, at jarlinum varð undan at hrökkva ok aptr á skip sitt, ok þá er hann kom á Barðann, þá eggjaði jarlinn sína menn at sœkja at vel, ok géngu þá upp í annat sinn með miklu liði, var þá Úlfr ok allir stafnbúar komnir at lyptingunni, en hroðit var alt skipit framan, sótti þá lið Eiríks jarls öllummegin at þeim Ólafi konungi. Þá sótti Eiríkr jarl uptr at fyrirrúminu með sína menn, ok var þar hörð viðrtaka. Ólafr konungr hafði verit þann dag allan í lyptingunni á Orminum. Hann hafði gyltan skjöld ok hjálm, þunga hringabrynju ok svá trausta, at ekki festi á henni, ok er þó svá sagt, at eigi skorti vápnaburðinn at lyptingunni, fyrir því at allir menn kendu konunginn af því, at vápn hans váru auðkend ok hann stóð hátt í lyptingunni. Íhjá konunginum stóð Kolbjörn stallari með þvílíkan vápnabúnað sem konungr hafði. Nú fór þessi orrosta sem líkligt var, þar sem hvárirtveggja höfðu hraustir áhizt, at þeir létust þó er fámennari váru; ok þá er alt var fallit lið Ólafs konungs, þá hljóp hann sjálfr fyrir borð ok brá skildinum yfir höfuð sér, ok svá Kolbjörn stallari, en hans skjöldr varð undir honum á sjónum, ok kom hann sér eigi í kafit, ok þeir menn er váru á smám skipum tóku hann ok hugðu, at konungrinn væri sjálfr. Hann fékk þó grið af jarlinum. En eptir þat þá hlupu allir fyrir borð þeir er eptir lifðu, ok þó flestir sárir, ok þeir er griðin féngu, váru af sundi teknir; þat var Þorkell nefja, Karlshöfuð ok Þorsteinn ok Einarr Þambarskelfir. En eptir þat er orrostunni var lokit, þá eignaðist Eiríkr jarl Orminn langa ok önnur skip Ólafs konungs ok margs manns vápn þeirra, er drengiliga höfðu borit til dauðadags.

Þessi orrosta hefir frægust verit á Norðrlöndum af því, at sagt er um vörn drengiliga, þar næst af atsókn ok sigrinum, er þat skip varð unnit á djúpum sæ, er engi maðr ætlaði vápnum sótt verða, en þó mest fyrir sakar þess, er þvílíkr höfðingi féll, er þá var frægastr á danska tungu. Svá mikit gerðu menn sér um at vingast í allri umrœðu við Ólaf konung, at mestr hluti manna vildi eigi heyra, at hann mundi fallit hafa, nema létu at hann var í Vindlandi eða í Suðrríki, ok eru margar frásögur um þat görvar, en hans ástvinir rœddust at þat mundi logit vera, ok lýsti Hallfreðr því Vandræðaskáld, sá maðr er svá mikit hafði unt konunginum, at menn segja at eptir fall konungs fékk hann vanheilsu af harmi, þá er honum vanst til dauðadags.

6. Audun den Vestfjordske.

Efter Morkinskinna.

Maðr hét Auðun, vestfirzkr at kyni ok félítill; hann fór útan vestr þar í fjörðum með umráði þorsteins búanda góðs ok þóris stýrimanns, er þar hafði þegit vist of vetrinn með þorsteini. Auðun var ok þar ok starfaði fyrir honum þóri, ok þá þessi laun af honum: útanferðina ok hans umsjá. Hann Auðun lagði mestan hluta fjár þess er var fyrir móður sína, áðr hann stigi á skip, ok var kveðit á þriggja vetra björg. Ok nú fara þeir út héðan ok ferst þeim vel, ok var Auðun of vetrinn eptir með þóri stýrimanni, hann átti bú á Mœri. Ok um sumarit eptir fara þeir út til Grœnlands ok eru þar of vetrinn. þess er við getit at Auðun kaupir þar bjarndýri eitt, gersimi mikla, ok gaf þar fyrir alla eigu sína. Ok nú of sumarit eptir þá fara þeir aptr til Noregs ok verða vel reiðfara; hefir Auðun dýr sitt með sér ok ætlar nú at fara suðr til Danmerkr á fund Sveins konungs, ok gefa honum dýrit. Ok er hann kom suðr í landit, þar sem konungr var fyrir, þá gengr hann upp af skipi ok leiðir eptir sér dýrit, ok leigir sér herbergi. Haraldi konungi var sagt brátt, at þar var komit bjarndýri gersimi mikil, ok á íslenzkr maðr. Konungr sendi þegar menn eptir honum, ok er Auðun kom fyrir konung, kveðr hann konung vel; konungr tók vel kveðju hans ok spurði síðan: „áttu gersimi mikla í bjarndýri"? hann svarar ok kvezt eiga dýrit eitthvert. Konungr mælti: „Viltu selja oss dýrit við slíku verði sem þú keyptir"? Hann sagði: „eigi vil ek þat, herra"! „Viltu þá", sagði konungr, „at ek gefa þér tvau verð slík, ok mun þat réttara, ef þú hefir þar við gefit alla þína eigu"? „Eigi vil ek þat herra"! sagði hann. Konungr mælti: „Viltu gefa mér þá"? Hann sagði: „eigi herra"! Konungr mælti: „hvat viltu þá af gera"? „Fara", sagði hann, „til Danmerkr ok gefa Sveini konungi". Haraldr konungr sagði: „hvárt er, at þú ert maðr svá úvitr, at þú hefir eigi heyrt úfrið þann, er í milli er landa þessa, eða ætlar þú giptu þína svá mikla, at þú munir þar komast með gersimar, er aðrir fá eigi komizt klaklaust, þó at nauðsyn eigi til"? Auðun svarar: „herra! þat er á yðru valdi, en engu játum vér öðru, en þessu er vér höfum áðr ætlat". þá mælti konungr; „hví mun eigi þat til, at þú farir leið þína sem þú vill, ok kom þá til mín, er þú ferr aptr, ok seg mér hversu Sveinn konungr launar þér dýrit, ok kann þat vera at þú sér gæfumaðr". „því heit ek þér", sagði Auðun. Hann ferr nú síðan suðr með landi ok í Vík, ok þá til Danmerkr; ok er þá uppi hverr peningr fjárins, ok verðr hann þá biðja matar bæði fyrir sik ok fyrir dýrit. Hann kemr á fund ármanns Sveins konungs, þess er Áki hét, ok bað hann vista nökkverra bæði fyrir sik ok fyrir dýrit: „ek ætla", sagði hann, „at gefa Sveini konungi

dýrit“. Áki lézt selja mundu honum vistir, ef hann vildi. Auðun kveðst ekki til hafa fyrir at gefa, „en ek vilda þó, sagði hann, at þetta kvæmist til leiðar, at ek mætta dýrit fœra konungi“. „Ek mun fá þér vistir, sem it þurfit til konungs fundar, en þar ímóti vil ek eiga hálft dýrit, ok máttu á þat líta, at dýrit mun deyja fyrir þér, þars it þurfut vistir miklar, en fé sé farit, ok er búit við at þú hafir þá ekki dýrsins. Ok er han lítr á þetta, sýnist honum nökkvert þat eptir sem ármaðrinn mælti fyrir honum, ok sættast þeir á þetta, at hann selr Áka hálft dýrit ok skal konungr síðan meta alt saman. Skulu þeir fara báðir nú á fund konungs, ok svá gera þeir; fara nú báðir á fund konungs ok stóðu fyrir borðinu. Konungr íhugaði hverr þessi maðr mundi vera, er hann kendi eigi, ok mælti síðan til Auðunar; „hverr ertu“? sagði hann. Hann svaraði: „ek em íslenzkr maðr, herra“, sagði hann, „ok kominn útan af Grœnlandi, ok nú af Noregi, ok ætlaðak at fœra yðr bjarndýr þetta; keypta ek þat allri eigu minni, ok nú er þó á orðit mikit fyrir mér, ek á nú hálft eitt dýrit; ok sagði konungi síðan, hversu farit hafði með þeim Áka ármanni hans. Konungr mælti: „er þat satt, Áki! er hann segir“? „Satt er þat“, sagði hann. Konungr mælti: „Ok þótti þér þat tilliggja, þar sem ek settak þik mikinn mann, at hepta þat eða tálma, er maðr gerðist til at fœra mér gersimi, ok mundi fara ella eigi, ok sá þat Haraldr konungr at ráði at láta hann fara í friði, ok er hann várr úvinr? Hygg þú at þá, hversu úsannligt þat var þinnar handar, ok þat væri makligt at þú værir drepinn; en ek mun nú eigi láta drepa þik at sinni, en braut skaltu fara þegar or landinu ok koma aldrigi aptr síðan mér í augsýn! En þér, Islendingr, kann ek slíka þökk, sem þú gæfir mér alt dýrit, ok ver hér með mér“. Þat þekkist hann, ok er með Sveini konungi um hríð; ok er liðu nökkverjar stundir, þá mælti Auðun við konung: „braut fýsir mik nú, herra“! Konungr svaraði heldr seint: „hvat viltu þá“, segir hann, „ef þú vill eigi með oss vera“? Hann sagði: „suðr vil ek ganga“. „Ef þú vildir eigi svá gott ráð taka“, sagði konungr, „þá mundi mér fyrir þykkja, er þú fýsist í brot“; ok nú gaf konungr honum silfr mjök mikit ok fór hann suðr síðan með Rúmferlum, ok skipaði konungr til um ferð hans, bað hann koma til sín, er hann kvæmi aptr. Nú fór hann ferðar sinnar unz hann kemr suðr í Rómaborg, ok er hann hefir þar dvalizt sem hann tíðir, þá ferr hann aptr; tekr þá sótt mikla, gerir hann þá ákafliga magran; gengr upp alt féit þat er konungr hafði gefit honum til ferðarinnar; tekr síðan upp stafkarlstig ok biðr sér matar. Hann er þá kollóttr ok heldr úsælligr; hann kemr aptr í Danmörk at páskum þangat sem konungr er þá staddr; en eigi þorði hann at láta sjá sik ok var í kirkjuskoti ok ætlaði þá til fundar við konung, er hann gengi til kirkju um kveldit; ok nú er hann sá

konunginn ok hirðina fagrliga búna, þá þorði hann eigi at láta sjá sik. Ok er konungr gékk til drykkju í höllina, þá mataðist Auðun úti, sem siðr er til Rúmferla, meðan þeir hafa eigi kastat staf ok skreppu, ok nú of aptaninn er konungr gékk til kveldsöngs, ætlaði Auðun at hitta hann, ok svá mikit sem honum þótti fyrr fyrir, jók nú miklu á, er þeir váru druknir hirðmenninir; ok er þeir géngu inn aptr, þá þekti konungr mann ok þóttist finna at eigi hafði frama til at ganga fram at hitta hann. Ok nú er hirðin gékk inn, þá veik konungr út ok mælti: „gangi sá nú fram er mik vill finna, mik grunar at sá muni vera maðrinn". Þá gékk Auðun fram ok féll til fóta konungi, ok varla kendi konungr hann, ok þegar er konungr veit hverr hann er, tók konungr í hönd honum Auðuni ok bað hann velkominn, ok hefir þú mikit skipast", sagði hann, „síðan vit sámst"; leiðir hann eptir sér inn, ok er hirðmenn sá hann, hlógu þeir at honum; en konungr sagði: „eigi þurfu þér at honum at hlæja, þvíat betr hefir hann sét fyrir sinni sál heldr en ér". Þá lét konungr gera honum laug ok gaf honum síðan klæði ok er hann nú með honum. Þat er nú sagt einhverju sinni of várit, at konungr býðr Auðuni at vera með sér álengðar, kvezt mundu gera hann skutilsvein sinn ok leggja til hans góða virðing. Auðun sagði: „Guð þakki yðr, herra! sóma þann allan, er þér vilit til mín leggja, en hitt er mér í skapi at fara út Íslands". Konungr sagði: „þetta sýnist mér undarliga kosit". Auðun mælti: „Eigi má ek þat vita", sagði hann, „at ek hafa hér mikinn sóma með yðr, en móðir mín troði stafkarlstig út á Íslandi, þvíat nú er lokit þeirri björg, er ek lagða til, áðr ek fœra af Íslandi". Konungr sagði: „vel er mælt ok mannliga, ok muntu verða giptumaðr; sjá einn var svá hlutrinn, at mér mundi eigi mislika, at þú fœrir í braut héðan; ok ver nú með mér, þar til er skip búast"; hann gerir svá. Einn dag er á leið várit, gékk Sveinn konungr ofan á bryggjur, ok váru menn þá at búa skip til ýmissa landa, í Austrveg eða Saxland, til Svíþjóðar eða Noregs; þá koma þeir Auðun at einu skipi fögru, ok váru menn at at búa skipit. Þá spurði konungr: „hversu lízt þér, Auðun! á þetta skip"? Hann sagði: „vel, herra"! Konungr mælti: „þetta skip vil ek þér gefa ok launa bjarndýrit". Hann þakkaði gjöfina eptir sinni kunnustu; ok er leið stund ok skipit var albúit, þá mælti Sveinn konungr við Auðun: „þó viltu nú á braut, þá mun ek nú ekki letja þik, en þat hefi ek spurt, at ilt er til hafna fyrir landi yðru, ok eru v.ða örœfi ok hætt skipum, nú brýtr þú ok týnir skipinu ok fénu, lítt sér þat þá á, at þú hafir fundit Svein konung ok gefit honum gersimi". Síðan seldi konungr honum leðrhosu fulla af silfri, „ok ertu þá enn eigi félauss með öllu, þótt þú brjótir skipit, ef þú fær haldit þessu". „Verða má svá enn", segir konungr, „at þú týnir fé, lítt nýtr þú þá þess, er þú fant Svein konung ok

gaft honum gersimi". Síðan dró konungr af hendi sér hring ok gaf Auðuni, ok mælti: „þó at svá illa verði, at þú brjótir skipit ok týnir fénu, eigi ertu félauss, ef þú kemr á land, því at margir menn hafa gull á sér í skipsbrotum, ok sér þá at þú hefir fundit Svein konung ef þú heldr hringinum; en þat vil ek ráða þér", sagði hann, „at þú gefir eigi hringinn, nema þú þykkist eiga svá mikit gott at launa nökkverjum göfgum manni, þá gef þeim hringinn, því at tignum mönnum sómir at þiggja, ok far nú heill"! — Síðan latr hann í haf ok kemr í Noreg, ok lætr flytja upp varnað sinn, ok þurfti nú meira við þat en fyrr, er hann var í Noregi; hann ferr nú síðan á fund Haralds konungs ok vill efna þat, er hann hét honum, áðr hann fór til Danmerkr, ok kveðr konung vel. Haraldr konungr tók vel kveðju hans: „sezt niðr", sagði hann, „ok drekk hér með oss"; ok svá gerir hann. Þá spurði Haraldr konungr: „hverju launaði Sveinn konungr þér dýrit"? Auðun svaraði: „því, herra! at hann þá at mér". Konungr sagði: „launat munda ek þér því hafa; hverju launaði hann enn"? Auðun sagði: „Gaf hann mér silfr til suðrgöngu". Þá sagði Haraldr konungr: „mörgum manni gefr Sveinn konungr silfr til suðrgöngu eða annarra hluta, þótt ekki færi honum gersimar; hvat er enn fleira"? Hann bauð mér", sagði Auðun, „at gerast skutilsveinn hans ok mikinn sóma til mín at leggja". „Vel var þat mælt", sagði konungr, ok launa mundi hann enn fleira". Auðun sagði: „gaf hann mér knörr með farmi þeim, er hingat er bezt varit í Noreg". „Þat var stórmannligt", sagði konungr, "en launat munda ek þér því hafa. Launaði hann því fleira"? Auðun svaraði: „gaf hann mér leðrhosu fulla af silfri, ok kvað mik þá eigi félausan, ef ek hélda því, þó at skip mitt bryti við Ísland". Konungr sagði: „þat var ágætliga gert, ok þat munda ek ekki gert hafa; lauss munda ek þykkjast, ef ek gæfa þér skipit; hvárt launaði hann fleira"? „Svá var víst, herra"! sagði Auðun, „at hann launaði, hann gaf mér hring þenna, er ek hefi á hendi, ok kvað svá mega at berast, at ek týnda fénu öllu, ok sagði mik þá eigi félausan ef ek ætta hringinn, ok bað mik eigi lóga, nema ek ætta nökkverjum tignum manni svá gott at launa, at ek vilda gefa; en nú hefi ek þann fundit, því at þú áttir kost at taka hvárttveggja frá mér, dýrit ok svá líf mitt, en þú lézt mik fara þangat í friði, sem aðrir náðu eigi". Konungr tók við gjöfinni með blíðu, ok gaf Auðuni í móti góðar gjafir, áðr en þeir skildust. Auðun varði fénu til Íslandsferðar, ok fór út þegar um sumarit til Íslands ok þótti vera inn mesti gæfumaðr.

7. Brand den Gavmilde.

(Efter Morkinskinna).

Nú er frá því sagt, at eitthvert sumar kom Brandr inn örvi til bœjarins; hann var sonr Vermundar í Vatnsfirði; hann var maðr vinsælastr ok örvastr; en Þjóðólfr skáld hafði sagt konungi jafnan frá Brandi, hve mikilmætis hann var ok vel at sér, ok svá hafði hann mælt Þjóðólfr, at honum þœtti eigi sýnt at annarr maðr væri betr til konungs fallinn í Íslandi fyrir sakir örleika hans ok stórmensku. Hann hefir sagt konungi mart frá örleikum hans, ok mælti konungr: „þat skal ok nú reyna“, sagði hann; „gakk til hans, ok bið hann gefa mér skikkju sína“. Þjóðólfr fór ok kom inn í skemmu, þar er Brandr var fyrir, hann stóð á gólfinu ok stikaði lérept; hann var í skarlatskyrtli, ok hafði skarlatsskikkju yfir sér, ok var bandit uppi á höfðinu, hann hafði öxi gullrekna í handarkrikanum. Þjóðólfr mælti: „konungr vill þiggja skikkjuna“. Brandr hélt fram verkinu ok svaraði engu, en hann lét falla af sér skikkjuna, ok tekr Þjóðólfr hana upp ok fœrir konungi; ok spurði konungr, hversu fœri með þeim; hann sagði, at Brandr hafði engi orð um, sagði síðan hvat hann hafðist at ok svá frá búningi hans. Konungr mælti: „víst er sjá maðr skapstórr ok mun vera mikilsháttar maðr, er honum þótti eigi þurfa orð um at hafa. Gakk enn ok seg, at ek vil þiggja at honum öxi þá ena gullreknu; ekki þykki mér hann örr, nema hann gefi“. Ferr nú Þjóðólfr til fundar við Brand ok segir, at konungr vill þiggja öxina; hann rétti frá sér öxina ok mælti ekki. Þjóðólfr fœrir konungi öxina ok segir, hve fór með þeim. Konungr mælti: „meiri ván at þessi maðr muni vera fleirum örvari, ok heldr fénar nú of hríð; far þú enn ok seg, at ek vil hafa kyrtilinn, er hann stendr í“. Þjóðólfr sagði: „ekki samir þat, herra! at ek fara optar“. Konungr mælti: „þú skalt at vísu“. Ferr hann enn ok kemr í lyptit, ok segir, at konungr vill þiggja kyrtilinn. Brandr hrøgðr þá sýslunni, ok steypir af sér kyrtlinum ok mælti ekki; hann sprettir af erminni annarri ok kastar braut síðan kyrtlinum, en hefir eptir ermina aðra; Þjóðólfr tekr hann upp ok ferr á fund konungs, ok sýnir honum kyrtilinn. Konungr leit á ok mælti síðan: „þessi maðr er bæði vitr ok stórlyndr; auðsætt er mér, hví hann hefir erminni afsprett, honum þykkir sem ek eiga eina höndina, ok þá þó at þiggja ávalt en gefa aldrigi, ok fari nú eptir honum; ok var svá gert, ok fór Brandr til konungs ok þá af honum góða virðing ok fégjafar; ok var þetta gert til raunar við hann.

8. Magnus Barfods Fald.

Efter Morkinskinna.

Nú er þat sagt, þá er Magnús konungr hafði ráðit landinu 9 vetr, þá byrjar hann annat sinni ferð sína vestr um haf; þar var þetta kveðit:

Hví launa þér þínir (vestr bifask rengr í röstum)
þingmæltir dýrlingar, reyndu oss, jöfurr! hnossir?

Þá svaraði konungr:

Auð hefi ek minn, þanns mönnum (húf lét ek klökkvan klífa
margteitum réð ek veita, kólgur) illa fólginn.

Í þessi ferð hafði konungr allmikit lið ok frítt. Ferr nu konungr fyrst til Orkneyja ok hefir þaðan með sér Erling son Erlends jarls, ok mikit lið annat; sigldi þaðan til Suðreyja, ok síðan út til Írlands ok herjar þar ok átti marga bardaga við Íra, ok hafði jafnan sigr; sigldi eptir þat suðr til Dýflinnar ok settist um borgina at vinna hana. Þá mælti Magnús konungr við lið sitt: „þat er mönnum kunnigt, at vér höfum görvar nökkurar ferðir vestr í lönd þessi, ok hefir jafnan mikit at unnizt, ok má þat nú vera at vér vinnim enn nökkut til sœmdar váru ríki Noregi. En nú er þó eptir meira miklu at sœkja en fyrr, þvíat þetta land stendr saman með miklum gœðum; megum vér þat ætla, ef vér vinnum sigr á þeim Írunum, hversu mikit í mun kaupast, mér fyrst at upphafi, ok svá yðr út ífrá; leggit á at betra hug, at þat er líkligast, at ek unna mér landa; en hér er þó mikil gnótt fjár, ok munu þér taka þat jöfnum höndum, ok eigi nú at eins, heldr mætti þat eigi forverkum gerast meðan þetta land stendr með svá miklu fé ok prýði, ok er þessi borg ein auðgust er nú sitjum vér um; höfum vér ok lið svá frítt ok gott, at ek hygg at oss sœkist vel, ok leggjum á sem beztan hug“. Þá sagði Sigurðr Sigurðarson: „Herra! Allir mundu þess húnir at vinna yðr til sœmdar, en hræddir erum vér um nökkut í þessu landi, hvat til sœmdar vill gerast; er land þetta fjölment, en fólkit svikalt, ok er os uggr á hve til verðr geymt; fór svá um frænda yðarn Harald konung, at fyrst var honum alt uppgefit í Englandi, þar sem hann kom við, en þó lauk svá, at hann lézt þar sjálfr. Mundi vinum þínúm þykkja allrahezt, at þú hefðir kyrr setit í þínu ríki, svá gott sem þú átt um at véla“. Konungr svaraði: „Um þetta er nú at ráða, sem komit er, ok mun oss frábært ganga, ef vér erum fullskeleggir“. Þeir gera síðan atgöngu at borginni, ok verðr þar hörð orrosta; þeir vinna borgina at lyktum ok þó með mörgum brögðum, þótt vér kunnim þar eigi greiniliga frá at segja, ok fær Magnús konungr þar vald yfir, ok setr þar yfir sína menn til gæzlu. En Magnús konungr sjálfr fór upp á Kunnaktír, ok var þar lengi um vetrinn, ok átti lag ok vináttu við konung er fyrir Kunnaktíri réð, er Myrkjartan hét.

Magnús konungr fór nú víða um Uladstír ok herjaði ok þýddi sér landit, ok fékk unnit þann hluta landsins, bjóst þá síðan um sumarit til Noregs ok setr gísla sína ok gæzlumenn í Dýflinni, en hann lá þá albúinn til brautferðar með öllu liði sínu ok ætlaði at sigla þaðan norðr til eyja. Magnús konungr þóttist þurfa strandhögg, ok skyldi Myrkjartan konungr senda honum ofan af Kunnaktum, ok beið þess um hríð, ok er seinkaðist at strandhöggin kœmi, þá sendi hann eptir menn sína, ok enn bar svá til at þessir menn váru nökkuru seinni en hann hugði, ok þá gengr Magnús konungr sjálfr á land upp með mestan hluta liðs, ok vildi leita eptir mönnum sínum, er eigi kómu aptr með strandhöggin, en þat var Bartholomeus messu-aptan; ok þá er hann fann sína menn, var hann genginn mjök langt á land, ok kómu þeir þá móti honum með strandhögg ok ætluðu at fœra honum. Snýr konungr þá aptr liði sínu, en þar var svá landsleg, sem þeir fóru, at í stöðum váru hrískjörr þau ok mýrar nökkurar ok sumum stöðum djúp milli hrísanna, ok váru klappir yfir fenin. Þá hafði þó samnazt fyrir hann herr Íranna, ok var kominn mjök nær þeim, þá er þeir fundu, á milli þeirra ok skipanna. Þá mælti konungr: „búist menn nú við“, sagði hann, „ok hyggit at því, at þér snúist eigi á flótta fyrir brœklingum, ok þat er nú drengiligt at sýna sik, sem þér eruð, góðir drengir, kann ok vera at nú megi þat sýnast, hvat þér vilit veita yðrum konungi“. Biðr nú skipa liðinu undir merkit, ok verðr þar nú mikil orrosta, ok dróst Írunum svá mikit lið saman, þótt mart væri drepit, at hálfu meira var þá en fyr öndverðu. Kom þá svá at Norðmenn féllu, en sumir flýðu. Magnús konungr vildi eigi flýja. Hann hélt æ skúrinni sinni ok skjaldborg fyrir merki sínu, ok hugði, at Upplendingar myndi skjóta til Íranna, er þeir drógust yfir fenin, en þeir köstuðu þó heldr skjöldum á bak sér ok runnu, sem þeir máttu aftaka, til skipanna; þá kallaði Magnús konungr á Þorgrím húfu ok mælti: „úvitr var ek þann dag, er ek gerða útlagan Sigurð hund, ok var hitt þó miklu fíflsligra, er ek görða þik lendan mann, ok údrengiliga skilst þú nú við mik, ok minnast mætta ek þessa, ok eigi mundi Sigurðr svá fara, ef hann væri hér“. Eptir þetta flýðu allir þeir, er aptar stóðu ok yfir fenit, en konungr sjálfr stóð undir merkinu ok barðist, ok hugði at hlýða mundi, fyrir því at langa hríð hjoggu þeir íra niðr sem búfé, en æ þar's einn var höggvinn, þá kómu tveir í staðinn af landi ofan. Ok þá er þyntist um merkit, fékk Magnús konungr lag af spjóti í gegnum báða fótleggi, ok braut hann af sér þegar spjótit ok kastaði á brot, kallaði síðan ok bað þá berjast, kvað sik ekki mundu til saka. Magnús konungr var auðkendr, hann hafði hjálm gyldan á höfði ok skjöld fyrir sér, ok var skrifat á leó með gulli, sverð í hendi er kallat var Leggbiti, váru at tannhjölt, ok vafiðr gulli meðalkaflinn, ok var

allra sverða bitrast; hann hafði dregit silkihjúp rauðan um útan skyrtona, ok var þat allra manna mál, at eigi hefði sét vígligra mann með jafnmörgum vápnum eða tíguligra höfðingja. Ok litlu síðar fékk Magnús konungr högg af spörðu írskri, ok kom á hálsinn við herðarnar, ok var þat hans bani ok féll konungr þá. Víðkuðr Jóansson hafði næst konungi verit um daginn, ok þat sýndist enn, þvíat hann hjó þann mann er konungi hafði veitt banasár, ok svá at hann tvískipti hlutum hans ísundr, síðan tók hann Leggbita, sverð Magnúss konungs, en skjöldrinn var únýtr. Víðkuðr hafði fengit þrjú sár í bardaganum, ok nú er konungr fann, at hann var sárr til úlífis, þá bað hann Víðkunn hjälpa sér með flótta, „ok er mest ván“, sagði hann, „at hér verði nú várr skilnaðr, ok hefir þú vel mér fylgt ok drengiliga, ok ber kveðju mína Sigurði konungi ok öllum vinum mínum“. Ok nú flýði hann ok svá annat liðit þat er undankomst til skipa sinna, ok þat sagði Víðkuðr sjálfr, at þá er menn runnu ok hann rann frá konunginum, at fáir mundi þá kunna frá þeim tíðindum at segja, er þar váru eptir á vetfanginum. Þar féll Erlingr son Erlends jarls, ok Eyvindr Finsson ok margir stórir höfðingjar féllu þar með Magnúsi konungi. Víðkuðr komst til skipa, ok alt flóttalið þat, sem brantkvámu varð auðit, ok géngu þeir á skip sín ok fóru unz þeir kómu í Noreg. Ok it sama haust hittu þeir Sigurð konung vestr í eyjum, ok höfðu hann til Noregs með sér. En þá váru settir jarlar yfir Orkneyjar Magnús Erlendsson ok Hákon Pálsson. Ok nú áðr þeir fœri frá Orkneyjum, ok Sigurðr konungr hafði spurt tíðendin um fráfall föður síns, ok kunni engi frá því glöggra at segja en Víðkuðr Jóansson, þvíat hann hafði einna manna bazt fylgt konungi, ok flýði eigi fyrr, sem áðr gat ek, en konungi var ráðinn bani ok konungr sjálfr bað hann flýja, ok því fær Víðkuðr mikinn metnað af sonum Magnúss konungs. Ok nú lætr Sigurðr eptir vestr þar dóttur Mælkolms Skota konungs ok vildi ekki eiga hana, ok kveðr sér alt leitt þat er kom til höfðingja vestr þar bæði í Skotlandi ok svá Irlandi, svá mikit sem hann hafði þar látit.

9. Thorgils Skarde.

Efter Sturlunga Saga.

Böðvarr son Þórðar Sturlusonar bjó at Stað, hann átti Sigríði Arnórsdóttur, synir þeirra váru þeir Þorgils, Sighvatr ok Guðmundr, dœtr þeirra váru þær Helga, er fyrr átti Páll Sámsson, en síðar Þjóðúlfr Kotkarl, ok Alfdís, er átti Þórðr Hítnesíngr, ok Hallbera er átti Guðlaugr prestr Hallfreðarson, ok Guðrún ok Vígdís. Þorgils var elztr sona Böðvars. Guðmundr biskup biskupaði hann tvívetran, ok spurði hverrar ættar hann væri? honum

var þat sagt. Biskup var þá atspurðr, hvat honum litist um sveininn? hann mælti: „ef þessí maðr fær aldr ok þroska, þá man hann verða hraustr maðr ok höfðingi mikill, en eigi kemr þat mér úvörum at hann verði eigi ellidauðr". Guðmundr biskup gaf sveininum gullsylgiu ok mælti vel fyrir honum. Þorgils var vænn maðr yfirlits, herðamikill ok gerviligr, hvítr á hár ok hörund, eygðr manna bezt, miðmiór, herðabreiðr, hrokkit hár ok fór vel, hann var hraustr ok harðgerr, syndr vel ok hinn mesti harðfari í hvívetna, fámæltr ok fastheitinn, hvert hann hét góðu eða illu, þá var hann örr í at efna; í efri vör hans var skarð þat er hann var með alinn, því var hann kallaðr Þorgils Skarði. Sighvatr Böðvarsson var seingerr maðr í uppvexti, en varð þó mikill maðr ok mjúkr ok vel glímufœrr, hann var ok syndr vel ok hagr ok örðigr nökkut ok lagamaðr mikill, ekki var hann fríðr sýnum, en þó var hann yfirbragðsmikill ok kominn á sik vel, brigðlyndr ok nökkut bráðskapaðr. Guðmundr Böðvarsson var fríðr sýnum, mikill maðr á vöxt, harðfengr í knáleikum, hægr hversdagliga ok hélt mjök til gleði. Þorgils Böðvarsson óx upp at Stað með föður sínum, þar til er varð víg Snorra Sturlusonar í Reykjaholti, gerði Gissurr þann kost Böðvari at sverja honum trúnaðareið eðr fá honum gísla, tók Böðvarr þat ráð, at fá honum í gíslíngu Þorgils son sinn ok Guttorm Þórðarson bróðurson sinn, Þorgils var þá fimtán vetra gamall, váru þeir þann vetr í Túngu með Gissuri, fékk hann sinn mann hvárum þeirra til þjónustu, hét annarr þeirra Björn Sigurðarson, en annarr Steinn Bersason. Gissurr var vel til Þorgils, ok þótti hann meira háttar ok setti hann hit næsta sér. Þorgils var heldr illr viðskiptis ok vandlyndr. Guttormr var hægr ok góðr við hvern mann. Gróa húsfreyja var bezt til þeirra. Sá atburðr varð þar, at þá skildi á um tafl Þorgils Böðvarsson ok Sám Magnússon frænda Gissurar, vildi Sámr bera aptr riddara, er hann hafði teflt í uppnám, en Þorgils lét því eigi ná, þá lagði til Markús Marðarson, at aptr skyldi bera riddarann, „ok látit ykkr eigi áskilia um tafl". Þorgils sagðist ekki fyrir hans orð gera mundu, ok svarfaði taflinu ok lét í punginn ok stóð upp ok laust við eyra Sámi svá at blœddi ok mælti við: „mikit er þat at vita, at vér skulum engan hlut þora at halda til jafns við frændr Gissurs"! þá var hlaupit fram ok sagt Gissuri, ok kom hann inn ok spyrr, hvert Sámr þyrði eigi at hefna sín? Þau Guttormr ok Gróa höfðu setit á palli, er Gissurr kom í stofu, ok heyrðu at hann andsakaði sveinana reiðuliga, géngu þau til ok prestr með þeim. Þorgils svaraði Gissuri heldr skapraunasamliga; Gróa tók í hönd Gissuri ok mælti: „hví lætr þú svá reiðuliga? mér þœtti þú eiga fyrir at svara, þótt hann hefði þat nökkut gert er bótþurfa væri". Gissurr mælti: „ekki vil ek á þessu þinn dóm". Hon svarar: „ek skal þá bœta, ef þarf". Leiddu þau Þorgils á brott ok

báðu hann vel svara Gissuri, en þorgils kvazt þat eigi mundu gera. Lögðu þá margir til ok kölluðu þetta vera bernsku bragð, féll þat þá niðr, ok var Gissurr færri við þorgils en áðr. Fyrir jól lét Gróa gera þorgilsi grœnan kyrtil af nýju klæði, en hann átti áðr blán ok gaf hann Sáni, ok váru þeir jafnan síðan góðir vinir. þenna vetr lét Úrœkia Snorrason drepa Klœing Bjarnarson í Reykjaholti annan dag jóla, ok fór síðan at Gissuri í Skálaholt, var þar þá bardagi hinn níunda dag jóla. þorgils var þá í kirkjunni, þvíat Gissurr vildi eigi at hann væri í bardaga, fór þá svá at þeir Gissurr ok Úrœkia sættust; fór þorgils eptir þat vestr til Staðar ok þeir félagar.

þat er nú því næst at segja, at þá er þorgils var átján vetra, rézt hann til útanferðar með þeim manni er Eiríkr Skarði hét, hann var maðr norrœnn. Sá maðr fór með þorgilsi er Bergr hét. En er þorgils var við skip, kom þar þórðr Sighvatsson, ok mæltust þeir þorgils vel við, hét þórðr honum sínu trausti, þá er hann kynni þurfa, bauð hann honum til sín, ef hann vildi þat, þorgils kvazt þat mundu þegit hafa, ef hann hefði fyrr boðit, en kvazt nú eigi vilja bregða ferð sinni. þórðr kvað þat fyrir höndum, þótt síðar væri. Skildu þeir með vináttu, létu þeir þorgils í haf ok fórst þeim vel, tóku þeir land við Björgvin. Eiríkr bauð þorgilsi til vistar með sér ok þeim félögum, ok fóru þeir með honum inn í Sogn, en þorgils kvazt með þeim manni vera vilja, er göfgastr væri í því heraði, en þá var ríkastr maðr í því heraði Brynjúlfr son Jóns Stáls, hann átti höfuðból at Hváli. En er þorgils kom heim með Eiríki, veitti Eiríkr honum vel ok með mikilli sœmd, mátti þorgilsi þar gott þykkja fyrir manna sakir, en eigi gazt honum þar at hýbýlum. þar var vandi Eiríks, þá hann kom heim or kaupferðum, at hann hafði vinaveizlu ok bauð til vinum sínum ok grönnum, ok eigi nú sízt, er þar váru komnir með honum þeir menn er mikils þóttu verðir; bauð hann þangat Brynjúlfi frá Hváli ok þóri af Steðja, þar var ok annat fjölmenni mikit ok veizla góð; váru þeir sessunautar Brynjúlfr ok þorgils, töluðu þeir mart ok lagðist vel á með þeim, þóttist Brynjúlfr finna, at þorgils var miklu meira háttar en alþjóð manna, vissi hann ok góð skil á ætt hans ok bauð honum heim með sér ok þeim félögum. þorgils vildi þat þiggja, en Bergr var þess hvergi fúsari, þó réð þorgils, ok fóru þeir með Brynjúlfi, en er þeir koma heim, tekr hann við þeim báðum höndum, ok slær á algleyming við þorgils, ok setr hann hit næsta sér. Brynjúlfr fékk honum svein til þjónustu er Pétr hét; fór þat svá at sveinninn var eigi athugall, en þorgils þá heldr illa, ok var útraust at hann svipaði honum eigi stundum, en Brynjúlfi gazt ekki at því, er sveinninn var skyldr honum. þar váru hýbýli góð ok

mannmart löngum, drykkjur miklar ok glaðværi, urðu bœndr misjafnt við drykkinn. Geirmundr hét nágranni Eiríks Skarða ok frændi, hann hafði vingazt við þorgils, er hann var með Eiríki, ok gefit honum tapar-öxi snag-hyrnda ekki mikla ok hit bezta járn, hann var í jólaboði Brynjúlfs með Eiríki ok drakk eigi varliga, váru þar miklar drykkjur ok mörg víti. Björn hét maðr er var með Brynjúlfi, aldraðr maðr ok hafði lengi verit með honum, ok hafði þat starf, at hann gerði öl ok varðveitti drykk hversdagliga. þorgilsi þótti Björn vera heldr fástr af drykk hversdagliga, hafði hann af því grun, at Björn fœri með rógi ok hviksögum milli þeirra Brynjúlfs, ok var þá heldr fátt með þeim. Björn var maðr skapbráðr, ok þóttist eiga traust mikit ok örugt, var áleitinn ok öfundsamr. Eiríki var skipat hjá Bergi, þá Geirmundi, þá sátu bœndr hverr hjá öðrum ok höfðu sveit eigi alllitla. Bergr drakk jafnan lítit, þvíat hann var krankr, ok skyldi hann því eigi meira drekka en hann vildi ok engi víti, var Brynjúlfr vel til hans, þótti hann vera gegn ok úskapbráðr. þorgils var hinn mesti drykkjumaðr ok misjafnt skapgóðr við drykkju, þat var hit áttunda kveld jóla at drukkit var allrafastast, var þá drukkit vín er áleið. Á annan bekk sátu frelsingjar Brynjúlfs ok tveir hirðmenn Hákonar konungs, Árni Ivarsson ok Ketill Langr, váru þar fyrst druknar sveitardrykkjur, síðan slógust í hnýfildrykkjur, gerðust þá flestir druknir þeir er inni váru, talaði Geirmundr flest um, at hann þóttist vera ofsettr, en þótti sem drykkr væri falsaðr. þá bar Björn ker at Geirmundi, en hann drap við hendinni ok sló upp í fang honum, fór drykkrinn niðr í hálm. Björn reiddist við ok varð málóði, kvað Geirmund vera snáp mikinn ok laust með hnefa sínum á nasir honum, svá at blóð flaut um hann allan ok mælti ilt við. þorgils varð skjótastr upp at hlaupa, þreif hann upp dýrshorn mikit ok þungt af búningi silfrs ok steina ok setti millum herða Birni svá at hann steyptist áfram ok kom ennit niðr, ok varð þar undir kerit er hann hafði haldit á, skeindist hann á enninu, en kerit brotnaði alt í sundr. þorgils vildi ljósta annat, en Bergr hélt honum. Brynjúlfr hljóp þá upp ok allir menn hans, slíkt hit sama Eiríkr ok bœndr með honum, var þorgils þar í liði, hélt þá maðr á manni, Brynjúlfr var hinn reiðasti. Eiríkr mælti til Brynjúlfs: „geymit til, bóndi, at hark þetta semist, ok er þat yðar sœmd ok allra þeirra er hér eigu hlut at“. Brynjúlfr mælti: „lítill vani hefir þat hér verit, at menn væri barðir í hýbýlum mínum“. þá mælti Arni: „lítit á hitt, bóndi, hver fyrstr barði, ok er þat siðr yðarr Sygna, at drekka þar til at engi veit hvat at sér horfir, en Birni kom þetta eigi fyrr at höndum en ván var“; lögðu nú margir gott til. Árni mælti þá enn: „þat er betr at hér er engi maðr sakaðr, er fyrir þat gott um at tala, ok förum fyrst at sofa, en tölum um þetta á myrgin er vér erum údruknir,

man oss þá öllum einn veg sýnast“. Eiríkr stóð vel undir þetta ok margir aðrir, fóru menn þá at sofa, en um myrginninn eptir hlýddi Brynjúlfr tíðum, síðan géngu menn til drykkju, ok er menn váru þar komnir, þá setjast menn niðr, þá mælti Árni: „þat er öllum mönnum kunnigt þeim sem hér eru, hverir atburðir hér urðu í gærkveld manna í millum, erum vér nú allir údruknir ok megum virða þessi mál eptir sönnum efnum, er þat eigi vel, bóndi, at svá varð er þér mislikar, en mér lízt svá sem sá væri eigi friðarins allmakligr er braut jólafriðinn fyrstr í þínum hýbýlum“. Ketill mælti: „svá lízt mér“. Björn mælti: „þat kann ek þér at segja, Árni, þótt yðr þyki mín skömm lítilsverð, at vera skal annathvárt, at ek skal hafa fyrir fulla sœmd eðr hefna mín sjálfr“. Þorgils svarar: „ef þú heitast við mik, Björn, at gera mér eina skömm, þá skal ek gera þér tvær skammir, þær er þú skalt mega báðar hendr á festa“. Björn mælti mart, en Þorgils þagnaði. Eigi má þar inna hvers manns tillögur, en þeir lögðu þar bezt til hirðmenninir Arni ok Ketill, Eiríkr ok Bergr, báðu þeir Þorgils vægja til fyrir Brynjúlfi bónda ok ráði þeirra manna er þar váru mest virðir, en Þorgils þagði, sem hann var vanr, ef hann reiddist. Allmisjafnt lögðu menn til, en þessi varð lykt á með ráði Brynjúlfs bónda ok þeirra manna er þar váru mest virðir í hjá ok bezt vildu tilleggja, at mál þessi féllust í faðma, ok skyldi engi öðrum fé bœta, seldi þá hvárr öðrum grið, en síðan settust þeir niðr ok drukku, var bóndi þá allkátr ok hvárr við annan, drukku nú af jólin, fóru nu bœndr heim síðan ok kurraði þat hverr í sínum hýbýlum, at vetrgestr Brynjúlfs mundi eigi vera hvers manns leika. Eptir jólin varð með Brynjúlfi ok Þorgilsi engir margleikar, en þó góðar afleiðingar. Þat er nú þessu næst at segja, at Brynjúlfr átti erindi yfir fjörð, at sœkja skjöldu sína ok vápn, þótti honum vel, at hann reyndi hve auðsveipr Þorgils væri, ok beiddi at hann mundi vera fyrir ferð þessarri, er þá var ekki mannmart heima, en Þorgils segir: at þess eins sendimaðr eðr lestreki vill hann vera í Noregi, er enn væri ríkari en Brynjúlfr. Brynjúlfi þótti þar opt hit sama uppspretta. Bergr bauð Brynjúlfi at sœkja skjölduna fyrir Þorgils með öðrum manni, ok þat vildi hann. Bergr tók sjúkleik um vetrinn ok lá lengi ok var atkominn bana, ok batnaði er áleið, var nú atburðalaust héðan frá um þarvist Þorgils, svá at vér vitum frá at segja.

Um várit eptir páska byrjaði Brynjúlfr ferð sína suðr til Björgvinar til móts við Hákon konung, fór þá með honum Þorgils ok Bergr, var hann þá fœrr, en er þeir kómu suðr, fundu þeir Hákon konung, tók hann þeim vel. Konungr hafði frétt af, at um vetrinn hafði verit með Brynjúlfi íslenzkr maðr einn af Sturlunga ætt, er orð fór af, hafði þar þat sannazt, sem mælt er, at mörg eru konungs eyru, hafði hann frétt af þeim viðskiptum,

er orðit hüfðu millum þeirra Brynjúlfs ok íslendinga um vetrinn. Aron Hjörleifsson var þá með konungi, hann hafði reynt af Böðvari vináttu mikla, þá er hann var skógarmaðr Sturlu Sighvatssonar. Aron var hirðmaðr Hákonar konungs ok var kærr konungi, var hann ok góðr drengr. Aron gékk at þorgilsi ok fagnar honum vel, „ok skal þér heimilt alt þat gott, er ek hefi til at veita þér, hvert sem þat er fé eðr fulting“. þorgils þakkaði honum vel ok kvað eigi annat líkara þykkja en hann mundi með honum vera, en fyrst mun ek vera með Brynjúlfi. Aron hafði fjárkost ekki mikinn, en sparði engan hlut við vini sína, bauð hann þorgilsi því til sín, at hann átti garð, var hann jafnan fullr af íslenzkum mönnum, skildust þeir þorgils ok Aron, fór þorgils með Brynjúlfi til þess herbergis er hann átti, settust þeir þá til drykkju. Um daginn mælti Brynjúlfr: „þér hafit verit með mér í vetr, ok vil ek kalla at vel hafi farit, en fundit hefi ek þat, at augu yðar standa lengra fram til þess at þjóna ríkara manni en ek em, er þat ok satt at slíkt eru konungsmenn, en eigi mælta ek því þetta, at ek spara mat við þik eðr drykk, vil ek vera búinn til at flytja mál þitt við konung, at hann taki við þér ok geri þik sinn mann, sem mik grunar at þér leiki í skapi“. þorgils þakkar honum sín ummæli, en kvazt fúsastr at fara til íslands, en ef hann næði því eigi, vildi hann gjarna ganga til handa konungi ok gerast hans maðr. Litlu síðar fundust þeir konungr ok Brynjúlfr, ok verðr þat í tali þeirra, at konungr spyrr at hinum íslenzka manni er verit hefir með honum um vetrinn. Brynjúlfr segir konungi frá ætt þorgils, ok kannast hann skjótt við, þvíat margir Sturlungar höfðu verit með honum. Brynjúlfr segir konungi, at „þorgils vildi fá af yðr fararleyfi til íslands“, konungr kvað þess enga ván, þvíat í þann tíma hélt Hákon konungr mörgum ríkra manna sonum í Noregi, þvíat hann hafði mjök í hug at fá skatt af íslandi. Konungr mælti: „mundi þessi maðr vera með þér í gær er vit fundumst, mikill maðr ok drengiligr, fríðr ok bragðmikill, ok á lýti mikil í andlitinu, ok svá ungr, at eigi mun grön sprottin“? „Sá er rétt hinn sami“, segir Brynjúlfr, „ok gerit svá vel, herra, at þér takit við honum sœmiliga ok gerit hann yðarn mann, ef hann skal eigi ná at sigla til íslands at vitja frænda sinna ok eigna; er hann ekki hér peningaríkr“. Konungr tók því vel, lét Brynjúlfr þá senda eptir þorgilsi, kom hann þá fyrir konung ok kvaddi hann; konungr tók því vel, þar var þá Aron Hjörleifsson ok flutti með þorgilsi, at konungr tœki við honum sœmiliga, konungr segir at hann mun ná hirðmannsnafni, ef hann reyndist eptir því sem þeir Brynjúlfr ok Aron sögðu, ef honum sýndist, en kvað þat ekki mundu skjótt ráðast. þorgils kvazt þess ekki mundu lengi bíða at sinni, þótti eigi örvænt at koma mætti hann þar, þótt hann leitaði

annarra landa, at hann kœmi sér í sveit með ríkum mönnum, því at Ólafr föðurbróðir hans hafði verit í Danmörku með Valdimari konungi, ok fengit af honum mikinn sóma. Aron mælti: „takit þér, herra, vel við þeim sumum, sem eigi mun jafnmikit mannkaup í sem þessum manni“. Brynjúlfr mælti: „svá skulut þér ætla, herra, at hraustum karlmanni mun skipat í þat rúm, sem þorgils hlýtr at standa“. Konungr brosti þá. þorgils mælti: „vilit þér, herra, gefa orðlof til, at ek sjá frjáls ok fara hvert er ek vil annarstaðar, ef ek fer eigi til Íslands“? „Víst eigi“, segir konungr, „ek skil at þú munt vera maðr bráðlátr ok heldr ákaflyndr, engum sœmdum þykkjumst ek hafa afsvarat þér, þótt ek vilja fyrr reyna, hversu mér gezt at þinni þjónustu“, skildu þeir at þessu, segir þorgils Aroni, at hann mundi ráðast í garð hans, skildu þeir vel, Brynjúlfr ok þorgils. Ragnhildr hét kona Arons, ok var hon hinn mesti öflunarmaðr, en hann eyddi eigi seinna en hon aflaði. þorgils var þar um hríð ok varð ilt til fjár, því at hann sá, at Aron var févani, en hann vildi hvervitna fult fyrirleggja þann kostnað er Aron hafði fyrir honum; höfðu þeir sveit mikla ok váru ekki dælir.

þá er skip tóku at búast um várit, lét þorgils rita á vaxspjaldi ok sendi konungi; var þat þar á, at hann beiddi at konungr leyfði honum at fara til Íslands eðr ella til annarra landa, kvazt eigi lengr vera vilja í úfrelsi. En er konungr sá þetta, virði hann svá sem þorgilsi géngi til stœrð ok metnaðr, er hann vildi eigi sjálfr flytja við sik sem aðrir menn, en þó sendi konungr eptir honum, kom þorgils þá fyrir konung. Margrét dróttning ok Ivarr Englason féhirðir konungs ok fátt annarra manna var þá hjá konungi; með þorgilsi var Aron ok Bergr. Dróttning var hinn mesti vin Sturlunga, sem verit hafði Skúli hertogi faðir hennar, hon bað þorgils setjast niðr hjá sér, en hann settist á fótskemil hjá fótum hennar. Konungr mælti þá: „beiddist þú út til Íslands, þorgils“? „Já, herra“, segir hann. Konungr mælti: „ek mun nú segja þér, hversu vera skal um hag þinn, þú skalt hér vera, en hvergi fara, mun ek gera þik minn mann sem þú beiddist, en svá hefir mér spurzt, sem þér félagar þykkit verit hafa ekki spakir til fulls“. Dróttning mælti: „slíkt verðr opt ungum mönnum“. Aron mælti: „ek skal þar fyrir svara, ef þat þykkir nökkurs áfátt hafa verit“. Konungr mælti þá brosandi: „ek veit eigi hvárt þú mátt nökkut á hendr takast meira en svara fyrir þik“. Tók konungr þá til at spyrja þorgils at Íslandi, frá föður sínum ok frændum, þórði Kakala ok öðrum höfðingjum, en þorgils segir konungi slíkt er hann spyrr. Konungr spyrr, hverr sá maðr er, sem fylgði þorgilsi; hann nefndi sik ok föður sinn. Aron kvað föður hans hafa verit vitran mann ok vel fjáðan ok hinn bezta bónda, „hann beiðist hirð-

göngu ok hirðmannsnafns, herra, sem yðr má kunnigt vera«. Konungr segir: »mun eigi þat vel fallit, þvíat ek hefi af honum þat frétt, at han mun vera spakr maðr? skaltu þorgils ok þér félagar vera í boði mínu uppstigningardag en síðan gerast handgengnir«. Gaf konungr þorgilsi laufgrœnt klæði fjórtán álna langt, síðan var þorgils í boði konungs uppstigningardag, en síðan gerast handgengnir ok hirðmenn föstudaginn eptir þeir báðir þorgils ok Bergr, gaf konungr þá þorgilsi skjöld ok brynju, þvíat þau vápn skorti hann áðr; var þorgils þá löngum á konungsgarði ok þótti vera heldr skapbráðr.

Sá atburðr gerðist þar, at eina nátt var þar eldr lauss í bœnum, var þá blásit um allan bœinn, ok er þetta herboð kom í konungsherbergi, klæddist hann nú sjálfr skjótt ok hét á þá menn er hjá honum váru, lét hann blása út allri hirðinni ok öllum bœjar lýðnum til þessa úfriðar, ok vápnuðust menn sem til bardaga, ok skipaði konungr hirð sinni þar sem honum þótti mest þurfa, bað konungr menn fara varliga ok þó djarfliga, varð eldsgangrinn svá ákafliga mikill, at úlikligt þótti at slökt mundi verða, var þá margs í leitat, borit í vatn ok sær ok brotin víða herbergi; konungr kvað á, hvar þorgils skyldi standa, en hann vildi framganga miklu lengra, fékk hann svá mikinn háska við þat, at þat þótti með úlikindum, er hann hélt lífi meiðingarlaust. Um síðir lét konungr taka konungskips segl ok gera alvätt ok bera at eldinum, varð þá þat um síðir at eldrinn sloknaði með guðs miskun ok hamingju konungs, en þorgils fékk þann orðróm af konungi sjálfum ok öllum öðrum er vissu, at engi maðr hefði þar jafnvel borit sik at bjarga sem hann í jafnmiklum háska, svá sem Sturla þórðarson hefir kveðit í erfidrápu þeirri er hann orti um þorgils, ok þessa naut þorgils jafnan síðan hjá konungi, svá at hann þoldi honum betr en flestum öðrum jafnar tilgerðir. Næsta dag eptir brennuna kom þorgils í herbergi dróttningar, tók hon honum vel, ok þakkaði honum, hvat drengiliga hann hefði gefizt um náttina, ok er hon sér, at klæði hans eru brunnin, þá gaf hon honum vel sex álnir af skarlati, hann þakkaði henni þetta; fékk þorgils af þessu mikla sœmd.

Í þann tíma kom af Íslandi þórðr Kakali, hafði þá áðr orðit Haugnessfundr ok þau tíðendi er þar af leiddi, var þá Gissurr þorvaldsson í Noregi ok settust þeir þar undir konungsdóm, segja þá svá einarðliga fram sín málefni fyrir konungi, at þá greindi ekki á. þorgils kom þá til fundar við þórð ok var löngum með honum, ok einn dag er þeir drukku í konungsherbergi, mælti konungr til þórðar: »hvi lætr þú eigi gera at lýti frænda þíns«? Hann svarar: »þar þurfum við, herra, at njóta við þinna ráða, en ek vil þar eigi fé spara, ef þér ætlit at at megi gera«. Konungr mælti: »þat ætlak at at megi gera, ok nefndi til lækni þann er Villhjálmr hét, var þá leitat at

læknirinn ok urðu þeir kaupsáttir, gerði hann með konungsráði at, sat konungr sjálfr hjá, þóttust menn þat sjá, at þetta var mikil þrekraun, en Þorgils þoldi þat vel, gréri sárit svá at Þorgils varð maðr lýtlauss ok var nú maðr fegri yfirlits en áðr«. Þórðr Kakali fékk eigi orðlof til Íslands, dvaldist hann með konungi um hríð, þar til er honum var skipuð sýsla. Þorgils var með konungi nökkura vetr ok þóttist vera haldinn ok kunni því illa.

Hákon konungr hafði skipaðan jarl í Þrándheimi Knút son Hákonar jarls galins. Knútr var mikill maðr vexti ok vænn sýnum, hann hafði margar náttúrur fram yfir aðra menn; engi var sá maðr í Noregi, er svá kunni skynja steina náttúru sem hann, var hann drykkjumaðr mikill ok þótti vera nökkut vanstiltr við drykkju, þá er á hann fékk. Hinn síðasta vetr er Þorgils var í Noregi, var hann norðr í Þrándheimi með Eysteini Hvíta, ok höfðu þeir sveit mikla af norrœnum mönnum ok íslenzkum mönnum. Eysteinn var bóndi góðr, mart var annarra manna handgenginna með honum í bœnum bæði hirðmenn ok gestir; konungr var eigi í bœnum. Þorgils var mest fyrir konungsmönnum. Knútr jarl var þá ríkastr maðr í bœnum, ok var með honum sveit mikil. Mart varð til greina um vetrinn með konungsmönnum ok jarlsmönnum. Þat var eitt sinn, at þeir Knútr jarl drukku í einu herbergi ok Þorgils ok mikill fjöldi annarra manna, ok váru nökkut druknir, var þá talat mart, mælti Knútr jarl heldr háðugliga til Íslendinga, talaði til Snorra Sturlusonar ok annarra íslenzkra manna, er verit höfðu með Skúla hertoga, tók jarl á þeim öllum lítilmannliga, en Þorgils svarar svá í móti, at þeir frændr hans mundi verit hafa, at eigi mundi sik allir vanta þykkja á við hann fyrir útan nafnbót. Þetta líkaði jarli stórilla, urðu þeir af þessu mjök sundrorða, kom þá svá, at jarl hljóp upp bölvandi ok greip öxi, en er Þorgils sá þat, sprettr hann upp ok brá sverði, hlupu menn þá á milli svá þykt, at þeir náðust ekki til, skildu þeir at því, gengu þeir Þorgils á brott litlu síðar; leið af náttin, stóð jarl upp ok hlýddi tíðum, síðan sendi hann eptir Þorgilsi. ok bauð honum í boð sitt; var Þorgils tregligr, en Eysteinn fýsti Þorgils, fór til með honum Eysteinn ok mjök margir saman, var jarl þá hinn blíðasti, ok skildu vel, var þá kyrt um hríð ok áttust fátt við. Þat bar til eitthvert sinn, at ágreindi jarlsmann ok gest konungs, ok urðu þeir mjök andorða, alt þangat til gestrinn vann á jarlsmanni, þat var síð dags. En er gestrinn kom til herbergis síns ok segir frá þessum atburðum, var þar fátt manna fyrir, en flestir fýstu hann at fara í kirkju eðr á traust konungsmanna, þangat sem fleiri væri fyrir. Jarl varð skjótt var þessarra tíðinda, þvíat hann vissi gerla hvert er hann hafði farit. Manninum hafði svá dvalizt, at hann var þá kominn út af herberginu, er

jarlsmenn kómu at ok tóku hann ok fœrðu hann jarlinum ok léku hann illa; þá var myrkt, svá at jarli þótti eigi tóm til at drepa hann, var hann þá settr í fjötra ok kastat inn ok læst herbergi ok fengnir menn til at varðveita hann. Gestrinn hafði átt friðlu í garðinum, ok þegar er hon vissi hvar komit var, hljóp hon kallandi með gráti miklum í garð Eysteins Hvíta, ok segir þeim Þorgilsi Skarða ok öðrum konungsmönnum, hversu maðrinn var nauðuliga kominn, ok hann mundi drepinn, nema þeir frelstu hann með nökkuru móti, bar hon sína sögu með hinum mesta ákafa. Þorgils vildi þegar at þeir tœki manninn út með valdi, en Eysteinn vildi, at þeir stefndu at sér konungsmönnum, þótti þeir of liðfáir vera til hvárstveggja, fyrst at taka út manninn, en verja sik eptir, ok svá gerðu þeir sem hann vildi vera láta ok fleiri lögðu ráð eptir, stefna at sér konungsmönnum ok búast um í garðinum; síðan er á leið náttina, fara þeir Þorgils með sína sveit til þess herbergis er maðrinn var inn kastaðr, verða vökumenn við þat varir, skipast þeir fyrir durum, ok hyggja at þessir munu ekki svá harðliga at ganga, en Þorgils laust þann er fyrir honum varð öxarhamarshögg mikit, ok fleiri váru þar lamdir er fyrir váru ok stukku frá; gékk Þorgils at hurðinni ok braut, tók manninn í fang sér ok bar út, braut síðan af honum fjöturinn, fór þessi maðr með Þorgilsi heim í garðinn, en varðmenn segja jarlinum, hversu harðliga þeir váru leiknir; varð hann við þat reiðr mjök, ok lét blása saman hirðmönnum sínum ok handgengnum mönnum ok öllum þeim er hans flokk vildu fylla; lét jarl þá bera út merki sitt ok vápnaðist sjálfr ok allir hans menn, ganga þeir nú út eptir bœnum, ok er nú sagt þeim Þorgilsi, at jarl ferr at þeim með her mikinn vápnaðan ok létu heldr úfriðliga. Þorgils heitir nú á menn sína at þeir skulu ganga út á vígin er þeir höfðu gert ok verja hendr sínar röskliga, ef þess þarf við, „ok látum konung þat spyrja, at hann hefir drengjum skipat, en ekki dáðleysingjum"! Géngu þeir þá út ok fram í vígin, kom þá jarl at í því ok spurði: „hefir þú, Þorgils ok þér félagar, gert hér svá mikit hervirki, brotit upp herbergi ok barit menn mína, en tekit þann í brot med valdi, er sjálfr hafði unnit til dauða"? Þorgils kvað þat satt, at þessi maðr var á þeirra valdi er hann leitaði eptir, „en annat ætlak þat eitt gert er lítillar umrœðu sé vert, er nú vel at þú reynir þat í dag hvárt Íslendingar eru svá linir ok lítilsháttar, sem þér sögðut í vetr". Jarl mælti: „slíkt er mikit ofbeldi útignum mönnum at halda til jafns við oss eðr meira". Taldi hann nú margar sakir við Þorgils ok eggjaði þá menn sína til atsóknar. Þorgils segir sér þat vel líka, „skulut þér, jarl, minni til reka, áðr þér náit manninum"; menn urðu seinir til atsóknar, þvíat þeir váru margir með jarli, er þar áttu frændr ok vini í garðinum eðr aðra vand-

amenn. Eysteinn bóndi var svá vinsæll, at engi af bóndum var vinsælli, þá lögðu hinir betri menn til ok báru sáttmál í millum þeirra, en jarl var hinn óðasti ok bað bera eld at bœnum, en þorgils gékk út í garðinn með brugðit sverðit, ok bað jarl þar undir ganga, ef hann þœttist eptir nökkuru eiga at sjá þar, tókust þá meðalgöngur, tjáðu menn þá fyrir jarli hver úfœra honum væri at gera svá mikit hervirki á konungsþegnum ok í konungsgarði; kom þá svá fyrir jarli, at hann mundi taka sjálfdœmi, en er þorgilsi var þat tjáð, neitaði hann því þverliga, bað jarl þá sœkja eðr fráhverfa. Eysteinn segir, at þorgils mundi vilja konungsdóm á málinu. þorgils segir, at hann vildi, at svá búit stœði til konungsfundar, en síðan gerði hann ráð fyrir sættinni. Eysteinn segir eigi sið, at mál stœði opin. þorgils mælti: „sé ek, Eysteinn, at þú ert sáttgjarn". „Svá er víst", segir Eysteinn, „þykkir mér góðr friðrinn, því ek em honum vanastr, en haltu þó, þorgils, þessu máli svá fast sem þú vilt, fyrir því at ek mun eigi fyrstr við þik skiljast, ok fyrr skal hér í garðinum etit ok drukkit alt þat er ætt er, en ek taka nauðasætt af jarlinum". „Mæl þá drengja heilastr", segir þorgils. þá gékk Jórunn húsfreyja út í garðinn ok mælti svá: „þess bið ek þik, þorgils, ef ek hefi nökkut svá gert, at þér þykkir vel, þá stýr þú ekki þessu máli í svá mikit vandræði, at þú hafir þik í veði eðr bónda minn með öðrum góðum mönnum, ef þú átt kost sœmiligra sátta. Ok fyrir hennar fortölur hneigðist þorgils, áttu nú margir hér hlut í at menn skyldi sættast, kom þá svá, at jarl varð at því leiddr með fortölum vina sinna, at hann bauð alla málavöxtu á konúngsdóm, gékk þá sættin saman, svá at þegar skyldi konungr dœma öll mál úskoruð þau er þeirra í milli váru orðin ok honum þœtti dóms þurfa. þótti þorgils vel hafa fylgt þessu máli, ok fékk hann hér fyrir gott orð.

Um várit eptir páska fóru þeir þorgils á konungsfund, tók hann þeim vel, segja þeir konungi slíkt sem í hafði gerzt með þeim Knúti jarli, líkaði konungi vel þessi málalok, dvaldist þorgils þá með konungi; þá var með konungi herra Heinrekr byskup, Gissurr þorvaldsson ok Finnbjörn Helgason, váru þeir þá allir ráðnir til útferðar ok beiddust skipanar af konungi. Konungr kallaði arf Snorra Sturlusonar hafa fallit undir sik, slíkt hit sama lendur þær er Snorri hefði átt á deyjanda degi útan stað í Reykjaholti, skyldi þorgils vera semjandi ok sœkjandi allra þessarra mála er lög mætti á standa um meðferð þessa fjár. Finnbirni skipaði konungr ríki fyrir norðan Vöðlaheiði, ok ætlar honum bústað á Grenjaðarstöðum, Gissurr hafði ríki sitt fyrir sunnan land ok skyldi hvárr þeirra veita öðrum, Gissurr ok þorgils, hit sama var Finnbjörn skyldaðr at veita þeim ok svá þeir honum. Heinrekr byskup hét konungi ok öllum þeim sínu trausti. En er þetta var alt ráðit,

þá bjoggu þeir skip sín til hafs ok fóru þeir allir í skip með Eysteini Hvíta ok fóru þetta sumar til Íslands.

10. Sturla Thordssön
hos Kong Magnus Haakonssön.
Efter Sturlunga Saga.

Þeir Hrafn Oddsson ok Sturla Þórðarson fundust at ákveðnu; urðu þau málalok at menn Sturla féngo lífs grið ok lima, en Hrafn réð einn sáttum ok réðst þat at Sturla skyldi fara útan um sumarit á Eyrum. En er Sturla fór til skips, var útkominn Hallvarðr Gullskór, fann hann Þórð mág sinn á Þingvelli, segir hann honum þau tíðindi, at Hákon konungr var or landi farinn, en Magnús konungr var fyrir landstjórn ok dróttning ok Gautr af Meli, barst Sturla þat fyrir at koma sér i kærleika við þau, þegar hann vissi at konungr væri or landi, þvíat hann ugði hans fjandskap mest, fór Sturla þá á Eyrar suðr, var þar þá Gissurr jarl, ok lét eigi vel við Sturlu. Eptir þetta fór Sturla útan á Eyrum, hafði hann nær ekki í fé, fórst þeim vel ok tóku land við Björgvin, ok var þar fyrir Magnús konungr. Þá var ok í Björgvin Gautr af Meli, gékk Sturla þegar á fund Gauts, tók hann því vel ok mælti: „ertu Sturla hinn íslenzki“? „svá er víst“, segir hann. Gautr mælti: „heimill er þér matr með mér sem öðrum Sturlungum“. Sturla mælti: „eigi er víst at ek eiga betra kosti“, fór hann þá til vistar með Gauti ok segir honum af hit ljósasta um þangatkómu sína, en Gautr segir honum aptr á móti, hversu mjök hann var afluttr við Magnús konung, en þó meir við Hákon konung. Litlu síðar géngu þeir Gautr ok Sturla til Magnúsar konungs, kvaddi Gautr konung, en hann tók því vel. Sturla kvaddi ok konung, en hann svarar engu. Konungr mælti: „seg, Gautr, hverr þessi maðr er, er með þér ferr“. Gautr mælti; „þessi maðr er Sturla skáld Þórðarson, ok er nú kominn á yðra miskun, ok hygg ek vera, herra, vitran mann“. Konungr mælti: „þann hyggjum vér, at hann væri eigi hér kominn, ef hann væri sjálfráði, en þó mun hann reyna þá er hann finnr föður minn“. Gautr mælti: „þat hygg ek at hann muni hafa yðr kvæði at fœra ok svá föður yðrum“. „Þat er líkast“, segir konungr, „at eigi látak drepa hann, en ekki kemr hann í mína þjónustu“. Gékk Gautr ok Sturla þá í brott, en er þeir kómu til herbergis, mæti Gautr við, Sturlu: „þungliga þótti mér konungr taka þínu máli, en þó eru þér grið ráðin, ok ætlak þú hafir mjök afluttr verit“. Sturla svarar: „eigi efa ek þat, heldr þykkjumst ek vita, at Hrafn mun mik hér mjök aflutt hafa, er mér þótti á Íslandi tiltínt smátt ok stórt, satt ok logit“. Annan dag eptir

gékk Gautr ofan í konungsgarð, ok er hann kom aptr ok þeir Sturla töluðust við, mælti Gautr: „skipazt hefir nú um mál þitt, fyrir því at konungr vill nú at þú farir með honum suðr með landi". Sturla mælti: „mun eigi konungr hljóta at ráða? en eigi fýsir mik í brott héðan", rézt hann þá til ferðar með konungi ok var skrásettr í skip, gékk hann þá til skips ok var fátt manna komit, hafði hann húðfat ok sviptikistu, settist hann fram á þiljur.

Nökkuru síðar gékk konungr á bryggjur ok sveit manna með honum, stóð Sturla þá upp ok hné honum ok kvaddi hann, en konungr svarar engu ok gékk aptr eptir skipi til lyptingar, sigldu þeir um daginn suðr með landi, en um kveldit, er menn brutu upp vistir sínar, sat Sturla kyrr ok bauð engi maðr honum til matar. Þá gékk þjónustumaðr konungs um skipit ok spurði Sturlu ef hann hefði nökkura vist ok drykk? hann kvazt hvárki hafa. Síðan gékk þjónustumaðrinn til konungs ok mælti við hann hljótt, síðan gékk hann fram í skip til Sturlu ok mælti: „þú skalt fara í mötuneyti með þeim Þóri Munn ok Erlendi Maga". Þeir tóku við honum ok heldr fáliga, en er menn lögðust til svefns, þá spurði stafnbúi konungs hverr skemta skyldi? Flestir létu hljótt yfir því. Þá mælti hann: „Sturla hinn íslenzki, viltu skemta"? „Ráð þú", segir Sturla; segir hann þá Huldarsögu betr ok fróðligar en nökkurr þeirra hafði fyrr heyrt er þar váru, þröngðust þá margir fram á þiljurnar ok vildu heyra sem görst, varð þar þröng mikil. Dróttning spurði: „hvat þröng er þar fram á þiljunum"? maðr segir: „þar vilja menn heyra til sögu er hann Íslendingrinn segir". Hon mælti: „hvat sögu er þat"? hann svarar: „þat er fra tröllkonu mikilli ok er góð sagan, enda er vel frásagt". Konungr bað hana gefa at þessu engan gaum ok sofa. Hon mælti: „þat ætlak at Íslendingr þessi mun vera góðr drengr, ok sakaðr minnr en flutt hefir verit. Konungr þagði. Sváfu menn þá af náttina, en um myrginínn eptir var engi byrr ok lá konungr í sama lægi, en er menn sátu at drykkju um daginn, sendi konungr Sturlu sendingar af borði. Mötunautar Sturlu urðu við þetta glaðir, „ok hlýzt betra af þér en vér hugðum, af slíkt venst opt á". En er menn váru mettir, sendi dróttning eptir Sturlu, bað hann koma til sín ok hafa með sér tröllkonu söguna, gékk þá Sturla aptr í lyptingina ok kvaddi konung ok dróttning. Konungr tók kveðju hans lágt, en dróttning vel ok léttiliga; bað dróttning hann segja þá sömu sögu, er hann hafði sagt um kveldit, hann gerði svá, ok sagði mikinn hluta dags sögu, en er hann hafði sagt, þakkaði dróttning honum ok margir aðrir, ok þóttust skilja at hann var fróðr maðr ok vitr, en konungr svarar engu ok brosti at nökkut svá. Þóttist Sturla þá sjá, at alt skap konungs var þá léttara en hinn fyrra

daginn, segir hann þá konungi at hann hefði ort kvæði um hann ok svá um föður hans, „vildak at þér hlýddut til". Dróttning mælti: „látit hann kveða, þvíat mér er sagt at hann sé hit mesta skáld, ok mun kvæðit vera ágæta gott". Konungr bað hann kveða ef hann vildi, „þat er þú þykkist um mik ort hafa". Þá kvað Sturla til þess er lokit var. Dróttning mælti: „þat ætlak at kvæðit sé vel ort". Konungr mælti: „kanntu mjök gerla at heyra"? Hon mælti: „ek vilda at yðr þætti svá, herra". Konungr mælti: „spurt hefi ek at Sturla kann at yrkja". Kvaddi Sturla konung ok dróttning ok gékk til rúms síns. Gaf Konungi eigi at sigla þann dag, en um kveldit áðr hann fór at sofa, lét hann kalla á Sturlu, ok er hann kom, kvaddi hann konung, ok mælti síðan: „hvat vilit þér mér, herra"? Konungr bað taka silfrker fult af víni ok drakk af nökkut, fékk síðan Sturlu ok mælti: „vín skal til vinar drekka". Sturla mælti: „guð sé lofaðr, at svá sé". „Svá skal vera", segir konungr, „en nú vil ek at þú kveðir kvæði þat er þú hefir ort um föður minn". Sturla kvað þá kvæðit, en er lokit var, lofuðu menn mjök ok mest dróttning. Konungr mælti: „þat ætlak at þú kveðir betr en pávinn". Konungr spurði Sturlu at um þangatkomu hans. Sturla segir konungi vel ok einarðliga frá skiptum þeirra Hrafns, „en nú veit ek, herra, at ek hefi affluttr verit við föður yðvarn ok yðr af úvinum mínum ok eigi með sönnu efni, nú þarf ek sem allir aðrir guðs miskunar ok yðvarrar ásjár, herra, ok nú er alt mit mál á yðru valdi". Konungr svarar vel ok hógliga ok mælti: „nú hefi ek heyrt kvæði þín, Sturla, ok hygg ek at þú munir vera hit bezta skáld, nú mun ek þat at launum leggja, at þú skalt heimkominn með mér í náðum ok góðum friði, en faðir minn á sök á sínum málum er þit finnist, en gott mun ek tilleggja". Dróttning þakkaði konungi ok kvazt hyggja at Sturla væri hinn bezti drengr. Konungr tók þá Sturlu vel ok tærði honum vel ok sœmiliga. Dróttning var til hans forkunnar vel, ok svá gerðu aðrir eptir, ok litlu síðar kom Sturla í hina mestu kærleika við konung, ok hafði konungr hann mjök við ráðagerðir sínar ok skipaði honum þann vanda at setja saman sögu Hákonar konungs föður síns, eptir sjálfs hans ráði ok hinna vitrustu manna forsögn. En áðr hann lét setja söguna saman, hafði Hákon konungr andazt í Orkneyjum, ok þótti mönnum þat mikil tíðindi um öll norðrlönd ok hinn mesti skaði. Ok þá í annarri útanferð Sturlu var hann enn með Magnúsi konungi vel haldinn ok mikils metinn, þá setti hann saman sögu Magnúsar konungs eptir bréfum ok sjálfs hans ráði, gerðist hann þá hirðmaðr Magnúsar konungs ok þar næst skutilsveinn. Hann orti mörg kvæði um Magnús konung ok þá margfalda sœmd þar fyrir. Síðan kom útan af Íslandi Helga Þórðardóttir kona Sturlu ok synir hennar, var hon þar fyrir sakar Sturlu

tekin í hina mestu sœmd af dróttningu. Þórðr Sturluson kom útan ok fór til konungs, ok var vígðr til prests, og varð síðan hirðprestr Magnúsar konungs ok fékk mikla virðing ok andaðist þar. Sturla orti um Birgi jarl af Svíþjóð tólf vísna flokk, ok þá þar laun fyrir, var þat ágætr kyrtill hálfermaðr, baldikinn ok skarlat ok ágætt kaprún. En er þeir Magnús konungr ok Birgir jarl fundust, þá fœrði Sturla drápu er hann hafði ort um Birgi jarl, þakkaði jarl honum vel kvæðit ok bauð Sturlu upp í Svíaveldi með sér, „skal þik hvárki skorta góða hesta né gangsilfr". Sturla gaf jarli þar fyrir góðar þakkir, „en konungr hefir mér gefit útferðarleyfi til Íslands", en konungr leit frá ok brosti við, því at þeir Sturla höfðu eigi um þat talat, en þó lét konungr honum leyft vera þat sumar út at fara til Íslands.

11. Islænderen Laurentius Kalfssön i Norge.

(Af Laurentius's Saga).

Þá er þeir herra Pétr (Guðleiksson) á Eiði ok síra Lafranz kómu til Noregs [1]), sat Eiríkr konungr (Magnússon) í Björgvin, ok tók hann við herra Pétr með hinum hezta blíðskap, því at hann var kærr vinr konungsins. Vakti herra Pétr hónorð við skylda frændkonu konungsins, var hon austr í Vík. Beiddist hann at konungrinn skrifaði henni til. Bað hann herra Pétr at láta skrifa ok dikta bréfit, en sagðist mundu gefa fyrir innsiglit. Þá kallaði herra Pétr síra Lafranz til sín ok bað hann at dikta ok skrifa á latínu sem hann kunni. Síra Lafranz mæltist undan, sagðist ekki til þessa fœrr, at gera þetta; „en þó at ek sjá hér til lítt fœrr at gera þetta, þá em ek þó skyldugr at gera hvat þér vilit". Næsta dag eptir sýndi hann herra Pétri bréfit skrifat ok diktat. Gékk herra Pétr þá til konungsins með bréfit ok sýndi honum. Konungr lofaði mjök letr ok diktan prestsins, eptirspyrjandi at þess nafni. Hann svaraði honum at íslenzkr prestr einn hefði gert, hvern hann flutti af Íslandi. Konungrinn bað hann segja þeim prestinum at hann væri í boði hans um daginn. Drakk konungrinn honum til eitt stórt vínker. Annan dag eptir kom konungsins smásveinn til síra Lafranz ok sagði at konungrinn kallaði hann; gékk hann til konungsins í hans málstofu ok gaf honum góðan dag. Konungrinn tók honum blíðliga ok spurði hvárt hann væri sá prestr sem herra Pétri hefði diktat bréfit. Hann sagði svá vera mundu. Konungrinn sagði honum til reiðu at vera í sinni þjónustu. Síra Lafranz þakkaði konunginum sitt boð, en sagðist hafa lofat

1) I Aaret 1291.

sinni pílagrímsferð til sancti Ólafs í Niðarósi. „Kom til vár“, sagði konungrinn, „er þú kemr aptr, en ver í boði váru um jól ok allar hátíðir ok þá tíma sem þér líkar“. Var hann ok um vetrinn í höllinni með konunginum, en stundum uppá kost herra Pétrs. Váru þar með Eiríki konungi margir mikilsháttar menn af ýmsum löndum, þeir sem margs váru kunnandi. Millim þeirra var einn maðr, Þrándr Fisilar at nafni, ok kunni margt klókt at leika, meir með náttúrnligri list en með nökkurskonar galdri; var hann flæmskr at kyni. Viðr þann mann lagði Lafranz kærleika; sagði hann honum marga hluti, þar hann fór mjök eptir at nema fróðleik meðan hann var ungr, en fór þó aldrigi með galdr eðr forneskju. Í jólum lék Þrándr Fisilar herbrest: hann verðr svá skjallr at fáir menn standast at heyra hann; með konunum leysist burðr, þeim sem með barni eru ok heyra hann, en karlmenn falla or sætum á gólf niðr, eða verða ýmislig viðbrögð. Sagði Þrándr Lafranzi at hann skyldi stinga fingrunum í eyru sér þá er brestrinn yrði. Stóðust margir eigi í höllinni sem hann gerði brestinn. Sýndi Þrándr Lafranzi hvat til þurfti at hafa at gera brestinn; en þat eru fjórir hlutir: eldr, brennusteinn, bókfell ok strý. En menn gera til þess herbrest opt í stríði, at þeir sem ekki vita vánir í, flýi víðs vegar.

Um várit eptir [1]) fór Lafranz norðr til Þrándheims; sat Jörundr erkibyskup þar. Var missætti millum kórsbræðra ok hans. Jörundr erkibyskup var mikill höfðingi, klerkr góðr, vinfastr ok stórgjöfull við sína menn, manna sœmiligastr at sjá til hans. Var þá kominn fyrir litlu klerkr einn mikill, Jón Flæmingi; hafði hann lengi til París staðit ok til Orliens at *studium*; var hann svá mikill juristi at enginn var þá í Noregi hans líki; hafði ok erkibyskupinn þar mikit at styðjast við, sem hann var; þvíat allir mestháttar kórsbræðr váru honum mótstaðligir; appelleruðu þeir íðuliga til pávans ok fengu bréf mörg af pávagarði erkibyskupi til þunga. Vildi ok erkibyskupinn gjarna fá klerka hvar sem hann kunni. Mátti því Jón Flæmingi miðr gagnast erkibyskupi í deilum þeirra kórsbræðra, at hann kunni ekki norrœnu at tala, ok skildi alþýðan ekki mál hans, þvíat hann talaði alt á latínu, frönsku, eða flæmsku. Í þenna tíma kom síra Lafranz til Þrándheims; beiddist hann orðlofs at tala við Jörund erkibyskup, ok at því fengnu sýndi hann honum orðlofsbréf af Jörundi byskupi á Hólum, hvert er birti at hann gaf síra Lafranzi orðlof til erkibyskups um svá langan tíma sem honum líkaði hann hjá sér at hafa. Varð erkibyskupinn mjök glaðr við þetta, svá talandi: „mikla þökk kunnum vér Jörundi byskupi fyrir þat er hann sendi þik til vár; skaltu vera guði velkominn með oss; en kom til vár á morgin ok sýn

1) D. c. 1295.

oss letr þitt ok ef þú kant nökkut at dikta“. Næsta dag eptir kom síra Lafranz til erkibyskups, haldandi á einni rollu. Erkibyskupinn leit á ok lofaði letrit ok mælti: „Les fyrir oss þat er þú hefir diktat“! Hann las þar af vers er hann hafði gert til frú Hallberu abbadísar at Stað. „Er hon góð kona“, sagði erkibyskupinn, „er þú hefir svá lofat hana“? — „Þat halda menn satt á Íslandi“, sagði Lafranz. — „Legg af héðanaf versagerð“, sagði erkibyskupinn, „ok stúdera heldr í kirkjunnar lögum; eðr veiztu eigi *quod versificatura nihil est nisi falsa figura*“?„ — Vita munu þér ok *quod versificatura nihil est nisi maxima cura*“ [1]). — Þá lét erkibyskupinn kalla Jón Flæmingja ok mælti til hans: „Þenna mann, síra Laurentium, felum vér þér á hendr, bjóðandi at þú leggr alla stund á at kenna honum kirkjunnar lög; skulum ver þér þat góðu launa“. „Eðr hvarfyrir berr þú rauð klæði“, sagði hann til síra Lafranz, „þar sem þau eru klerkum fyrirboðin at bera“? — „Því“, sagði hann, „at ek hefi engi önnur til“. Þá mælti hann við einn sinn svein hljótt; gékk sá brott ok kom inn litlu síðar með brún klæði sœmilig, er erkibyskupinn hafði sjálfr borit. Hann mælti þá til Lafranz: „ger þessi hátíðisdaga klæði en tak ihjá ráðsmanni várum í garðinum peninga til at kaupa yðr með blá klæði at bera dagliga, en gefit þessi rauðu klæði yðrum sveini; sitit til borðs á ráðsmanns stóli hjá Jóni Flæmingja“.

Síra Lafranz gékk dagliga til *studium* at læra kirkjunnar lög þess ímillum er erkibyskupinn sendi hann at gera sín boð í deilum þeirra kórsbrœðra, sem þá stóð yfir; varð Lafranz skjótt hinn kærasti erkibyskupinum, þvíat honum virðist hann vitr ok ráðugr, en einarðr ok snjallr í framburðinum. Um vetrinn eptirfaranda í langaföstu *in dominica lætare Jerusalem* [2]) lét erkibyskupinn kalla Laurentium í kapellu sína um messu. „Meðr því“, sagði hann, „at nú er merkiligr sunnudagr, viljum ver gefa yðr Ólafskirkju hér í bœnum, þvíat hon er nú laus“. Lafranz þakkaði honum fyrir alla velgerð sér veitta.

Lafranz stúderaði jafnan í kirkjunnar lögum er meistari Jón Flæmingi las honum, váru þeir ok miklir vinir sín ímillum. Lafranzi þótti mikil skemtan at hann brauzt við at tala norrœnu, en komst þó lítt at. Einn tíma mælti Jón Flæmingi við Lafranz: „ek vilda at þú flytir við minn herra at hann veiti mér Maríu kirkju inn hér í bœnum, þviat hon er nú *vacans*“. Lafranz svarar: „hversu má þat vera, þar sem þér kunnit ekki norrœnu at tala“? — „Kann ek sem mér þarfar“, sagði Jón, „ok þat mér liggr á at tala“. — „Skygnum nú þá“, sagði Lafranz, „sem kominn sé föstu-inngangr;

---

1) Rimeligviis Laurents's Svar. 2) D. e. den 5te Marts 1296.

þá verðr at tala fyrir sóknarfólki yðru, hversu þat skal halda langaföstuna". — „Á þenna máta", sagði Jón Flæmingi; „nú er komin lentin, hvern mann kristinn komi til kirkju, geri sína skrifin, kasti burt konu sinni, maki enginn sukk! *nonne sufficit domine*"? þá hló Lafranz ok mælti: „ekki skilr fólkit hvat *lentin* er". Sagði hann erkibyskupi, ok gerðu þeir at mikit gaman, en féngu Jóni nökkura afleiðing sinnar beizlu, því hann var mjök bráðlyndr ef eigi var svá gert sem hann vildi.

Einn tíma kómu mörg Íslandsför til Þrándheims, ok váru á margir íslenzkir menn; vildi síra Lafranz þeim öllum nökkut til góða gera. Þar kom millum annarra sá maðr er Klœingr Steifr hét ok frændi Lafranz ok honum heimuligr. En sem Jón Flæmingi sá þat, vildi hann gera honum nökkut athvarf, ok talaði einn tíma við Lafranz á latínu ok mælti: „kennit mér at heilsa á þenna yðarn kompán uppá norrœnu". Lafranz þótti mikit gaman at Jóni, ok sagði; „heilsaðu honum svá: „fagnaðarlauss kompánn"! „Ek undirstend", sagði Jón, „at þetta mun vera fögr heilsan, því *gaudium* er fagnaðr, en *laus* er lof"; gengr síðan at Klœingi, klappaði honum á hans herðar ok mælti: „fagnaðarlauss kompánn"! Hinn hvesti augun ímóti, ok þótti heilsanin eigi vera svá fögr sem hinn ætlaði. Nú mælti Jón Flæmingi við Lafranz: „ek forstend nú at þú hefir dárat mik, því þessi maðr varð reiðr við mik".

Jón Flæmingi hafði sér þjónustukonu svá ljóta ok leiðiliga at varla fanst ferligri ásjóna en sú sem hon bar. Síra Lafranz sagði meistara Jóni einn tíma hvarfyrir hann vildi hafa svá forljóta konu hjá sér? Jón svarar: „ek em bráðlyndr maðr, ok þylda ekki vel ef nökkurr ginti mína þjónustukonu frá mér, ok því tók ek þessa, at ek veit hennar girnist engi". — —

Þat er nú sagt at missætti Jörundar erkibyskups ok kórsbrœðra gékk svá í vöxt at þat snérist upp í fult hatr; váru þessir fremst í mótgangi við hann: Sighvatr landi ok síra Eilífr er síðan varð erkibyskup í Niðarósi, ok síra Auðun rauðr er síðan varð byskup at Hólum á Íslandi. Appelleruðu þeir til Bonifacium páva; kom svá at Jörundr erkibyskup var stefndr til pávans, fékk hann þá aptr sinn heiðr, því at hann fór sjálfr, ok kom út í París: tók hann þar sótt ok fór eigi lengra, gerði hann þaðan sendiboð til pávans, fékk hann þá aptr sinn heiðr. Var hann þá í brottu eitt ár, kom hann þá aptr til Niðaróss. Þenna tíma var Lafranz í Niðarósi ok hafði Ólafskirkju sem vér fyrr gátum; varð hann feginn er erkibyskupinn kom heim aptr. Skipaði erkibyskupinn síra Lafranzi þá at geyma offrs þess er gafst hinum helga Ólafi konungi, ok at vera *penitentiarius*. Lagði erkibyskup þá enn meiri metorð á hann en áðr, því hann þótti hann hafa

röskliga framgengit í hans erendum eðr kirkjunnar ámeðan hann var í brottu. Á því ári andaðist Eiríkr konungr Magnússon, ok var Hákoni bróður hans konungsnafn gefit ok hann kórónaðr í þrándheimi af Jörundi erkibyskupi með konungsvígslu. Kómu þar þá allir hinir fremstu menn í Noregi ok víða annarsstaðar af löndum; mátti þar sjá hinn mesta múg sem verða kunni á norðrlöndum; var á öngu at ganga útan af Eyrum ok fram at Kristkirkju útan á dúnklæðum, pelli ok baldikinni. Veitti Hákon konungr þá ágæta veizlu ok gaf mörg privilegia ok réttarbœtr heilagri kirkju ok þurföndum; gerði Hákon konungr þá erkibyskupinu ok kórsbrœðr sátta þó at héldist um stuttan tíma, þvíat þegar sem Hákon konungr var í brottu or bœnum hófst upp hin sama deila ok þrætur þeirra ámeðal: stóð þat þá enn um eitt ár. Fór erkibyskupinn þá fram ímóti þeirra fyrst með áminningum ok vildu þeir eigi hlýðnast; bundust þá í með þeim allr bœjarlýðr, skólinn allr ok ábótinn or Hólm. Kom þá svá at engi lærðra manna þorði eðr vildi fram bera nökkurn erkibyskupsins boðskap þann sem kórsbrœðrum var ímóti. Einn dag lét erkibyskupinn kalla Lafranz til sín svá segjandi: „hér er bréf er Jón Flæmingi hefir gert eptir váru boði; þetta bréf skaltu lesa upp yfir kórdjáknum í Kristskirkju á morgun, því at þá er mikil hátíð“. Lafranz svaraði: „dýrt er dróttins orð, skal ek þat gera ok frambera sem þér vilit, meðan ek em í yðvarri þjónustu; veit ek, at svá lítt sem kórsbrœðrum líkar til mín áðr, mun þat þá aukast viðr þetta“. Um morguninn eptir í hámessu sem kórsbrœðr allir stóðu í kór, gékk Lafranz uppá kór ok las bréf erkibyskups eptir hans boði, þat sem þann skilning hafði at hann boðaði þá bannsetta fyrir margar ok stórar sakar, síra Eilíf, Auðun rauð ok Sighvat landa; skyldi ok messu-embætti niðrfalla ef þeir géngi eigi frá. Las Lafranz svá hátt ok snjalt at þeir heyrðu görla. þá svaraði Sighvatr landi svá segjandi: „eigi þarftu íslendingr at hrópa svá hátt, því heyrum vér hvat þú segir“. Géngu þeir allir heim í sín herbergi. Frá þeim degi mátti síra Lafranz aldrigi útganga svá at honum væri úhætt fyrir kórsbrœðrum. Váru honum margar umsátir veittar. Einn tíma bar svá til at skólaklerkar hljópu at honum úti ok ætluðu at fanga hann, ok síðan hann sá þat, tók hann þá til fóta ok hljóp upp at Kristskirkju, gat hann tekit í hurðarhring kirkjunnar; þá hljópu þeir eptir honum; var þá alt senn at þeir rifu af honum kyrtilinn ok ætluðu at grípa hann brott af kirkjunni, en sveinar erkibyskupsins kómu at hjálpa honum, því at hann kallaði til bjargar sér. Einn tíma bar ok svá til at ein mikilsháttar húsfrú í bœnum til Ólafs kirkju sóknar andaðist; váru sungnar sálutíðir sem siðvani er til, váru þar stór blys með söngum ok kertum, söng Síra Lafranz sálutíðirnar með sínum kumpánum. þar kómu

skólaklerkar þá margir saman ok gripu vaxit ok blysin með kertunum, hafði hann eigi afl til at verja, því at þeir váru sterkari; sendi erkibyskupinn honum sveina sína um morguninn eptir, svá at hann gat sungit messuna ok niðrsett líkit.

Jörundr erkibyskup var í mikilli blíðu við herra Hákon konung. Skrifaði erkibyskupinn til hans, birtandi honum hvílíkan þunga ok úróa kórsbrœðr gerðu honum, beiðandi at hann sjálfr mundi til koma ok tykta þá með konungligu valdi. Gerði ok svá herra Hákon konungr at hann kom til Þrándheims með miklu fjölmenni lærðra ok leikra ok setti þing, bjóðandi erkibyskupinum ok kórsbrœðrum þeim sem í mótgangi váru við hann ok öllum framandi mönnum í bœnum þar koma. Var þingit sett í sumarhöllinni, var með Hákoni konungi þá mikilsháttar meistari er Áki hét, er lengi hafði verit í útlöndum at *studium*, snjallr ok framr klerkr; var hann tilfenginn af konungsins hálfu; var settr fram fyrir hann einn lektari, stóð hann frammi fyrir hásæti konungsins. Var svá skipat at konungrinn ok erkibyskupinn sátu báðir samt, en út af konunginum riddarar ok mestháttar menn ríkisins, en út af erkibyskupinum lýðbyskupar ok ábótar ok kórsbrœðr, út af þeim prestar, ok alþýðu fólk sat á gólfi: var þar þá ok síra Lafranz á meðal annarra kumpána erkibyskupsins. Gerði herra Áki *signum* til at fólkit skyldi hlýða, kallandi með hárri röddu, tók hann fyrst til at tala snjalla latínu segjandi hversu höfðingjum hœfði fram fara bæði með andligum völdum ok veraldligum, gékk sú hans tala lengi; snéri hann rollunni, framberandi með skýrum ok snjöllum norrœnu orðum á því efni haldandi, hversu undirmönnum hœfði at halda hlýðni við sína formenn, eigi at eins við góða ok réttláta, heldr jafnvel við þá sem flekkóttir eru í sinni framferð, sem Páll postuli segir, birtandi hversu þungr glœpr væri at hafa samblástr ímóti sínum formönnum, jafnandi því við skurðgoða villu; tók þá at harðna rœðan hans, segjandi ljósliga, í hversu mikla úhœfu þeir kórsbrœðr höfðu hratat, at veita mótgang sínum herra erkibyskupinum ok at þá væri pínanda líkamliga ok at *brachium seculare* ætti at refsa þeim með konungs sverði ok valdi. Ok svá talaði þessi maðr snjalt ok hart, at kórsbrœðrum ok þeirra félögum skaut skelk í bringu. Eptir endat tal herra Áka stóð upp konungr Hákon ok talaði fyrst latínu ok síðan norrœnu, ok sagði tvá kosti fyrir höndum, annathvárt at kórsbrœðr þeir sem áðr váru í bann lýstir af erkibyskupi skyldu útlægir af Noregi ok öllu hans ríki ok allir þeirra fylgjarar, eða falla fram í stað fyrir erkibyskupi ok leggja öll sín mál á hans vald með konungsins ok fremstu manna ráði. Nú sem kórsbrœðr sjá hvílíkr váði var fyrir durum, stóðu þeir þegar upp, fram fallandi fyrir erkibyskupinn, leggjandi öll sín mál á hans vald. Næsta dag eptir var

sögð upp sátt ímillum erkibyskups ok kórsbrœðra, játuðu þá hvárir öðrum ok þeirra mönnum friði ok náðum. Hélzt þessi sætt um tvau ár alldyggiliga; var síra Lafranz í friði ok náðum vel haldinn með Jörundi erkibyskupi.

12. Kveldulf og hans Sönner Thorolf og Grim.

(Af Egils Saga).

Úlfr hét maðr son Bjálfa ok Hallberu dóttur Úlfs hins úarga, hon var systir Hallbjarnar hálftrölls í Hrafnistu föður Ketils hœings. Úlfr var maðr svá mikill ok sterkr, at eigi váru hans jafningjar, en er hann var á unga aldri lá hann í víkingu ok herjaði. Með honum var í félagskap sá maðr er kallaðr var Berðlukári, göfugr maðr ok hinn mesti afreksmaðr at afli ok áræði, hann var berserkr. Þeir Úlfr áttu einn sjóð báðir, ok var með þeim hin kærsta vinátta. En er þeir réðust or hernaði, fór Kári til bús síns í Berðlu, hann var maðr stórauðigr. Kári átti þrjú börn, hét son hans Eyvindr Lambi, annarr Ölvir Hnúfa, dóttir hans hét Salbjörg, hon var kvenna vænst ok skörungr mikill, hennar fékk Úlfr, fór hann þá ok til búa sinna. Úlfr var maðr auðigr bæði at löndum ok lausum aurum; hann tók lends manns rétt, svá sem höfðu langfeðgar hans ok gerðist maðr ríkr. Svá er sagt at Úlfr var búsýslumaðr mikill, var þat siðr hans at rísa upp árdegis ok ganga þá um sýslur manna eða þar er smiðir váru ok sjá yfir fénað sinn ok akra, en stundum var hann á tali við menn þá er ráða hans þurftu, kunni hann til alls góð ráð at leggja, þvíat hann var forvitri. En dag hvern er at kveldi leið þá gerðist hann styggr, svá at fáir menn máttu orðum við hann koma: var hann kveldsvæfr; þat var mál manna at hann væri mjök hamrammr, hann var kallaðr Kveldúlfr. Þau Kveldúlfr áttu tvá sonu: hét hinn ellri Þórólfr, en hinn yngri Grímr. En er þeir óxu upp, þá váru þeir báðir menn miklir ok sterkir svá sem faðir þeirra var. Var Þórólfr manna vænstr ok gerviligastr, hann var líkr móðurfrændum sínum, gleðimaðr mikill, örr, ákafamaðr mikill í öllu, ok hinn mesti kaupmaðr, var hann vinsæll af öllum mönnum. Grímr var svartr maðr ok ljótr, líkr feðr sínum bæði yfirlits ok at skaplyndi, gerðist hann umsýslumaðr mikill, hann var hagr maðr á tré ok járn ok gerðist hinn mesti smiðr, hann fór ok opt um vetrum í sildfiski ok með honum húskarlar margir. En er Þórólfr var á tvítugs aldri, þá bjóst hann í hernað, fékk Kveldúlfr honum langskip, til þeirrar ferðar réðust synir Berðlukára, Eyvindr ok Ölvir, þeir höfðu lið mikit ok annat langskip, ok fóru um sumarit í víking ok öfluðu sér fjár ok höfðu hlutskipti mikit. Þat var nökkur sumur, er þeir lágu í víking,

en váru heima um vetrum með feðrum sínum. Hafði þórólfr heim marga dýrgripi ok færði föður sínum ok móður, var þá bæði gott til fjár ok mannvirðingar. Kveldúlfr var þá mjök á efra aldri, en synir hans váru rosknir.

Auðbjörn hét þá konungr yfir Firðafylki, Hróaldr hét jarl hans, en þórir son jarlsins. þá var Atli hinn mjóvi jarl, hann bjó á Gaulum, hans börn váru þau Hallsteinn, Hólmsteinn, Hersteinn ok Sólveig hin fagra. þat var á einu hausti at fjölment var á Gaulum at haustblóti, þá sá Ölvir Hnúfa Sólveigu ok gerði sér um títt; síðan bað hann hennar, en jarlinum þótti manna munr ok vildi eigi gipta hana. Síðan orti Ölvir mörg mansöngskvæði. Svá mikit gerði Ölvir sér um Sólveigu, at hann lét af herförum, ok váru þá í herförum þórólfr ok Eyvindr Lambi.

Haraldr, son Hálfdanar svarta, hafði tekit arf eptir föður sinn; hann halði þess heit strengt, at láta eigi skera hár sitt né kemba, fyrr en hann væri einvaldskonungr yfir Noregi; hann var kallaðr Haraldr lúfa. Síðan barðist hann við þá konunga, er næstir váru, ok sigraði þá, ok eru þar langar frásagnir. Síðan eignaðist hann Upplönd, þaðan fór hann norðr í þrándheim, ok átti þar margar orrostur, áðr hann yrði einvaldi yfir öllum þrændalögum. Síðan ætlaði hann at fara norðr í Naumudal á hendr þeim bræðrum Herlaugi ok Hrollaugi, er þá váru konungar yfir Naumudal. En er þeir bræðr spurðu til ferðar hans, þá gékk Herlaugr í haug þann með tólfta mann, er áðr höfðu þeir gera látit, ok váru at þrjá vetr; var síðan haugrinn aptrlokinn. En Hrollaugr konungr veltist or konungdómi, ok tók upp jarlsrétt, ok fór síðan á vald Haralds konungs, ok gaf upp ríki sitt. Svá eignaðist Haraldr konungr Naumdælafylki ok Hálogaland; setti hann þar menn yfir ríki sitt. Síðan bjóst Haraldr konungr or þrándheimi með skipaliði, ok fór suðr á Mœri, átti þar orrostu við Húnþjóf konung, ok hafði sigr; féll þar Húnþjófr: þá eignaðist Haraldr konungr Norðmœri ok Raumsdal. En Sölvi Klofi, son Húnþjófs, hafði undan komizt, ok fór hann á Sunnmœri til Arnviðar konungs, ok bað hann sér fulltings, ok sagði svá: »þótt þetta vandræði hafi nú borit oss at hendi, þá mun eigi langt til, at sama vandræði mun til yðvar koma; þvíat Haraldr ætla ek at skjótt mun hér koma, þá er hann hefir alla menn þrælkat ok áþjáð, sem hann vill á Norðmœri ok í Raumsdal. Munu þér hinn sama kost fyrir höndum eiga, sem vér áttum, at verja fé yðvart ok frelsi ok kosta þartil allra þeirra manna, er yðr er liðs af ván, ok vil ek bjóðast til með mínu liði móti þessum ofsa ok újafnaði. En at öðrum kosti munu þér vilja taka upp þat ráð, sem Naumdœlar gerðu, at ganga með sjálfvilja í ánauð, ok gerast þrælar Haralds. þat þótti föður mínum sigr, at deyja í konungdómi með sœmd, heldr en gerast undirmaðr annars konungs á gamals aldri: hygg ek at þér

muni ok svá þykkja, ok öðrum þeim er nökkurir eru borði, ok kappsmenn vilja vera«. Af slíkum fortölum var konungrinn fastráðinn til þess at samna liði, ok verja land sitt. Bundu þeir Sölvi þá saman lag sitt, ok sendu orð Auðbirni konungi, er réð fyrir Firðafylki, at hann skyldi koma til liðs við þá. En er sendimenn kómu til Auðbjarnar konungs, ok báru honum þessa orðsending, rézt hann um við vini sína, ok réðu honum þat allir, at samna liði, ok fara til móts við Mœri, sem honum váru orð til send. Auðbjörn konungr lét skera upp herör, ok fara herboð um alt sitt ríki; hann sendi ok orð ríkismönnum, ok bað þa koma á sinn fund. En er sendimenn konungs kómu til Kveldúlfs, ok sögðu honum sín erindi, ok þat at konungr vill, at Kveldúlfr komi til hans með alla húskarla sína; þá svarar hann: »þat mun konungi skylt þykkja, at ek fara með honum, ef hann skal verja land sitt, ok sé herjat í Firðafylki, en hitt ætla ek mér allúskylt at fara norðr á Mœri ok berjast þar, ok verja land þeirra. Er yðr þat skjótast at segja, þá er þér hittit konung yðvarn, at Kveldúlfr mun heima sitja um þetta herhlaup, ok hann mun eigi herliði samna, ok eigi gera sína þá heimanferð, at berjast móti Haraldi lúfu: þvíat ek hygg at hann hafi þar hyrði gnóga hamingju, er konungr várr hafi eigi krepping fullan«. Fóru sendimenn heim til konungs, ok sögðu honum erindislok sín, en Kveldúlfr sat heima at búm sínum.

Auðbjörn konungr fór með lið sitt þat er honum fylgði norðr á Mœri, ok hitti þar Arnvið konung ok Sölva Klofa, ok höfðu þeir allir saman her mikinn. Haraldr konungr var þá ok norðan kominn með sínu liði ok varð fundr þeirra fyrir innan Sólskel, var þar orrosta mikil ok mannfall mikit í hvárratveggju liði; þeir féllu or Haralds liði: jarlar tveir Ásgautr ok Ásbjörn, ok tveir synir Hákonar Hlaðajarls Grjótgarðr ok Herlaugr, ok mart annat stórmenni; en af liði Mœra: Arnviðr konungr ok Auðbjörn konungr, en Sölvi komst undan á flótta ok var síðan víkingr mikill ok gerði opt skaða mikinn á ríki Haralds konungs, ok var kallaðr Sölvi Klofi. Eptir þat lagði Haraldr konungr undir sik Sunnmœri. Vemundr bróðir Auðbjarnar konungs hélt Firðafylki ok gerðist þar konungr yfir. þetta var um haustit, ok gerðu menn þat ráð með Haraldi konungi, at hann skyldi eigi fara suðr um Stað á haustdegi; þá setti Haraldr konungr Rögnvald jarl yfir Mœri hváratveggju ok Raumsdal ok hafði um sik mikit fjölmenni. þat sama haust veittu synir Atla heimför at Ölvi Hnúfu ok vildu drepa hann. þeir höfðu lið svá mikit, at Ölvir hafði enga viðstöðu, ok komst með hlaupi undan. Fór hann þá norðr á Mœri ok hitti þar Harald konung, ok gékk Ölvir til handa honum ok fór norðr til þrándheims með konungi um haustit, ok komst hann í hina mestu kærleika við konung ok var með honum lengi síðan

ok gerðist skáld hans. Þann vetr fór Rögnvaldr jarl it iðra um Eiðsjó suðr í Fjörðu, ok hafði njósn af ferðum Vemundar konungs, ok kom um nátt þar sem heitir Naustdalr, ok var Vemundr þar á veizlu, tók þar Rögnvaldr jarl hús á þeim ok brendi konunginn inni með níu tigum manna. Eptir þat kom Berðlukári til Rögnvalds jarls með langskip alskipat, ok fóru þeir báðir norðr á Mœri; tók Rögnvaldr skip þau er átt hafði Vemundr konungr ok alt þat lausafé er hann fékk. Berðlukári fór þá norðr til Þrándheims á fund Haralds konungs ok gerðist hans maðr. Um várit eptir fór Haraldr konungr suðr með landi með skipaher ok lagði undir sik Fjörðu ok Fjalir, ok skipaði þar til ríkis mönnum sínum; hann setti Hróald jarl yfir Firðafylki. Haraldr konungr var mjök görhugall, þá er hann hafði eignazt þau fylki er nýkomin váru í vald hans, um lenda menn ok ríka búendr ok alla þá, er honum var grunr á at nökkurrar uppreistar var af ván, þá lét hann hvern gera annathvárt, at gerast hans þjónustumann eða fara af landi á brott, en at þriðja kosti sæta afarkostum eða láta lífit, en sumir váru hamlaðir at höndum eða fótum. Haraldr konungr eignaðist í hverju fylki óðul öll ok alt land bygt ok úbygt, ok jamvel sjóinn ok vötnin, skyldu allir búendr vera hans leiglendingar, svá þeir er á mörkina ortu ok saltkarlarnir ok allir veiðimenn bæði á sjó ok landi, þá váru allir þeir honum lýðskyldir. En af þessi áþján flýðu margir af landi á brott, ok bygðust þá margar auðnir víða, bæði austr í Jamtaland ok Helsingjaland ok Vestrlönd: Suðreyjar, Dýflinnarskíri í Írlandi, Katanes á Skotlandi ok Hjaltland, Normandí á Vallandi, Færeyjar; ok í þann tíma fanst Ísland.

Haraldr konungr lá með her sinn í Fjörðum, hann sendi menn þar um land á fund þeirra manna, er eigi höfðu komit til hans, er hann þóttist erindi við eiga. Konungs sendimenn kómu til Kveldúlfs ok fengu þar góðar viðtökur. Þeir báru upp erindi sín, sögðu at konungr vildi at Kveldúlfr kœmi á fund hans, „hann hefir", sögðu þeir, „spurn af at þú ert göfugr maðr ok stórættaðr, muntu eiga kost af honum virðingar mikillar, er konungi mikit kapp á því at hafa með sér þá menn, at hann spyrr at afreksmenn eru at afli ok hreysti". Kveldúlfr svarar, sagði at hann var maðr gamall, svá at hann var ekki herfœrr at vera úti á herskipum, „mun ek nú heima sitja ok láta af at þjóna konungum". Þá mælti sendimaðr: „láttu þá fara son þinn til konungs, hann er maðr mikill ok garpligr, mun konungr gera hann lendan mann, ef þú vill þjóna honum". „Ekki vil ek", sagði Grímr, „gerast lendr maðr, meðan faðir minn lifir, því at hann skal vera yfirmaðr minn, meðan hann lifir". Sendimenn fóru í brott, en er þeir kómu til konungs, sögðu þeir honum alt þat er Kveldúlfr hafði rœdt fyrir þeim. Konungr varð við styggr ok mælti um nökkurum orðum, sagði at þeir mundu

4*

vera menn stórlátir, eða hvat þeir mundu fyrirætlast. Ölvir Hnúfa var þá nær staddr ok bað konung vera eigi reiðan, „ek mun fara á fund Kveldúlfs, ok mun han vilja fara á fund yðvarn, þegar er hann veit at yðr þykkir máli skipta". Síðan fór Ölvir á fund Kveldúlfs ok sagði honum at konungr var reiðr, ok eigi mundi duga, nema annarrhvárr þeirra feðga fœri til konungs, ok sagði at hann myndi fá virðing mikla af konungi, ef þeir vildi hann þýðast. Sagði frá mikit sem satt var, at konungr var góðr mönnum sínum, bæði til fjár ok metnaðar. Kveldúlfr sagði, at þat var hans hugboð, „at vér feðgar munum ekki bera gæfu til þessa konungs, ok mun ek ekki fara á fund hans, en ef Þórólfr kemr heim í sumar, þá mun hann auðbeðinn þessarar farar, ok svá at gerast konungs maðr. Segðu svá konungi, at ek mun vera vinr hans, ok alla menn þá er at mínum orðum láta, halda til vináttu við hann; ek mun ok halda hinu sama um stjórn ok umboð af hans hendi, sem áðr hafða ek af fyrra konungi, ef konungr vill at svá sé ok enn síðar, ok sjá hversu semst með oss konungi". Síðan fór Ölvir aptr til konungs ok sagði honum, at Kveldúlfr mundi senda honum son sinn, ok sagði at sá var betr tilfallinn, er þá var eigi heima. Lét konungr þá vera kyrt; fór hann þá um sumarit inn í Sogn, en er haustaði bjóst hann at fara norðr til Þrándheims.

Þórólfr Kveldúlfson ok Eyvindr Lambi kómu um haustit heim or víking, fór Þórólfr til föður síns, taka þeir feðgar þá tal sín í milli, spyrr Þórólfr eptir hvat verit hefir í erindum þeirra manna, er Haraldr sendi þagat. Kveldúlfr sagði, at konungr hafði til þess orð sent, at Kveldúlfr skyldi gerast maðr hans eða sonr hans annarrhvárr. „Hverneg svaraðir þú"? kvað Þórólfr. „Ek sagða svá sem mér var í hug, at ek munda aldri ganga á hönd Haraldi konungi, ok svá mundu þit gera báðir, ef ek skylda ráða; ætla ek at þær lyktir muni á verða, at vér munim aldrtila hljóta af þeim konungi". „Þat verðr allmjök á annan veg", sagði Þórólfr, „en mér segir hugr um, þvíat ek ætla mik skulu af honum hljóta hinn mesta frama, ok til þess em ek fastráðinn at fara á fund konungs ok gerast hans maðr, ok þat hefi ek sannspurt, at hirð hans er skipuð afreksmönnum einum, þykki mér þat allfýsiligt at koma í þeirra sveit, ef þeir vilja við mér taka, eru þeir menn haldnir miklu betr en allir aðrir í þessu landi; er mér svá frá sagt konungi, at hann sé hinn mildasti af fégjöfum við menn sína, ok eigi síðr þess örr at gefa þeim framgang ok veita ríki þeim, er honum þykkja til þess fallnir; en mér spyrst á þann veg til um alla þá er bakverpast vilja við honum ok þýðast eigi hann með vináttu, sem allir verði ekki at manna; stökkva sumir af landi á brott, en sumir gerast leigumenn; þykki mér þat undarligt, faðir, um svá vitran mann sem þú ert ok metnaðargjarn,

er þú vildir eigi með þökkum taka vegsemd þá er konungr bauð þér; en ef þú þykkist vera forspár um þat, at vér munim hljóta af konungi þessum úfarnað, ok muni vilja vera várr úvinr, hví fórtu eigi þá til orrostu í móti honum með konungi þeim, er þú ert áðr handgenginn? nú þykki mér þat úsœmiligast at vera hvárki vinr hans né úvinr". „Eptir gékk þat", kvað Kveldúlfr, „er mér bauð hugr um, at þeir mundu engir sigrför fara, er börðust við Harald Lúfu norðr á Mœri, en slíkt sama mun þat satt vera, at Haraldr mun verða at miklum skaða mínum frændum. En þú, þórólfr, munt ráða vilja athöfnum þínum; ekki óttumst ek þat, þóttu komir í sveit með hirðmönnum Haralds, at eigi þykkir þú hlutgengr eða jafn hinum fremstum í öllum mannraunum; varast þú þat, at eigi ætlir þú hóf fyrir þér eða keppist við þér meiri menn, en eigi muntu fyrir vægja at heldr". En er þórólfr bjóst á brott, þá leiddi Kveldúlfr hann ofan til skips, hvarf til hans ok bað hann vel fara, ok bað þá heila hittast.

Björgólfr hét maðr á Hálogalandi, hann bjó í Torgum, hann var lendr maðr ríkr ok auðigr, en hálfbergrisi at afli ok vexti ok kynferð. Hann átti son er hét Brynjólfr, hann var líkr feðr sínum. Björgólfr var þá gamall ok önduð kona hans, ok hafði hann selt í hendr öll ráð syni sínum ok leitat honum kvánfangs. Brynjólfr átti Helgu dóttur Ketils Hœings or Hrafnistu. Bárðr er nefndr sonr þeirra, hann var snemma mikill ok fríðr sýnum, ok varð hinn mesti atgervismaðr. þat var eitt haust, at þar var gildi fjölment, ok váru þeir Björgólfr feðgar í gildinu göfgastir menn. þar var hlutaðr tvímenningr á öptnum, sem siðvenja var til. En þar at gildinu var sá maðr er Högni hét, hann átti bú í Leku, hann var maðr stórauðigr, allra manna fríðastr sýnum, vitr maðr ok ættsmár, ok hafði hafizt af sjálfum sér. Hann átti dóttur allfríða, er nefnd er Hildiríðr, hon hlaut at sitja hjá Björgólfi, töluðu þeir mart um kveldit, leizt honum mærin fögr. Litlu síðar var slitit gildinu. þat sama haust gerði Björgólfr gamli heimanför sína ok hafði skútu er hann átti ok á 30 menn. Hann kom fram í Leku ok géngu þeir heim til húss tuttugu, en tíu gættu skips. En er þeir kómu á hœinn, þá gékk Högni á mót honum ok fagnaði vel, hauð honum þar at vera með sínu förnneyti, en hann þektist þat, ok géngu þeir inn í stofu. En er þeir höfðu afklæðst ok tekit upp yfirhafnir, þá lét Högni hera inn skaptker ok mungát; Hildiríðr bóndadóttir bar öl gestum. Björgólfr kallar til sín Högna bónda ok segir honum, at „erindi er þat hingat, at ek vil at dóttir þín fari heim með mér, ok mun ek nú gera til hennar lausabrullaup". En Högni sá engan annan sinn kost, en láta alt svá vera sem Björgólfr vildi. Björgólfr keypti hana með eyri gulls ok géngu þau í eina rekkju bæði. Fór Hildiríðr heim með Björgólfi í Torgar. Brynjólfr lét illa yfir

þessi ráðagerð. þau Björgólfr ok Hildiriðr áttu tvá sonu, hét annarr Hárekr ok annarr Hrœrekr. Síðan andast Björgólfr, en þegar hann var úthafiðr, þá lét Brynjólfr Hildiriði á brott fara með sonu sína. Fór hon þá í Leku til föður síns, ok fœddust þar upp synir Hildiriðar, þeir váru menn fríðir sýnum, litlir vexti, vel viti bornir, líkir móðurfrændum sínum; þeir váru kallaðir Hildiriðarsynir, lítils virði Brynjólfr þá ok lét þá ekki hafa af föðurarfi þeirra. Hildiriðr var erfingi Högna, ok tók hon ok synir hennar arf eptir hann ok bjuggu þá í Leku, ok höfðu auð fjár; þeir váru mjök jamaldrar Bárðr Brynjólfsson ok Hildiriðar synir. þeir feðgar Brynjólfr ok Björgólfr höfðu lengi haft Finnferð ok Finnskatt. Norðr á Hálogalandi heitir fjörðr Vefsnir, þar liggr ey í firðinum ok heitir Álöst, mikil ey ok góð; í henni heitir bœr á Sandnesi, þar bjó maðr er Sigurðr hét, hann var auðgastr norðr þar, hann var lendr maðr ok spakr at viti. Sigríðr hét dóttir hans ok þótti kostr beztr á Hálogalandi, hon var einberni hans ok átti arf at taka eptir Sigurð föður sinn. Bárðr Brynjólfsson gerði heimanferð sína, hafði skútu ok á þrjá tigu manna, hann fór norðr í Álöst ok kom á Sandnes til Sigurðar. Bárðr hefir uppi orð sín ok bað Sigríðar; því máli var vel tekit ok svarat líkliga, ok kom svá at Bárði var heitit meyjunni; ráð þau skyldu takast at öðru sumri, skyldi þá Bárðr sœkja norðr þangat ráðit.

Haraldr konungr hafði þat sumar sent orð ríkismönnum þeim er váru á Hálogalandi, ok stefndi til sín þeim er áðr höfðu eigi verit á fund hans. Var Brynjólfr ráðinn til þeirrar ferðar ok með honum Bárðr son hans, fóru þeir um haustit suðr til þrándheims ok hittu þar konung, tók hann við þeim allfeginsamliga, gerðist Brynjólfr þá lendr maðr konungs, fékk konungr honum veizlur miklar aðrar en áðr hafði hann haft; hann fékk honum ok Finnferð, konungs sýslu á fjalli ok Finnkaup. Síðan fór Brynjólfr á brott ok heim til búa sinna, en Bárðr var eptir ok gerðist konungs hirðmaðr. Af öllum hirðmönnum virði konungr mest skáld sín, þeir skipuðu annat öndvegi, þeirra sat innast Auðun illskælda, hann var elztr þeirra, ok hann hafði verit skáld Hálfdanar svarta föður Haralds konungs, þar næst sat þorbjörn Hornklofi, en þar næst sat Ölvir Hnúfa, en honum it næsta var skipat Bárði, hann var þar kallaðr Bárðr hvíti eða Bárðr sterki, hann virðist þar vel hverjum manni, með þeim Ölvi Hnúfu var félagskapr mikill. þat sama haust kómu til Haralds konungs þeir þórólfr Kveldúlfsson ok Eyvindr Lambi son Berðlukára, féngu þeir góðar viðtökur; þeir höfðu þangat snekkju tvítugsessu vel skipaða, er þeir höfðu áðr haft í víking. þeim var skipat í gestaskála með sveit sína. þá er þeir höfðu þar dvalizt til þess er þeim þótti tími til at ganga á fund konungs, gékk þar með þeim Berðlukári ok Ölvir Hnúfa; þeir kveðja konung, þá segir Ölvir Hnúfa at þar

var kominn son Kveldúlfs, „sem ek sagða yðr í sumar at Kveldúlfr mundi senda til yðvar, munu yðr heit hans öll föst, megu þér nú sjá sannar jartegnir at hann vill vera vin yðvarr fullkominn, er hann hefir sent son sinn hingat til þjónustu við yðr, svá sköruligan mann sem þér megut nú sjá. Er sú bœn Kveldúlfs ok allra vár, at þú takir við þórólfi vegsamliga, ok gerir hann mikinn mann með yðr". Konungr svarar vel máli hans ok kvezt svá gera skyldu, „ef mér reynist þórólfr jamvel mannaðr, sem hann er sýnum fulldrengiligr". Síðan gerdist þórólfr handgenginn konungi ok gékk þar í hirðlög. En Berðlukári ok Eyvindr Lambi son hans fóru suðr aptr með skip þat, er þórólfr hafði norðr haft, fór þá Kári heim til búa sinna ok þeir Eyvindr báðir. þórólfr var með konungi, ok vísaði konungr honum til sætis milli þeirra Ölvis Hnúfi ok Bárðar, ok gerðist með þeim öllum hinn mesti félagskapr. þat var mál manna um þórólf ok Bárð, at þeir væri jafnir at friðleik ok á vöxt ok afl ok alla atgervi. Nú er þórólfr þar í allmiklum kærleikum af konungi ok báðir þeir Bárðr. En er vetrinn leið ok sumar kom, þá bað Bárðr sér orlofs konung at fara ok vitja ráðs þess er honum hafði heitit verit hit fyrra sumar, En er konungr vissi at Bárðr átti skylt erindi, þá lofaði hann honum heimferð. En er hann fékk orlof, þá bað hann þórólf fara með sér norðr þagat, sagði hann, sem satt var, at hann mundi þar mega hitta marga frændr sína göfga þá er hann mundi eigi fyrr sét hafa eða viðkannazt. þórólfi þótti þat fýsiligt ok fá þeir til þess orlof af konungi; búast síðan, höfðu skip gott ok föruneyti, fóru þá leið sína, er þeir váru búnir. En er þeir koma í Torgar, þá senda þeir Sigurði menn ok láta segja honum, at Bárðr mun þá vitja ráða þeirra, er þeir höfðu bundit með sér hit fyrra sumar. Sigurðr segir, at hann vill þat alt halda sem þeir höfðu mælt; gera þá ákveðit um brullaupstefnu, ok skulu þeir Bárðr sœkja norðr þagat á Sandnes. En er at þeirri stefnu kom, þá fara þeir Brynjólfr ok Bárðr ok höfðu með sér mart stórmenni, frændr sína ok tengðamenn, var þat sem Bárðr hafði sagt, at þórólfr hitti þar marga frændr sína, þá er hann hafði ekki áðr viðkannazt. þeir fóru til þess er þeir kómu á Sandnes ok var þar hin prúðligsta veizla. En er lokit var veizlunni, fór Bárðr heim með konu sína ok dvaldist heima um sumarit ok þeir þórólfr báðir. En um haustit koma þeir suðr til konungs ok váru með honum vetr annan. Á þeim vetri andaðist Brynjólfr; en er þat spyrr Bárðr at honum hafði þar arfr tœmzt, þá bað hann sér heimfararleyfis, en konungr veitti honum þat, ok áðr þeir skildist, gerðist Bárðr lendr maðr sem faðir hans hafði verit, ok hafði af konungi veizlur allar þvílikar sem Brynjólfr hafði haft. Bárðr fór heim til búa sinna ok gerðist brátt höfðingi mikill, en Hildiríðar synir féngu ekki af arfinum þá heldr en fyrr. Bárðr

átti son við konu sinni, ok hét sá Grímr. þórólfr var með konungi ok hafði þar virðingar miklar.

Haraldr konungr bauð út leiðangri miklum ok dró saman skipaher, stefndi til sín liði víða um lönd. Hann fór or þrándheimi ok stefndi suðr í land: hann hafði þat spurt, at herr mikill var samandreginn um Agðir ok Rógaland ok Hörðaland, ok víðar samnat bæði ofan af landi ok austan or Vík, ok var þar mart stórmenni saman komit, ok ætlar at verja land fyrir Haraldi konungi. Haraldr konungr hélt norðan liði sínu, hann hafði sjálfr lið mikit ok skipat hirð sinni; þar var í stafni þórólfr Kveldúlfsson ok Bárðr hvíti ok synir Berðlukára Ölvir Hnúfa ok Eyvindr Lambi. En berserkir konungs tólf váru í söxum. Fundr þeirra varð suðr á Rogalandi í Hafrsfirði, var þar hin mesta orrosta er Haraldr konungr hafði átta ok mikit mannfall í hvárratveggju liði. Lagði konungr framarla skip sitt, ok var þar ströngust orrostan. En svá lauk at Haraldr konungr fékk sigr. En þar féll þórir Haklangr konungr af Ögðum, en Kjötvi hinn auðgi flýði ok alt lið hans þat er upp stóð, nema þat er til handa gékk eptir orrostuna. þá er kannat var lið Haralds konungs, var mart fallit ok margir váru mjök sárir. þórólfr var sárr mjök en Bárðr meir, ok engi var úsárr á konungs skipinu fyrir framan siglu nema þeir er eigi bitu járn, en þat váru berserkir. þá lét konungr binda sár manna sinna ok þakkaði mönnum framgöngu sína ok veitti gjafir, ok lagði þar mest lof til er honum þótti makligir, ok hét þeim at auka virðing þeirra, nefndi til þess skipstjórnarmenn ok þar næst stafnbúa sína ok aðra frambyggja. þá orrostu átti Haraldr konungr síðast innan lands, ok eptir þat fékk hann enga viðstöðu, ok eignaðist hann síðan land alt. Konungr lét græða menn sína, þá sem lífs var auðit, en veita umbúnað dauðum mönnum þann sem þá var siðvenja til. þórólfr ok Bárðr lágu í sárum, tóku sár þórólfs at gróa, en Bárðar sár gerðust banvæn, þá lét Bárðr kalla konung til sín ok sagði honum svá: „ef svá verðr at ek deyja or þessum sárum, þá vil ek þess biðja yðr, at þér látit mik ráða fyrir arfi mínum“. En er konungr hafði því játat, þá sagði hann: „arf minn allan vil ek at taki þórólfr félagi minn ok frændi, lönd ok lausa aura, honum vil ek gefa konu mína ok son minn til uppfæzlu, þvíat ek trúi honum til þess bezt allra manna“. Hann festir þetta mál sem lög váru til at leyfi konungs. Síðan andast Bárðr, ok var honum veittr umbúnaðr, ok var harmdauði mjök. þórólfr varð heill sára sinna ok fylgði konungi um sumarit ok hafði fengit allmikinn orðstír. Konungr fór um haustit norðr til þrándheims, þá biðr þórólfr at fara norðr á Hálogaland at vitja gjafar þeirrar, er hann hafði þegit um sumarit at Bárði frænda sínum; konungr lofar þat, ok gerir með orðsending ok jartegnir at þórólfr skal alt fá

er Bárðr gaf honum, lætr þat at sú gjöf var ger með ráði konungs ok hann vill svá vera láta. Gerir konungr þá þórólf lendan mann ok veitir honum þá allar veizlur þær er áðr hafði Bárðr haft, fær honum Finnferðina með þvílikum skildaga sem áðr hafði haft Bárðr. Konungr gaf þórólfi langskip gott með reiða öllum, ok lét búa ferð hans þaðan sem bezt. Síðan fór þórólfr þaðan ferð sína ok skildust þeir konungr með hinum mesta kærleik. En er þórólfr kom norðr í Torgar, þá var honum þar vel fagnat; sagði hann þá fráfall Bárðar ok þat með at Bárðr hafði gefit honum eptir sik land ok lausa aura ok kvánfang þat er hann hafði áðr haft, berr fram síðan orð konungs ok jartegnir. En er Sigríðr heyrði þessi tiðindi, þá þótti henni skaði mikill eptir mann sinn, en þórólfr var henni áðr mjök kunnigr, ok vissi hon at hann var hinn mesti merkismaðr ok þat gjaforð var allgott, ok með því at þat var konungs boð, þá sá hon þat at ráði ok með henni vinir hennar at heitast þórólfi, ef þat væri feðr hennar eigi í móti skapi. Síðan tók þórólfr þar við forráðum öllum ok svá við konungs sýslu. þórólfr gerði heimanför sína ok hafði langskip ok á nær 60 manna, ok fór síðan er hann var búinn norðr með landi, ok einn dag at kveldi kom hann í Álöst á Sandnes, lögðu skip sitt til hafnar. En er þeir höfðu tjaldast ok umbúizt, fór þórólfr upp til bæjar með 20 menn. Sigurðr fagnaði honum vel ok bauð honum þar at vera, þvíat þar váru áðr kunnleikar miklir með þeim, síðan er mægð hafði tekizt með þeim Sigurði ok Bárði. Síðan géngu þeir þórólfr inn í stofu ok tóku þar gisting. Sigurðr settist á tal við þórólf ok spurði at tiðindum. þórólfr sagði frá orrostu þeirri er verit hafði um sumarit suðr á landi, ok fall margra manna þeirra er Sigurðr vissi deili á. þórólfr sagði at Bárðr mágr hans hafði andazt or sárum þeim er hann fékk í orrostu, þótti þat báðum þeim hinn mesti skaði. þá segir þórólfr Sigurði hvat verit hafði í einkamálum með þeim Bárði áðr hann andaðist, ok svá bar hann fram orðsendingar konungs, at hann vildi þat alt haldast láta, ok sýndi þat með jartegnum. Síðan hóf þórólfr upp bónorð sitt við Sigurð ok bað Sigríðar dóttur hans. Sigurðr tók því máli vel, sagði at margir hlutir héldu til þess: sá fyrstr at konungr vill svá vera láta, svá þat at Bárðr hafði þess beðit, ok þat með at þórólfr var honum kunnigr, ok honum þótti dóttir sín vel gipt. Var þat mál auðsótt við Sigurð. Fóru þá festar fram ok ákveðin brullaupstefna í Torgum um haustit. Fór þá þórólfr heim til bús síns ok hans förunautar, ok bjó þar til veizlu mikillar ok bauð þagat fjölmenni miklu; var þar mart frænda þórólfs göfugra. Sigurðr bjóst ok norðan ok hafði langskip mikit ok mannval gott. Var at þeirri veizlu hit mesta fjölmenni. Brátt fanst þat at þórólfr var örr maðr ok stórmenni mikit, hafði hann um sik sveit mikla; en brátt gerðist kost-

naðarmikit, ok þurfti föng mikil, þá var ár gott ok auðvelt at afla þess er þurfti. Á þeim vetri andaðist Sigurðr á Sandnesi, ok tók þórólfr arf allan eptir hann, var þat allmikit fé. þeir synir Hildiríðar fóru á fund þórólfs ok hófu upp tilkall þat er þeir þóttust þar eiga um fé, er átt hafði Björgólfr faðir þeirra. þórólfr svarar svá: „þat var mér kunnigt of Brynjólf ok enn kunnara um Bárð, at þeir váru manndómsmenn svá miklir, at þeir mundu hafa miðlat ykkr þat af arfi Björgólfs sem þeir vissi at réttindi væri til; var ek nær því, at þit hófut þetta sama tilkall við Bárð, ok heyrðist mér svá sem honum þætti þar engi sannindi til, því at hann kallaði ykkr frillusonu". Hárekr sagði, at þeir mundi vitni til fá, at móðir þeirra var mandi keypt, „en satt var þat, at vit leituðum ekki fyrst þessa mála við Brynjólf bróður okkarn, var þar ok með skyldum at skipta, en af Bárði væntu vit okkr sœmdar í alla staði, urðu ok eigi löng vár viðskipti; en nú er arfr þessi kominn undir úskylda menn okkr, ok megu vit nú eigi með öllu þegja yfir missu okkarri, en vera kann at enn sé sem fyrr sá ríkis munr, at vit fáim eigi rétt af þessu máli fyrir þér, ef þu vill engi vitni heyra, þau er vit höfum fram at flytja, at vit sém menn aðalbornir". þórólfr svarar þá styggliga: „því síðr ætla ek ykkr arfborna, at mér er sagt móðir ykkur væri með valdi tekin ok hernumin heim höfð". Eptir þat skildu þeir þessa rœðu.

þórólfr gerði um vetrinn ferð sína á fjall upp ok hafði með sér lið mikit eigi minna en níu tigu manna, en áðr hafði vandi á verit, at sýslumenn höfðu haft 30 menn, en stundum færa; hann hafði með sér kaupskap mikinn, hann gerði brátt stefnulag við Finna ok tók af þeim skatt ok átti við þá kaupstefnu; fór með þeim í makendum ok í vinskap, en sumt með hræzlu gœði. þórólfr fór víða um mörkina, en er hann sótti austr á fjallit, spurði hann at Kylfingar váru austan komnir ok fóru þar at Finnkaupum, en sumstaðar með ránum. þórólfr setti til Finna at njósna um ferð Kylfinga, en hann fór eptir at leita þeirra, ok hitti í einu bóli 30 manna ok drap alla svá at engi komst undan, en síðan hitti hann saman 15 eða 20: alls drápu þeir nær 100 manna ok tóku úgrynni fjár ok kómu aptr am várit við svá búit, fór þórólfr þá til bús síns á Sandnes ok sat þar lengi um várit. Lét hann gera langskip mikit ok á drekahöfuð, lét þat búa sem bezt, hafði þat norðan með sér. þórólfr sópast mjök um föng þau er þá váru á Hálogalandi, hafði menn sína í sildveri ok svá í skreiðfiski, selver váru ok nóg ok eggver, lét hann þat alt at sér flytja. Hann hafði aldrigi færa frelsingja heima en hundrað, hann var örr maðr ok gjöfull, ok vingaðist mjök við stórmenni, ok við alla þá menn er honum váru í nánd, hann gerðist ríkr maðr, ok lagði mikinn hug á um skipabúnað sinn ok vápna.

Haraldr konungr fór þat sumar á Hálogaland ok váru gervar veizlur móti honum, bæði þar er hans bú váru ok svá gerðu lendir menn ok ríkir bœndr. Þórólfr bjó veizlu í móti konungi ok lagði á kostnað mikinn, var þat ákveðit, nær konungr skyldi þar koma. Þórólfr bauð þangat fjölda manns ok hafði þar alt it bezta mannval þat er kostr var. Konungr hafði nær 3 hundruðum manna, er hann kom til veizlunnar, en Þórólfr hafði fyrir 5 hundruð manna. Þórólfr hafði látit búa kornhlöðu mikla, er þar var, ok lét þar drekka, þvíat þar var engi stofa svá mikil, er þat fjölmenni mætti alt inni vera; þar váru ok festir skildir umhverfis í húsinu. Konungr settist í hásæti, en er alskipat var it fremra, þá sást konungr um ok roðnaði ok mælti ekki, ok þóttust menn finna at hann var reiðr. Veizla var hin prúðligsta ok öll föng hin beztu. Konungr var heldr úkátr ok var þar 3 nætr sem ætlat var. Þann dag er konungr skyldi brott fara, gékk Þórólfr til hans ok bað at þeir skyldu fara ofan til strandar. Konungr gerði svá; þar flaut fyrir landi dreki sá, er Þórólfr hafði gera látit með tjöldum ok öllum reiða. Þórólfr gaf konungi skipit, ok bað konungr skyldi svá virða, sem honum hafði tilgengit, at hann hafði fyrir því haft fjölmenni svá mikit, at þat væri konungi vegsemd, en ekki fyrir kapps sakir við hann. Konungr tók þá vel orðum Þórólfs ok gerði sik þá blíðan ok kátan, lögðu þá ok margir góð orð til, sögðu sem satt var, at veizlan var hin vegsamligsta ok útleizlan hin sköruligsta, ok konungi var styrkr mikill at slíkum mönnum, skildust þá með kærleik miklum, fór konungr norðr á Hálogaland sem hann hafði ætlat, ok snéri aptr suðr er áleið sumarit. Fór þá enn at veizlum þar sem fyrir honum var búit.

Hildiríðar synir fóru á fund konungs, ok buðu honum heim til þriggja nátta veizlu. Konungr þektist boð þeirra ok kvað á nær hann mundi koma. En er at þeirri stefnu kom, þá kom konungr þar með lið sitt ok var þar ekki fjölmenni fyrir, en veizla fór fram it bezta, var konungr allkátr. Hárekr kom sér í rœðu við konung, ok kom þar rœða hans, at hann spyrr um ferðir konungs, þær er þá höfðu verit um sumarit. Konungr sagði slíkt er hann spurði, kvað alla menn hafa sér vel fagnat ok mjök hvern eptir föngum sínum. „Mikill munr“, segir Hárekr, „mun þess hafa verit at í Torgum mundi veizla fjölmennust“. Konungr sagði at svá var. Hárekr sagði: „þat var vís ván, þvíat til þeirrar veizlu var mest aflat, ok bárut þér, konungr, þar stórligar gæfur til, er svá snérist at þér kómut í engan lífsháska, fór þat sem líkligt var, at þú vart vitrastr ok hamingjumestr, þvíat þú grunaðir þegar, at eigi mundi alt af heilu vera, er þú sátt fjölmenni þat it mikla er þar var samandregit, en mér var sagt, at þú létir alt lið þitt jafnan með alvæpni vera eða hafðir varðhöld örugg bæði nátt ok dag“. Konungr sá til

hans ok mælti: „hví mælir þú slíkt, Hárekr, eða hvat kantu þar af at segja“? Hárekr mælti: „hvárt skal ek mæla í orlofi, konungr, þat er mér líkar“? „Mældu“, sagði konungr. „þat ætla ek“, sagði Hárekr, „at þér þætti eigi vel vera, ef þú, konungr, heyrðir hvers manns orð, er menn mæla heima eptir hugþokka sínum, hver áþján þat þykkir, er þér veitit öllu mannfólki: en yðr er þat sannast at segja, konungr, at alþýðuna skortir ekki annat til mótgangs við yðr en dirfð ok forstjóra. En þat er ekki undarligt um slíka menn sem þórólfr er, at hann þykkist umfram hvern mann, hann skortir eigi afl, eigi fríðleik, hann hefir ok hirð um sik sem konungr, ok hefir merð fjár, þótt hann hefði þat eina, er hann ætti sjálfr, en hitt er meira, at hann lætr sér jamheimilt annarra fé sem sitt; þér hafit ok veitt honum stórar veizlur, var nú búit at hann mundi þat eigi vel launa, þvíat þat er yðr sannast at segja, þá er þér fórut norðr á Hálogaland með eigi meira liði en þér höfðut, 3 hundruðum manna, þá var þat hér ráð manna, at hér skyldi hann samankoma ok taka þik af lífi, konungr, ok alt lið þitt, ok var þórólfr höfðingi þeirrar ráðagerðar, ok var þat boðit til, at hann skyldi konungr vera yfir Háleygjafylki ok Naumdælafylki, fór hann síðan út ok inn með hverjum firði ok um allar eyjar ok dró saman hvern mann er hann fékk ok hvert vápn, ok fór þat þá ekki leynt at þeim her skyldi stefna í móti Haraldi konungi til orrostu; en hitt er satt, konungr, þótt þér hefðit lið nökkuru minna þá er þér fundust, at búandkörlum skaut skelk í bringu, þegar þeir sá sigling yðra. Var þá hitt ráð tekit at ganga á móti yðr með blíðu ok bjóða til veizlu, en þá var ætlat ef þér yrðit druknir ok lægit sofandi, at veita yðr atgöngu með eldi ok vápnum, ok þat til jartegna, ef ek hefi rétt spurt, at yðr var fylgt í kornhlöðu eina, þvíat þórólfr vildi eigi brenna upp stofu sína nýja ok vandaða mjök; þat var enn til jartegna at hvert hús var fult af vápnum ok herklæðum. En þá er þeir fengu engum vélræðum við yðr komit, tóku þeir þat ráð sem helzt var til, drápu öllu á dreif um þessa fyriræltlan, ætla ek því alla kunna at dylja þessa ráða, því at fáir hygg ek at sik viti saklausa, ef hit sanna kemr upp. Nú er þat mitt ráð, konungr, at þú takir þórólf til þín ok látir hann vera í hirð þinni, bera merkit þitt ok vera í stafni á skipi þínu, til þess er hann fallinn allra manna bezt, en ef þú vilt at hann sé lendr maðr, þá fá honum veizlur suðr í Fjörðum, þar er ætterni hans alt, megu þér sjá yfir, at hann gerist yðr eigi ofstórr, en fá hér sýslu á Hálogalandi í hönd þeim mönnum, er hófsmenn sé, ok yðr munu með trúleik þjóna, ok hér eigu kyn, ok þeirra frændr hafa hér áðr haft þvílíkt starf; skulu vit bræðr vera búnir ok boðnir til slíks sem þér vilit okkr til nýta, hafði faðir okkarr hér lengi konungs sýslu, varð honum þat vel í höndum; er yðr, konungr, vandsettir hér menn

yfir til forráða, því at þér munut hér sjaldan koma sjálfr; hér er lítit landsmegin til þess at þér farit með her yðvarn, ok munut þat eigi optar gera at fara higat með fá liði, því at hér er útrygt lið mart«. Konungr reiddist mjök við rœður þessar, ok mælti þó stilliliga sem hann var vanr jafnan, þá er hann frétti þau tíðindi er mikils váru verð; hann spurði þá, hvárt þórólfr væri heima í Torgum. Hárekr sagði at þess var engi ván, »er þórólfr svá vitr borinn, at hann mundi kunna sér at vera eigi fyrir liði yðru, konungr, því at honum myndi þess ván, at eigi skyldi allir svá haldinorðir, at þú konungr mundir varr verða við þessi tiðindi, fór hann norðr á Álöst, þegar hann spurði, at þér várut norðan á leið«. Konungr rœddi fátt um þessi tíðindi fyrir mönnum, en fanst þat á, at hann mundi trúnað á festa þessa orðrœðu, er honum var sagt. Fór konungr síðan ferðar sinnar, leiddu Hildiríðar synir hann virðuliga á brótt með gjöfum, en hann hét þeim vináttu sinni. þeir brœðr gáfu sér erindi inn í Naumudal ok fóru svá í svig við konung, at þeir hittu hann at öðru hverju; tók hann jafnan vel máli þeirra.

þorgils Gjallandi hét maðr, hann var heimamaðr þórólfs ok hafði af honum mesta virðing húskarla hans, hann hafði fylgt þórólfi þá er hann var í víking, var þá stafnbúi hans ok merkismaðr. þorgils hafði verit í Hafrsfirði í liði Haralds konungs ok stýrði þá skipi því er þórólfr átti, ok hann hafði haft í víking. þorgils var ramr at afli ok hinn mesti hreystimaðr; konungr hafði veitt honum vingjafir eptir orrustu ok heitit vináttu sinni. þorgils var forstjóri í Torgum, þá er þórólfr var eigi heima, hafði þorgils þá þar ráð. En er þórólfr hafði heiman farit, þá hafði hann til greidt Finnskatt þann allan er hann hafði haft af fjalli ok konungr átti, ok fékk í hendr þorgilsi ok bað hann fœra konungi, ef hann kœmi eigi heim áðr um þat er konungr fœri norðan ok suðr um. þorgils bjó byrðing mikinn ok góðan er þórólfr átti ok bar þar á skattinn ok hafði nær tuttugu mönnum, sigldi suðr eptir konungi ok fann hann inn í Naumudal. En er þorgils kom á fund konungs, þá bar hann konungi kveðju þórólfs, ok sagði at hann fór þar með Finnskatt þann er þórólfr sendi honum. Konungr sá til hans ok svarar engu, ok sá menn at hann var reiðr. Gékk þá þorgils í brott ok ætlaði at fá betra dagráð at tala við konung; hann kom á fund Ölvis Hnúfu ok sagði honum alt sem farit hafði, ok spurði ef hann vissi nökkut til hverju gegndi. »Eigi veit ek þat«, segir hann, »hitt hefi ek fundit, at konungr þagnar hvert sinn er þórólfs er getit, síðan er vér várum í Leku, ok grunar mik af því at hann muni rœgðr vera. þat veit ek um Hildiríðar sonu, at þeir eru löngum á einmælum við konung; en þat er auðfundit á orðum þeirra. at þeir eru úvinir þórólfs, en ek mun þessa brátt

víss verða af konungi“. Síðan fór Ölvir til fundar við konung ok mælti: „þorgils Gjallandi er hér kominn, vinr yðvarr, með skatt þann er kominn er af Finnmörk er þér eignt, ok er skattrinn miklu meiri en fyrr hefir verit, ok miklu betri vara; er honum títt um ferð sína, ger svá vel, konungr, gakk til ok sé, því at engi mun sét hafa jamgóða grávöru“. Konungr svarar engu ok gékk þó þar er skipit lá. þorgils bar þegar upp vöruna ok sýndi konungi. En er konungr sá at þat var satt, at skattrinn var miklu meiri ok betri en fyrr hafði verit, þá hóf honum heldr upp brún, ok mátti þorgils þá tala við hann. Hann færði konungi bjórskinn nökkur, er þórólfr sendi honum, ok enn fleiri dýrgripi, er hann hafði fengit á fjalli. Konungr gladdist þá ok spurði hvat til tíðinda hefði orðit um ferðir þeirra þórólfs. þorgils sagði þat alt greiniliga, þá mælti konungr: „skaði mikill er þat at þórólfr skal eigi vera tryggr mér eða vera banamaðr minn“. þá svöruðu margir er hjá váru, ok allir á eina lund sögðu. at vera mundi róg illra manna, ef konungi væri slíkt sagt, en þórólfr mundi úsannr at vera. Kom þá svá, at konungr kvezt því mundi heldr af trúa. Var konungr þá léttr í öllum ræðum við þorgils ok skildust sáttir. En er þorgils hitti þórólf, sagði hann honum alt sem farit hafði.

þórólfr fór þann vetr enn á Mörkina ok hafði með sér nær 100 manna, fór hann enn sem hinn fyrra vetr, átti kaupstefnu við Finna ok fór víða um Mörkina. En er hann sótti langt austr ok þar spurðist til ferðar hans, þá kómu Kvænir til hans ok sögðu at þeir váru sendir til hans, ok þat hafði gert Faravið konungr af Kvænlandi, at Kirjálar herjuðu á land hans; en hann sendi til þess orð, at þórólfr skyldi fara þagat ok veita honum lið; fylgði þat orðsending at þórólfr skyldi hafa jammikit hlutskipti sem konungr, en hverr maðr hans sem tveir Kvænir. þat váru lög með Kvænum, at konungr skyldi hafa or hlutskipti þriðjung við liðsmenn ok umfram at afnámi bjórskinn öll ok safala. þórólfr bar þetta fyrir liðsmenn sína ok bauð þeim kost á, hvárt fara skyldi eða eigi, en þat kuru flestir at hætta til, er féfang lá við svá mikit, ok var þat afráðit, at þeir fóru austr með sendimönnum. Finnmörk er stórliga víð, gengr haf fyrir vestan ok þaraf firðir stórir, svá ok fyrir norðan ok alt austr um, en fyrir sunnan er Noregr, ok tekr Mörkin náliga alt it efra suðr, svá sem Hálogaland it ytra. En austr frá Naumudal er Jamtaland, ok þá Helsingjaland, ok Kvænland, þá Finnland, þá Kirjálaland; en Finnmörk liggr fyrir ofan þessi öll lönd, ok eru víða fjallbygðir upp á Mörkina, sumt í dali en sumt með vötnum. Á Finnmörk eru vötn furðuliga stór, ok þar með vötnum marklönd stór, en háfjöll liggja eptir endilangri Mörkinni, ok eru þat kallaðir Kilir. En er þórólfr kom austr til Kvænlands ok hitti konung Faravið, þá búast þeir til

ferðar ok höfðu 300 manna, en Norðmenn it fjórða, ok fóru it efra um Finnmörk, ok kómu þar fram er Kirjálar váru á fjalli, þeir er fyrr höfðu herjat á Kvæni. En er þeir urðu varir við úfrið, sömnuðust þeir saman ok fóru í mót, væntu sér enn sem fyrr sigrs. En er orrosta tókst, géngu Norðmenn hart fram, höfðu þeir skjöldu enn traustari en Kvænir; snéri þá mannfalli í lið Kirjála, féll mart, en sumir flýðu, féngu þeir Faravið konungr ok þórólfr þar úgrynni fjár; snéru aptr til Kvænlands, en síðan fór þórólfr ok hans lið á Mörkina, skildu þeir Faravið konungr með vináttu. þórólfr kom af fjallinu ofan í Vefsni, fór þá fyrst til bús síns á Sandnes, dvaldist þar um hríð, fór norðr um várit með liði sínu til Torga. En er hann kom þar, var honum sagt, at Hildiríðar synir höfðu verit um vetrinn í þrándheimi með Haraldi konungi, ok þat at þeir mundu ekki afspara at rægja þórólf við konung, var þórólfi mart sagt frá því, hvert efni þeir höfðu í um régit. þórólfr svarar svá: „Eigi mun konungr trúa því, þótt slík lygi sé uppborin fyrir hann, þvíat hér eru engi efni til þessa at ek muna svíkja hann, þvíat hann hefir marga hluti gert stórvel til mín, en engan hlut illa, ok er at firr at ek munda vilja gera honum mein, þótt ek ætla þess kosti, at ek vil miklu heldr vera lendr maðr hans en heita konungr, ok væri annarr samlendr við mik, sá er mik mætti gera at þræli sér ef vildi“.

Hildiríðar synir höfðu verit þann vetr með Haraldi konungi með tólfta mann ok höfðu með sér heimamenn sína ok nábúa. þeir bræðr váru optliga á tali við konung ok fluttu enn á sömu leið mál þórólfs. Hárekr spurði: „líkaði yðr vel Finnskattrinn, konungr, er þórólfr sendi yðr“? „Vel“, sagði konungr. „þá mundi yðr mart um finnast“, segir hann“, „ef þér hefðit allan þann sem þér áttut, en nú fór þat fjarri, var hit miklu meiri hlutr er þórólfr dró undir sik, hann sendi yðr at gjöf bjórskinn 3 en ek veit víst at hann hafði eptir 3 tigu, er þér áttut, ok hygg ek slíkan mun hafa farit um annat. Satt mun þat konungr, ef þú fær sýslum í hönd okkr bræðrum, at meira fé skulu vit færa þér“. En alt þat er þeir sögðu á hendr þórólfi, þá báru förunautar þeirra vitni með þeim. Kom svá at konungr var hinn reiðasti.

þórólfr fór um sumarit suðr til þrándheims á fund Haralds konungs, ok hafði með sér skatt allan ok mikit fé annat, ok 9 tigu manna ok alla vel búna. En er hann kom til konungs, var þeim skipat í gestaskála ok veitt þeim it stórmannligsta. Eptir um daginn gékk Ölvir Hnúfa til þórólfs frænda síns, töluðust þeir við, sagði Ölvir at þórólfr var þá hrópaðr mjök, ok konungr hlýddi á slíkar lortölur. þórólfr bað Ölvi hyrja mál sitt við konung, „þvíat ek mun“, sagði hann, „vera skammtalaðr fyrir konungi, ef hann vill heldr trúa rógi vándra manna en sannindum ok einurð, er

hann mun reyna at mér“. Annan dag kom Ölvir til móts við þórólf ok sagði at hann hefði rœdt mál hans við konung, „veit ek nú eigi“, sagði hann, „gerr en áðr, hvat honum er í skapi“, „Ek skal þá sjálfr ganga til hans“, segir þórólfr. Gerði hann svá, gékk til konungs, þá er hann sat yfir matborði, ok er hann kom inn, heilsaði hann konungi. Konungr tók kveðju hans, ok bað þórólfi gefa at drekka. þórólfr sagði, at hann hafði þar skatt þann er konungr átti, er kominn var af Finnmörk, „ok enn fleiri hefi ek til minningar við yðr, konungr! þá er ek hefi yðr at fœra, veit ek at því mun vera öllu bezt varit, er ek hefi gert til þakka yðvarra“. Konungr segir, at ekki mátti hann vænta at þórólfi nema góðs eina, „þvíat ek em engis“, segir hann, „annars af verðr, en þó segja menn nökkut tvent til, hversu varfœrr þú munt um vera, hverneg mér skal líka“. „Eigi em ek þar fyrir sönnu hafðr“, segir þórólfr, „ef nökkurir segja þat, at ek hafa útrúleika lýst við yðr, hygg ek þat með sönnu, at þeir muni minni þínir vinir vera, er slíku hrópi vilja á mik ljúga, en hitt er ljóst, at þeir munu vilja vera úvinir mínir fullkomnir, en þat er ok líkast, at þeir komist þar at keyptu, ef vér skulum einir viðeigast“. Síðan gékk þórólfr á brott. En annan dag eptir greiðir þórólfr skattinn af hendi, ok var konungr viðstaddr, ok er þat var alt greidt, þá bar þórólfr fram bjórskinn nökkur ok safala, sagði at þat vill hann gefa konungi. Margir mæltu, er þar váru hjá staddir, at þat var vel gert ok var vináttu fyrir vert. Konungr sagði, at þórólfr hafði þar sjálfr sér laun fyrir skapit. þórólfr segir at hann hafði með trúleik gert alt þat, er hann kunni til skaps konungs, „ok ef enn líkar honum eigi, þá mun ek fá ekki atgert; var konungi þat kunnigt, þá er ek var með honum ok í hans sveit, hverja meðferð ek hafða, en þat þykki mér undarligt, ef konungr ætlar mik nú annan mann, en þá reyndi hann mik“. Konungr svarar: „vel fórtu, þórólfr, þá með þínum háttum, er þú vart með oss, ætla ek þat enn bezt af at gera, at þú farir til hirðar minnar; tak við merki mínu, ok ver fyrir öðrum hirðmönnum, mun þá engi maðr rœgja þik, ef ek má yfir sjá nótt ok dag, hverjar meðferðir þú hefir“. þórólfr sá til beggja handa sér, þar stóðu húskarlar hans, hann mælti: „Trauðr mun ek af hendi láta sveit þessa; muntu ráða, konungr, nafngiptum við mik ok veizlum þínum, en sveitunga mína mun ek ekki af hendi láta, meðan mér endast föng til, þótt ek væla um mína kosti eina; er hitt bœn mín ok vili, at þér, konungr, farit at heimboði til mín ok heyrit þá orð þeirra manna er þú trúir, hvert vitni þeir bera mér um þetta mál; gerit þá eptir sem yðr finnast sannindi til“. Konungr svarar ok segir at eigi mun hann optar veizlu þiggja at þórólfi. Gékk þórólfr þá í brott ok bjóst síðan til heimferðar. En er hann var í brott farinn, þá fékk konungr í hönd Hildiríðar

sonum sýslu þá á Hálogalandi, er áðr hafði þórólfr haft, svá Finnferð. Konungr kastaði eign sinni á bú í Torgum ok allar þær eignir, er Brynjólfr hafði átt, fékk þat alt til varðveizlu Hildiríðar sonum. Konungr sendi menn með jartegnum á fund þórólfs at segja honum þessa tilskipan, sem hann hafði gert. Síðan tók þórólfr skip þau er hann átti, ok har þar á lausafé alt þat er hann mátti með fara, ok hafði með sér alla menn sína, bæði frelsingja ok þræla, fór síðan norðr á Sandnes til bús síns; hafði þórólfr þar eigi minna fjölmenni ok eigi minni rausn.

Hildiríðar synir tóku við sýslu á Hálogalandi; mælti engi maðr í móti fyrir ríki konungs, en mörgum þótti þetta skipti mjök í móti skapi, þeim er váru frændr þórólfs eða vinir. þeir fóru um vetrinn á fjall ok höfðu með sér 30 manna. þótti Finnum miklu minni vegr at þessum sýslumönnum, en þá er þórólfr fór, greiddist alt miklu verr gjald þat er Finnar skyldu reiða. þann sama vetr fór þórólfr upp á fjall með hundrað manna, fór þá þegar austr á Kvænland ok hitti Faravið konung, gerðu þeir þá ráð sitt, ok réðu þat at fara á fjall enn sem hinn fyrra vetr, ok höfðu 400 manna ok kómu ofan í Kirjálaland, hlupu þar í bygðir, er þeim þótti sitt fœri vera fyrir fjölmennis sakir, herjuðu þar ok fengu of fjár, fóru þá aptr er áleið vetrinn upp á Mörkina. Fór þórólfr heim um várit til bús síns, hann hafði þá menn í skreiðfiski í Vágum en suma í sildfiski, ok leitaði allskonar fanga til bús síns. þórólfr átti skip mikit, þat var lagt til hafs, þat var vandat at öllu sem mest, steint mjök fyrir ofan sjó, þar fylgði segl stafat með vendi blám ok rauðum, allr var reiði vandaðr mjök með skipinu. þat skip lætr þórólfr búa ok fékk til húskarla sína með at fara, lét þar á bera skreið ok húðir ok vöru ljósa, þar lét hann ok fylgja grávöru mikla ok aðra skinnavöru, þá er hann hafði haft af fjalli, ok var þat fé stórmikit. Skipi því lét hann halda vestr til Englands at kaupa sér klæði ok önnur föng þau er hann þurfti, héldu þeir skipi því suðr með landi ok síðan í haf ok kómu fram á Englandi. Féngu þar góða kaupstefnu, hlóðu skipit með hveiti ok hunangi, víni ok klæðum, ok héldu aptr um haustit, þeim byrjaði vel, kómu at Hörðalandi. þat sama haust fóru Hildiríðar synir með skatt ok fœrðu konungi. En er þeir reiddu skattinn af hendi, þá var konungr sjálfr við ok sá. Hann mælti: „er nú allr skattrinn af höndum reiddr sá er þit tókut við á Finnmörk"? „Svá er", sögðu þeir. „Bæði er nú", sagði konungr, „skattrinn miklu minni ok verr af hendi goldinn en þá er þórólfr heimti, ok sögðu þér at hann fœri illa með sýslunni". „Vel er þat, konungr", sagði Hárekr, „er þú hefir hugleidt, hversu mikill skattr er vanr at koma af Finnmörk, þvíat þá veiztu gerr hversu mikils þér missit, ef þórólfr eyðir með öllu Finnskattinum fyrir yðr. Vér

várum í vetr 30 manna á Mörkinni, svá sem fyrr hefir verit vandi sýslumanna, síðan kom þar þórólfr með hundrað manna, spurðu vér þat til orða hans, at hann ætlaði af lífi at taka okkr brœðr ok alla þá menn er okkr fylgðu, ok fann hann þat til saka, er þú, konungr, hafðir selt okkr í hendr sýslu þá er hann vildi hafa. Sá vér þann helzt várn kost at firrast fund hans ok forða oss, ok kómu vér fyrir þá sök skamt frá hygðum á fjallit. En þórólfr fór um alla Mörkina með her manns, hafði hann kaup öll, guldu Finnar honum skatt, en hann bazt í því, at sýslumenn yðrir skyldu ekki koma á Mörkina; ætlar hann at gerast konungr yfir norðr þar, bæði yfir Mörkinni ok Hálogalandi, ok er þat undr er þér látit honum hvetvetna hlýða. Munu hér sönn vitni til finnast um fjárdrátt þann, er þórólfr hefir af Mörkinni, þvíat knörr sá, er mestr var á Hálogalandi, var búinn í vár á Sandnesi, ok kallaðist þórólfr eiga einn farm allan þann er á var, hygg ek at nær væri hlaðinn af grávöru, ok þar hygg ek at finnast mundi bjórr ok safali meiri en þat er þórólfr fœrði þér, ok fór með þorgils Gjallandi, ætla ek at hann hafi siglt vestr til Englands. En ef þú vill vita sannindi af þessu, þá haldit til njósn um ferð þorgils, þá er hann ferr austr, þvíat ek hygg at á ekki kaupskip hafi komit jammikit fé á várum dögum, ætla ek þat sannast at segja, at þér, konungr, eigit hvern pening þann er þar var á“. þetta sönnuðu förunautar hans alt, er Hárekr sagði, en hér kunnu engir í móti at mæla.

Sigtryggr Snarfari ok Hallvarðr Harðfari hétu brœðr tveir, þeir váru með Haraldi konungi, víkverskir menn, var móðurætt þeirra á Vestfold ok váru þeir í frændsemistölu við Harald konung. Faðir þeirra hafði kyn átt tveimmegum Gautelfar, hann hafði bú átt í Hísing, ok var maðr stórauðigr, en þá höfðu þeir tekit við arfi eptir föður sinn. þeir váru fjórir brœðr, hét einn þórðr ok þorgeirr ok váru þeir yngri, þeir váru heima ok réðu fyrir búi. þeir Sigtryggr ok Hallvarðr höfðu sendiferðir konungs allar bæði innan lands ok útan lands, ok höfðu margar ferðir þær farit, er háskasamligar váru, bæði til aftöku manna eða fé upp at taka fyrir þeim mönnum, er konungr lætr heimferðir veita. þeir höfðu sveit mikla um sik; ekki váru þeir vingaðir alþýðu manns, en konungr mat þá mikils, ok váru þeir allra manna bezt fœrir bæði á fœti ok á skíðum; svá ok í skipförum váru þeir hvatfœrri en aðrir menn, hreystimenn váru þeir ok miklir ok forsjálir um flest. þeir váru þá með konungi er þetta var tíðinda. Um haustit fór konungr at veizlum um Hörðaland. þat var einn dag at hann lét kalla til sín þá brœðr Hallvarð ok Sigtrygg, ok er þeir kómu til hans, sagði hann þeim, at þeir skyldu fara með sveit sína ok halda njósn um skip þat sem þorgils Gjallandi fór með, ok hann hafði í sumar vestr til Englands: „fœrit mér

skipit ok alt þat er á er, nema menn, látit þá fara í brott leið sína í friði, ef þeir vilja ekki verja skipit". þeir brœðr váru þess albúnir ok tók sitt langskip hvárr þeirra, fara síðan at leita þeirra þorgils ok spurðu at hann var vestan kominn ok hafði siglt norðr með landi. þeir fara norðr eptir þeim ok hittu þá í Furusundi, kendu brátt skipit ok lögðu at annat skipit á útborða, en sumir géngu á land ok út á skipit at bryggjunum. þeir þorgils vissu sér engis ótta ván ok vöruðust ekki, fundu þeir eigi fyrr en fjöldi manns var uppi á skipinu með alvæpni, ok þeir váru allir handteknir ok leiddir síðan á land upp ok vápnlausir, ok höfðu ekki nema ígangsklæði ein. En þeir Hallvarðr skutu út bryggjunum ok slógu strenginum ok drógu út skipit, snúa síðan leið sína ok sigldu suðr með landi unz þeir hittu konung; fœrðu honum skipit ok alt þat er á var. En er farmrinn var borinn af skipinu, þá sá konungr at þat var stórfé, ok eigi var þat lygi er Hárekr hafði sagt. En þorgils ok hans félagar féngu sér flutningar ok leita þeir á fund Kveldúlfs ok þeirra feðga, ok sagði sínar farar eigi sléttar; féngu þar þó góðar viðtökur; sagði Kveldúlfr at þá mundi þar til draga sem honum hafði fyrirboðat, at þórólfr mundi eigi til allsendis gæfu tilhera um vináttu við Harald konung, „ok þœtti mér ekki mikils vert um félát þetta, er þórólfr hefir mist nú, ef nú fœri eigi hér it meira eptir; grunar mik enn sem fyrr, at þórólfr muni eigi gerr kunna at sjá efni sín við ofrefli slíkt sem hann á at skipta"; ok bað þorgils svá segja þórólfi, „at mitt ráð er þat", segir hann, „at hann fari or landi á brott, þvíat vera kann at hann komi sér betr, ef hann sœkir á hönd Englakonungi eða Danakonungi eða Svíakonungi". Síðan fékk hann þorgilsi róðrarskútu eina ok þarmeð reiða allan, svá tjöld ok vistir ok alt þat er þeir þurftu til ferðar sinnar. Síðan fóru þeir ok léttu eigi fyrr ferð sinni, en þeir kómu norðr til þórólfs ok sögðu honum þat er til tíðinda hafði gerzt. þórólfr varð vel við skaða sinn, sagði svá, at hann mundi ekki fé skorta, „er gott félag at eiga við konung". Síðan keypti þórólfr mjöl ok malt ok þat annat er hann þurfti til framflutningar liði sínu; sagði hann at húskarlar mundu vera ekki svá fagrbúnir sem hann hafði ætlat um hríð. þórólfr seldi jarðir sínar, en sumar veðsetti hann, en hélt upp kostnaði öllum sem fyrr; hafði hann þá ok ekki færa lið með sér, en hina fyrri vetr, heldr hafði hann nökkuru fleira manna; svá um veizlur ok heimboð við vini sína, þá hafði hann meira efni um þat alt en fyrr. Var hann heima þann vetr allan.

þá er vár kom ok snæ leysti ok ísa, þá lét þórólfr fram setja langskip mikit er hann átti, ok lét þat búa ok skipaði húskörlum sínum, ok hafði með sér meir en hundrað manna, var þat lið hit fríðasta ok vápnat allvel. En er byr gaf, hélt þórólfr skipinu suðr með landi, ok þegar er hann kom

suðr um Byrðu, þá héldu þeir útleið fyrir útan eyjar allar, en stundum svá at sjór var í miðjum hlíðum; létu svá ganga suðr fyrir landit, höfðu ekki tíðindi af mönnum fyrr en þeir kómu austr í Vík, þá spurðu þeir at Haraldr konungr var í Víkinni ok hann ætlaði um sumarit at fara til Upplanda. Ekki vissu landsmenn til um ferð þórólfs. Honum byrjaði vel, ok hélt hann suðr til Danmerkr ok þaðan í Austrveg ok herjaði þar um sumarit, ok varð ekki gott til fjár. Um haustit hélt hann austan til Danmerkr í þann tíma er leystist Eyrarfloti; þar hafði verit um sumarit, sem vant var, fjöldi skipa af Noregi. þórólfr lét þat lið sigla alt fyrir ok gerði ekki vart við sik. Hann sigldi einn dag at kveldi til Mostrarsunds, þar var fyrir í höfninni knörr einn mikill, kominn af Eyri. þórir þruma hét maðr sá er stýrði, hann var ármaðr Haralds konungs, hann réð fyrir búi hans í þrumu, þat var mikit bú, sat konungr þar löngum þá er hann var í Víkinni; þurfti þar stór föng til bús þess; hafði þórir farit fyrir þá sök til Eyrar, at kaupa þar þunga, malt ok hveiti, ok hunang, ok varit þar til fé miklu er konungr átti. þeir þórólfr lögðu at knerrinum ok buðu þeim þóri kost á at verjast; en fyrir því at þeir þórir höfðu engan liðskost til varnar móti fjölmenni því er þórólfr hafði, gáfust þeir upp, tók þórólfr skip þat með öllum farmi, en setti þóri upp í eyna. Hélt þórólfr þá skipum þeim báðum norðr með landi. En er hann kom fyrir Elfina, þá lágu þeir þar ok biðu nætr. En er myrkt var, réru þeir langskipinu upp í ána ok lögðu til bœjar þess, er þeir áttu Hallvarðr ok Sigtryggr; koma þeir þar fyrir dag ok slógu manngarð, œptu síðan heróp, ok vöknuðu þeir við þat er inni váru ok hljópu þegar upp til vápna sinna; flýði þorgeirr þegar út or svefnskemmunni. Skíðgarðr hár var um bœinn, þorgeirr hljóp at skíðgarðinum ok greip hendinni upp á garðstaurinn ok kastaði sér út um garðinn. þar var nærstaddr þorgils Gjallandi, hann sveiflaði til sverðinu eptir þorgeiri, ok kom á höndina ok tók af við garðstaurinn. Hljóp þorgeirr síðan til skógar, en þórðr bróðir hans var þar feldr ok meir en 20 menn. Síðan rændu þeir þar fé öllu ok brendu bœinn, fóru síðan út eptir ánni til hafs. þeim byrjaði vel, ok sigldu norðr í Víkina, þá hittu þeir enn fyrir sér kaupskip mikit, ok áttu Víkverjar, hlaðit af malti ok mjölvi; þeir þórólfr lögðu at skipi því; en þeir er fyrir váru þóttust engi föng hafa til varnar ok gáfust upp, géngu þeir á land upp slyppir, en þeir þórólfr tóku skipit með farmi ok, fóru leiðar sinnar, hafði þórólfr þá 3 skip, er hann sigldi austan um Foldina. Sigldu þá þjóðleið til Líðandisness, fóru þá sem skyndiligast, en námu nesnám þar sem þeir kómu við, ok hjuggu strandhögg. En er þeir sigldu norðr frá Líðandisnesi fóru þeir meir útleið, en þar sem þeir kómu við land rændu þeir. En er þórólfr kom norðr fyrir

Fjörðu, þá snéri hann inn á leið ok fór á fund Kveldúlfs föður síns, ok féngu þar góðar viðtökur. Sagði þórólfr feðr sínum hvat til tíðinda hafði vorðit í förum hans um sumarit. þórólfr dvaldist þar litla hríð ok leiddi Kveldúlfr ok þeir feðgar hann til skips; en áðr þeir skildust töluðust þeir við, sagði Kveldúlfr: „eigi hefir því fjarri farit, þórólfr, sem ek sagða þér, þá er þú fórt til hirðar Haralds konungs, at þér mundi svá útganga, at hvárki þér né oss frændum þínum mundi hamingja at verða: hefir þú nú þat ráð upptekit, er ek varaða þik mest við, er þú etr kappi við Harald konung, en þótt þú sér vel búinn hreysti ok öllri atgervi, þá hefir þú ekki til þess gæfu, at halda til jafns við Harald konung, er engum hefir öðrum enzt hér í landi, þótt áðr hafi halt ríki mikit ok fjölmenni; er þat mitt hugboð at sjá verði fundr okkarr enn síðasti, ok væri þat at sköpuðu fyrir aldrs sakir at þú lifðir lengr okkar, en annan veg ætla ek at verði“. Síðan steig þórólfr á skip sitt ok hélt á brott leið sína; er þá ekki sagt frá ferð hans, at til tíðinda yrði, áðr en hann kom á Sandnes heim ok lét flytja til bœjar herfang þat alt, er hann hafði heim haft, en setja upp skip sitt; skorti þá eigi föng at fœða lið sitt um vetrinn. Sat þórólfr heima jafnan ok hafði fjölmenni eigi minna en hina fyrri vetr.

Maðr hét Yngvarr ríkr ok auðigr, hann hafði verit lendr maðr hinna fyrri konunga; en síðan er Haraldr kom til ríkis, settist Yngvarr heima ok þjónaði ekki konungi. Yngvarr var maðr kvángaðr ok átti dóttur er hét Bera, Yngvarr bjó í Fjörðum, Bera var einberni hans ok stóð til arfs eptir hann. Grímr Kveldúlfsson bað Beru til handa sér, ok var þat at ráði gert. Fékk Grímr Beru þann vetr, er þeir þórólfr höfðu skilizt áðr um sumarit, var Grímr þá hálfþrítugr at aldri, ok var þá sköllóttr, síðan var hann kallaðr Skallagrímr; hann hafði þá forráð öll fyrir búi þeirra feðga ok tilöflun alla, en þó var Kveldúlfr hress maðr ok vel fœrr. Mart höfðu þeir frelsingja með sér, ok marga þá menn, er heima þar höfðu uppvaxit ok váru nær jamaldrar Skallagríms, váru þeir margir afreksmenn miklir at afli, þvíat Kveldúlfr ok þeir feðgar völdu mjök menn at afli til fylgðar við sik, ok tömdu við skaplyndi sitt. Skallagrímr var líkr feðr sínum á vöxt ok at afli, svá ok at yfirlitum ok skaplyndi.

Haraldr konungr var í Víkinni, þá er þórólfr var í hernaðinum, ok fór um haustit til Upplanda ok þaðan norðr til þrándheims, ok sat þar um vetrinn, ok hafði fjölmenni mikit. þar váru þá með honum Sigtryggr ok Hallvarðr, ok höfðu spurt hverneg þórólfr hafði búit at herbergjum þeirra í Hísing, ok hvern mannskaða ok fjárskaða er hann hafði þar gert. þeir mintu konung opt á þat, ok svá þat með at þórólfr hafði rænt konung ok svá þegna hans ok farit með hernaði þar innanlands; þeir báðu konung orlofs til,

at þeir brœðr skyldu fara með liði því, er vant var þeim at fylgja, ok sœkja heim at þórólfi. Konungr svarar svá: „vera munu ykkr þykkja sakar til, þó at þit ráðit þórólf af lífi, en ek ætla ykkr skorti mikit hamingju til þess verks, er þórólfr ekki ykkarr maki, þó at þit þykkizt vera menn hraustir eða vel at ykkr gervir“. þeir brœðr sögðu, at þat mundi brátt reynt verða, ef konungr vill þeim lof til gefa, ok segja at þeir hafa opt lagt á hættu mikla við þá menn, er þeir áttu minna í at hefna, ok hafði þeim optast orðit sigrs auðit. En er váraði þá bjuggust menn ferða sinna, þá var enn sem fyrr var sagt, at þeir Hallvarðr brœðr héldu á því máli, at þeir fari til ok taki þórólf af lífi. Konungr kvazt veita mundu: „ok veit ek, at þér munut fœra mér höfuð hans, er þit komit aptr, ok svá marga dýrgripi, en þó geta þess til sumir, ef þér siglit norðr, at þér munit bæði sigla ok róa norðan“. Búast þeir sem ákafast með tvau skip ok tvau hundruð manna, en er þeir váru búnir, tóku þeir landnyrðing út eptir firðinum, en þat er andviðri norðr með landi.

Haraldr konungr sat þá á Hlöðum, er þeir Hallvarðr fóru á brott, ok jafnskjótt bjóst konungr sem skyndiligast ok gékk á skip fjögur, ok réru þeir inn eptir firðinum í þrándheimi, ok svá um Beitissjá inn til Eldueiðs, lét hann þar eptir skipin ok fór norðr um eiðit til Naumudals; tók konungr þar skip þau er bœndr áttu, gékk hann þar á með lið sitt, hafði hann hirð sína, ok var 400 manna; hann hafði sex skip ok öll vel skipuð at vápnum ok mönnum; þeir tóku andviðri hvast, ok réru nótt ok dag, svá sem ganga mátti, nótt var þá farljós. þeir kómu aptan dags til Sandnes eptir sólar fall ok sá þar fyrir bœnum fljóta langskip tjaldat, ok kendu at þórólfr átti skipit; ætlaði hann þá 'al landi brott ok hafði heita látit fararmungát sitt. Konungr bað menn ganga af skipum, hann lét fara upp merki sitt, skamt var at ganga til bœjarins, varðmenn þórólfs sátu inni við drykkju ok váru eigi gengnir á vörðinn, ok var engi maðr úti, sat alt lið inni við drykkju. Konungr lét slá mannhring um stofuna, lustu þeir þá upp herópi, ok var blásit í konungs lúðr herblástr. En er þeir þórólfr heyra þat, hljópu þeir til vápna, þvíat hvers manns alvæpni hékk yfir rúmi hans. Konungr lét kalla at stufunni, bað út ganga konur ok ungmenni ok gamalmenni, þræla ok mansmenn. Síðan gékk út Sigríðr húsfreyja ok með henni konur þær er inni váru, ok aðrir þeir menn er útganga var lofuð. Sigríðr spurði eptir, ef þeir væri þar synir Berðlukára, þeir géngu fram báðir ok spurðu, hvat hon vildi þeim? „Fylgit mér til konungs“, segir hon. þeir gerðu svá, en er hon kom til konungs, mælti hon: „skal nökkut, herra, tjá at leita um sættir með ykkr þórólfi“? Konungr svarar: „vill þórólfr gefast upp ok ganga á mitt vald til miskunnar, þá skal hann halda lífi ok limum, en menn hans skulu

sæta refsingum sem sakir falla til“. Síðan gékk Ölvir Hnúfa til stofu ok lét kalla þórólf til máls við sik, hann segir þann kost er konungr gerði þeim. þórólfr svarar: „enga vil ek nauðungar kosti eða sætt taka af konungi, bið þú konung at gefa oss útgönguleyfi, ok látum þá skeika at sköpuðu“. Ölvir gékk þá til konungs ok sagði hvers þórólfr beiddist. Konungr mælti: „berit eld at stofunni, ekki vil ek berjast við þá ok týna liði mínu, veit ek at þórólfr mun gera oss mannskaða mikinn, ef hann kemst út, þótt hann hafi lið minna en vér“. Síðan var eldr borinn at stofunni, ok sóttist þat skjótt, þvíat timbrit var þurt ok bræddir veggirnir, en næfrum þakt um ræfrit. þórólfr bað menn sína brjóta upp þilit ok ná gaflstokkum ok brjóta svá skjaldþilit; en er þeir náðu stokkunum, þá tóku svá margir menn einn stokkinn sem á féngu haldit, ok skutu öðrum endanum út í *hyrningina svá hart, at nafirnar hrutu af fyrir útan, ok hljópu í sundr* veggirnir, svá þar var útgangr mikill; gékk þórólfr þar fyrstr manna út, þá þorgils Gjallandi, ok þá hverr at öðrum. Tókst þar hin harðasta sókn, svá þat var um hríð, at ekki mátti í milli sjá, þvíat stofan gætti at baki þeim; týndi konungr þá mörgu liði áðr stofan tók at brenna; þá sótti eldrinn at þeim, féll þá mart lið þeirra; þá hljóp þórólfr fram ok hjó til beggja handa, þurfti lítt at binda sár þeirra manna, er fyrir honum urðu; hann sótti þangat at er merki konungs var, ok í þeirra svipan féll þorgils Gjallandi. En er þórólfr kom fram at skjaldborginni, lagði hann sverði ígegnum þann mann er merkit bar; þá mælti þórólfr: „Nú gékk ek þrem fetum til skamt“. þá stóðu á honum bæði sverð ok spjót; en sjálfr konungr veitti honum banasár, ok féll þórólfr fram á fætr konungi, þá kallaði konungr, ok bað hætta at drepa fleiri menn, ok var svá gert; síðan bað konungr menn sína fara ofan til skipa. Konungr mælti við Ölvi Hnúfu ok þá bræðr: „Takit nú þórólf frænda ykkarn ok veitit honum sæmiligan umbúnað, ok gröpt öðrum mönnum þeim er hér eru fallnir, en látit binda um sár manna þeirra er lífvænir eru, en ekki skal hér ræna, þvíat þetta er alt mit fé. Síðan gékk konungr ofan til skipa sinna ok flest lið með honum; en er þeir váru á skip komnir, þá tóku menn at binda sár sín. Konungr gékk um skipit ok leit á sár manna, hann sá hvar maðr batt svöðusár eitt, konungr sagði, at ekki hafði þórólfr veitt þat sár, ok alt bitu honum annan veg vápnin, „fáir ætla ek at þau bindi sárin, er hann veitti, ok skaði mikill er eptir menn slíka. En þegar at morni dags lét konungr draga upp segl sín ok sigldi suðr sem aftók. En er áleið daginn, þá fundu þeir konungr róðrarskip mörg í hverju eyjarsundi, ok hafði lið þat ætlat til fundar við þórólf, þvíat njósnir hans höfðu verit alt suðr í Naumudal ok víða um eyjar, höfðu þeir orðit vísir, at þeir Hallvarðr váru komnir

sunnan með lið mikit ok ætluðu at þórólfi. Höfðu þeir Hallvarðr haft jafnan andviðri ok höfðu þar dvalizt í ýmsum höfnum til þess er njósn hafði farit it efra um land, ok höfðu þess orðit varir njósnarmenn þórólfs, ok hafði þetta herhlaup fyrir þá sök verit. Konungr sigldi hraðbyrja til þess er hann kom í Naumudal, lét hann þar skipin eptir, en hann fór landveg í þrándheim, tók þar skip sín sem hann hafði eptir látit, hélt hann þá þaðan út til Hlaða. Spurðust brátt þessi tíðindi ok kómu fyrir þá Hallvarð þar er þeir lágu, snéru þeir þá aptr til konungs, ok þótti þeirra ferð heldr hæðilig. þeir brœðr Ölvir Hnúfa ok Eyvindr Lambi dvöldust um hríð á Sandnesi, létu þeir búa um val þann, er þar hafði fallit, hjuggu þeir um lík þórólfs eptir siðvenju, svá sem títt var at búa um göfugra manna, settu eptir hann bautasteina. þeir létu grœða sjúka menn. þeir skipuðu ok til bús með Sigríði, var eptir allr fjárafli, en mestr hafði inni brunnit húsbúnaðr ok borðbúnaðr ok klæðnaðr manna. En er þeir brœðr váru búnir, þá fóru þeir norðan ok kómu á fund Haralds konungs, er hann var í þrándheimi, ok váru með honum um hríð; þeir váru hljóðir ok mæltu fátt við menn. þat var einnhvern dag at þeir brœðr géngu fyrir konung, þá mælti Ölvir: „þess orlofs viljum vit brœðr þik biðja, konungr, at þú lofir okkr heimferð til búa okkarra, þvíat hér hafa þau tíðindi gerzt, er vit berum eigi skaplyndi til at eiga drykk ok sess við þá menn, er báru vápn á þórólf frænda okkarn“. Konungr leit við þeim ok svarar heldr stutt: „eigi mun ek þat veita ykkr, hér skulu þit vera með mér“. þeir ganga þá aptr til rúms síns. Annan dag eptir sat konungr í málstofu, hann lét kalla þangat þá brœðr ok mælti: „Nú skulu þit vita ykkr erindi þat er þit hófut við mik ok beiddut heimferðar: hafi þit verit hér um hríð með mér ok verit vel siðaðir menn ok jafnan vel dugat, hefir mér til ykkar um alla hluti vel hugnat; nú vil ek, Eyvindr, at þú farir norðr á Hálogaland, vil ek gipta þér Sigríði á Sandnesi, konu þá er þórólfr hefir átt, vil ek gefa þér fé þat alt er þórólfr átti, skaltu þar hafa með vináttu mína, ef þú kant til gæta; en Ölvir skal mér fylgja, vil ek hann eigi lausan láta fyrir sakar íþrótta hans. þeir brœðr þökkuðu konungi þann sóma, er hann veitti þeim, sögðu at þeir vildu þat fúsliga þekkjast. Bjóst Eyvindr þá til ferðar, fékk sér gott skip, þat er honum hœfði, fékk konungr honum jartegnir sínar til ráðs þessa. Greiddist ferð Eyvindar vel, kom fram norðr í Álöst í Sandnesi. Sigríðr tók vel við þeim. Síðan bar Eyvindr fram jartegnir konungs ok erindi sín fyrir Sigríði ok hóf bónorð sitt við hana, sagði at þat var konungs orðsending, at Eyvindr nái ráði þessu. En Sigríðr sá þann sinn kost, svá sem þá var komit at láta konung fyrir ráða. Fór þat ráð fram at Eyvindr fékk Sigríðar, tók hann þá við búi í Sandnesi ok við

fé því öllu, er þórólfr hafði átt. Var Eyvindr göfugr maðr, váru börn þeirra: Fiðr skjálgi faðir Eyvindar Skáldaspillis ok Geirlaug er átti Sighvatr rauði. Eyvindr Lambi hélzt í vináttu við konung, meðan þeir lifðu báðir.

Ketill Hœingr hét maðr, son þorkels Naumdœlajarls ok Hrafnhildar dóttur Ketils Hœings or Hrafnistu. Hœingr var göfugr maðr ok ágætr, hann hafði verit hinn mesti vinr þórólfs Kveldúlfssonar ok frændi skyldr. Hann var þá í úthlaupi því er liðsamnaðr var á Halogalandi, ok menn ætluðu til liðs við þórólf, svá sem fyrr var ritat. En er Haraldr konungr fór norðan, ok menn urðu varir at þórólfr var af lífi tekinn, þá rufu þeir samnaðinn. Hœingr hafði með sér 60 manna ok snéri hann til Torga; en þar váru fyrir Hildiríðar synir ok höfðu fátt lið. Ketill Hœingr kom á bœinn ok veitti hann þeim atgöngu, féllu þar Hildiríðar synir ok þeir menn flestir er þar váru, en þeir Hœingr tóku fé alt þat er þeir féngu. Eptir þat tók Hœingr knörru tvá, þá er hann fékk mesta, lét þar bera á út fé þat alt, er hann átti ok hann mátti með komast; hann hafði með sér konu sína ok börn, svá þá menn alla er at þeim verkum höfðu verit með honum. Baugr hét maðr, fóstbróðir Hœings, ættstórr maðr ok auðigr, hann stýrði öðrum knerrinum. En er þeir váru búnir ok byr gaf, þá sigldu þeir í haf út. Fám vetrum áðr höfðu þeir Ingólfr ok Hjörleifr farit at byggja Ísland, ok var mönnum alltíðrœdt um þá ferð, sögðu menn þar vera allgóða landkosti. Hœingr sigldi vestr í haf ok leitaði Íslands.

Kveldúlfr spurði fall þórólfs sonar síns, varð hann hryggr við þessi tíðindi, svá at hann lagðist í rekkju af harmi ok elli. Skallagrímr kom opt til hans ok taldi fyrir honum, bað hann hressa sik, sagði at alt var annat at athœfiligra en þat at auvirðast ok leggjast í kör, „er hitt heldr ráð at vér leitim til hefnda eptir þórólf; má vera at vér komim í fœri við nökkura þá menn, er verit hafa at falli þórólfs; en ef þat er eigi, þá munu þeir vera menn er vér munum ná, er konungi mun sér þykkja móti skapi".

Haraldr konungr fór þat sumar til Upplanda ok fór um haustit vestr á Valdres ok alt á Vörs. Ölvir Hnúfa var með konungi ok kom opt á mál við konung, ef hann mundi vilja bœta þórólf, veita Kveldúlfi ok Skallagrími fébœtr eða mannsóma þann nökkurn, er þeir mætti við una. Konungr varnaði þess eigi með öllu, ef þeir feðgar fœri á fund hans. Síðan byrjaði Ölvir ferð sína norðr í Fjörðu, létti eigi fyrr en hann kom at kveldi dags til þeirra feðga, tóku þeir þakksamliga við honum, dvaldist hann þar nökkura hríð. Kveldúlfr spurði Ölvi vandliga frá atburðum þeim, er gerzt höfðu á Sandnesi, þá er þórólfr féll, svá at því hvat þórólfr vann til frama áðr hann félli, svá ok hverir vápn báru á hann, eða hvar hann hafði mest ásr, eða hverneg fall hans yrði. Ölvir sagði alt þat er hann spurði, svá

þat at Haraldr konungr veitti honum sár þat, er œrit mundi eitt til bana, „ok þórólfr féll nær á fœtr konungi á grúfu". þá svarar Kveldúlfr: „Vel hefir þú sagt, þvíat þat hafa gamlir menn mælt, at þess manns mundi hefnt verða, ef hann félli á grúfu, ok þeim nær koma hefndin, er fyrir yrði er hinn félli, en úlíkligt er at oss verði þeirrar hamingju auðit". Ölvir sagði þeim feðgum, at hann vænti, ef þeir vildi fara á fund konungs ok leita eptir bótum, at þat mundi sómaför verða, ok bað þá til þess hætta, ok lagði mörg orð til. Kveldúlfr sagði, at hann var hvergi fœrr fyrir elli sakar, „mun ek vera heima", sagði hann. „Viltu fara, Grímr", sagði Ölvir. „Ekki erindi ætla ek mik eiga", sagði Grímr, „mun konungi ek þykkja ekki orðsnjallr, ætla ek mik ekki lengi munu biðja bótanna". Ölvir sagði, at hann mundi þess eigi þurfa, „skulu vér mæla alt fyrir hönd þína, slíkt er vér kunnum". En með því at Ölvir sótti þat mál mjök, þá hét Grímr ferð sinni, þá er hann þœttist búinn; kváðu þeir á með sér þá stund, er Grímr skyldi koma á konungs fund: fór þá Ölvir fyrst á brott ok til konungs.

Skallagrímr bjóst til ferðar þeirrar, er fyrr var frásagt, hann valdi sér menn af heimamönnum sínum ok nábúum þá, er váru sterkastir at afli, ok hraustastir þeirra er til váru. Tólf váru þeir til fararinnar, ok allir hinir sterkustu menn ok margir hamrammir. þeir höfðu róðrarferju, er Skallagrímr átti, fóru suðr með landi, lögðu inn í Ostrarfjörðu, fóru þá landveg upp á Vörs til vatns þess, er þar verðr; en leið þeirra bar svá til, at þeir skyldu þar yfir fara, féngu þeir sér róðrarskip þat, er við þeirra hœfi var, réru síðan yfir vatnit, en þá var langt til bœjar þess er konungrinn var á veizlu; kómu þeir Grímr þar þann tíma er konungr var genginn til borða. þeir Grímr hittu menn at máli úti í garðinum ok spurðu hvat þar var tíðinda. En er þeim var sagt, þá bað Grímr kalla til máls við sik Ölvi Hnúfu; sá maðr gékk inn í stofuna ok þar til er Ölvir sat ok sagði honum: „Menn eru hér komnir úti tólf saman, ef menn skal kalla, en líkari eru þeir þursum at vexti ok at sýn en menskum mönnum". Ölvir stóð upp þegar ok gékk út, þóttist hann vita hverir komnir mundu; fagnaði hann vel Grími frænda sínum, ok bað hann ganga inn í stofu með sér. Grímr sagði förunautum sínum: „þat mun hér vera siðr at menn gangi vápnlausir fyrir konung, skulu vér ganga inn sex, en aðrir sex skulu úti vera ok gæta vápna várra". Síðan ganga þeir inn, gékk Ölvir fyrir konunginn, Skallagrímr stóð at baki honum. Ölvir tók til máls: Nú er Grímr hér kominn, son Kveldúlfs, kunnu vér nú aufúsu, konungr, at þér gerit hans för góða hingat, svá sem vér væntum at vera muni; fá þeir margir af yðr sœmd mikla er til minna eru komnir en hann, ok hvergi nær eru jafnvel

at sér gervir um flestar íþróttir sem hann mun vera; muntu því ok þat gera, konungr, at mér þykkir mestu máli skipta, ef þér þykkir þat nökkurs vert“. Ölvir talaði langt ok snjalt, þvíat hann var orðfœrr maðr. Margir aðrir vinir Ölvis géngu fyrir konung ok fluttu þetta mál. Konungr litaðist um ok sá at maðr stóð at baki Ölvis ok var höfði hærri en aðrir menn ok sköllóttr. „Er þetta hann Skallagrímr“, sagði konungr, „hinn mikli maðr“? Grímr sagði at hann kendi rétt. „Ek vil þá“, sagði konungr, „ef þú beiðist bóta fyrir Þórólf, at þú gerist minn maðr ok gangir hér í hirðlög ok þjónir mér; má mér svá vel líka þín þjónosta, at ek veita þér bœtr eptir bróður þinn eða aðra sœmd eigi minni en ek veitta honum Þórólfi bróður þínum; ok skyldir þú betr kunna at gæta en hann, ef ek gerða þik at svá miklum manni, sem hann var orðinn“. Skallagrímr svarar: „þat var kunnigt, hversu miklu Þórólfr var framar en ek, en at sér gerr um alla hluti, ok bar hann enga gæfu til at þjóna þér, konungr; nú mun ek ekki taka þat ráð, eigi mun ek þjóna þér, þvíat ek veit at ek man eigi gæfu til bera at veita þér þá þjónostu sem ek munda vilja ok vert væri; hygg ek at mér verði meiri muna vant en Þórólfi“. Konungr þagði ok setti hann dreyrrauðan á at sjá. Ölvir snéri þegar í brott ok bað þá Grím ganga út; þeir gerðu svá, géngu út ok tóku vápn sín, bað Ölvir þá fara í brott sem skjótast. Gékk Ölvir á leið með þeim til vatnsins ok margir menn með honum. Áðr þeir Skallagrímr skildu, mælti Ölvir: „Annan veg var för þín, frændi, til konungs, en ek munda kjósa: fýsta ek þik mjök hingatfararinnar, en nú vil ek hins biðja, at þú farir heim sem skyndiligast, ok þess með at þú komir eigi á fund Haralds konungs, nema betri verði sætt ykkur en mér þykkir nú áhorfast, ok gæt þín vel fyrir konungi ok hans mönnum“. Síðan fóru þeir Grímr yfir vatnit, en þeir Ölvir géngu þar til er skip þau váru, er upp váru sett við vatnit, ok hjuggu svá at ekki var fœrt; þvíat þeir sá mannför ofan frá konungs bœnum, váru þeir menn margir saman ok vápnaðir mjök, ok fóru œsiliga. Þá menn hafði Haraldr konungr sent eptir þeim til þess at drepa Grím. Hafði konungr tekit til orða litlu síðar en þeir Grímr höfðu útgengit, sagði svá: „þat sé ek á skalla þeim hinum mikla, at hann er fullr upp úlfúðar, ok hann verðr at skaða þeim mönnum nökkurum, er oss mun þykkja afnám í, et hann náir; megu þér þat ætla, þeir menn, er hann mun kalla at í sökum sé við hann, at hann mun engvan yðvarn spara, ef hann kemst í fœri. Farit nú þá eptir honum ok drepit hann“. Síðan fóru þeir ok kómu til vatnsins, ok féngu þar engi skip þau er fœr væri, fóru aptr síðan ok sögðu konungi sína ferð ok svá þat, at þeir Grímr mundu vera komnir yfir vatnit. — Skallagrímr fór leið sína ok föruneyti hans til þess er hann kom heim, sagði Skallagrímr

Kveldúlfi frá ferð þeirra. Kveldúlfr lét vel yfir því, er Skallagrímr hafði eigi farit til konungs þess erindis at ganga til handa honum, sagði enn sem fyrr, at þeir mundu af konungi hljóta skaða einn en enga uppreist. Kveldúlfr ok Skallagrímr rœddu opt um ráðagerð sína ok kom þat alt ásamt með þeim, sögðu svá at þeir mundu ekki mega vera þar í landi, heldr en aðrir menn, þeir er í úsætt væri við konung, ok mundi þeim hitt ráð at fara af landi á brott, ok þótti þeim þat fýsiligt at leita til Íslands, þvíat þá var sagt þar vel frá landkostum. Þar váru þá komnir vinir þeirra ok kunningjar, Ingólfr Arnarson ok förunautar hans, ok tekit sér landskosti ok bústaði á Íslandi, máttu menn þar nema sér lönd úkeypis ok velja bústaði. Staðfestist þat helzt um ráðagerð þeirra at þeir mundu bregða búi sínu ok fara af landi á brott. Þórir Hróaldsson hafði verit í barnœsku at fóstri með Kveldúlfi ok váru þeir Skallagrímr mjök jafnaldrar, var þar allkært í fóstbrœðralagi. Þórir var orðinn lendr maðr konungs, er þetta var tíðinda, en vinátta þeirra Skallagríms helzt ávalt. Snemma um várit bjuggu þeir Kveldúlfr skip sín, þeir höfðu mikinn skipakost ok góðan, bjuggu tvá knörru mikla, ok höfðu á hvárum 30 manna þeirra er liðfœrir váru, ok umfram konur ok ungmenni; þeir höfðu með sér lausafé þat alt, er þeir máttu meðkomast. En jarðir þeirra þorði engi maðr at kaupa fyrir ríki konungs. En er þeir váru búnir, þá sigldu þeir í brott, þeir sigldu í eyjar þær er Sólundir heita, þat eru margar eyjar ok stórar, ok svá mjök vágskornar at þat er mælt, at þar muni fáir menn vita allar hafnir.

Gutthormr hét maðr, son Sigurðar Hjartar, hann var móðurbróðir Haralds konungs, hann var föstrfaðir hans ok ráðamaðr fyrir liði hans, þvíat konungr var þá á barns aldri fyrst er hann kom til ríkis. Gutthormr var hertogi fyrir liði Haralds konungs, þá er hann vann land undir sik, ok í öllum orrostum þeim er konungr átti, þá er hann gékk til lands í Noregi. En er Haraldr var orðinn einvaldskonungr yfir landi öllu, ok hann settist um kyrt, þá gaf hann Gutthormi frænda sínum Vestrfold ok Austragðir ok Hringaríki ok land þat alt er átt hafði Hálfdan svarti faðir hans. Gutthormr átti sonu tvá ok dœtr tvær, synir hans hétu Sigurðr ok Ragnarr, en dœtr Ragnhildr ok Áslaug. Gutthormr tók sótt, en er at honum leið, þá sendi hann menn á fund Haralds konungs ok bað hann sjá fyrir börnum sínum ok fyrir ríki sínu; litlu síðar andaðist hann. En er konungr spurði andlát hans þá lét hann kalla til sín Hallvarð Harðfara ok þá brœðr, sagði at þeir skyldi fara sendiför hans austr í Vík. Konungr var þá staddr í Þrándheimi. Þeir brœðr bjoggust til ferðar þeirrar sem vegligast, völdu sér lið ok höfðu skip þat er þeir féngu bezt; þeir höfðu þat skip er átt hafði Þórólfr Kveldúlfsson, ok þeir höfðu tekit af Þorgilsi Gjallanda. En er þeir

váru búnir ferðar sinnar, þá sagði konungr þeim erindi, at þeir skyldu fara austr til Túnsbergs, þar var þá kaupstaðr, þar hafði Gutthormr haft atsetu, „skulu þit“, sagði konungr, „fœra mér sonu Gutthorms, en dœtr hans skulu þar uppfœðast til þess er ek gipti þær, skal ek fá menn til at varðveita ríkit ok veita meyjunum fóstr“. En er þeir brœðr váru búnir þá fara þeir leið sína, ok byrjaði þeim vel, kómu þeir um várit í Vík austr til Túnsbergs ok báru þar fram erindi sín. Taka þeir Hallvarðr við sonum Gutthorms ok miklu lausafé. Fara þeir þá er þeir eru búnir aptr á leið ok byrjaði þeim þá nökkurum mun seinna, ok varð ekki til tíðinda í þeirra ferð fyrr en þeir sigla norðr um Sognsæ byr góðan ok bjart veðr, ok váru þá allkátir.

Kveldúlfr ok þeir Skallagrímr héldu njósnum jafnan um sumarit inn á þjóðleiðinni. Skallagrímr var hverjum manni skygnri, hann sá sigling þeirra Hallvarðs ok kendi skipit, þvíat hann hafði þat skip sét fyrr, þá er Þorgils fór með. Skallagrímr hélt vörð á um ferð þeirra, hvar þeir lögðu til hafnar um kveldit. Síðan ferr hann aptr til liðs síns ok segir Kveldúlfi þat er hann hafði sét, svá þat at hann hafði kent skipit þat, er þeir Hallvarðr höfðu tekit af Þorgilsi ok Þórólfr hafði átt, ok þar mundi þeir menn nökkurir fylgja, er veiðr mundi í vera. Síðan húast þeir ok húa báða bátana, ok höfðu 20 menn á hvárum, stýrði öðrum Kveldúlfr en öðrum Skallagrímr. Róa þeir síðan ok leita skipsins, en er þeir koma at þar er skipit lá, þá lögðu þeir at landi, þeir Hallvarðr höfðu tjaldat yfir skipi sínu ok höfðu þá lagizt til svefns. En er þeir Kveldúlfr kómu at þeim, þá hljópu varðmenn upp, er sátu við bryggjusporð ok kölluðu á skip út, báðu menn uppstanda, sögðu at úfriðr fór at þeim. Hljópu þeir Hallvarðr til vápna sinna; en er þeir Kveldúlfr kómu at bryggjusporðinum, þá gékk hann út at skutbryggju, en Skallagrímr gékk fram at bryggjunni. Kveldúlfr hafði í hendi bryntröll, en er hann kom á skipit, þá bað hann menn sína ganga it ytra með borðum ok höggva tjöldin or klofum, en hann óð aptr til lyptingarinnar, ok svá er sagt at þá hamaðist hann, ok fleiri váru þeir förunautar hans er hömuðust; þeir drápu menn þá alla, er fyrir þeim urðu; slíkt sama gerði Skallagrímr þar er hann gékk um skipit; léttu þeir feðgar eigi fyrr en hroðit var skipit. En er Kveldúlfr kom aptr at lyptingunni, reiddi hann upp bryntröllit ok höggr til Hallvarðs í gegnum hjálminn ok höfuðit, ok sökk alt at skapti, hnykti hann þá svá hart at sér at hann brá Hallvarði á lopt ok slöngði honum útbyrðis. Skallagrímr ruddi framstafninn ok drap Sigtrygg; mart hljóp manna á kaf. Menn Skallagríms tóku bátinn, er þeir höfðu þagat haft, ok réru til ok drápu þá alla er á sundinu váru. Þar lézt alls með Hallvarði meir en 50 manna.

En þeir Skallagrímr tóku skipit þat er þeir Hallvarðr höfðu þangat haft, ok fé alt þat sem á var: þeir tóku höndum menn tvá eða þrjá, þá er þeim þótti sem minstir væri fyrir sér ok gáfu grið, ok höfðu af þeim tíðindi, fréttu hverir menn hefði verit á skipinu ok svá hverneg ferð þeirra hefði ætluð verit. En er þeir váru vísir orðnir alls hins sanna, þá könnuðu þeir valinn þann er á skipinu lá; fanst þeim þá þat á, at meiri hlutr manna hafði fyrir borð hlaupit ok höfðu týnzt en þat er fallit hafði á skipinu. þeir synir Gutthorms höfðu fyrir borð hlaupit ok höfðu týnzt, þá var annarr þeirra 12 vetra en annarr 10 ok hinir vænligstu menn. Síðan lét Skallagrímr lausa fara þá menn, er hann hafði grið gefit, ok bað þá fara á fund Haralds konungs ok segja honum vendiliga frá þeim tíðindum, er þar gerðust, ok svá hverir þar höfðu at verit: „skulu þér“, segir hann, „bera til konungs kviðling þenna“:

Nú er hersis hefnd
við hilmi efnd:
gengr úlfr ok örn
of ynglings börn;

flugu höggvin hræ
Hallvarðs á sæ;
grön slítr ara
undir Snarfara.

Síðan fluttu þeir Grímr skipit með farmi út til skipa sinna, skiptu þá skipunum; hlóðu þetta er þá höfðu þeir fengit, en ruddu hitt, er þeir höfðu áðr ok minna var, báru þarí grjót, ok brutu þará raufar ok söktu niðr, sigldu síðan á haf út, þegar byr gaf. Svá er sagt at þeim mönnum væri farit er hamrammir eru, eða þeim er berserksgangr var á, at meðan þat var framit þá váru þeir svá sterkir, at ekki hélzt við þeim, en fyrst er af var gengit þá váru þeir úmátkari en at vanda, Kveldúlfr var ok svá, at þá er af honum gékk hamremmin, þá kendi hann mæði af sóku þeirri er hann hafði veitt, ok var hann þá af öllu saman úmáttugr, svá at hann lagðist í rekkju, en byrr bar þá á haf út. Kveldúlfr réð fyrir skipi því er þeir höfðu tekit af þeim Hallvarði, þeim byrjaði vel ok héldu mjök samfloti, svá at hvárir vissu löngum til annarra; en er sóttist hafit, þá elnaði sótt á hendr Kveldúlfi, en er dró at því at hann var banvænn, þá kallaði hann til sín skipverja sína ok sagði þeim, at honum þótti líkligt at þá mundi brátt skilja vega þeirra, „hefi ek“, sagði hann, „ekki kvellisjúkr verit; en ef svá ferr, sem mér þykkir nú líkligast at ek öndumst, þá gerit mér kistu ok látit mik fara fyrir borð; ok ferr þetta annan veg en ek hugða at vera mundi, ef ek skal eigi koma til Íslands ok nema þar land. þér skulut bera kveðju mína Grími syni mínum, þá er þér finnizt, ok segit honum þat með, ef svá verðr at hann kemr til Íslands, ok beri svá at, þótt þat muni úlíkligt þykkja, at ek sjá þar fyrir, þá taki hann sér þar bústað sem næst því er ek hefi at landi komit“. Litlu síðar andaðist Kveldúlfr, gerðu skipverjar hans svá sem

hann hafði fyrir mælt, at þeir lögðu hann í kistu ok skutu síðan fyrir borð. Grímr hét maðr son Þóris Ketilssonar kjölfara, kynstórr maðr ok auðigr, hann var skipveri Kveldúlfs, hann hafði verit aldavin þeirra feðga ok hafði verit í ferðum bæði með þeim ok Þórólfi, hafði hann ok fengit reiði konungs fyrir þá sök; hann tók til forráða skipit eptir er Kveldúlfr var dauðr. En er þeir váru komnir við Ísland, þá sigldu þeir sunnan at landi; þeir sigldu vestr fyrir landit, þvíat þeir höfðu þat spurt at Ingólfr hafði sér þar bústað tekit. En er þeir kómu fyrir Reykjanes ok þeir sá firðinum upplúka, þá stefndu þeir inn í fjörðinn báðum skipunum; veðr gerði hvast, ok væta mikil ok þoka, skildust þá skipin: sigldu þeir Grímr hinn Háleyski inn eptir Borgarfirði til þess er þraut sker öll, köstuðu þá akkerum til þess er veðr lægði ok ljóst gerði, þá biðu þeir flæðar. Síðan fluttu þeir skipit upp í ár ós nökkurn, sú er kölluð Gufuá, leiddu þar skipit upp eptir ánni svá sem gékk, báru síðan farm af skipinu ok bjoggust þar um hinn fyrsta vetr. Þeir könnuðu landit með sæ bæði upp ok út, ok er þeir höfðu skamt farit, þá fundu þeir í vík einni hvar upp var rekin kista Kveldúlfs, fluttu þeir kistuna á nes þat er þar varð, settu hana þar niðr ok hlóðu at grjóti.

13. Gunnar og Njaal.

(Af Njáls Saga).

Gunnarr Hámundarson Gunnarssonar, Baugssonar, bjó at Hlíðarenda í Fljótshlíð; hann var mikill maðr vexti ok sterkr, manna bezt vígr: hann hjó báðum höndum ok skaut, ef hann vildi, ok hann vá svá skjótt með sverði, at þrjú þóttu á lopti at sjá: hann skaut manna bezt af boga, ok hœfði alt þat er hann skaut til; hann hljóp meir en hæð sína með öllum herklæðum, ok eigi skemra aptr en fram fyrir sik; hann var syndr sem selr; ok eigi var sá leikr, er nökkurr þyrfti við hann at keppa; ok hefir svá verit sagt, at engi væri hans jafningi. Hann var vænn at yfirlitum ok ljóslitaðr, réttnefjaðr ok hafit upp í framanvert, bláeygr ok snareygr, ok roði í kinnunum, hárit mikit, ok fór vel ok vel litt; manna kurteisastr var hann, harðgörr í öllu, fémildr ok stiltr vel, vinfastr ok vinavandr; hann var vel auðigr at fé; bróðir hans hét Kolskeggr, hann var mikill maðr ok sterkr, drengr góðr ok öruggr í öllu. Annarr bróðir hans hét Hjörtr, hann var þá í bernsku.

Njáll bjó at Bergþórshváli í Landeyjum, annat bú átti hann í Þórólfsfelli. Njáll var vel auðigr at fé ok vænn at áliti, honum vóx eigi skegg. Hann var lögmaðr svá mikill, at engi faust hans jafningi; vitr var hann ok forspár, heilráðr ok góðgjarn, ok varð alt at ráði, þat er hann réð mönnum, hógværr ok drenglyndr; hann leysti hvers manns vandræði, er á hans fund

kom. Bergþóra hét kona hans, hon var Skarpheðins dóttir, kvennskörungr mikill ok drengr góðr, ok nökkut skaphörð; þau áttu 6 börn, dœtr þrjár ok sonu þrjá, ok koma þeir allir við þessa sögu síðan.

Nú skal nefna sonu Njáls: Skarpheðinn hét hinn elzti, hann var mikill maðr vexti ok sterkr, vel vígr, syndr sem selr, manna fóthvatastr, ok skjótr ok öruggr, gagnorðr ok skjótorðr, ok skáld gott, en þó löngum vel stiltr; hann var jarpr á hár, ok sveipr í hárinu, eygðr vel, fölleitr ok skarpleitr, liðr á nefi, ok lá hátt tanngarðrinn, munnljótr mjök, ok þó manna hermannligstr. Grímr hét annarr son Njáls, hann var fríðr sýnum, ok hærðr vel, dökkr á hár, ok fríðari sýnum en Skarpheðinn, mikill ok sterkr. Helgi hét inn þriði son Njáls, hann var fríðr sýnum ok hærðr vel, hann var sterkr maðr ok vígr vel, hann var vitr maðr ok stiltr vel; allir váru þeir úkvángaðir synir Njáls. Höskuldr hét hinn fjórði son Njáls, hann var laungetinn, móðir hans var Hróðný, ok var Höskulds dóttir, systir Ingjalds frá Keldum.

Gunnarr reið ok þeir allir; en er þeir kómu á þing, þá váru þeir svá vel búnir, at engir váru þar jafnvel búnir, ok fóru menn út or hverri búð at undrast þá. Gunnarr reið til búðar Rangæinga, ok var þar með frændum sínum. Margir menn fóru at finna Gunnar, ok spyrja hann tíðinda; hann var við alla menn léttr ok kátr, ok sagði öllum slíkt er vildu.

Þat var einn dag, er Gunnarr gékk frá lögbergi, hann gékk fyrir Mosfellingabúð, þá sá hann konu fara í móti sér, ok var vel búin, en er þau fundust, kvaddi hon þegar Gunnar, hann tók vel kveðju hennar, ok spyrr hvat kvenna hon væri. Hon nefndist Hallgerðr, ok kvazt vera dóttir Höskulds Dalakollssonar; hon mælti til hans djarfliga, ok bað segja sér frá ferðum sínum, en hann kvazt ekki varna mundu henni máls: settust þau þá niðr, ok töluðu. Hon var svá búin, at hon var í rauðu kyrtli, ok hafði yfir sér skarlazskikkju hlaðbúna í skaut niðr; hárit tók ofan á bringu henni, ok var bæði mikit ok fagrt. Gunnarr var í skarlazklæðum, er Haraldr konungr Gormsson gaf honum; hann hafði ok gullhring á hendi, þann er Hákon jarl gaf honum.

Þau töluðu lengi hátt. Þar kom er hann spurði, hvárt hon væri úgefin. Hon sagði at svá væri: „ok er þat ekki margra at hætta á þat". „Þykki þér hvergi fullkosta"? „Eigi er þat", segir hon, „en mannvönd mun ek vera". „Hversu munt þú svara, ef ek bið þín"? „Þat mun þér ekki í hug", segir hon. „Eigi er þat", segir hann. „Ef þér er nökkurr hugr á, þá finn þú föður minn". Síðan skildu þau talit.

Gunnarr gékk þegar til búðar Dalamanna, ok fann mann úti fyrir

búðinni, ok spyrr hvárt Höskuldr væri í búð; sá segir at hann væri í búð; gékk þá Gunnarr inn. Höskuldr ok Hrútr tóku vel við Gunnari, hann settist niðr á meðal þeirra, ok fannst þat ekki í tali þeirra, at þar hefði missætti verit í meðal. Þar kom niðr rœða Gunnars, hversu þeir brœðr mundu því svara, ef hann bæði Hallgerðar. „Vel", segir Höskuldr, „ef þér er þat alhugat". Gunnarr segir sér þat alvöru: „en svá skildu vér næstum, at mörgum mundi þat þykkja líkligt, at hér mundi ekki samband verða". „Hversu lízt þér, Hrútr frændi"? segir Höskuldr. Hrútr svaraði: „ekki þykki mér þetta jafnræði". „Hvat finnr þú til þess"? segir Gunnarr. Hrútr mælti: „því mun ek svara þér um þetta, er satt er; þú ert maðr vaskr, ok vel at þér, en hon er blandin mjök, ok vil ek þik í engu svíkja". „Vel mun þér fara", segir Gunnarr, „en þó mun ek þat fyrir satt hafa, at þér virðit í fornan fjándskap, ef þér vilit eigi gera mér kostinn". „Eigi er þat", segir Hrútr; meir er hitt, at ek sé at þú mátt nú ekki viðgera; en þótt vér kaupim eigi, þá vildim vér þó vera vinir þínir". „Ek hefi talat við hana", segir Gunnarr, „ok er þat ekki fjarri hennar skapi". Hrútr mælti: „veit ek at báðum er þetta girnda ráð, hættit þit ok mestu til, hversu ferr".

Hrútr sagði Gunnari úfregit alt um skapferði Hallgerðar, ok þótti Gunnari fyrst œrit mart, þat er átátt var, en þar kom síðar, at saman dró kaupmála með þeim. Var þá sent eptir Hallgerði, var þá talit um málit, svá at hon var við. Létu þeir nú sem fyrr, at hon festi sik sjálf; skyldi þetta boð vera at Hlíðarenda, ok skyldi fara fyrst leyniliga, en þó kom þar, er allir vissu.

Gunnarr reið heim af þingi, ok kom til Bergþórshváls, ok sagði Njáli frá kaupum sínum; hann tók þessu þungliga. Gunnarr spyrr hví Njáli þótti þetta svá úráðligt? „því at af henni mun standast alt it illa, er hon kemr austr hingat", segir Njáll. „Aldri skal hon spilla okkru vinfengi", segir Gunnarr. „Þat mun þó svá nær fara", segir Njáll, „en þó munt þú jafnan bœta fyrir henni". Gunnarr bauð Njáli til boðs ok öllum þeim þaðan, sem hann vildi at fœri. Njáll hét at fara. Síðan reið Gunnarr heim, ok reið um heraðit at bjóða mönnum.

Nú er þar til máls at taka, at Gunnarr var úti at Hlíðarenda, ok sér smalamann sinn hleypa at garði. Smalamaðrinn reið heim í túnit. Gunnarr mælti: „hví ríðr þú svá hart? „Ek vilda vera þér trúlyndr, ek sá menn ríða ofan með Markarfljóti, átta saman, ok váru fjórir í litklæðum". Gunnarr mælti: „þar mun vera Otkell". Sveinninn mælti: „ek hefi opt heyrt mörg

skapraunarorð Skamkels, því at Skamkell mælti þat austr í Dal, at þú grétir þá er þeir riðu á þik ofan, ok segi ek þér af því, at mér þykkir ilt orðtak slíkt vándra manna“. „Ekki skulu við vera orðsjúkir“, segir Gunnarr, „en þat eitt skal þú vinna er þér líkar héðan í frá“. „Skal ek nakkvat segja Kolskeggi bróður þínum“? sagði smalamaðrinn. „Far þú ok sof“, segir Gunnarr, „ek mun segja Kolskeggi“. Sveinninn lagðist niðr, ok sofnaði þegar.

Gunnarr tók smalahestinn, ok lagði á söðul sinn, hann tók skjöld sinn, ok gyrði sik sverðinu Ölvisnaut, setr hjálm á höfuð sér, tekr atgeirinn, ok söng í hátt, ok heyrði Rannveig, móðir hans, hon gékk fram, ok mælti: „reiðuligr ert þú nú, son minn, ok eigi sá ek þik slíkan fyrr.

Gunnarr gengr út, ok stingr niðr atgeirinum, ok verpr sér í söðulinn ok ríðr brot. Rannveig, móðir hans, gékk til stofu, þar var háreysti mikit, „hátt kveði þér“, segir hon, „en þó lét hærra atgeirrinn, er Gunnarr gékk út“. Kolskeggr heyrði, ok mælti: „þat mun eigi engra tíðinda vita“. „Þat er vel“, segir Hallgerðr, „nú munu þeir reyna, hvárt hann gengr grátandi undan þeim“. Kolskeggr tekr vápn sín, ok leitar sér at hesti, ok ríðr eptir, slíkt er hann mátti.

Gunnarr ríðr nú um Akratunga þvera, ok svá til Geilastofna, ok þaðan til Rangár, ok ofan til vaðs hjá Hofi. Konur váru þar á stöðli, Gunnarr hljóp af hesti sínum ok batt; þá riðu hinir at; móhellur váru í götunum við vaðit. Gunnarr mælti til þeirra: nú er at verja sik, er hér nú atgeirrinn, munu þér nú ok reyna þat, hvárt ek græt nakkvat fyrir yðr.

Þeir hljópu þá allir af baki, ok sóttu at Gunnari; Hallbjörn var fremstr. „Sœk þú eigi at“, segir Gunnarr, „þér vilda ek sízt ilt gera, en ek mun þó engum hlífa, ef ek á hendr mínar at verja“. „Þat mun ekki gera“, segir Hallbjörn, „þú munt þó drepa vilja bróður minn, ok er þat skömm ef ek sit hjá“, ok lagði til Gunnars tveim höndum miklu spjóti. Gunnarr skaut fyrir skildinum, en Hallbjörn lagði í gegnum skjöldinn. Gunnarr skaut svá fast niðr skildinum, at hann stóð fastr í jörðunni, en tók til sverðsins svá skjótt, at eigi mátti auga á festa, ok hjó með sverðinu, ok kom á hönd Hallbirni, fyrir ofan úlflið, svá at aftók. Skamkell hljóp á bak Gunnari, ok höggr til hans með mikilli öxi. Gunnarr snérist skjótt at honum, ok lýstr við atgeirinum, ok kom undir kverk öxinni, ok hraut hon or hendi honum út á Rangá. Gunnarr leggr í annat sinn atgeirinum, ok í gegnum Skamkel, ok vegr hann upp ok kastar honum í leirgötuna at höfðinu. Auðólfr austmaðr þrífr upp spjót, ok skaut at Gunnari. Gunnarr tók á lopti spjótit, ok skaut aptr þegar, ok fló í gegnum skjöldinn ok austmanninn, ok niðr í völlinn. Otkell höggr með sverði til Gunnars, ok stefnir á fótinn fyrir neðan kné. Gunnarr hljóp í lopt upp, ok missir hans.

Gunnarr leggr atgeirinum til hans, ok í gegnum hann. Þá kemr Kolskeggr at, ok hleypr þegar at Hallkatli, ok höggr hann banahögg með saxinu; þar vega þeir þá átta.

Gunnarr reið heim ok Kolskeggr eptir verk þessi, ok ríða þeir hart upp eptir eyrunum, ok stökk Gunnarr af baki. ok kom standandi niðr; Kolskeggr mælti: „hart ríðr þú nú, frændi". „Þat lagði Skamkell mér til orðs, er ek mælta svá, er riðit var á mik". „Hefnt hefir þú nú þess", segir Kolskeggr. „Hvat ek veit", segir Gunnarr, „hvárt ek mun því úvaskari maðr en aðrir menn, sem mér þykkir meira fyrir, en öðrum mönnum, at vega menn".

Nú spyrjast tíðindín víða, ok mæltu þat margir, at eigi þœtti þetta fyrr framkoma, en líkligt var til. Gunnarr reið til Bergþórshváls, ok sagði Njáli verk þessi. Njáll mælti: „mikit hefir þú atgert, ok hefir þú verit mjök atþreyttr". „Hversu mun nú ganga síðan"? segir Gunnarr. „Vilt þú at ek segi þér þat", segir Njáll, „er eigi er framkomit? Þú munt ríða til þings, ok munt þú njóta við ráða minna, ok fá af þessu máli ina mestu sœmd, mun þetta upphaf vígaferla þinna". „Ráð þú mér heilræði nökkur", segir Gunnarr. „Ek skal þat gera", segir Njáll: „Veg þú aldri meir í enn sama knérunn en um sinn; ok rjúf aldri sætt, þá er góðir menn gera meðal þín ok annarra, ok þó sízt á því máli". Gunnarr mælti: „öðrum ætlaða ek at þat skyldi hættara en mér". „Svá mun vera", segir Njáll, „en þó skaltu svá um þitt mál hugsa, ef þetta berr saman, at þá munt þú skamt eiga úlifat, en ella munt þú verða gamall maðr". Gunnarr mælti: „veizt þú hvat þér mun verða at bana"? „Veit ek", segir Njáll. „Hvat"? segir Gunnarr. „Þat sem allir munu sízt ætla", segir Njáll. Síðan reið Gunnarr heim.

Reið Gunnarr þá af þingi vestr til Dala í Hjarðarholt, ok tók Ólafr pái vel við honum, sat hann þar hálfan mánað; hann reið víða um Dali, ok tóku allir við honum feginshendi, en at skilnaði mælti Ólafr: „ek vil gefa þér þrjá gripi, gullhring ok skikkju, er átt hefir Mýrkjartan írakonungr, ok hund, er mér var gefinn á Írlandi, hann er mikill ok eigi verri til fylgðar en röskr maðr, þat fylgir ok, at hann hefir manns vit; hann mun ok geyja at hverjum manni, þeim er hann veit at úvin þinn er, en aldri at vinum þínum; sér hann ok á hverjum manni hvárt til þín er vel eða illa; hann mun ok líf áleggja at vera þér trúr, þessi hundr heitir Sámr". Síðan mælti hann við hundinn: „nú skaltu Gunnari fylgja, ok vera honum slíkr, sem þú mátt"; hundrinn gékk þegar at Gunnari, ok lagðist niðr fyrir fœtr honum.

Ólafr bað Gunnar vera varan um sik, ok kvað hann eiga marga öfundarmenn: „þar er þú þykkir ágætr maðr nú um alt land". Gunnarr þakkaði honum gjafir ok heilræði, ok reið heim. Sitr Gunnarr nú heima nökkura hríð, ok er kyrt.

þessi tíðindi spyrjast víða, ok var þorgeirr mörgum manni harmdauði. þeir Gissurr hvíti riðu til, ok lýstu vígunum, ok kvöddu búa til þings; riðu þeir þá vestr heim. þeir Njáll ok Gunnarr fundust, ok töluðu um bardagann; þá mælti Njáll við Gunnar: „vertu nú varr um þik, nú hefir þú vegit tysvar sinnum í sama knérunn, hygg nú svá fyrir hag þínum, at þar liggr við líf þitt, ef þú heldr eigi þá sætt, sem ger er". „Hvergi ætla ek mér af at bregða", segir Gunnarr, „en þó mun ek þurfa liðsinni yðvart á þingi". Njáll svaraði: „halda mun ek við þik mínum trúnaði til dauðadags". Ríðr Gunnarr þá heim.

Líðr nú til þings, ok fjölmenna hvárirtveggju mjök; er um þetta allfjölrœdt á þingi: hversu mál þessi mundi lúkast, þeir Gissurr ok Geirr goði töluðu með sér, hvárr þeirra lýsa skyldi vígsökinni þorgeirs, en þar kom at Gissurr tók undir sik málit, ok lýsti sök at lögbergi. Gunnarr var vel stiltr, ok lagði fátt til, líðr nu þingit, þar til er dómar fara út; Gunnarr stóð norðan at Rangæingadómi ok hans menn; Gissurr stóð sunnan at ok nefnir vátta, ok bauð Gunnari at hlýða til eiðspjalls síns, ok til framsögu sakar sinnar ok sóknargagna þeirra allra, sem hann hugði fram at fœra. Eptir þat vann hann eið, þá sagði hann fram sök, svá skapaða í dóm, sem hann lýsti, þá lét hann bera lýsingarvætti, þá bauð hann búum í setu, ok til ruðningar um kviðinn.

þá mælti Njáll: nú mun eigi mega sitjanda hlut í eiga, göngum nú þar til sem búarnir sitja; þeir géngu þangat til, ok kvöddu fjóra búa or kviðinum, en kvöddu hina fimm bjargkviðar, er eptir váru, um málit Gunnars: hvárt þeir nafnar hefði farit með þann hug til fundar, at vinna á Gunnari, ef þeir mætti; en allir báru þat skjótt, at þat hefði verit; kallaði Njáll þetta lögvörn fyrir málit, ok kvazt mundu frambera vörnina, nema þeir legði til sætta.

Váru í þessu þá margir höfðingjar at biðja sættanna, ok fékst þat af, at 12 menn skyldu gera um málit, géngu hvárirtveggju þá ok handsöluðu þessa sætt. Eptir þat var gert um málit, ok kveðit á fégjöld; ok skyldi alt greidt þegar þar á þingi, en Gunnarr skyldi fara útan ok Kolskeggr, ok vera í brotu 3 vetr, en ef Gunnarr fœri eigi útan, ok mætti hann komast, þá skyldi hann dræpr fyrir frændum ens vegna.

Gunnarr lét ekki á sik finna at honum þætti eigi góð sættin. Gunnarr spurði Njáll at fé því, er hann hafði fengit honum til varðveizlu. Njáll hafði ávaxtat féit, ok greiddi þá fram alt féit, ok stóðst þat á endum, ok þat er Gunnarr átti at gjalda fyrir sik.

Ríða þeir nú heim. þeir Njáll ok Gunnarr riðu báðir samt af þingi; þá mælti Njáll til Gunnars: „gerðu svá vel, félagi, at þú halt sætt þessa, ok mun hvat vit höfum viðmælzt, ok svá sem þér varð hin fyrri útanferð mikiliga til sœmdar, þá mun þér verða þessi miklu meir til sœmdar, muntu koma út með mikilli mannvirðingu, ok verða maðr gamall, ok mun engi maðr hér þá á sporði þér standa; en ef þú ferr eigi útan, ok rýfr sætt þína, þá muntu drepinn vera hér á landi, ok er þat ilt at vita þeim er vinir þínir eru“. Gunnarr kvazt ekki ætla at rjúfa sættir. Gunnarr ríðr heim ok sagði sættina, Rannveig kvað vel at hann fœri útan, ok ætti þeir við annan at deila fyrst.

þeir váru menn frumvaxta synir Gunnars, Högni ok Grani, þeir váru menn úskaplíkir, hafði Grani mikit af skaplyndi móður sinnar, en Högni var vel at sér. Gunnarr lætr flytja vöru þeirra brœðra til skips, ok þá er öll föng Gunnars váru komin, ok skip var mjök búit, þá ríðr Gunnarr til Bergþórshváls ok á aðra bœi at finna menn, ok þakkaði liðveizlu öllum þeim, er honum höfðu lið veitt. Annan dag eptir býr hann snemmendis ferð sína til skips, ok sagði þá öllu liði at hann myndi ríða í brot alfari, ok þótti mönnum þat mikit, en væntu þó tilkomu hans síðar.

Gunnarr hverfr til allra manna, er hann var búinn; géngu menn út með honum allir; hann stingr niðr atgeirinum, ok stiklar í söðulinn, ok ríða þeir Kolskeggr í brot; þeir ríða fram með Markarfljóti, þá drap hestr Gunnars fœti, ok stökk hann af baki, honum varð litit upp til hlíðarinnar ok bœjarins at Hlíðarenda, ok mælti: „fögr er hlíðin, svá at mér hefir hon aldri jafnfögr sýnzt, bleikir akrar en slegin tún, ok mun ek ríða heim aptr ok fara hvergi“. „Gerðu eigi þann úvina fagnað“, segir Kolskeggr, „at þú rjúfir sætt þína, þvíat þér myndi engi maðr þat ætla, ok muntu þat ætla mega, at svá mun alt fara, sem Njáll hefir sagt“. „Hvergi mun ek fara, ok svá vilda ek at þú gerðir“, segir Gunnarr. „Eigi skal þat“, segir Kolseggr, „hvárki skal ek á þessu níðast ok á engu öðru, því er mér er tiltrúat, ok mun sjá einn hlutr svá vera, at skilja mun með okkr, en seg þat frændum mínum ok móður minni, at ek ætla ekki at sjá Ísland, þvíat ek mun spyrja þik látinn, frændi! ok heldr mik þá ekki til útferðar“. Skilr þá með þeim, ríðr Gunnarr heim til Hlíðarenda, en Kolskeggr ríðr til skips, ok ferr útan. Hallgerðr verðr fegin Gunnari, er hann kom heim, en móðir hans lagði fátt til.

Gunnarr sitr nú heima þetta haust ok vetrinn, ok hafði ekki mart

manna með sér; líðr nú vetr or garði. Ólafr pái bauð Gunnari með sér at vera ok Hallgerði, en fá bú í hendr móðnr sinni ok Högna syni sínum. Gunnari þótti fýsiligt fyrst, ok játaði því, en þá er at kom, þá vildi hann eigi.

En á þingi um sumarit lýsa þeir Gissurr sekt hans at lögbergi, en áðr þinglausnir váru, stefndi Gissurr öllum úvinum Gunnars í Almannagjá, en þeir réðu atför við Gunnar ok höfðu handtak at, ok lögðu við sekt, ef nökkurr gengi or. Mörðr skyldi halda njósnum, nær bezt gæfi fœri á honum, ok váru þeir 40 manna í þessu sambandi, þótti þeim sér nú mundu lítit fyrir at veiða Gunnar, er á brotu var Kolskeggr ok þráinn ok margir aðrir vinir Gunnars.

Riðu menn heim af þingi. Njáll fór at finna Gunnar, ok sagði honum sekt hans ok ráðna atför við hann. „Vel þykki mér þér fara", segir Gunnarr, „þú gerir mik varan við". „Nú vil ek", segir Njáll, „at Skarphéðinn fari til þín, ok Höskuldr son minn, ok munu þeir leggja sitt líf við þitt líf". „Eigi vil ek", segir Gunnarr, „at synir þínir sé drepnir fyrir mínar sakir, ok áttu annat at mér". „Fyrir ekki mun þat koma", segir Njáll; „þangat mun snúit vandræðum, þá er þú ert látinn, sem synir mínir eru". „Eigi er þat úlíkligt", segir Gunnarr, „en eigi vilda ek at þat hlytist af mér til; en þess vil ek biðja, at þér sjáit á með Högna syni mínum; en ek tala ekki til Grana, því at hann gerir ekki mart at mínu skapi". Reið Njáll heim, ok hét því.

þat er sagt at Gunnarr reið til allra mannfunda ok lögþinga, ok þorðu aldri úvinir hans á hann at ráða; fór svá fram nökkura hríð, at hann fór sem úsekr maðr.

Um haustit sendi Mörðr Valgarðsson orð, at Gunnarr mundi vera einn heima, en lið alt myndi vera niðri í eyjum at lúka heyverkum. Riðu þeir Gissurr hvíti ok Geirr goði austr yfir ár, þegar þeir fréttu þat, ok austr yfir sanda til Hofs. þá sendu þeir orð Starkaði undir þríhyrningi, ok fundust þeir þar allir, er at Gunnari skyldu fara, ok réðu hversu at skyldi fara.

Mörðr sagði at þeir mundu eigi koma á úvart Gunnari, nema þeir tœki bónda af næsta bœ, er þorkell hét, ok léti hann fara nauðgan með sér, at taka hundinn Sám, ok fœri hann heim einn á bœinn. Fóru þeir síðan austr til Hlíðarenda, ok sendu eptir þorkatli; þeir tóku hann höndum, ok gerðu honum tvá kosti, at þeir mundu drepa hann, ella skyldi hann taka hundinn, en hann vildi heldr leysa líf sitt, ok fór með þeim.

Traðir váru fyrir ofan garðinn at Hlíðarenda, ok námu þeir þar staðar með flokkinn; þorkell bóndi gékk heim á bœinn, ok lá rakkinn á húsum uppi, ok teygir hann rakkann á brot með sér í geilar nökkurar; í því sér hundrinn, at þar eru menn fyrir, ok hleypr á hann þorkel upp, ok grípr nárann. Önundr or Tröllaskógi hjó með öxi í höfuð hundinum, svá at alt kom í heilann. Hundrinn kvað við hátt, svá at þat þótti þeim með údœmum miklum vera, ok féll hann dauðr niðr.

Gunnarr vaknaði í skálanum, ok mælti: „sárt ertu leikinn, Sámr fóstri, ok má vera svá sé tilætlat, at skamt skyli okkar í meðal“. Skáli Gunnars var gerr af viði einum, ok súðþaktr útan ok gluggar hjá brúnásnum, ok snúin þar fyrir speld. Gunnarr svaf í lopti einu í skálanum, ok Hallgerðr ok móðir hans.

þá er þeir kómu at, vissu þeir eigi hvárt Gunnarr myndi heima vera, ok báðu at einnhverr mundi fara heim fyrir, ok vita hvers víss yrði, en þeir settust niðr á völlinn. þorgrímr austmaðr gékk upp á skálann, Gunnarr sér at rauðan kyrtil bar við glugginn, ok leggr út með atgeirinum á hann miðjan; þorgrími skruppu fœtrnir, ok varð lauss skjöldrinn, ok hrataði hann ofan af þekjunni, gengr hann síðan at þeim Gissuri, er þeir sátu á vellinum. Gissurr leit við honum ok mælti: „hvárt er Gunnarr heima“? þorgrímr sagði: „vitit þér þat, en hitt vissa ek at atgeirr hans er heima“; síðan féll hann niðr dauðr.

þeir sóttu þá at húsunum. Gunnarr skaut út örum at þeim, ok varðist vel, ok gátu þeir ekki atgert, þá hljópu sumir í húsin, ok ætluðu þaðan at sœkja, Gunnarr kom þangat at þeim örunum, ok gátu þeir ekki atgert, ok fór svá fram um hríð. þeir tóku hvíld, ok sóttu at í annat sinn. Gunnarr skaut enn út, ok gátu þeir ekki atgert, ok hrukku frá í annat sinn, þá mælti Gissurr hvíti: „sœkjum at betr, ekki verðr af oss“. Gerðu þeir þá hríð ina þriðju, ok váru við lengi, eptir þat hrukku þeir frá. Gunnarr mælti: „ör liggr þar úti á vegginum, ok er sú af þeirra örum, ok skal ek þeirri skjóta til þeirra, ok er þeim þat skömm, ef þeir fá geig af vápnum sínum“. Móðir hans mælti: „ger þú eigi þat, sonn minn, at þú vekir þá, er þeir hafa áðr fráhorfit“. Gunnarr þreif örina, ok skaut til þeirra, ok kom á Eylíf Önundarson, ok fékk hann af sár mikit; hann hafði staðit einn saman, ok vissu þeir eigi at hann var særðr. „Hönd kom þar út“, segir Gissurr, „ok var á gullhringr, ok tók ör er lá á þekjunni, ok myndi eigi út leitat viðfanga, ef gnógt væri inni, ok skulu þér nú sœkja at“. Mörðr mælti: „brennu vér hann inni“! „þat skal verða aldri“, segir Gissurr, „þótt ek vita at líf mitt liggi við, er þér sjálfrátt at leggja til ráð þau er dugi, svá slœgr maðr sem þú ert kallaðr“.

Strengir lágu á vellinum, ok váru hafðir til at festa með hús jafnan. Mörðr mælti: „töku vér strengina, ok berum um ássendana, en festum aðra endana um steina, ok snúum í vindása, ok vindum af ræfrit af skálanum“; þeir tóku strengina, ok veittu þessa umbúð alla, ok fann Gunnarr eigi fyrr, en þeir höfðu undit alt þakit af skálanum. Gunnarr skýtr þá af boganum, svá at þeir kómust aldri at honum. Þá mælti Mörðr í annat sinn, at þeir myndi brenna Gunnar inni. Gissurr mælti: „eigi veit ek hví þú vill þat mæla er engi vill annarra, ok skal þat aldri verða“.

Í þessu bili hleypr upp á þekjuna Þorbrandr Þorleiksson, ok höggr í sundr bogastrenginn Gunnars, Gunnarr þrífr atgeirinn báðum höndum, ok snýst at honum skjótt, ok rekr í gegnum hann, ok kastar honum á völlinn. Þá hljóp upp Ásbrandr bróðir hans, Gunnarr leggr til hans atgeirinum, ok kom hann skildi fyrir sik, atgeirinum rendi í gegnum skjöldinn, en brotnuðu báðir handleggirnir, ok féll hann út af vegginum, áðr hafði Gunnarr sært 8 menn, en vegit þá tvá; þá fékk Gunnarr sár tvau, ok sögðu þat allir menn, at hann brygði sér hvárki við sár né við bana.

Hann mælti til Hallgerðar: „fá mér leppa tvá or hári þínu, ok snúit þit móðir mín saman til bogastrengs mér“. „Liggr þér nökkut við“? segir hon. „Líf mitt liggr við“, segir hann, „því at þeir munu mik aldri fá sótt, meðan ek kem boganum við“. „Þá skal ek nú“, segir hon, „muna þér kinnhestinn, þann er þú laust mik, ok hirði ek aldri hvárt þú verr þik lengr eða skemr. „Hefir hverr til síns ágætis nökkut“, segir Gunnarr, „ok skal þik þessa eigi lengi biðja“. Rannveig mælti: „illa ferr þér, ok mun þín skömm lengi uppi“.

Gunnarr varði sik vel ok frœknliga, ok særir nú aðra 8 menn, svá stórum sárum at mörgum lá við bana. Gunnarr verr sik, þartil er hann féll af mœði; þeir særðu hann mörgum stórum sárum, en þó komst hann or höndum þeim, ok varði sik þá enn lengi; en þó kom þar at þeir drápu hann.

Gissurr mælti: „mikinn öldung höfum vér nú at velli lagt, ok hefir oss erfit veitt, ok mun hans vörn uppi, meðan landit er bygt“. Síðan gékk hann til fundar við Rannveigu ok mælti: „viltu veita mönnum várum 2 jörð, er dauðir eru, ok sé hér heygðir“? „At heldr tveimr, at ek mynda gjarna veita yðr öllum“, segir hon. „Várkunn er þat“, segir hann, „er þú mælir þat, því at þú hefir mikils mist“, ok kvað á at þar skyldi engu ræna ok engu spilla.

Víg Gunnars spurðist, ok mæltist illa fyrir um allar sveitir, ok var hann mörgum manni harmdauði.

14. Tristrams Födsel.

(Af „Tristrams Saga ok Isoddar").

Einhvern dag sem Kanelangres herklæddist ok reið í bardaga at vinna borgir ok kastala síns ríkis með miklu kappi, skorti þar ekki stór högg, margr barðr ok brotinn, sumir sárir en sumir drepnir af hvárutveggja liði, lendir menn ok riddarar haldnir ok herteknir. Í þessum mikla bardaga var Kanelangres hinn kurteisi lagðr í gegnum ok skotinn af hestinum dauðr til jarðar. Hrygðust nú menn hans allir, ok höfðu með sér lík hans heim til kastala. Þá hófst þar eptir kveining ok grátr með allskyns hörmulig læti, ok féngu eigi huggan aðra en jarða hann tignarliga. En hans hin fríða frú fékk þann harm, at hana gat engi maðr huggat. Hon úvitaðist optliga niðrfallandi, lá sem dauð, ok kostaði með áköfum harmi at fyrirfara sér, hafnandi allri huggan; dauð hennar gleði ok alt hennar gaman; heldr kaus hon nú at deyja en lifa, svá segjandi: „Aum em ek yfir alla kvennmenn; hvernin skal ek lifa eptir svá dýrligan dreng? ek var hans líf ok huggan, en hann var unnusti minn ok líf mitt; ek var hans yndi en hann mín gleði; hversu skal ek lifa eptir hann dauðan? hversu skal ek huggast, er gaman mitt er grafit? Báðum okkr sómir saman at deyja; fyrir því hann má eigi til mín koma, þá verð ek í gegnum dauðann at ganga, því hans dauði drepr á mitt hjarta. Hversu skal ek hér mega lengr lifa? Mitt líf skal hans lífi fylgja. Ef ek væra laus frá þessu barni, skylda ek um dauðann ganga". Sem hon þenna harm þannig kærði, at hon enga huggun hafa vildi, þá féll hon í úvit í rekkju sína, ok tók kviðr hennar hana at pína. Nú hefir hon bæði harm ok píning, ok var hon í þessu meinlæti til hins þriðja dags. Ok um náttina eptir þriðja daginn, þá fæddi hon einn fríðan svein með mikilli mæðu ok meinlæti, ok andaðist síðan barnit var fætt, af þeim mikla harmi ok píning er hélt henni, ok þeirri áköfu ást er hon til bónda síns hafði. Nú vex harmr hirðliðs þeirra; sumir grétu herra sinn, aðrir frú sína, allir hvárttveggja; nú vex harmr í höllum öllum hirðmanna af fráfalli síns dýrliga herra; meiri var nú sorg en svefn með meyjum af sinnar frú dauða; allir grétu er sá sveininn svá ungan bæði föðurlausan ok móðnr.

Nú sem ræðismaðr fann þenna atburð um sína fríðu frú, þá mælti hann at skíra skyldi barnit at eigi dœi úskírt, ok kom kennimaðr með krisma ok gaf barninu ok spurði hvat heita skyldi ok mælti: „þat sýndist mér ráð", segir hann, „at sakar harms ok hugsóttar, hryggleiks ok þunga, angrs ok úróa, sára ok margra sorga ok af hörmuligum atburð, er á oss féll í hans burð, þá sé sveinninn nefndr Tristam". (En í þessu máli er „tristr" hryggr, ok var því snúit nafni hans, at fegra atkvæði er Tristram

en Tristam). „því skal hann svá heita", segir ræðismaðr, „at hann var oss fœddr í hryggleik; hann hefir tapat gaman ok gleði feðr sínum várum herra, mœðr sinni várri frú, ok samir oss af þessu at hryggjast, at hann var í harmi ok sorgum fœddr". Ok var hann þá Tristram kallaðr ok skírðr með því nafni; ok af þessum sökum fékk hann þetta nafn, þvíat hann var í sorgum getinn ok sóttum borinn ok fœddr með hryggleiks hörmum ok harmsfull var öll hans æfi; því hét hann Tristram í verðugum hætti at hryggr vakti hann ok hryggr svaf hann, hryggr dó hann, sem þeir munn vísir verða er framleiðis heyra söguna.

Því næst lét ræðismaðr bera brot barnit or kastalanum á laununga til hýbýla sinna ok lét varðveita hann virðuliga fyrir úvinum ok þó leyniliga; ok vill hann engum manni sveininn upp segja at hann sé son hans herra; ok bauð hann þá systur sinni at fara at hvíla, ok er nökkur stund var liðin, þá lét hann hana í kirkju ganga ok lét hvervitna boða, at hon hefði þetta barn getit ok fœtt í þann tíma, þvíat hann vill eigi at konungrinn verði víss, at þessi er son hans herra. Ef konungr mætti sannfróðr verða, þá myndi skjótt láta honum fyrirfara at hann fái eigi af honum úfrið ok skaða, manndráp eða ríkisháska, ok fyrir því lét hann sveininn í leynd fóstra ok fyrir sinn son virða ok varðveita í hœgu fóstri.

15. Brudstykker af Kongespeilet.

(Konungskuggsjá).

Sunr. Góðan dag, herra minn! Ek em svá kominn til yðars fundar, sem byrjar hlýðnum syni ok lítillátum at finna ástsamligan föður ok göfgan, ok vil ek þess yðr biðja at þér hafit þolinmœði at hlýða þeim hlutum, er mik fýsir at spyrja, en lítillæti at svara með góðfýsi spurnum hlutum.

Faðir. Með því at þú ert einga son minn, þá líkar mér vel, at þú komir opt til míns fundar, þvíat skylt væri tal okkat um marga hluti, ok vil ek gjarna hlýða því, er þú vilt spurt hafa ok veita andsvör þeim hlutum er ek em með skynsemd spurðr.

Sunr. Ek heyri þat alþýðu vitni, sem ek ætla satt vera um vizku yðra, at varla fái vitrara mann í þessu landi en þér erut til allrar speki, þvíat til yðarrar orlausnar standa allir þeir er vandamálum eigu at skipta; enda heyri ek ok at svá væri, þá er þér várut með konungum, at í yðrum munni þótti vera öll landráð, svá lögmál ok sættargerðir ok allskonar speki. Nú með því at ek em hœfiligr arfi yðarr til fjárgæzlu, þá vilda ek ok gjarna verða nökkurs hluttakari af arfi spektar yðarrar ok vilda ek at þér lærðit mik, hvert stafrof eða upphaf er ek mega þat nema af yðr at ek mega

þaðan af lesa allar ritningar mannvits yðars, ok svá stíga í yður fótspor, þvíat ek vænti, ef yðar missir við, at margir muni á þat stunda, at þér munit mik lærðan hafa eptir yðrum siðum.

Faðir. Þessum rœðum þykki mér bæði gott at hlýða ok em ek þó fúss at svara, þvíat þat er mér mikil huggan, at ek hefi til þess leift eptir mik stór auðœfi, at réttr sun minn skyli eptir mik njóta; þvíat ek munda varla virða sem minn son væri, þóat ek hefða getinn, ef fífl væri. En ef þú vilt nema mannvit, þá vil ek sýna þér þann grundvöll, er upphaf er allrar speki, eptir því sem einn höfuðspekingr hefir mælt: Þat er upphaf speki at hræðast almátkan guð; en hann skal þó eigi hræðast svá sem úvin, heldr með ástarhræzlu, svá sem guðs son lærði þann er spurði, hvat væri upphaf boðorða, en guðs son vísaði hánum til þeirrar ritningar, er svá mælti: Elskaðu guð af öllu hjarta þínu ok af öllu afli þínu ok af öllum mætti þínum. Nú skal guði unna umfram hvetvetna, en hræðast guð hvert sinni, er maðr girnist rangra hluta, ok láta þó laust ranga girnd fyrir guðs sakir, þóat at maðr hafi dirfð á at halda fyrir manna sakir. Nú með því at þú leitar hvat stafrof eða grundvöllr sé til spektarnáms, þá er þetta eitt satt upphaf ok ekki annat; en sá er þetta nemr ok gætir, þá missir sá eigi sannrar spektar ok allrar gœzku.

Sunr. Þetta eru víst ástsemdar ráð, sem af yðr er ván, ok er þó gott ok auðnæmligt hverjum er gipta fylgir, en þar munu þó margir hlutir verða fylgja, þeir er til iðrótta heyra, ef maðr skal vitr heita.

Faðir. Þetta er upphaf allra góðra hluta ok stafrof, en af stafrofi kynnast allar bœkr ok er æ því betr, er fleiri iðróttir fylgja þessu; þvíat af iðróttum verðr maðr fróðr með hverju athafi, er hann vill síðan lifa, hvárt er heldr er, at hann vill vera konungs maðr eða bóndi eða kaupmaðr.

Sunr. Með því at ek em á léttasta aldri, þá fýsumst ek at fara landa meðal, þvíat ek treystumst eigi til hirðar leita fyrr en ek hefi sét annarra manna siðu áðr. Nú er þetta fýsi mín, nema þér leggit annat ráð til.

Faðir. Þóat ek hafa heldr konungs maðr verit en kaupmaðr, þá vil ek þá iðn eigi fyrir þér lasta; fyrir því at til þess veljast opt hinir beztu menn. En þat varðar miklu, hvárt maðr líkist heldr þeim er kaupmenn eru réttir eða þeim er sér gefa kaupmanna nöfn ok eru þá mangarar eða falsarar, selja ok kaupa rangligá.

Sunr. Þat mundi mér vel gegna at líkjast þeim er vel væri, fyrir því at þat man sýnast verr en ván væri til, ef yðarr son líktist þeim er eigi væri vel. En hvers sem mér verðr af auðit, þá fýsir mik þó, at þér gerit mér kunna þeirra manna siðu er vel þykkja vera í þeirri iðrótt.

Faðir. Sá maðr er kaupmaðr skal vera, þá verðr hann leggja sik

í margan lífs háska, stundum í hafi, en stundum í heiðnum löndum, en næsta jafnan með úkunnum þjóðum, ok þarf maðr jafnan leiða at huga, at hann sé þar vel, sem þá er hann staddr. Nú þarf hann í hafi mikinn ofléttleik ok hraustleik. En ef þú ert staddr í kaupstöðum, eða hvar sem þú ert, þá ger þik siðsaman ok léttlátan, þat görir mann vinsælan við alla góða menn. Ven þú þik árvakran um morna, ok gakk þegar fyrst til kirkju, þar sem þér þykkir bezt fallit at hlýða tíðum, ok hlýð þar öllum dagtíðum ok messu þegar eptir óttusöng, ok bið þá meðan fyrir þér með sálmum þínum ok þeim bœnum, er þú kant. En át loknum tiðum gakk þú út ok skygn um kaup þín; en ef ókunn eru þér kaup í bœ, þá skygn þú vandliga at, hversu þeir fara með sínum kaupum, er mestir ok beztir kaupmenn eru kallaðir. Þat skaltu ok varast um allan þann varning, er þú kaupir, at hann sé allr úspiltr ok flærðalauss ok fyrri rannsakaðr en þú festir kaup þitt til fulls. En öll þau kaup er þú kaupir, þá hafðu jafnan nökkura skilamenu íhjá, þá er váttar sé, hversu því kaupi var keypt. Nú skalt þú at kaupum þínum fara alt til dögurðar máls eða miðs dags, ef svá berr nauðsyn til, en síðan gakk þú til matar þíns. Borð þitt skaltu vel búa með hvítum dúkum ok hreinni fœzlu ok góðum drykk. Get þér vel at borði þínu, ef þú átt þess kosti, ok eptir mat þá gerðu annat hvárt, at þú sófna litla hríð, eða elligar gakk þú úti nökkura hríð ok skemt þér, ok sést um, hvat aðrir góðir kaupmenn hafast at, eða nökkurr nýr varningr komi sá til bœjar, er þér sé nauðsynligr at kaupa. En ef þú kemr aptr til herbergis, þá rannsakaðu varning þinn, at eigi verði síðan fyrir spjöllum, er þér í hendr kemr. En ef spjöll verða á varningi þínum ok skaltu þann varning selja, þá leyn þú þann aldri, er kaupir, sýn hánum þau spjöll sem á eru, ok semit síðan kaup ykkart, sem þit megut, þá heitir þú eigi svikari. Met ok varning þinn allan í gott verð, ok þó nær því, er þú sér at taka má ekki or hófi; þá heitir þú eigi mangari. En þat skaltu vist hugleiða á hverri stundu er þú mátt þik til tœma, at minnast á nám þitt, allra mest um lögbœkr, þvíat þat er raunar, at allra annarra er vit minna en þeirra er af bókum taka mannvit, ok þeir hafa flest vitni til síns fróðleiks er bezt eru lærðir. Gerðu þér allar lögbœkr kunnar, en meðan þú vilt kaupmaðr vera, þá ger þér kunnigan Bjarkeyjar rétt. En ef þér eru lög kunnig, þá verðr þú eigi úlögum beittr, ef þú átt málum at skipta við jafnoka þinn, ok kantu at lögum svara öllum málum. En þó at ek rœða nú flest um lögmál, þá verðr engi maðr til fulls vitr nema hann kunni góða skilning ok góðan hátt á öllum siðum, þar sem hann verðr staddr, ok ef þú vilt verða fullkominn í fróðleik, þá nem þú allar mállýzkur, en allra helzt

latínu ok völsku, þvíat þær tungur ganga víðast, en týn þú eigi at heldr þinni tungu.

Sunr. Þat er víst nauðsynligt hverjum þeim, er forvitnast vill slíka hluti, sem nú hafit þér um rœdt, at skilja vel hvat mælt verðr ok muna vandliga eptir. En nú með því at þér gátut litlu fyrr í yðarri rœðu þeirra hluta sumra, er mér skilst eigi með hverjum hætti fram fara, ok hefi ek þó leidt at huga með mér, þat er um birting lopts ok úkyrrleik sjóar; en með því at þér buðut þá hluti at nema ok kölluðut fróðleik, ef numit yrði, enda skil ek eigi áðr en ek heyri görr skilat fyrir mér, enda veit engan vísan meistarann þann er jamgóðan vilja mun hafa at læra mik um þá hluti sem sjálfa yðr, fyrir því vil ek með leyfi biðja yðr, at þér leggit með því þessa rœðu, at ek verða nökkut fróðari um þá hluti, hversu þverr eða vex birting lopts eða gangr himintungla, dœgrafar eða ætta skipan ok allra helzt um úkyrrleik sjóar, hvat er veldr hans mislyndi, er hans sýnist stundum í svá mikilli blíðu, at mann girnir til at leika við hann heilum misserum saman, en því næst sýnir hann svá mikla reiði ok illsku, at hann þrætir til fjár ok til lífs þeirra, er við hann skipta. Nú hugða ek þat, þó at sólin fyldi rásir sínar eptir fyrirsettri skipan, at ekki mundi þat ráða hrœring hafsins. Nú ef yðarr er vili til at skýra þessa hluti gerr fyrir mér, þá vilda ek gjarna með athygli hlýða.

Faðir. Þat má ek vel gera eptir því sem ek hefi heyrt or fróðra manna munni ok mér þykkir líkast vera eptir því viti sem Guð hefir mér gefit. Sól hefir fengit fjölskylt embætti, því at hon skal lýsa allan heim ok verma, ok gleðjast ýmsir staðir heimsins við hennar nærkvámu; en svá berr rás hennar til, at hon firrist þá staði stundum, er hon nálgast stundum. En þá er hon tekr at vitja austrs ættar með vörmum ok björtum geislum, þá tekr þar fyrst dagr upp at renna, ok sýnir þar austanvindr silfrligar brýnn ok blítt andlit; en því næst verðr hann kórónaðr með gulligum röðli, ok skrýðist hann þá með öllum gleðibúnaði sínum, léttir sorgum ok harmsamligum andvörpum, sýnir blítt andlit grönnum sínum á báðar hendr, ok biðr þá vera glaða með sér í sínum fagnaði ok létta vetrligum sorgum; sendir hann ok skínanda geisla í andlit vestanvindi at boða hánum sína gleði ok fagnað; þat boðar hann ok vestanvindi, at hann skrýðist þvílíkum búnaði um aptan sem austanvindr hafði um morgin. En at mögnuðum degi ok fyrirskipuðum tíma þá hrósar landsynningr nýteknum búnaði, ok sendir ornandi geisla með blíðu boði í andlit útnyrðingi. En at miðjum degi sýnir sunnanvindr sik efldan vera með yljar auðœfum, sendir varmar vingjafar norðanvindi ok

vermir svalt andlit ok býðr öllum grönnum sínum at miðla við þá af gnótt síns auðar. En at hníganda degi þá tekr útsynningr við vægjanda skini ok vörmum geislum með glöðu andliti, sýnir al sinni hendi sætt ok samþykki at niðrlagðri reiði, býðr sterkum bylgjum ok bröttum bárum at hógværast með minkanda afli ok kallar fram gróðrsamar döggvar till fullrar sættar við sína granna ok blæss hógværliga með vörmum anda í andlit landnyrðingi ok vermir blástsvalar varrar, ok þíðir hélukalt enni ok frosnar kinnr með blíðu andliti; en at aptni upphölðum, þá sýnir vestanvindr skínanda enni yfir blíðu andliti, skrýðist með prýði ok kveldligri fegrð svá sem at hátíðligum aptni, boðar austanvindi með sendigeislum, at hann búist móti komandi hátíðum morgininn eptir. En at settri sólu þá tekr útnyrðingr at létta fögrum brúnum ok bendir með léttri brún öllum grönnum sínum, at hann hefir í sinni gæzlu skínanda röðul; því næst leiðir hann fram skugga yfir andlit jarðar ok boðar þat öllum at þá nálgast hvíldarstund eptir dagligt erfiði. En at miðri nótt þá tekr norðanvindr við rás sólar ok leiðir hana um fjalligar auðnir móti þunnbygðum ströndum, ok leiðir fram þjukkan skugga ok hylr andlit sitt með skýjuðum hjálmi ok boðar öllum at hann er búinn til varðhalds yfir grönnum sínum með náttligri vöku, til þess at þeir taki örugga hvíld ok hœga eptir dagligan hita; hann blæss ok vægiliga með svölum munni í andlit sunnanvindi, til þess at hann megi betr standast öflgan hita at komanda degi; hann fægir ok andlit himins eptir brotrekit ský, til þess at komanda ljósi megi sól auðveldliga senda varma geisla í allar ættir með björtu skini. En at komanda morni þá tekr landnyrðingr at opna samanlagðar brár ok rennir til sýnar bjúgt sjáldr, svá sem til skygningar um upprisu tíma; því næst lýkr hann upp vakrliga birtandi sjónir svá sem saddr af svefni eptir tekna hvíld; en eptir þat leiðir hann fram ljósan dag svá sem fagran œskumann ok hœfiligan fyrirrásara í allra tún, ok boðar til víss at þá kemr þegar eptir hann geislanda hvel ok skínandi sól, ok býðr öllum at vera vel viðrbúnum. En því næst rennr upp sól ok skýtr geislum sínum í allar ættir at skynja um samtengt sáttmál, ok gengr síðan eptir fyrirskipuðum veg svá, sem fyrr var sagt. En at algörfum friði milli þessarra höfðingja, er nú eru nefndir, þá er vel fœrt í hvers þeirra veldi sem þú vilt farit hafa; þá tekr haf úti at hyrgja allan meginstorm ok görir þar slétta vegu, sem fyrr var úfœrt fyrir stórum bárum ok þjukkum bylgjum, ok veita strandir þá þar í mörgum stöðum hafnir, sem fyrr var öræfi. Nú meðan þessi friðargerð stendr, þá er þér vel fœrt ok hverjum annarra þeim, er sitt skip vilja leiða eða sjálfir fara landa meðal yfir hafs háska; ok væri þat mönnunum skyldligt ok þó nauðsynligt at kunna góða skilning á því, nær háskatímar væri ok úfœrir, eða nær þeir tímar kœmi er vel er til

hættanda alls; þvíat skilningarlaus skepna gætir þessarra tíma, þó með náttúru, at eigi sé skilning til; þvíat mannvitslausir fiskar kunnu at gæta sín í djúpum höfum, meðan hæstir eru stormar um vetrinn, en at hallanda vetri þá sœkja þeir nærmeir landi ok sanma gleði svá sem eptir liðna sorg. En at fengnum hrognum ok at vaxanda vári þá gjóta þeir hrognum sínum ok leiða fram fjölda mikinn ungra fiska ok œxla svá ættir hverr í sínu kyni ok tigund. Er þat mikil ætlan skynlausrar skepnu at sjá svá vel við komanda stormi um vetrinn, at hon leiðir fram sitt afspringi til þess at öndverðu vári, at þat megi njóta kyrrar veðráttu um sumarit ok leita sér matar í góðum friði hjá víðum ströndum ok styrkjast svá af sumrinu, at hafa yfrit afl at komanda vetri til þess at hirða sik í köldum djúpum milli annarra fiska. Þessarri sættargerð fagnar jamvel loptit sem lögrinn, þvíat á vaxanda vári sœkja fuglar háleik lopts með fögrum söngum, ok fagna nýgörri sætt milli þessarra höfðingja svá sem komandi hátíð, ok gleðjast þá svá mjök, sem þeir hafi fengit forðazt mikinn háska ek váðvænligan í höfðingja deild; því næst göra þeir sér hreiðr á jörðu ok leiða þar or unga fugla, hverr eptir sinni kynfylgju, ok œxla svá ættir sínar ok nœra um sumarit, at þeir megi sjálfir leita sér atvinnu um vetrinn eptir. Jörðin sjálf fagnar þessarri sættargerð, þvíat þá er sól tekr út at steypa ylsamligum geislum yfir andlit jarðar, þá tekr jörð at þíða frusnar grasrœtr, en því næst leiðir hon fram ilmandi grös með fagrligum lit ok sýnir hun sik fagna ok gleðjast hátíðliga með nýtekinni fegrð grœns skrúðs, ok býðr hon þó glaðliga nœring öllum afspring sínum, þeim er hun synjaði áðr sakar vetrligrarn auðar. Tré þau er stóðu með frosnum rótum ok drjúpandi kvistum, þá leiða þau nú fram af sér grasgrœnt lauf ok gleðjast svá eptir liðna sorg vetrligar nauðar. Úhrein skepna ok leiðendi sýna mannvit sitt ok skilning í því, at þau kunnu at skipta hœfiligum tíma til aukningar sinnar ættar ok útgöngu or fylsnum; svá gæta þau þess tíma, nær þau þurfu at flýja kulda ok stormsamligar vetrar nauðir ok hirða sik svá undir steinum eða í stórum hellum eða í djúpum jarðföllum til þeirrar stundar, er þau hafa tíma til framgöngu. Villidýr þau er fœðast í fjöllum eða skógum þá kunnu þau vel at skipta öllum tíma, þvíat þau ganga með getnum burð meðan vetr er kaldastr, til þess at þau megi sinn getnað fram leiða at nýkomnum grösum ok vörmu sumri. Einn lítill maðkr er maurr heitir, hann má kenna vitrum mönnum mikla hagspeki, hvárt sem heldr er kaupmaðr eða bóndi, ok jamvel konungum sem smærrum mönnum; hann kennir konungum nær þeir skulu borgir göra eða kastala, hann kennir ok bónda ok kaupmanni með sama hætti, hversu ákafliga eða hvern tíma þeir skulu sína sýslu frammi hafa, þvíat sá er rétta skilning hefir, ok hyggr hann vandliga at

hans athæfi, þá má hann mikit marka ok draga sér til nytsemdar. Öll önnur kvikendi, hvárt sem eru hrein eða úhrein, þá fagna þessum tíma ok leita svá sinnar nœringar á vörmu sumri með allri viðrsýn, at þau megi öruggliga standast allan háska vetrligrar nauðar. Nú veldr þessi sáttmála samtenging milli þessarra átta vinda allri blíðu lopts eða lands eða sjóar hrœring með boðorði ok leyniligum smiðvélum þess, er fyrir öndverðn skipaði, at svá skyldi jamnan síðan standa, til þess er hann býðr at brigð skyli á göràst.

Guðlig bœn. Ek (Spekin) em getin af hjarta Guðs ok gékk ek fram af munni hins hæsta ok skipaða ek öllum hlutum. En Guðs andi fluttist yfir tómt undirdjúp, ok skildum vér ljós frá myrkrum ok skipuðum stundir ok tíma, daga ok nætr, vetr ok sumar ok timbruðum vér himna konungi stirnt hásæti, ok ekki gerði Guð án mína hagspakliga atvist; þvíat vér vágum saman léttleik lopts ok högfa jarðar ok hengðum þungan jarðarböll í léttu lopti, ok styrktum festiband himins með öflgum kröptum. Buðum vér skínandi sólu at skrýða alt dags ljós með björtum geislum, en brigðiligu tungli buðum vér at lýsa náttlig myrkr meðr bleikum skíma. Vér gerðum fagrskapaðan mann eptir várri líkneskju, ok skrýddi Guð andlit jarðar með margskyns ávexti trjá ok grasa, ok leiddi hann fram loptligt skrúð meðr margföldu kyni fugla ok fal hann fjölda fiska með mörgum kynjum í djúpum vatna, ok bauð hann fjórfœttum kykvendum at margfaldast á jörðu með margskonar kynkvíslum, ok hann umgyrði alla kringlu jarðar meðr þjótanda hafi ok söltum straumum, ok bauð hann djörfum vötnum fram at fljóta af andliti jarðar með bröttum forsum, ok skipaði Guð grundvöllu jarðar með tilsogligum æðrum, at fljótandi vötn mætti fremja úaflátliga boðit embætti, ok bauð hann léttu jarðar dupti at bera þung vötn yfir háleik lopts með teygjanda hita, ok hann bauð vindþrotnum skýjum upp at spýja svölum regnelum yfir andlit jarðar. En skapari allra hluta bauð mér at skynja allan hagleik guðleiks smiðis, ok steig ek harðliga yfir hvirfil fjalla meðr þrýstanda fœti, en gékk léttliga um slétta dali ok flata völlu; gékk ek harðliga yfir brattar bárur meðr þungu ástigi ok mælda ek víðáttu sléttra hafa meðr linligum fetum. Þrýsta ek striðliga stirðum leggjum, þá er ek gékk yfir fjaðrar stormsamra vinda. Mælta ek blíðliga, þá er ek lærða þegjanda logn til sœtrar snildar. Lagða ek vegu mína um háleik himins ok víðáttu lopts, kannaða ok bjúgan hring úkyrrs hafs, ok mælda ek með fetum allan böll kifóttrar jarðar, fór ok um fjöll ok um ása, um heiðar ok völlu ok sétta dali, ok gaf ek hunangligar daggir öllum frævandi grösum. Gékk ek um

þorna ok hrís ok allskyns skóga, ok gaf ek sœtan blómstr aldinberanda viði. En ek setta landtjald mitt í skuggalausum geisla, ok gékk ek fram af fögri herbergi sem skrýddr brúðgumi; ek var glaðr sem sterkr risi fagnandi rásarskeiði. En dauðligir flærðguðar öfunduðu mik ok gerðu mik sekjan ok dœmdu mik til dauða, ok steig ek reiðr niðr til hinna neðstu dala, ok braut ek borgir hermanna í reiði minni; gnéra ek í sundr þrekliga öll málmhlið sterkra borga, braut ek sterka járnstólpa ok digrar járnslár, tók ek gull ok gersimar herfengnar með gimsteinum, fór ek fagnandi til hinna hæstu bygða með hrósanda sigri ok miklu herfangi; fór ek um þorp ok um tún ok heraðs bygðir, ok bauð ek fátœkum miðlan míns auðar. Býð ek plógkörlum frævanda korn ok félagsgerðir, hugga ek harmanda, gef ek móðum hvíld, skenki ek þyrstanda, fœði ek hungranda. Sæll er sá er drekkr af mínu borðkeri, þvíat minn drykkr hefir úþrotligan sœtleik. Fer ek um borgir ok bœi ok kaupstaði, renn ek um garða, um torg ok um stræti, kalla ek með blíðu ok með skírri raust, býð ek snæðing ok samsæti ok flærðlausa skemtan. Sæll er sá er gengr til míns snæðings, þvíat mín fœzla þefjar betr hverjum ilm; hunangi sœtari er minn drykkr ok skírri hverju víni; at mínu borði má heyra þjótandi strengleika með sœtum ok fögrum tóna; þar er kveðskapr ok fáheyrðir söngvar, þar er skemtan ok gleði ok flærðlauss fagnaðr án alla sorg. Sæll er sá er búa skal í mínu herbergi, þvíat í mínu herbergi eru sjau höfuðstólpar, þeir er saman tengja alt hvalf með góðri þekju ok sjálft gólf með óþrotligum grundvöllum ok remma þrekliga alla veggi með sterku afli; í hverjum stólpa þessarra má finna sjau höfuðvélir allskyns hagleiks; ok mitt herbergi er stráð ilmandi grösum ok ágætum urtum, þat er tjaldat með fegrð ok prýði ok allri sælu. Ek em gamansamr félagi millim lítillátra, en styrkr ok drambsamr móti drambsömum. Ek em höfuðmeistari í hverjum skóla, ok hin hæsta snild á hverju þingi. Ek em vitrastr millim allra lögmanna ok yfirdómari í öllum dómsætum. Sæll er sá er funninn verðr flærðlauss félagi við mik, þvíat ek frelsi minn félaga af öllum háskum, ok fylgi ek hánum eilifliga. Sá er sæll er enga skömm hlýtr af mér, þvíat reiði mín kveykir eld í œði sinni, sá brennir til hinna neztu grundvalla. Hann mun svelgja jörð með ávöxtum sínum ok brenna grundvöllu allra fjalla. Hvar felr sá sik, er flýja vill mik? Andi Guðs fyllir alla heimskringlu ok rannsakar skilning ok skýring hverrar raddar.

16. Homilier.

Om Ydmyghed.

Auðveldliga kennisk í orðum dróttins, hve mikill sé kraptr saðr lítillætis, því at hann fyrirdœmdi ofmetnað með Gyðingjum ok mælti: hverr er sik hefr upp hann man lægjask; lítillætis fótum skal upp stíga til himins hæðar, þvíat hár Guð kennisk eigi í ofmetnaði, heldr í lítillæti. Guð stendr ígegn dramblátum, en gefr miskunn lítillátum; hár Guð lítr lága hluti, kvað David, en háfa kennir hann um langan veg; lítr hann lága hluti, at upp hefi hann, en háfa (þat er dramblátir menn) kennir hann, at hann lægi þá. Nemum vér lítillæti fyrir því at vér megim nálgask til Guðs, sem hann mælti sjálfr í guðspjalli: nemi þér at mér, þvíat ek em lítillátr ok mjúklundr í hjarta, ok þá munu þér finna hvíld í sálum yðrum. Fyrir ofmetnað féll niðr göfug-skepna af himni, þat váru englar, en fyrir lítillæti Guðs steig upp til himins ústyrkt mannkynit. Göfug venja er lítillæti á meðal manna, svá sem Salomon mælti: þar sem verðr ofmetnaðr, þar er ok meinmæli, en þar er lítillæti er, þar er ok speki. Enn mælti annarr spekingr forðum: því meiri sem þú est, þá læg þú þik í öllu, þá mantu finna miskunn fyrir Guði. Enn mælti Guð með spámanns máli: til hvers mun ek líta nema til lítilláts ok hugværs, ok þess er uggir orð mín. Hverr er eigi verðr lítillætr ok hugværr, þá má eigi miskunn heilags anda byggva með þeim. Guð gerðisk lítillátr fyrir sakar heilsu várrar. Skammisk maðr at vera dramblátr; því meir sem maðr hneigisk til lægðar í lítilláti, því meira stoðar honum þat til hæðar; en sá er lítillátr verðr, hann man upp hefjask í dýrð. Hinn fyrsti pallr lítillætis er at heyra lítillátliga sannleiks mál ok halda minniliga ok algera viljandi; þvíat hit sanna flýr þann hug, er eigi finnsk lítillátr; því lægri sem hverr verðr af sjálfum sér, því meiri er hann í augliti Guðs; en dramblátr maðr því dýrligri sem hann sýnisk með mönnum, því herfiligri verðr hann fyrir Guði. En sá er gerir góð verk fyrir útan lítillæti, hann berr mold í vindi; hvat drambar jörð ok aska, þvíat dreifisk af vindi ofmetnaðar þat er sýnisk saman samnat í föstum ok í ölmusugœði. Hirð eigi þú, maðr, at dýrkask í krapti þínum, þvíat þú skalt annan hafa dómara, en eigi sjálfan þik. Í þess augliti læg þú sjálfan þik í hjarta þínu, at hann hefi þik upp á tíð ömbunar þinnar. Stíg niðr þú, at upp stígir þú; lægstu, at upp hefistu, at eigi lægistu þá er þú hyggr upp at hefjask; þvíat sá er herviligr er með sér, fagr er sá með Guði, ok sá er sér mislíkar, hann líkar Guði. Ver þú lítill fyrir augum þínum, at þú sér mikill fyrir augum Guðs; en því dýrligri verðr þú fyrir Guði, sem þú est úítarligri fyrir augum þínum. Í hæstum veg þínum sé þér hit hæsta lítillæti; vex lof ef er kraptr lítillætis.

Om Kristi Korses Optagelse.

Eptir pínsl dróttins várs Jesu Krists, þá er kristnir menn tóku at göfga pínsl hans, þá fálu Gyðingar kross hans í jörðu, ok náðu eigi kristnir menn at vita né göfga stað pínslar hans fyrir heiðnum mönnum. En síðan er Constantínus konungr hafði trú rétta tekna ok Helena móðir hans, þá fór hon til Jórsalaborgar ok samnaði saman mörgu Gyðinga liði ok spurði þá, hvar fólginn væri kross dróttins; en engi þeirra vildi segja. Þá bauð Helena at brenna þá alla kvikva í eldi; en Gyðingar hræddusk ok seldu fram vísan mann þann, er Judas hét, ok kváðu hann vita myndu þat, er hon vildi spyrja. En er Helena spurði hann, hvar fólginn væri kross dróttins, ok hann lézk eigi vita, þá lét Helena taka Judam ok setja í gröf, ok var hann þar fœzlulauss sjau daga. Síðan kallaði hann or gröfinni ok mælti: leiði þér mik út, ok mun ek sýna yðr kross Jesu Krists. Þá gerði landskjálfta mikinn. En er Judas gróf í jörð, þar sem jarðskjálftinn hófsk, þá fann hann þrjá krossa í jörðu, ok bar þá í Jórsalaborg ok fœrði dróttningu. En er hon vissi eigi á hverjum krossi dróttinn hafði píndr verit, þá var dauðr maðr nökkurr borinn til grafar at nóni dags, en er Judas lagði kross dróttins yfir hinn dauða, þá reis hann upp lifandi, ok tóku margir heilsu af krossinum, er áðr váru sjúkir, ok flýðu djöflar frá óðum mönnum ok létusk týnt hafa sigri sínum fyrir kross dróttins. Þá lét Helena kljúfa krossinn í miðju ok senda annan hlut Constantino syni sínum til Miklagarðs, en annan hlut lét hon eptir vera í Jórsalaborg. En Judas tók trú ok var síðan tekinn til biskups í Jórsalaborg, ok gat hann jarteinir margar af Guði, ok var hann kallaðr öðru nafni Qviriacus, ok bauð öllum lýð at halda helgan hvert vár þann dag, er krossinn var fundinn. Nú er oss af því nauðsyn at skilja vandliga jartein pínslarmarks hans, er tákn er heilsu várrar ok lausnar. Kross var dauðamark illra manna áðr Kristr væri píndr á honum, en síðan varð hann lífsmark góðra manna. Fyrir pínsl Krists var mönnum krossinn andstyggr ok leiðr, en nú er hann göfgaðr af englum ok vegsamaðr af mönnum, en leiðr djöflum, þvíat þá steig Kristr yfir djöfulinn ok leysti alt mannkyn or ánauð, er hann dó á krossinum, ok bœtti hann þat á pínslartré, er hinn fyrsti maðr misgerði á girndartré. Af því var dróttinn í miðjum heimi píndr, þar er jamlangt er til allra heimsenda, at jamnær er öllum miskunn pínslar hans, þeim er hann göfga með trú ok góðum verkum. Þessa lausn alls mannkyns merkir krossinn í vexti sínum, þvíat fjórir endar hans horfa í fjórar ættir heims, þá er hann er niðrlagðr. Sedulius skáld segir svá frá pínsl hans: höfuð Jesu horfði austr, en fœtr vestr, en hinn hœgri hönd norðr, en snôr hin vinstri; en hann var píndr fyrir norðan Jórsalaborg.

Höfuð Krists merkir guðdóm hans, en fœtr manndóm, þvíat höfuð horfir upp til himins, en fœtr niðr til jarðar, svá sem guðdómr kom af himni ok tók manndóm á jörðu. Austr merkir upprisu hans, en vestr dauða hans, þvíat sól rennr upp í austri ok sezk í vestri. Höfuð Krists horfði austr en fœtr vestr, þvíat manndómr hans tók dauða, en guðdómr efldi hann til upprisu. Hin vinstri hönd hans horfði suðr, en norðr hin hœgri, þvíat Jórsala lýðr ok Gyðingar gerðusk vinstri handar menn: þat eru rekningar fyrir útrú sína; en hann valdi eptir pínsl sína hœgri handar menn sér af heiðnum mönnum or norðri, En þá er krossinn er uppreistr, þá stendr hann sumr fastr í jörðu, en sumr í lopti; þvíat Kristr samtengði himneska hluti ok jarðliga, þá er hann setti jarðliga menn við sik ok engla sína. Rétti hann frá sér báðar hendr á krossinum, þvíat hann býðr faðm miskunnar sinnar öllum þeim, er hann elska; ena hœgri hönd rétti hann, þvíat hann leysti alla sína vini or helvíti ok laðaði þá til eilífrar dýrðar; ena vinstri hönd rétti hann, þvíat hann kallar marga úverða til sinnar miskunnar ok hreinsar þá af synda sauri fyr iðran. Sá hlutr krossins, er upp var frá höfði dróttins, merkir ván þá, er vér skulum vætta upp frá oss til himna ömbunar fyrir alt gott, þat er vér gerum; en armar krossins merkja tvinna ást við guð ok menn. Sá hlutr krossins er hæstr er, merkir enn Guðs ást, en armarnir náungs elsku bæði við vini ok úvini. Fœtr eru endir líkams, því jarteinir sá hlutr krossins, er fœtr hans váru á negldir, staðfesti góðra verka alt til enda lífs. En sá hlutr er í jörðu var, svá at eigi matti sjá, en þó hélt þat upp öllum höfga krossins, þat jarteinir trú, úsýniligs Guðs mátt ok leyndra hluta; þvíat svá sem þat hélt upp öllum krossi er í jörðu var ok eigi mátti sjá, svá stýrir ok úsýniligr Guðs máttr öllum sýniligum hlutum. En hvat stoðar oss at skýra jarteinir krossins í orðum, ef þó fyrlítum vér þær í verkum, þvíat svá mælti dróttinn í guðspjalli: eigi er sá mér makligr, er eigi tekr krossinn ok fylgir mér. Sá tekr kross ok fylgir Kristi, er hans sporgöngumaðr gerisk í meinlætum, sem helgir menn gerðu. Á tvá vega megum vér bera kross dróttins, annan á líkam, en annan í hugskoti. Þá berum vér pínslarmark Guðs á líkam, ef vér mœðum hold várt í meinlætum, ok hirtum oss frá syndum sem Páll postoli gerði: Hirta ek líkam minn, kvað hann, ok leidda ek hann í ánauð, at eigi verða ek vándr, þá er ek kenni öðrum gott. Þá berum vér kross í hugskoti, ef hjarta várt harmar annars mein eða syndir, sem enn mælti Paulus: hverr er svá sjúkr, kvað hann, eða svá viltr, at eigi kenna ek hvers meina mér í brjósti. Því er oss kross dróttins öllum helgum dómum helgari, at af honum helgask öll kristnin ok öll sú þjonosta, er gipt ens helga anda fylgir. Ekki má vígja án krossi, ok engi má kristinu vera án krossi, svá sem engi mátti til himinríkis koma án pínsl

Krists. Þá er vér gerum krossmark yfir oss sjálfum eða yfir því, er vér viljum helgask láta af krossinum, þá skulum vér minnask, hvaðan hann helgaðisk, eða hvat hann merkir, eða hversu mikit hann má. Fyrir krossi Guðs flýja djöflar, hræðisk helvíti, dauði firrisk, syndir forðask, skammask úvinir, friðr magnask, en ást þróask ok allir góðir hlutir. Heilagr kross er sigrmark Guðs ok lausnarmark manna, ok fagnaðarmark engla, helgaðr af Guði, dýrkaðr af englum, göfgaðr af mönnum, ok vegsamaðr af allri skepnu. Heilagr kross er hlífskjöldr í meinum ok hjálp í farsæligum hlutum, huggun í harmi ok hugbót í fagnaði, líf í háska, en lækning í sóttum, lausn í höptum, en leiðrétting frá syndum, sigr í orrostum ok efling við allri freistni, styrkr fátœkra, en stjórn auðigra, friðr góðra, en ógn vándum.

Paa St. Olafs Dag.

Norðarla liggr land þat í heims hygð, er Noregr heitir. Þat var bygt til skamrar stundar miklum ok margskonar úsið; fylgði fólk þat fjándans villu ok trúðu fáir á Guðs miskunn, fyrir því at fjándinn hafði kafða þá í útrú mikilli ok undir sik lagt með ofmetnaðar ríki, svá sem hinn helgi Ysajas, spámaðr Guðs, hermir hœlniorð andskota ok segir oss: Ek man setja hásæti mitt yfir öll himintungl, ok man ek sitja á vitnisfjalli Guðs ok ráða norðri ok líkjask hinum ágæzta Guði. En hinn helgi Guð ok sá lofsæli dróttinn, er timbrar hina helgu borg ok eflir af syndugum ok armsköpuðum mönnum, hann þíddi þann mikla þela or brjósti þeim með mikilleik hins helgasta, ok eldi hug harðhugaðra manna með ástarhita hinnar helgu trú. Nú sendi várr dróttinn til þeirra trúfasta menn at snúa þeim frá heiðnum blótum, hét þeim öllum er á Guð trúði endalausu lífi ok æ veranda fagnaði, en þeir ógnuðu illgjörnum ok údáðamönnum dómadags hræzlu ok Guðs dómi ok helvítis píslum. En þá réð fyrir Noregi hinn helgi Olafr konungr; hann var mikill Guðs dýrlingr, mildr at sönnu ok miskunsamr, sannsýnn um alla hluti, þá er til gœzku horfði. Í Noregi var hann fœddr ok þaðan var hann æzkaðr, en á Englandi tók hann á Guð at trúa, en í borg þeirri er Rœm heitir, þar lét hann kristna sik. Nú þegar hann var þveginn hinni helgu skírn, þá gerðisk hann allr annarr maðr, ok svá sem hinn helgi Páll postoli segir, hann drap ok deyddi úkynni sín fyrir Guðs sakar, ok hafnaði heimi þeima ok líkams girnd, ok gerðisk fyrirgangsmaðr um trúfylgju; ljótt þótti honum veraldar glys, ok lítils virði hann móti Guðs ástum þessa heims dýrð; hann sýndi sik lítillátan í konungsdómi sínum ok í margfaldri áhyggju, er hann hafði. Hugleiddi hann jafnan um alt himneska dýrð; hann firði sik hvívitna því, er Guðs lög banna, en þat vann hann með miklum ástarhita, er þau bjóða, ok eigi vildi

hann sér einum í því bjarga, alt þat fólk, er Guð hafði honum á hendi fólgit, vildi hann gjarna með mikilli andvöku til Guðs leiða, ok var hann, sem fátítt er, bæði konungr þeirra at landráðum, ok fyldi postolanna iðn með helgum áminningum. Mörgum kom hann or fjándans höndum með fortölu sinni, ok leiddi til handa almátkum Guði. Svá mikla spekt ok orðgnótt hafði várr dróttinn lét hinum helga Olafi konungi, at við orð hans ok fortölu ok meðför þá dýrligu, er hann hafði, iðruðusk margir menn sinna synda ok höfnuðu heiðnum dómi. þá risu í móti honum margir illir menn ríkir ok illgjarnir með djöfuls áeggjan, géngu móti Guðs boðorðum af öllu afli ok svívirðu hans helgu læring. En þat bar hinn helgi Olafr konungr þolinmóðliga alt fyrir Guðs sakar, ok var þá miklu staðfastari gott at kenna hverjum manni en fyrr hafði hann verit, ok vildi heldr líf sitt láta ok ríki með fyrir Guðs sakar ok öðlask svá endalausan fagnað, en liggja undir fjándans villu ok dofa í heiðnum dómi. Mikinn flokk ok góðan á litilli stundu dró hinn helgi Olafr konungr til miskunnar við Guð ok alla helgu menn. þá braut hann ok brendi heiðin hof ok reisti kirkjur í stað, ok skipaði til prestum ok kennimönnum at vinna þeim kristni ok alla þjonostu. Síðan snérisk fólk alt til ástar við Guð með mikilli iðran, níttu þá heiðni ok allskonar villu. Engi maðr fær þat öðrum sagt, hversu mikill fagnaðr fylgði þeim góða manni ok var á því, er hann sá Noregsmenn venda frá heiðni ok andskotans villu ok ganga til miskunnar almáttigs skapara. Hann bað þá ok taldi fyrir þeim árla ok síðla Guðs píslir ok heilagra manna ferðir, réð þeim ástráð, lokkaði gamla menn ok unga, ávítaði þrjözkumenn ok harðhugaða, gaf sér mikinn kost til at koma þeim öllum í vingan við Guð. Nú eptir þat þá setti hann lög manna á millum, þau er yfir alt land hafa síðan haldin verit, at ríkir menn ræni eigi hina er fátœkri eru, heldr ráði hverr sínu sem rétt er, ok uni því er Guð hefir lét honum. þat setti hann í lögum sínum, hvat lærðir menn eigu at veita úlærðum mönnum af Guðs hendi, birtir hann ok því, hverjar þakkir ok vegsemd þeir skulu af þeim fyrir hafa; stillir hann ok konunga ok konungsmenn, lastar ofdramb þeirra ok ofmikinn yfirgang, ok leggr við sektir, ef þeir ganga yfir hit sanna. þar má finna, ef leita vill, í lögum þeim, hversu trúr hann var á Guð, hversu tryggr ok heilráðugr öllu landsfólkinu, hversu miskunsamr ok aumhjartaðr hann var við alla vesla menn. þat fær engi maðr öðrum sagt, hversu mikit sá hinn helgi maðr hætti fyrir mönnum, meðan hann réð fyrir landi ok lögum; en því meiri gœzku er hann teði þeim af sinni hendi, því öllu verri ok útryggri váru þeir honum. þá géngu í móti honum villumenn ok illskufullir með andskotans afli ok miklum flokki, ok stökk hann þá undan því eli austr í Garða, ok vildi eigi at því sinni illu skipta við landsmenn sína. Væni engi maðr

Olaf hinn helga því or landi farit hafa, at hann þorði eigi við vánda menn ok illgjarna vápnum at skipta, heldr skal hit til virða, er miklu er sannara at hann vildi kristni sinni í þyrma ok lífi þeirra, er honum fylgðu kristni at fremja ok til landvarnar. Nú fór hann á hendr konungi nökkurum í Garða austr, er Jarizlavus hét, ok var með honum marga daga í mikilli sœmd; frægr varð hann þar öllu fólki af trú sinni, ást ok gœzku, er hann hafði bæði við Guð ok við alla menn. En eptir þat þá vendi hann aptr til lands ok til ríkis síns hit eystra um Svíþjóð, sagði honum ok svá hugr um sjálfum, at Guð myndi vilja kalla hann skjótla til meira metnaðar ok ríkis, ok bjó hann sik þá til hólmgöngu sem hraustr riðari. Nú brynjaði hann sik fyrst með heilagri trú, en með trausti Guðs þá hlífði hann sér, gyrðr því sverði, er Guðs orð heitir, snarpeggjuðu ok sárbeittu, taldi fyrir hverjum manni heilög boðorð, búinn at láta líf sitt fyrir Guðs sakar ok heita ok vera frumváttr í Noregi hins hæsta konungs. En þegar er fjándr hans ok úvinir frágu þat, at hann var í land aptr kominn ok í ríki sitt, þá sömnuðusk þeir allir saman í móti honum ok vildu með svik hann af lífi taka. En foringi fyrir því liði var nefndr Kálfr Arnasonr, maðr kynstórr, illr ok útrúr sem allir verða dróttins svikarar. Sá hinn illi maðr var svikum við hann, ok kom í móti honum með miklum flokki, ok vann hann þat níðingsverk á sínum lánardróttni, er hann var fámennastr fyrir staddr. En einni nótt fyrir, áðr en þeir berðisk eptir um daginn, þá sýndisk honum várr dróttinn í svefni, ok setti til hans stiga svá háfan, at til himna tók, ok mælti svá við hann: Minn góði vinr, kom til mín brátt ok til samneytis heilagra manna, ek skal nú gera þér fyrir starf ok erfiði þitt dýrliga kórónu, líf endalaust, fagnað ok gleði himneska. Síðan eptir er hann vaknaði, þá sagði hann þá fögru sýn sínum ástvinum, ok þakkaði Guði almáttkum háleitliga dýrligt heimboð. En um morgin eptir þá fylkti hann liði sínu í Veradals heraði þar sem Stiklastaðir heitir, ok barðisk hann þar mikinn hluta dags við þá illu menn, sína úvini ok Guðs andskota. Þá varð hann skotinn í kné um síðir ok á kinn höggvinn áðr en hann félli, ok lét hann líf sitt þegar samdœgris; en þá var miðvikudagr, ok þat mund árs er nú halda allir kristnir menn hátíð hans síðan, er vér köllum Olafs messu hina fyrri. En frá því er Guð lét berask í heim þenna ok til pínslarlags hins helga Olafs konungs, þá er svá athugt, at vera myni tíu hundruð vetra ok fjóra vetr ok tuttugu. Nú er yðr kunt gört, hverja pínsl hinn helgi Olafr konungr þoldi fyrir Guðs sakar í þeima heimi.

Eptir pínsl ok andlát hins helga Olafs konungs, þá var líkamr hans tekinn þegar ok fluttr til húss nökkurs, ok þvógu hirðmenn hans sjálfs allvandliga ok varðveittu. Þá kom þar gangandi aumingi einn, sjónlauss maðr með öllu,

ok drap þar fótum fyrir durum úti ok skriðnaði, sem vatni því var niðrslegit, er sár hans ok líkamr var áðr í þveginn, ok vættisk hönd hans í því vatni; þá reistisk hann upp ok reið hann því um augu sér upp, en þegar jamskjótt þá léði Guð honum ljóss þess fagra, er hann hafði áðr lengi þarnazk. All undarligt þótti honum sjálfum ok svá fleirum mönnum, þeim er við váru, um miskunn þá mikla, er Guð léði honum fyrir verðleiks ok dýrðar sakar hins helga Olafs konungs, ok þökkuðu þat allir Guði háleitliga, sem verðugt var, ok hinum helga Olafi konungi.

Om Barmhjertighed.

Miskunn er hin œzta góðgerning, svá sem sjálfr Guð várr mælti: sælir eru miskunsamir, þvíat þeir munu fá miskunn. Eigi má syndugr maðr vætta miskunnar af Guði, sá er eigi gerir miskunn við þá er misgera við hann; af því fyrirgefi maðr stundliga skuld, at hann öðlisk at taka eilíft gott. Nítum vér eigi miskunn misgerandum við oss, at vér bjargimsk í miskunnar verkum ok takim miskunn af Guði á degi ambanar. Hversu má sá miskunnar vætta af Guði, er eigi er miskunsamr við annan. Svá sem hverr vill Guð láta sér miskunna, svá miskunni hann skuldurum sínum. Hit vísasta má maðr vætta líknar sér, sá er öðrum vill líkna. Hit bazta styrkti várr dróttinn oss til miskunnar verks, þá er hann mælti þetta í Guðspjalli: Veri þér miskunsamir svá sem faðir yðarr himneskr er miskunsamr, sá er sól lætr skína yfir góða ok illa, ok svá regnir yfir rangláta sem yfir réttláta. Öll miskunn gerir stað hverjum sem einum eptir verðleik verka sinna. Sá er gerir miskunn, hann fœrir œrit þekkja fórn Guði. Í dœmanda skal vera miskunn ok hegning, þvíat hvárgi má vera vel án annarri; ef miskunn er ein saman, þá gerir hon efling syndar misgerendum, en ef hegning er ein saman þá snýsk hugr misgeranda í örvílnan, en dœmandinn fær eigi miskunn af Guði. En þá miskunn skal maðr upphefja af sjálfum sér; hversu má sá maðr miskunsamr vera við aðra menn, er grimmr er við sjálfan sik? Sá er grimmr við sjálfan sik, er fyrir sér býr eilífan loga í syndum sínum. Vel er sá miskunsamr er upphefr góð verk af sjálfum sér ok varðveitir sik vandliga, at eigi verði hann píndr með djöflum, ok veiti hann þat síðan öðrum er hann skilr sér vera gott.

17. Hamarsheimt.

(Af den ældre Edda).

Reiðr var þá Vingþórr,
er hann vaknaði,
ok síns hamars
um saknaði;
skegg nam at hrista,
skör nam at dýja,
réð jarðar burr
um at þreifask.

Ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:
„Heyrðu nú, Loki!
hvat ek nú mæli,
er eigi veit
jarðar hvergi
né upphimins:
áss er stolinn hamri!“

Géngu þeir fagra
Freyju túna,
ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:
„Muntu mér, Freyja!
fjaðrhams ljá,
ef ek minn hamar
mættak hitta?“

Freyja.

Þó munda ek gefa þér,
þótt or gulli væri,
ok þó selja
at væri or silfri!“

Fló þá Loki,
fjaðrhamr dundi,
unz fyr útan kom
ása garða,
ok fyr innan kom
jötna heima.

Þrymr sat á haugi,
þursa dróttinn,
greyjum sínum
gullbönd snéri,
ok mörum sínum
mön jafnaði.

Þrymr.

Hvat er með ásum?
hvat er með álfum?
hví ertu einn kominn
í jötunheima?

Loki.

Ilt er með ásum!
ilt er með álfum!
hefir þú Hlórriða
hamar um fólginn?

Þrymr.

Ek hefi Hlórriða
hamar um fólginn
átta röstum
fyr jörð neðan;
hann engi maðr
aptr um heimtir,
nema færi mér
Freyju at kvæn!

Fló þá Loki,
fjaðrhamr dundi,
unz fyr útan kom
jötna heima,
ok fyr innan kom
ása garða;
mætti hann Þór
miðra garða,
ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:

„Hefir þú erendi
sem erfiði?
segðu á lopti

löng tíðindi,
opt sitjanda
sögur um fallask,
ok liggjandi
lygi um bellir!“

Loki.

Hefi ek erfiði
ok örindi;
þrymr hefir þinn hamar,
þursa dróttinn;
hann engi maðr
aptr um heimtir,
nema hánum fœri
Freyju at kván.

Ganga þeir fagra
Freyju at hitta,
ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:
„Bittu þik, Freyja!
brúðar líni,
við skolum aka tvau
í jötunheima.“

Reið varð þá Freyja
ok fnasaði,
allr ása salr
undir bifðisk,
stökk þat it mikla
men hrísinga:
„Mik veiztu verða
vergjarnasta,
ef ëk ek með þér
í jötunheima!“

Senn váru æsir
allir á þingi,
ok ásynjur
allar á máli,
ok um þat réðu
ríkir tífar,
hve þeir Hlórriða
hamar um sœtti.

Þá kvað þat Heimdallr
hvítastr ása:
- vissi hann vel fram
sem vanir aðrir -
„Bindu vér Þór þá
brúðar líni,
hafi hann it mikla
men hrísinga!

Látum und hánum
hrynja lukla,
ok kvenváðir
um kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
um höfuð typpum.“

Þá kvað þat Þórr,
þrúðugr áss:
„Mik munu æsir
argan kalla,
ef ek bindask læt
brúðar líni“.

Þat kvað þat Loki,
Laufeyjar sonr:
„Þegi þú, Þórr!
þeirra orða;
þegar munu jötnar
ásgarð búa,
nema þú þinn hamar
þér um heimtir.“

Bundu þeir Þór þá
brúðar líni
ok enu mikla
meni brísinga,
létu und hánum
hrynja lukla,
ok kvenváðir

um kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
um höfuð typtu.
Þá kvað Loki,
Laufeyjar sonr:
„Mun ek ok með þér
ambátt vera,
vit skolum aka tvau
í jötunheima.“
Senn váru hafrar
heim um reknir,
skyndir at sköklum,
skyldu vel renna;
björg brotnuðu,
brann jörð loga,
ók Óðins son
í jötunheima.
Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
„Standit upp, jötnar!
ok stráit bekki,
nú fœrit mér
Freyju at kván,
Njarðar dóttur
or Nóatúnum!
Ganga hér at garði
gullhyrndar kýr,
öxn alsvartir,
jötni at gamni;
fjöld á ek meiðma,
fjöld á ek menja,
einnar mér Freyju
ávant þikkir.“
Var þar at kveldi
um komit snimma,
ok fyr jötna
öl fram borit;
einn át oxa,
átta laxa,
krásir allar,
þær er konur skyldu,
drakk Sifjar verr
sáld þrjú mjaðar.
Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
„Hvar sáttu brúðir
bíta hvassara?
sáka ek brúðir
bíta en breiðara,
né inn meira mjöð
mey um drekka.“
Sat in alsnotra
ambátt fyrir,
er orð um fann
við jötuns máli:
„Át vætr Freyja
átta nóttum,
svá var hon óðfús
í jötunheima.“
Laut und línu,
lysti at kyssa;
en hann útan stökk
endlangan sal:
„Hví eru öndótt
augu Freyju?
þikki mér or augum
eldr of brenna!“
Sat in alsnotra
ambátt fyrir,
er orð um fann
við jötuns máli:
„Svaf vætr Freyja
átta nóttum,
svá var hon óðfús
í jötunheima.“

Inn kom in arma
jötna systir,
hin er brúðfjár
biðja þorði:
„Láttu þér af höndum
hringa rauða,
ef þú öðlask vill
ástir mínar,
ástir mínar,
alla hylli.“

Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
„Berit inn hamar
brúði at vígja,
leggit Mjöllni
í meyjar kné,
vígit okkr saman
Várar hendi!“

Hló Hlórriða
hugr í brjósti,
er harðhugaðr
hamar um þekti;
Þrym drap hann fyrstan,
þursa dróttin,
ok ætt jötuns
alla lamdi.

Drap hann ina öldnu
jötna systur,
hin er brúðfjár
of beðit hafði;
hon skell um hlaut
fyr skillinga,
en högg hamars
fyr hringa fjöld.
Svá kom Óðins sonr
endr at hamri.

18. Brudstykker af Helgakvida.

(Af den ældre Edda).

Helgi fékk Sigrúnar ok áttu þau sonu; var Helgi eigi gamall. Dagr Högnason blótaði Óðin til föðurhefnda; Óðinn léði Dag geirs síns. Dagr fann Helga mág sinn þar sem heitir at Fjöturlundi; hann lagði ígegnum Helga með geirnum; þar féll Helgi, en Dagr reið til Sevafjalla ok sagði Sigrúnu tíðindi:

„Trauðr em ek, systir!
trega þér at segja,
þvíat ek hefi nauðigr
nipti grætta:
féll í morgun
und Fjöturlundi
buðlungr sá er var
beztr í heimi,
ok hildingum
á hálsi stóð.“

„Þik skyli allir
eiðar bíta,
þeir er Helga
hafðir unna:
at enu ljósa
leiptrar vatni
ok at úrsvölum
unnar steini.

Skríðiat þat skip,
er und þér skríði,
þótt óskabyrr
eptir leggisk!
rennia sá marr,

er und þér renni,
þóttu fjándr þína
forðask eigir!
Bítia þér þat sverð,
er þú bregðir,
nema sjálfum þér
syngvi um höfði:
þá væri þér hefnt
Helga dauða,
ef þú værir vargr
á viðum úti,
auðs andvani
ok alls gamans,
hefðir eigi mat,
nema á hræum spryngir.“
Dagr kvað:
Œr ertu, systir!
ok örvita,
er þú brœðr þínum
biðr forskapa;
einn veldr Óðinn
öllu bölvi,
þvíat með sifjungum
sakrúnar bar.
Þér býðr bróðir
bauga rauða,
öll Vandilsvé
ok Vígdali;
haf þú hálfan heim
harms at gjöldum,
brúðr baugvarið!
ok burir þínir.“
„Sitka ek svá sæl
at Sevafjöllum
ár né um nætr,
at ek una lífi,
nema at liði lofðungs
ljóma bregði,
renni und vísa
Vígblær hinig
gullbitli vanr,
knega ek grami fagna.“
Svá hafði Helgi
hrædda görva
fjándr sína alla
ok frændr þeirra,
sem fyr úlfi
óðar rynni
geitr af fjalli
geiskafullar.
Svá bar Helgi
af hildingum
sem ítrskapaðr
askr af þyrni,
eða sá dýrkálfr
döggu slunginn,
er efri ferr
öllum dýrum,
ok horn glóa
við himin sjálfan.“

Haugr var görr eptir Helga; en er hann kom til Valhallar, þá bauð Óðinn hánum öllu at ráða með sér. Helgi kvað:

Þú skalt, Hundingr!
hverjum manni
fótlaug geta,
ok funa kynda,
hunda binda,
hesta gæta,
svínum soð gefa,
áðr sofa gangir.“

Ambátt Sigrúnar gékk um aptan hjá haugi Helga ok sá at Helgi reið til haugsins með marga menn. Ambátt kvað:

„Hvárt eru þat svik ein,
er ek sjá þikkjumk,

eða ragna rök?
ríða menn dauðir,
er jóa yðra
oddum keyrit,
eða er hildingum
heimför gefin?“
„Era þat svik ein
er þú sjá þikkisk,
né aldarrof,
þóttu oss lítir,
þótt vér jóa óra
oddum keyrim,
né er hildingum
heimför gefin.“
Heim gékk ambátt ok sagði Sigrúnu:
„Út gakk þú, Sigrún!
frá Sefafjöllum,
ef þik fólks jaðarr
finna lystir;
upp er haugr lokinn,
kominn er Helgi,
dólgspor dreyra;
döglingr bað þik,
at þú sárdropa
svefja skyldir.
Sigrún gékk í hauginn til Helga, ok kvað:
„Nú em ek svá fegin
fundi okkrum,
sem átfrekir
Óðins haukar,
er val vitu,
varmar bráðir,
eða dögglitir
dagsbrún sjá.
Fyrr vil ek kyssa
konung ólifðan,
en þú blóðugri
brynju kastir;
hár er þitt, Helgi!
hélu þrungit,
allr er vísi
valdögg sleginn,
hendr úrsvalar
Högna mági;
hve skal ek þér, buðlungr!
þess bót of vinna?“
„Ein veldr þú, Sigrún
frá Sefafjöllum!
er Helgi er
harmdögg sleginn;
grætr þú, gullvarið!
grimmum tárum,
sólbjört, suðrœn!
áðr þú sofa gangir;
hvert féll blóðugt
á brjóst grami
úrsvalt, innfjálgt,
ekka þrungit.
Vel skolum drekka
dýrar veigar,
þótt mist hafim
munar ok landa;
skal engi maðr
angrljóð kveða,
þótt mér á brjósti
benjar líti.
Nú eru brúðir
byrgðar í haugi,
lofða dísir
hjá oss liðnum.“
Sigrún bjó sæing í hauginum:
„Hér hefi ek þér, Helgi!
hvílu görva
angrlausa mjök,
Ylfinga niðr!
vil ek þér í faðmi,

fylkir! sofna,
sem ek lofðungi
lifnum myndak."
„Nú kveð ek enskis
örvænt vera
síð né snimma
at Sefafjöllum,
er þú á armi
úlifðum sefr,
hvít í haugi
Högna dóttir,
ok ertu kvik
in konungborna.
Mál er mér at ríða
roðnar brautir,
láta fölvan jó
flugstig troða;
skal ek fyr vestan
vindhjálms brúar,
áðr Salgofnir
sigrþjóð veki."

þeir Helgi riðu leið sína, en þær fóru heim til bœjar. Annan aptan lét Sigrún ambátt halda vörð á hauginum; en at dagsetri er Sigrún kom til haugsins, kvað hon:

„Kominn væri nú,
ef koma hygði,
Sigmundar burr
frá sölum Óðins;
kveð ek grams þinig
grœnask vánir,
er á asklimum
ernir sitja,
ok drífr drótt öll
draumþinga til."
„Verðu eigi svá œr
at ein farir,
dís skjöldunga!
draughúsa til;
verða öflgari
allir á nóttum
dauðir dólgar, mær!
en um daga ljósa."

Sigrún varð skammlíf af harmi ok trega. þat var trúa í forneskju, at menn væri endrbornir, en þat er nú kölluð kerlinga villa. Helgi ok Sigrún er kallat at væri endrborin; hét hann þá Helgi Haddingjaskaði, en hon Kára Hálfdanardóttir. Svá sem kveðit er í Káruljóðum; ok var hon valkyrja.

19. Brudstykker af et gammelt Kvad om Harald Haarfagres Hof, forfattet af hans Hirdskalde.

(Af Fagrskinna).

1. Hlýði hringberendr
meðan ek frá Haraldi segi
odda íþróttir
inum afarauðga.
Frá málum mun ek segja
þeim, er ek mey heyrða
hvíta, haddbjarta
er við hrafn rœddi.

2. Víg þóttisk valkyrja,
værar ne váru,
þekk er þó in fránleita
er fuglsrödd kunni;

kvaddi hin glögghvarma
ok hin kverkhvíta
Hýmis hausreyta,
er sat á horni bjarga.

3. „Hvat er yðr, hrafnar,
hvaðan erut þér komnir
með dreyrgu nefi
at degi öndverðum?
hold loðir yðr í klóm,
hræs þefr gengr or munni,
nær hygg ek yðr í nótt bjoggu
því er vissut nái liggja.“

4. Hreyfðisk hinn hausfjaðri,
ok um hyrnu þerði
arnar eiðbróðir,
ok at andsvörum hugði:
„Haraldi vér fylgðum
syni Hálfdanar,
ungum eðlingi,
síz or eggi kómum.“

5. „Kunna hugðak þik konung mundu
þanns á Kvinnum býr,
dróttin Norðmanna;
djúpum ræðr hann kjölum,
roðnum röndum,
rauðum skjöldum,
tjörgum árum,
tjöldum drifnum.“

6. „Úti vill jól drekka,
ef skal einn ráða,
fylkir hinn framlyndi,
ok Freys leik heyja.
Ungr leiddisk eldvelli
ok inni sitja,
varma dyngju
eða vöttu dúnfulla“.

* * *

7. „Heyrðir þú í Hafrsfirði
hve hraustliga barðisk
konungr hinn kynstóri
við Kjötva hinn auðga?
knerrir kómu austan,
kapps of lystir,
með gínandum höfðum
ok gröfnum tinglum.

8. Hlaðnir váru þeir haulda
ok hvítra skjalda,
vigra vestrœnna
ok valskra sverða.
Grenjuðu berserkir,
guðr var þeim á sinnum;
emjuðu úlfheðnar
ok ísarn gullu.“

9. Freistuðu hins framráða,
er þeim flýja kendi,
allvalds austmanna,
er býr á Útsteini;
stöðum nökkva brá stillir
er hánum var styrjar væni;
hlömmun var á hlífum
áðr Haklangr félli.

10. Leiddisk þá fyrir Lúfu
landi at halda,
hilmi hinum hálsdigra;
hólm lét sér at skildi;
slógusk und sessþiljur,
er sárir váru,
létu upp stjölu stúpa,
stungu í kjöl höfðum.

11. Á baki létu blíkja
— barðir váru grjóti —
Svafnis salnæfrar
seggir hyggjandi.
Œstusk auðkylfur
ok of Jaðar hljópu
heim or Hafrsfirði
ok hugðu á mjöðdrykkju.“

* * *

12. Valr lá þar á sandi
vítt inum eineygja
Friggjar faðmhyggvi,
fögnuðum dáð slíkri.“

* * *

13. „Annat skulu þeir eiga,
ambáttir Ragnhildar,
dísir dramblátar
at drykkjumálum,
en þér sét hergaupur
er Haraldr hafi sveltar
valdreyrgar,
en vera þeirra hræði.“

* * *

14. „Hafnaði hann Hólmrýgja
ok Hörða meyjum,
hverri hinni heinversku
ok Hölga ættar,
konungr hinn kynstóri
er tók konuna dönsku.“

* * *

Valkyrja.

15. „Hversu er fégjöfull,
þeim er fold verja,
ítra ógnflýtir
við íþróttarmenn sína?“

Hrafn.

16. „Mjök eru reyfðir
róghirtingar,
þeirs í Haralds túni
húnum verpa;
fé eru þeir gœddir
ok fögrum mækum,
málmi húnlenzkum
ok mani austrœnu.

17. þá eru þeir reifir
er vita rómu væni,
örvir upp at hlaupa
ok árar at sveigja,
hömlur at hrjóta
en hái at slíta,
ríkuliga hygg ek þá vörru þeysa
at vísa ráði.“

Valkyrja.

18. At skálda reiðu vil ek þik spyrja,
alls þú þykkisk skil vita;
greppa ferðir
þú munt görla kunna
þeirra er með Haraldi hafask.

Hrafn.

19. „Á gerðum sér þeirra
ok á gullhaugum,
at þeir eru í kunnleikum við konung;
feldum ráða þeir rauðum,
ok fagrrönduðum,
sverðum silfrvöfðum,
serkjum hringofnum,
gyltum andfetlum,
ok gröfnum hjálmum,
hringum handbærum
er þeim Haraldr valdi.

Valkyrja.

20. At berserkja reiðu vil ek þik spyrja,
bergir hræsæfar!
hversu þér fagnið
þeim er í fólk vaða,
vígdjörfum verum?“

Hrafn.

21. „Úlfheðnar heita
þeir er í orrostum
blóðgar randir bera,
vígrar rjóða,
er til vígs koma;
þeim er þar sýst saman.
Áræðismönnum einum
hygg ek þar hœfa at standa,

þá er skatnar skilvísir
í skjöld höggva.“

Valkyrja.

22. „At leikurum ok trúðum
hefik þik lítt fregit;
hver er örgan
þeirra Andaðar
at húsum Haralds?“

Hrafn.

22. At hundi elskar Andaðr
ok heimsku drýgir,
eyrnalausum,
ok jöfur hlœgir.

24. Hinir eru ok aðrir
er of eld skulu
brennanda spán bera,
logandum húfum hafa sér
und linda drepit:
hældræpir halir.

20. Eiríksmál.

Óðinn.

1. Hvat er þat drauma?
Ek hugðumk fyr dag rísa,
Valhöll ryðja
fyr vegnu fólki,
vekta ek einherja,
bæða ek upprísa,
bekki at strá,
bjórker leyðra,
Valkyrjur vín bera,
sem vísi komi —
erumk or heimi
hauka vánir,
gölugra nakkvarra,
svá er mér glatt hjarta!

2. Hvat þrymr þar, Bragi,
sem þúsund bifisk
eða mengi til mikit?

Bragi.

Braka öll bekkþili,
sem muni Baldr koma
aptr í Óðins sali.

Óðinn.

3. Heimsku mæla skalattu,
hinn horski Bragi,
þvíat þú vel hvat vitir;
fyr Eiríki glymr,
er hér mun inn koma
jöfurr í Óðins sali.

4. Sigmundr ok Sinfjötli!
rísit snarliga
ok gangit ígegn grami;
inn þú bjoð
ef Eiríkr sé,
hans er mér nú ván vituð!

Sigmundr.

5. Hví er þér Eiríks ván
heldr en annarra konunga?

Óðinn.

Því at mörgu landi
hann hefir mæki roðit
ok blóðugt sverð borit.

Sigmundr.

6. Hví namtu hann sigri,
þá er þér þótti hann snjallr vera?

Óðinn.

Því at úvíst
er at vita,
sér úlfr inn hösvi á sjöt goða.

Sigmundr.

7. Heill þú nú, Eiríkr!
Vel skaltu hér kominn
ok gakk í höll horskr;
hins vil ek þik fregna:
hvat fylgir þér
jöfra frá eggþrimu?

Eiríkr.

8. Konungar eru fimm,
kenni ek þér nafn allra;
ek em hinn setti sjálfr.

21. Hákonarmál.

1. Göndul ok Skögul
sendi gautatýr
at kjósa of konunga;
hverr Yngva ættar
skyldi með Óðni fara,
ok í Valhöllu vera.

2. Bróður fundu þær Bjarnar
í brynju fara,
konung hinn kostsama
kominn und gunnfána:
drúptu dólgar,
en darraðr hristisk,
upp var þá hildr um hafið.

3. Hét á Háleygi
sem á Hólmrýgi,
jarla einbani
fór til orrostu;
gott hafði inn gjöfli
gengi Norðmanna,
œgir Eydana
stóð und árhjálmi.

4. Hrauzk or herváðum,
hratt á völl brynju,
vísi verðungar
áðr til vígs tæki;
lék við ljóðmögu,
skyldi land verja,
gramr hinn glaðværi
stóð und gullhjálmi.

5. Svá beit þá sverð
or siklings hendi
váðir Váfaðar
sem í vatn brygði;
brökuðu broddar,
brotnuðu skildir,
glömruðu glymhringar
í gotna hausum.

6. Tröddusk törgur
fyrir Týs ok bauga
hjalta harðfótum
hausar Norðmanna:
róma varð í eyju,
ruðu fírar margir
skírar skjaldborgir
í skatna blóði.

7. Brunnu beneldar
í blóðgum undum,
lutu langbarðar
at lýða fjörvi,
svarraði sárgýmir
á sverðanesi,
féll flóð fleina
í fjöru Storðar.

8. Bléndusk roðnar
und randar himni
Sköglar veðr [léku]

við skýs [um bauga],
umdu oddlár
í Óðins veðri,
hné mart manna
fyr mækis straumi.

9. Sátu þá döglingar
með sverð of togin,
með skarða skjöldu
ok skotnar brynjur:
vara sá herr
í hugum
er átti til Valhallar vega.

10. Göndul þat mælti:
(studdisk geirskapti)
„Vex nú gengi goða,
er Hákoni hafa,
með her mikinn,
heim bönd of boðit“.

11. Vísi þat heyrði,
hvat valkyrjur mæltu,
mærar, af mars baki:
hyggiliga létu
ok hjálmaðar sátu
ok höfðusk hlífar fyrir.

12. „Hví þú svá gunni
skiptir, Geirskögul?
várum þó verðir gagns frá goðum?“
„Vér því völdum
er þú velli hélzt,
en þínir fjándr flugu!“

13. „Ríða vit skulum“
(kvað hin ríka Skögul)
„grœnna heima goða,
Óðni at segja
at nú mun allvaldr koma
á hann sjálfan at sjá.“

14. „Hermóðr ok Bragi,“
(kvað Hroptatýr)
„gangit í gegn grami!
því at konungr ferr,
sá er kappi þykkir,
til hallar hinnig.“

15. Ræsir þat mælti:
(var frá rómu kominn,
stóð allr í dreyra drifinn)
„Illúðigr mjök
oss þykkir Óðinn vera,
sjá vér hans of hugi.“

16. „Einherja grið
skaltu allra hafa,
þigg þú at Ásum öl!
jarla bagi,
þú átt inni hér
átta brœðr“ (kvað Bragi).

17. „Gerðar várar“
(kvað hinn góði konungr)
„viljum vér sjálfir hafa;
hjálm ok brynju
skal hirða vel:
gott er til geirs at taka.“

19. Þá þat kyndisk,
hve sá konungr hafði
vel of þyrmt véum,
er Hákon báðu
heilan koma
ráð öll ok regin.

20. Góðu dœgri verðr
sá gramr of borinn,
er sér getr slíkan sefa:
hans aldar
mun æ vera
at góðu getit.

21. Mun úbundinn
á ýta sjöt
Fenrisúlfr of fara,
áðr jafngóðr
á auða tröð
konungmaðr komi!

22. Deyr fé,
deyja frændr,
eyðisk land ok láð:
síz Hákon fór
með heiðin goð,
mörg er þjóð of þjáð!

22. Vellekla.

(Af Einar Skaalaglam).

Haakon Jarl hævner sin Fader og underlægger sig Norge.

Ok oddneytir úti
eiðvandr flota breiðan
(glaðr í Göndlar veðrum
gramr svafði bil) hafði;
ok rauðmána reynir
rógsegl Heðins bóga
upp háf [jöfra] kappi,
[etjulund at setja].

Varat byrjar örva
odda vífs í drífu
sverða sverrifjarðar
svanglýjaði at frýja;
brakrögnir skók bogna
[barg úþyrmir varga]
hagl or Hlakkar segli
[hjörs rakkliga fjörvi].

Mart varð el áðr ála
Austrlönd at mun banda
randarlauks, af ríki,
rækilundr of tæki;
ber ek fyr hefnd þá, er hrafna,
hljóms lof, [toginn skjóma
þat nam] vörðr [at vinna]
vann, síns föður, hranna.

Rigndi hjörs á hersa
hríðremmis fjör víða
(þrimlyndr of jók þundi
þegns gnótt) meilregni;
ok hjaldviðurr haulda
haffaxa lét vaxa
laufaveðr at lífum
lífköld Hárs í drífu.

Hjálmfaldinn vann hilmir
harðr [Lopts vinar] barða
[því kom vöxtr í vinu
vínheims] fjándr sína;
at forsnjallir féllu
fúrs í þundar skúrum,
þat fær þróttar snytri,
þrír jarls synir, tírar.

Haakon hævder den hedenske Gudsdyrkelse.

Sjau fylkjum kom silkis
[snúnaðr var þat] brúna
geymir grundar sima
grandvarr und sik [landi].

Öll lét senn enn svinni
sönn Eindriða, mönnum
hverjum kunn, of herjuð
hofsland ok vé banda:
áðr veg jötna vitni
valfalls of sjó allan
(þeim stýra goð) geira
garðs Hlórriði farði.

Hvarfat áðr en erfðan
óðstafr föður hafði
herforðaðr [réð Hörða]
hjörveðrs [konungs fjörvi];
varðat Freyr sá er færi
fólkskíðs né mun síðan
(því bregðr öld við aðra)

jarls ríki fram slíku.
Ok herþarfir hverfa,
[Hlakkar móts] til blóta,
[rauðbríkar fremsk rœkir
ríkr ásmegni slíku];
nú grœr jörð sem áðan,
aptr geirbrúar hapta
auðrýrir lætr áru
úhryggva vé byggva.
Nú liggr alt und jarli
[ímunborðs] fyr norðan
[veðrgœðis stendr víða]
Vík [Hákonar ríki];
engi varð á jörðu
ættum góðr nema Fróði
gætinjörðr, sá er gerði,
geirbríkar, frið slíkan.

Seier over Ragnfröd.

Hitt var meir, er Mœra
mærðfíkinn lét norðan
fólkverjandi fyrða
för til Sogns um görva;
ýtti Freyr af fjórum
fólklandum (sá branda
ullr stoð af því) allri
yrþjóð Heðins byrjar.
Glumdi allr, þá er Ullar
eggþings Heðins veggjar,
(gnótt flaut nás fyr nesjum)
Noregr, saman fóru;
ok til móts á Meita
mjúkhurðum fram þurðu
með spörgœli svarfa
sjau landrekar randa.
Enn reið öðru sinni
jarl borðmörum norðan,
sóknherðir lét sverða
sótt Ragnfröði at móti.
Hóf und hyrjar kneyfi
(hraut unda fjöld) þundar,
(þat sleit víg á vági)
vandar dýr at landi;
né fjölsnerrinn fyrri
fémildr konungr vildi
(vægðit jarl fyr jöfri)
Yggs nið friðar biðja.

Slag imod Keiser Otto.

Hitt var ok er eykir
aurborðs á vit norðan
und sigrunni svinnum
sunnr Danmarkar runnu;
en hólmfjöturs hjálmi,
haulda valdr, of faldinn,
Dofra danskra jöfra
dróttinn fund of sótti.
Varat ígegn [þó at görði
garðrögnir styr harðan]
gengiligt at ganga
[geirrásar] her þeirra;
þá er með Frísa fylki
fór gunnviðurr sunnan
[kvaddi vígs] ok Vinda
[vágs blakkriði] Frakka.
Þrymr varð logs er lögðu
leikmiðjungar þriðja
[arngreddir varð] odda
[andvígr] saman randir;
sundfaxa kóm Söxum
sœkiþróttr á flótta,
þar er svá at gramr með gumnum
garð úþjóðum varði.

Haakon Jarl drager med Hærskjold gjennem Gautland.

Flótta gékk til fréttar
fellinjörðr á velli,
draugr gat dólga sögu

dagráð Heðins váða;
ok haldboði hildar
hrægamma sá ramma,
týr vildi sá tíra
teinlautar fjör Gauta.
Háði jarl, þars áðan
öngr maðr und skýranni,
hyrjar þing, at herja,
hjörlautar, kom sörva;
bara maðr lyngs enn lengra
loptvarðaðar barða
(alt vann gramr um gengit
Gautland) frá sjá randir.

Haakon Jarls Magt.

Hvar viti öld und einum
jarðbyggvi svá liggja,
þat skyli herr of hugsa,
hjarl ok 16 jarla;
hver sé if, nema jöfra
ættrýri goð stýra?
rammaukin kveð ek ríki
rögn Hákonar magna.

23. Hrynhenda

(Af Arnor Jarlaskald)

Magnús! hlýð til máttigs óðar;
manngi veit ek fremra annan;
yppa ráðumk yðru kappi,
Jóta gramr, í kvæði fljótu.
Haukr réttr ert þú, Hörða dróttinn!
hverr gramr er þér stórum verri;
meiri verði þinn, en þeirra,
þrifnaðr, allr unz himinninn rifnar.

* * *

Herskip vantu af harða stinnum
hlunni geyst í Saltit eystra,
Skjöldungr! stétt á skörum hveldan
skeiðarhúf med girzku skrúði.
Vafðir litt, enn vendir bifðusk,
verða hrökk, en niðr nam sökkva,
geystisk hlýr en hristisk bára
hrími stokkin, búnar grímur.
Rauðar bárut raudir síðan,
rimmu-yggr! í svænskar bygðir;
eigi gaztu liðskost lágan,
landsfólk sótti þér til handa.
Austan þorðu [úlfa ferðar
öldum kuðr] við hvíta skjöldu,
[tungurjóðr!] til tírar þinga
teknir menn ok dörr hin reknu.
Austan komtu með allrahæstum,
Yggjar-más, í þrænzkar bygðir,
fiðri-rjóðr! en fjándmenn yðra
fälma kváðu, ægishjálmi.
Ungan fráek, eyðir, þröngva,
úlfa gráðar! þeirra ráði,
skjöldungr stökk með skæðan þokka
skeiðarbrands fyr þér or landi.

* * *

Eignask namtu, óðal þegna,
allan Noreg, gotna spjalli!
mangi ryðr sér mildingr annarr
næra, gramr! til landamæris.

* * *

Síðan var þat, er suðr með láði
siklingr ýtti flota miklum,
skíði var þá skriðar of auðit
skorðu; rendi Visundr norðan.
Samnask bað til hverrar hömlu
— hræðask menn við ættar klæði
Gjúka — þótti göfugt eiki

gerzkum málmi, Peitu hjálma.

* * *

Ótti, kunnut elgjum hætta
œðiveðrs á skelfðan grœði,
fengins gulls! eða fœðit ella
flestan aldr und drifnu tjaldi.
Líkan berr þik hvössum hauki,
hollvinr minn! í lypting innan,
— aldri skríðr und fylki fríðra
farlikt eiki — Visundr snarla.

Eigi létuð, jöfra bagi!
yðru nafni mannkyn hafna;
hvárki flýr þú, hlenna þreytir,
hyr né málm í broddi styrjar;
hlunna er, sem röðull renni
reiðar búningr, upp í heiði,
[hrósa ek því] er herskip glæsir
hlenna dólgr! eða vitar brenni.

* * *

Ljótu varp á lypting utan
lauðri, bifðisk gullit rauða,
fastligr hneigði furu glæstri
fýris garmr, of skeiðar stýri.
Stirðum héltu um Stafangr norðan
stálum, bifðusk fyrir álar,
uppi glóðu elmars typpi,
eldi glík, í Danaveldi.

* * *

Skjöldungr, lézt við skíra valdit
Skotborgar á Vinda sorgum;
Yngvi! var sá frægr, er féngut,
förnuðr þinn við helming minna.

Vera lá þar valköstr hærri,
— var þér sigr skapaðr grams hins
digra —
virðum kunn en víða runnin
varga ætt of klifa mætti.

* * *

Keppinn vantu þaz æ mun uppi
Yggjar veðr, meðan heimrinn byggisk;
valgammr skók í vápnarimmu
viðr Helganes blóðugt fiðri.
Yngvi, fékktu öll með hringum
— jarl vissi sik foldar missa —
þjóðum kunnr! en þú tókt síðan,
þeirra flaust, við sigri meira.

* * *

[Hefnir], féngut yrkisefni,
[Ólafs!] geri ek slíkt at málum,
Hlakkar lætr þú hrælög drekka
hauka; nú mun kvæðit aukask.
Fjórar hefir þú, randa rýrir
reyrar setrs! á einum vetri,
— allvaldr, ert þú ofvægr kallaðr —
örva hríðir, frœkinn, gervar.

Mönnum lízk, er mildingr rennir
Meita hlíðir sævar skíði,
unnar jafnt sem ásamt renni
engla fylki himnaþengils.
Eyðendr frá ek at elska þjóðir
— inndrótt þín er höfð at minnum —
grœðilostins guði hit næsta
geimavals í þessum heimi.

24. Ólafs Drápa Tryggvasonar.

(Af Hallfred Vandrædaskald).

1. Yfirhilding bið ek aldar
einn hróðtölu beina
mér, þanns mestum stýrir
mætti hverrar ættar:

þvíat veglyndum vanda
vin þínum skal ek, Rínar,
brag, þeim er bjartleyg fögrum
bauð ótta, guð dróttinn!
2. Mætr hefir minna látit
mik stólkonungr sólar
snjallr, en sómdi þolli
sverðels, bragar verða;
þó vil ek þróttar skýja,
þeim er engr var heima,
eldveitanda ítrum,
alfríðri, lof smíða.
3. Nefndr var ungr, sá er efndi,
ýta vörðr, í Görðum
œskigaldr við aldir,
Ólafr fyrir mér, stála.
Eldstökkum sák ekki
öll hygði vel snjöllum
hafs nema hilmi jöfra
heims bygð syni Tryggva.
4. Reggstrindar bað randir
ráðfimr bera snimma
jóskreytandi ýta
auðmildr á skip rauðar.
Frá reist framr (en sýjur
flóð könnuðu góðar)
foldar hring til fengjar
fóstrjörð konungr börðum.
5. Vestr hélt varga nistir
víðfrægr lagar skíðum
(ár rauð ungr í þeirri)
Englands á vit (branda).
Fyrr vann öðlingr errinn
(engr), en Noreg fengi,
(harri var hilmi dýrri)
hefnd síns föður efnda.
6. Rak, sá er rausn vann mikla,
rjóðr með gengi þjóðar
víga borðs, ok verðar,
vestr hernað, fékk erni.
Endr frá ek borgir brendar
(brandr gall) á Írlandi
[bléso vé], þar er vísi
vígmóðr um kom glóðum.
7. Brunnu ból, en runnu
[böl vann gnógr] til skógar
[lýða sveit, áðr létti,
lingarmr] Skotar armir.
Ok hrynslóðar heiðinn
herr fyr elda þverri
vögnu vítt um eignaðr
vápnbautinn féll Gauti.
8. Snarr bar sigr or hverri
sárlóms mötuðr rómu
[hæst gékk hreggbjóðr] lista
[hvar lands er kom randa].
Gnóg var vist ok, vestan,
vel drengila fengin,
mærr áðr mildingr fœri,
margspám grám vargi.
9. Austr þingat kom yngvi
áðr, frá ek jarl af hjarli
(kœnn með krapti hreinum
Kristr tœði gram) flœðu.
Ógnmildr lét þá öldum
öðlingr, sá er gaf hringa,
(þjóð tók glöð við góðum
guðs ár) trú boðna.
10. Harðráðum gékk heiðis
hjaldrmagnaði skjaldar
skatna ætt á skreytta
skotjörð loga fjarðar.
Lýð gat lofðungr ráða
(landherr frá sið vándum
þá hvarf allr, ok illum)
úlítt (goðum nítti).
11. Ok fimm, sá er gaf gunnum
glólista, vann kristnı̄

ljót, brinnandi lautar,
lönd elboði Göndlar.
Hvern viti hjálma þornar
(hann var ríkstr konungmanna)
elda runn, er unni
eljun slíkt at telja?
12. Hraustr vann Hjaltland kristnat
hlífar þeys, sem Eyjar,
stýrir stökkvifýra
stalls, ok Noreg allan.
Lét á Grœnland gætir
gunnblíðr komit síðan
vængjum vallar hringa
vegsamr trú ramri.
13. Vítt stóð ógn af ýti
[íslenzkum her vísi]
orms vallar [bauð allan
aldr guðs lögum halda].
Svá lét réttur, hinn er rítar
rjóðendr um vann góðar,
reyrs, við ráði váru
réttdœmr konungr settar.
14. Eigum [langa lægis]
liðrœkjanda frœknum
[hyrstríðir braut heiðni]
hjálmraunar þat launa.
Hrings hefir þarfastr þengill
þrym draugum sá bauga
(herr nýtr hodda þverris)
hingat norðr um orðinn.
15. Öll var hrædd við hollan
hrafni elgbjóð stafna
[vítt bauð öðlíngr ýtum]
úþjóð [síðu góða].
Þann vissu gram Gunnar
grímu fárs, þeir er váru,
sannmiðjungar svínna
sér leiðastan, heiðnir.
16. Hreinbyggvir lét höggva
hrófs af mörgum þjófi,
hinn er um hvert ráð kunni,
hendr eða fœtr, at bœta.
Horvetna lét hjörva
hriðeflöndum, víða
austr þeims unnu löstu,
úsið jöfurr kviðjat.
17. * * * * tafni.
Hjörr reið, en sveif síðan
sundvargs boða mörgum
(hæstr varð geirs at gusti
grams tírr) af bol svíri.
18. Firði hjörr við herðar
baus; sagði frið lausan
dylgju reyr it dýra
(drósk áðr fyrir gram) hjálmi.
Norn kom flærð at fjörnis
[fólktjald rufu) skjaldum
(sár frá ek snörpum dreyra
seggjum) [langbarðs eggjar].
19. Frægs stillis varð falla
ferð, en (beitt var sverðum:
endr kom brúnt á branda
blóð) varð antt um góðan.
Auk und jöfri frœknum
Ormr brauðsk; en félt rauðu
Eiríks hirð, áðr yrði
jarls ráð fyrir hjarli.
20. Hrafngreddir stóð, hoddum
hættr, jafnt sem ætti,
linns í lypting sinni
látrkœnn, fjör þrenni.
Yggs þikkjumk ek ekki
ógnblíðustum síðan
hjaldrs frá hoskum gildi
hafa sannfregit annat.
21. Gladdr sté jarl á eyddan
(el vigra þraut) sígri
grimmr með gengi framlikt

Grábak móins akra.
Lét úfám ýtis
elds lauðar hal dauðum
vitr af vánar otrum
verðung á kaf stungit.
22. Ok andvönum Endils
ítrskíð á dreif síðan
sannjörðungum sennu
sveif hundruðum undir:
svá at glójarðar gerði
gylfa skíðs (um víði
búkr hné margr fyrir mæli)
meinfœrt um lög hreinum.
23. Skaut á grœnt með grjóti
grár œgir ná sárum
[lágu liðsmenn bjúgir]
land [sem brúk um strandir].
En fjaðrdökkum flokkum
flugu hrafns at þar nafnar;
skygnum skœða sögnum
skógs hang var þangat.
24. Slóð drap svangt til grœðis
(sá vargr rekinn margan
höggvinn mann or brönnum)
hlaupstóð jötuns móður;
Fœtr bar fálu sóti
(fjörrán) í val grána
(áðr beið herr fyrir hauðri),
hungrtrauðr, en frá rauða.
25. Náði jörð ept orðna
Eiríkr þrimu geira;
hans ráðum varð hlýða
hverr brimröðuls þverrir.
Hnípti drótt ok drúpti
(döpr þjóð var þar), Fróða,
fold, þann er flest gaf hauldum
fagrbygg, of son Tryggva.
26. Borit hefik hróðr [en hjörva
hóf samdi vel] lófa
elda [þeys] fyrir ásu,
[ítr, mestr at hlut flestum].
Aðr mun, óss en glóða
elris þrek, at veikum
greppr, megi öllum yppa,
örnfljótr brag þrjóta.

* * *

27. Veittu þess, er víða bœtti
várt eðli, stað bjartan,
heilagr Kristr, ok hæsta
hlíf þjóðkonungs lífi!
þvíat skýtjarnar skreytir
skíðs Olafi fríðri
vögnu láðs und víðu
verðr aldregi tjaldi.

25. Búa drápa.

(Af Thorkel Gislesön).

Báru á vali víka,
(vel frá ek þeim líka
seggjum snarræði)
sverð ok herklæði.
Knúði hvast harða
[hljópu marir barða]
hregg á hellis völlum
[á humra fjöllum].
Blá þvó brönn hlýrum,
hraut of brimdýrum
(kili skaut œst alda)
uðr hin sviðkalda.
Báru rökn rasta
rakka geðfasta
(þröng at rym randa)
til ræsis landa.

Við nam víðr mörgum
(vápn eru grimm törgum)
(nýtr gaf nest hröfnum)
Noregr skipstöfnum.
Herr bar hátt merki,
á Hamðis serki,
grimt kom el eggja,
at gékk lið seggja.
Meiddu fjör flotna,
flest varð hlíf brotna,
glumdu gráir oddar
grjót ok skothroddar.
Hrutu fyr borð bæði
(brustu herklæði)
höfuð ok hendr manna,
hræ nam vargr kanna.
Neytti herr banda,
hríð var snörp branda,
fúst var fár randa
til fjörnis landa.
Féllu fleinbörvar,
flugu af streng örvar,
sungu hátt hjörvar
við hlífar görvar.
Gullu hræs haukar,
hvassir benlaukar
stýfðu liðs leggi,
lamdi grjót seggi.
Gnustu gráir málmar,
géngu í sundr hjálmar
(hauks varat friðr fjöllum)
í fjörnis stöllum.
Búa frá ek greitt ganga
(gladdisk svanr hanga,
vökt var göll geira)
gegnum lið þeirra.
Hagl vá hvert eyri,
hraut á lög dreyri
(blóð þvó bens árum)
or bragna sárum.
Þar féll valr víða,
vé sá gyld ríða,
barðisk sveit snarla
á snekkjum jarla.
Örum réð sér snörpum
(slíkt er raun görpum)
flagð hit forljóta
af fingrum skjóta.
Gerðisk grimt fíkjum
at gumnum ríkjum
(gnýr var hár hlífa)
hregg ok loptdrífa.
Steig fyr húf hesti
hrófs enn þrekmesti
gœðir gunnskára,
gladdisk naðr sára.
Niðr kom byrs bára;
Búi nam sér hvára
(ferð hykk friðar mistu)
frœkn í hönd kistu.
Feldi Vagn virða;
valdi of nái stirða
hrafn enn hvassleiti;
hrundi á horð sveiti,
þá réð þess dála
(þrymr var hár stála)
eyðis unnglóða
Eiríkr skip hrjóða.

26. Ólafs Ríma.

(Af Einar Gilssön).

1. Ólafr konungr örr ok fríðr átti Noregi at ráða,

gramr var við bragna blíðr,
borinn til sigrs ok náða.
2. Döglingr hélt svá dýran heiðr
dróttni himna hallar,
engi skýrir örvameiðr
öðlings frægðir allar.
3. Mildingr hafði mentir þær
er mestar váru í heimi,
hvergi frægra hilmi fær
hvárki af gleði né seimi.
4. Fimm hefir konungr kristnat lönd,
kann ok öll at nefna,
gramr vill jafnan rjóða rönd
ok rangan úsið hefna.
5. Rán ok stuldi refsti hann,
ok rœktar stjórn í landi,
hilmir lagði á heiðni bann
ok hefndi stórt með brandi.
6. Gramr nam lögmál setja svá
at seggir þoldu valla,
dáligan lét hann dauða fá
dróttins svikara alla.
7. Rekkar ýfðust ræsi á mót
ok rétti harðla sönnum,
váru konungi heimsklig hót
hafin af sjálfs síns mönnum.
8, Hárekr var fýrir brögnum bystr
búinn at stríða stilli,
þórir Hundr er þann veg lystr,
þriði var Kálfr enn illi.
9: Kálfr var fyrr með konungi sá
kærr í öllum ráðum,
nú er hann horfinn hilmi frá,
heiðri sviptr ok dáðum.
10. þrændir géngu þóri á hönd,
þeim var ljúft at herja,
háleysk þjóð vill rjóða rönd
ok ríkit konungi verja.
11. Fylkir ríkr, frægr ok mildr
fréttir samnað þenna,
þá vill hilmir hraustr ok gildr
hvergi undan renna.
12. Bragningr lætr byrja ferð
bónda múg í móti,
hann vill jafnan hrœra sverð
ok herða skot með spjóti.
13. Siklingr hafði samnat þá
sínum görpum snjöllum,
lofðungs kann ek lýði at tjá,
langt bar gramr af öllum.
14. Hlýri konungs var harðla ungr,
hann vil ek fyrstan nefna,
víst nam Haraldr þykkju þungr
þrœndum stríð at hefna.
15. „Get ek ei hrotta höggvit rönd“,
Haraldr talar við garpa,
„bindi menn við mína hönd
mæki þann enn snarpa“.
16. Rögnvaldr var mildr ok merkr
með konungi góða,
Brúsa sun nam brigða sterkr
brand í dreyra at rjóða.
17. Finnr Árnasun frœkn ok hraustr
fylgir jöfri sterkum,
Björn stallari tryggr ok traustr,
trúr vel ræsi merkum.
18. Sá var annarr Árna mögr,
ýtar þorberg kalla,
hann lét stálin stinn ok fögr
í sterkum hlífum gjalla.
19, þormóðr var við Kolbrún kendr,
konungsins skáldit dýra,
sá barr hvassar hyggju strendr
hvar sem garpar stríða.
20. Náðust menn í niflungs flokk

nær sem risar at líta,
þeir hafa bragnar brynju rokk
brandi skorit enn hvíta.

21. Géngu fram fyr konungsins kné
ok kvöddu stilli enn teita,
buðu þeir bæði fylgð ok fé
frægum sjóla at veita.

22. Gramr réð spyrja garpa þá:
„gerit mér heiti at inna,
trú skulu greina seggir svá,
at satt megi til þess finna".

23. Opt hafa þegnar þrjózku hefnt,
þat mun engi lasta,
Gaukaþóri hafa gumnar nefnt
glaðan ok Hafrafasta.

24. „Treystum vér á mátt ok megn,
er margan riddara prýðir,
öngva hafa af ásum fregn
okkrir sterkir lýðir".

25. „Taki þér heldr helga trú
himna konungs með blóma,
virðar! kastit villu nú
ok verit með oss í sóma".

26. Lýðir gerðu lykt á því
at leysa þenna vanda,
skírnar brunn fara skatnar í,
ok skynda guði til handa.

27. Þrekstórr kom til þengils maðr,
þann frá ek Arnljót heita,
tók hann skírn ok gékk þó glaðr
grams í flokkinn teita.

28. Garpar fleiri at fylki renn'
en fyrðar mega þat telja,
siklingr nam sœmdarmenn
sér til liðs at velja.

29. Kálfr hafði múga manns,
merkta völlu víða,
níðingligt var nærsta hans
niflung þeim at stríða.

30. Bjálfa klæddist hörðum Hundr
ok hans sveitungar margir,
þat hafa geysi grimligt undr
gert búfinnar argir.

31. Ræsir talar við Þorgils þá,
þat var mest af prýði:
„þér vil ek silfr í sjóði fá,
þú seð með auma lýði!"

32. Þorgils hugsar þengils mál:
„þér innit framar hóti;
gef fyrir þeirra garpa sál,
er ganga oss í móti.

33. Herrinn drífr á hilmis fund,
at heyja ímun stranga,
svá var þrútin þeirra lund
at þraut varð fram at ganga.

34. Múginn þessi geysar gegn
gram með sárum vilja,
lögðu á orku ok alt sitt megn
jöfur við land at skilja.

35. Á Stiklastöðum var róman remd
ríkum konungi móti,
þar váru sköpt með höndum hremd
ok hörðu kastat grjóti.

36. Hárekr eggjar herlið sitt,
heitr mörgum sóma:
„lúki garpar geysi stritt
gram fyrir harða dóma!"

37. Góða sverðit Hneitir hét,
hafði gramr til víga þar;
þarfyrir margan þengill lét
þegn at jörðu hníga.

38. Gumnar hlaupa geystir fram
grams fyrir merkit væna,
reisa þanneg randa glam
ok rista skjöldu grœna.

39. Gellini tók at geysast hart,
ok gerði rómu stranga,
sannliga lét hann seggja mart
sáran dauða fanga.

40. Árna synir sinn unda naðr
einart drógu af magni,
kendist ei svá klókr maðr,
kœmi hlíf at gagni.

41. þormóðr nam brytja bráð
bleikum fálu hesti,
varði konung með dygð ok dáð,
darra el hann hvesti.

42. þórir hundr þrautar gildr
þreif sitt spjótit snarpa,
laga var hann ok höggva mildr
við harða konungsins garpa.

43. þorsteinn hét sá er þóri viðr
þar nam fram at ganga;
sá var kendr knarrar smiðr
kominn í villu stranga.

44. Konungrinn hjó til þóris þá,
þat frá ek undrum sætti:
ekki beit hans bjálfann á,
brátt sem grjóti mœtti.

45. Björn stallari bystr ok reiðr
barði Hund í móti,
síðan hné við sannan heiðr
seggr á þoris spjóti.

46. þorgeirr vóð í randa regn,
ræsi náði at finna,
snarr réð konungr þrjózkum þegn
þessi orð at inna:

47. „þeygi gerir þú, þorgeirr! rétt,
at þröngirmönnum mínum,
lypta ek þér af lágri stétt,
lokit mun sigri þínum“.

48. Konungrinn hjó með Hneiti þá,
svá hrauð af eggjum báðum,
þorgeirr dauðr á lyngi lá,
lífi svipttr ok dáðum.

49. þorsteinn réð á þengils kné
þunnri öxi at sníða,
síðan lét hann líf með fé
ok féll í ánauð stríða.

50. Björtum varp sér brandi frá
buðlungs höndin mæta,
sjóli bað með sönnu þá
sjálfan guð sín gæta.

51. þórir lagði í konungsins kvið
köldum snótar ráðum,
hilmis sál tók hæstan frið
hinna grams með náðum.

52. Kálfr hjó til bragnings bystr,
batt sér þungan vanda,
ramliga var hann á reiði lystr,
ræsi þeim at granda.

53. Myrkri sló yfir menn ok hjörð
við mildings dýran dauða,
litu þá hvárki lög né jörð,
lýð allar þat nauða.

54. þá kom Dagr með drengi sín'
darra þing at heyja,
margr hlaut við mikla pín'
maðr af sút at deyja.

55. Œsilig var odda hríð,
undrum frá ek þat gegna,
mátti ekki meira stríð
af málma leiki fregna.

56. Hræðilig var hjörva gnauð,
harðar hrynjur sprungu;
drengir féngu dapra nauð,
dörr á hlífum sungu.

57. Stórt var þetta manna mót,
mest kom hjálp til bragna;
daufir féngu ok blindir bót,
bjúgir heilsu fagna.

58. þorgils geymdi þengils lík,

þat fór heldr af hljóði;
maðr tók sýn fyrir merkin slík
af mætu konungsins blóði.
59. Fróni er huldr fylkir mætr,
firðr nauð ok grandi,
líkami konungs var mildr ok mætr
mánuðr tólf í sandi.
60. þeim kom virðum vándslig þraut,
at vísis féngu reiði,
geislar skinu um grund á hraut
grams af dýru leiði.
61. Lýðir tóku upp líkama hans,
lutu þá konungi snjöllum,
hár ok negl var heilags manns
hátt at vexti öllum.
62. Hildings taka þá helgan dóm
halir í skrín at leggja,
nú er Krists et bjarta blóm
ok blíðust miskunn seggja.
63. Dróttni færði öðlingr önd,
ýtum líkam seldi,
nú er hann Guðs á hægri hönd
himins í æztu veldi.
64. Buðlungs heiðr er bjartr ok ríkr
bæði um lönd ok geima,
fæddist engi fylkir slíkr
fyrri norðr í heima.
65. Reiðst þú ei, þó þengill! þér
þyrða ek vísu at bjóða,
biðr ek Ólaf bjarga mér
við bragning allra þjóða.

Anhang.

Breve fra Biskop Haakon i Bergen.

1. Til Kong Magnus Erikssön.

Virðuligstum höfðingja ok kærasta herra sínum Magnúsi með guðs miskunn Noregs, Svía ok Gota konungi, sendir Hákon með samri miskunn byskup í Björgvin kveðju ok sik sjálfan, með öllu því er hann má honum til virðingar, heiðrs ok æru gera. Optliga hafit þér margfaldat með oss konungligrar tignar mildi ok gæzku með mikilli staðfestu, nafnliga ok sérliga nú er vér yðr funnum ok hjá yðr várum kærliga ok ærliga teknir í Osló, svá at vér kennumst, at hvárki höfum vér orðhegi eðr kunnustu svá viðrkvæmiliga ok framalliga yðr at þakka sem yðarri tign hæfir ok vár skylda krefr. því biðjum vér guð allsvaldanda at hann fylli várn vanmátt með

sínum náðum, ok lofi oss svá lengi at lifa at vér megim með óhrigðiligri hollostu téð ok gört þat sem yðr megi vel líka. Panta vára alla er þér gáfut oss liðuga með bréfi yðru féngum vér öllungis með fullnaði ok greiðskap af herra Guðþormi prófast eptir því sem vér kröfðum, sem vér af hjarta yðr þökkum, ok með sama hætti fyrir öll önnur privilegia ok frelsisbréf, er vér af yðrum náðum féngum. Bréf yðart er þér gáfut minni virðuligri frú féngum vér henni; þakkar hon yðr mikilliga fyrir þann yðarn góðvilja ok allan annan. — Tíðendalaust er hér alt með oss, útan slikt sem herra prófastr kann yðr at segja. Várum vér á leiðinni frá yðr til Björgvinar einn dag ok einn mánað, mjök svá nýkomnir heim þá er þetta var skrifat. Gerna undirstœðim vér, sem guð lofi oss at sé, yðra velferð ok heilsu með góðum ok löngum lífdögum. Bjóðit til vár, yðars þjónustumanns nú eðr síðar, um alt þat sem yðr megi vel líka. Biðjum vér ok at yðr eigi misliki at vér kunnikt gerum um þann skotska svein er oss fylgði ok yðart bréf hafði, bjóðandi féhirðinum at hann afreiddi hann með einum hvítum tersél; þó fékk hann engan, með því at vér undirstóðum at engi var til, hvárki hvítr né grár; stendr á yðrum náðum hvat þér vilit framleiðis hér um gera eðr bjóða. Sæm vér þó gerna fyrir yðra skyld at hann væri fyrr afreiddr með einum hvítum formél, þó at krankr væri, eðr ok svá mörgum grám sem svaraði, heldr en nökkurn tíma mætti hann þat segja at hann hefði lengi alls engis hiðat. Yðr ok alla yðr velviljandi geymi ok styrki faðir ok sonr ok heilagr andi. Amen. Skrifat í Björgvin 5 *non. novembr. anno domini* 1337.

2. Til den unge Bjarne Erlingssön af Gizke.

Ærligum manni ok sínum kærustum vin, Bjarna Erlingssyni, sendir Hákon með guðs miskun byskup í Björgvin kveðju &c. Kærleika, vináttu ok góðvilja, oss jafnliga téðan, þökkum vér yðr mikilliga; nafnliga ok sérliga fyrir bréf þat er vér næstum af yðr féngum. Undirstóðum vér at þér vildut oss í Túnsbergi gerna sét hafa; þat sama hefðim vér með yðr gernsamliga gört, ef framlíðandi ár, komandi vetr, blíðr byrr boðinn ok búinn hefði oss eigi boðizt; biðuðum vér þó tvá daga í Túnsbergi. Gátu þér, þóat at þarfleysu svá sem oss þykkir, um nökkura svá okkra vináttu viðráttu um kveldum. Man þat guð vita vér hyggjum hana öfundlausa ok hatrlausa ok án alls langrækis; segja menn at vörm er vina senna; fyrir góðu tökum vér yðru kalsi, ek svá væntir oss at þér með oss gerir. Heilsit várum herra konunginum á vára vegna með várri þjónostu, ok verit honum sem nærkvæmastir til alls góðs ok dygðar, sem vér væntum at þér gerna gerit. Óttumst vér at vér höfum ritit honum langt bréf, í hverju þá meðal annarra hluta er vér

gátum um erendi Tómasar skotska um tersél hvítan er hann skyldi hafa fengit; váru þar engi efni á, hvárki um hvíta né grá, eptir því sem vér til sanns undirstóðum bæði af föður yðrum ok prófastinum. Sæm vér þó nauðigir sakir várs herra konungsins heiðrs at hann hefði svá lengi lítils eðr alls engis biðat; biðjum vér at þér undirstandit hvat várr herra konungrinn vill framast þarum gera: vándara er við útlenzka menn at eiga en aðra. Tíðendalaust er hér flest alt, svá sem guð hafi lof fyrir at faðir yðarr, móðir ok systr eru vel til reika, ok allr þeirra varnaðr. Heilsar yðr Remundr de Lamena mikilliga með sinni þjónustu. Opt hafi þér sagt at vér fátt skrifum, en nú hafi þér fengit af oss bibliam. Þyrmit eigi fantsins baki eðr bréfakoppum at hann beri oss aðra, ok æ þykkir oss þess betr er vér fám fleiri. Biðjum vér at þér gerit vinsamliga með Gauta svein várn í Túnsbergi. Afsakit oss við þá bræðr herra Jón ok Sigurð Hafþórsson, at vér þeim ekki rituðum at þessu sinni. Heilsit þeim *et alios; et salutetis quos ex parte nostra duxeritis salutandos.* Geymi yðr guð nú ok jafnan. Skrifat í Björgvin 5 *non. Novmbr. anno domini* 1337.

3. Til Samme.

Ærligum manni Bjarna Erlingssyni sendir Hákon &c. — — Guð þakki yðr alla hluti jafnliga með oss vel görva; nafnliga ok sérliga þökkum vér yðr fyrir tíðendi ok kærligt bréf er næst féngum vér af yðr. Œskjum vér ok gerna vita vildum ok biðjum, at þér þjónir várum virðuligum herra konunginum með allri þjónustu ok hollustu, sem vér vitum at þér gerit ok gera vilit æ þess meir sem yðr þykkir at hann meir þurfi. Minntu þér oss á í bréfi yðru um sira Brynjólf; munu þér nú mega enda sira Brynjólfs erendi, meðan prófastrinn er svá nærri konunginum, eptir því sem bezt megi þér. Um sira Harald gátu þér ok, ok þykkjumst vér eptir efnum með hann hafa gört, ok svá viljum vér gerna framleiðis gera, en eigi verðr Lafranzkirkja at sinni laus er Gisbriktr á, sakir þess at kirkjunni á Vanginum þarfast hversdaglig umbót meir en henni þarfast skyli. Minnir oss at vér hefðim beðit yðr um erendi Tómasar skotska, ok enn biðjum vér yðr at þér undirstandit hverja leið várr herra konungrinn vill þat enda, meðan prófastrinn er svá nærri honum. Heilsit várum virðuligum herra konunginum á vára vegna mikilliga með várri þjónustu ok dróttningunni þat sama, *salutantes et omnes quos ex parte nostra duxeritis salutandos.* Geymi yðr ok alla yðra vini útan enda guð allsvaldandi. Skrifat í Björgvin tveimr náttum fyrir kyndilsmessu, *anno domini* 1338.

4. Til Samme.

Ærligum manni ok sínum góðum vin Bjarna Erlingssyni sendir Hákon &c. Vér gerum yðr kunnikt at um oss ok alla yðra vini er alt heilbrigt sem guð sé lofaðr; lofi hann ok oss þat sama til yðar spyrja. Skrifuðum vér yðr næst til eptir því sem vér máttum, þó at nökkut svá skjótliga, með Ólafi á Luðslandi: munu þér þar um gera sem yðr likar. Fara hér nú mörg lygitíðendi ok kvittar, af hverjum er vér vissim gera um yðr sannendi, ef yðr svá likaði. Eigi skrifi þér nú oftíðum ok hvergi til ofljóst; munum vér því sjálfir valda, elligar mun þat skjóta umbót fá. Undirstœðim vér gerna um várs virðuligs herra konungsins hingatkvámu þat fyrsta er yðr þykkir at þér megit nökkut oss kunnigt þar um gera. Bjóðit til vár um alla hluti sem yðr vel líka, er gerna viljum ok skulum yðarn vilja gera. Heilsit öllum þeim sem þér vitit at oss vel vilja. Geymi yðr guð &c. Skrifat í Björgvin á þórsdaginn fyrsta í langaföstu, *anno domini* 1338.

5. Til Samme.

Ærligum manni &c. — — Viðrlikt mjök skrifum vér yðr ok föður yðrum at þessu sinni, bæði sakir nökkurrar svá várrar fjölskyldu ok svá sakir þess at vér viljum eigi sveinsins ferð seinka. þökkum vér yðr mikilliga fyrir fagrt bréf ok kærligt er vér fengum af yðr næst; undirstóðum vér í því yðra hingatkvámu, er vér biðjum guð at hann geri bæði heilbrigða ok skjóta eptir því sem hann veit yðr hentast vera ok hagligast. Kom herra Ívarr til Björgvinar Hallvarðsvöku eptan, sagði hann oss hversu lengi ok með mikilli gleði hann með yðr var. Tét var oss bréf herra byskups í Hamri, í hverju er hann sagði til sanninda, at várr virðuligr herra konungrinn kom til Bágahúss páskadag, en dróttningin fjórða dag páska it ytra á skipi; gat hann ok at herra Úlfr Saxason reið þegar til hans. Mjök, sem herra byskup sagði í sínu bréfi, stendr illa í Svíaríki, ok enn verr í Skáni. — Herra erkibyskup hefir kallat oss til concilium með öðrum byskupum er vera skal í Niðarósi at Lafranzvöku næst er kemr; væntir oss með guðs vilja ok miskun at vár nökkur svá mœði sem vér höfum haft, skyli oss skjótt til bata snúast, sem vér guði þökkum ok hans signuðu móður. Önnur tíðendi slik sem hér eru kann sveinninn yðr at segja, ok trúum vér at sira Brynjólfr ok Remundr geri at sinn hluta. Heilsum vér gerna frú Elini ok ærligum jumfrúm öllum yðrum systrum ok varnaði. Geymi yðr guð ok alla yðra vini. *Scriptum Bergis in festo Halvardi martyris anno dom.* 1338.

6. Til Bjarnes Fader, Hr. Erling Vidkundssön.

Vér fengum bréf af kærasta Bjarna várum, í hverju er vér undir-

stóðum at þeir funnust í þrumusundum, herra Ívarr ok hann, *in festo Bartholomæi*, en laugardaginn þar eptir kom hann til Túnsbergs; funnust þeir þar Sigurðr Hafþórsson ok Stígr Hákonarson ok aðrir fleiri góðir menn; var þá í ván at Bjarni minn ok Gunnarr hvítr skyldu ferðast til konungs á allra þeirra vegna, en hvat sem af varð undirstóðum vér enn eigi. Hversu með Gunnar var síðan gert, sagði hann at þér kynnit oss at segja með öðrum tíðendum þeim sem yðr líkaði oss kunnigt gera; sveinninn gat fyrir oss at Gunnarr væri fanginn þar til er Bjarni frjálsaði hann. Önnur tíðendi féngum vér eigi at þessu sinni. Bjóðit til vár sem yðars vinar, er gerna gerum þat sem yðr megi vel líka. Heilsum vér gerna frú Elini, dœtrum yðrum jumfrúm, ok öllum varnaði. Geymi yðr Guð &c. (1338).

7. Til Biskop Salomon i Oslo.

Vér féngum bréf yðart með göngusveini yðrum Eyjari áttanda dag Octobris mánaðar. Funnum vér þarí nú sem fyrr mikinn kærleika, góðvilja ok hœfersku til vár, sem guð láti oss með góðu skyldat fá, ok svá viljum vér ok skulum með guðs vilja. Sérliga ok nafuliga þökkum vér yðr fyrir grip ok gersimi, hestinn er þér sendit oss: má hann oss þjóna at miklum þorra fyrir hálfan lækni. Skulum vér senda yðr með Ásmundi gullsmið smárakka þá líkustu sem vér kunnum til fá at þessu sinni, þvíat eigi sýndist oss at sveinninn mætti þá makliga yfir land fœra. Biðjum vér gernsamliga at þér bjóðit til vár traustliga sem yðars vinar um þá hluti sem yðr vel lika ok með oss kunnu at falla, útan ef, at eigi skal vili bresta í þvilíku sem vér megum. Tíðendi eru hér engi útan þvílik sem sveinninn kann yðr at segja. Enn þökkum vér yðr fyrir hestinn framar en vér þykkjumst orðum viðkoma. Nú ok jafnan yðr ok yðr velviljandi geymi Jesus Christus. Skrifat í Björgvin *anno quo supra*.

8. Til Bjarne Erlingssön.

Guð þakki yðr allan kærleika, hœfersku ok góðvilja er þér hafit jafnan oss tét, nafuliga ok sérliga þökkum vér yðr at þér vildut hugga oss með bréfi yðru; undirstóðum vér í því ýmisa svá hluti þá er eigi þykkir alt eptir vilja falla. Mun hinn hagasti guð, er af hinu versta kann allra bezt at gera, því til góðs snúa ok venda, ok þat láti guð oss sem fyrst fregna ok undirstanda. Gerna sjám vér at þér sem framast erfiðit fyrir yðarri sœmd ok yðarra vina, svá at eptir guð sjálfan vendi þér hinn mesta kærleika til sjálfs yðars ok yðars heiðrs, iðuliga hugsandi þá ærligu slekt er þér erut af komnir, ok at þér megit hana eptir öllum mætti æra ok sœma svá at

guði snérist til heiðrs, yðr ok öllum yðrum vinum, er þar til stunda, sem vér fullkomliga treystum at þér munut gera með guðs náðum. Hugsit iðuliga þann vers er þér löngu kunnut: *Quidquid agas prudenter agas et respice finem.* Þau tiðendi er þér höfðut föður yðrum skrifat fyrst eptir þat er þér af Björgvin fórut, féngum vér eigi fyrr en nú at Katrínarmessudag er var; hafði hann þau þó löngu af böndum fengit. Alt heilbrigt kunnum vér yðr at segja um yðra vini hér: láti guð oss þat sama til yðar spyrja ok fregna. Fleira kunnum vér eigi nú at sinni, nökkut svá fjölskyldugir, yðr at skrifa. Geymi yðr guð ok hans signaða móðir nú ok jafnan. Skrifat í Björgvin *5 non. Decembr. anno quo supra.*

Biskop Eysteins Formaningsbrev til Thelebönderne i Oslo Stift.

Udstedt fra Gimsö Kloster 11te November 1395.

Vér Eysteinn með guðs forsjá biskupr í Osló, heilsum öllum mönnum í Hvítiseiðs sókn, Tyrisdali, Nizsisdali, Fyrisdali, Skafsám ok Mónum kveðju guðs ok várri ævinligri blessan. Næst er vér nær yðr várum firir 9 árum funnum vér mikit áfátt um sumliga hluti hjá yðr vera, sem yðrum sálum váðaligir eru ok svá hvat áfátt er með yðart siðferði, ok svá téði þér oss ýmis erendi, sem stundum fóru í efi millum vár ok yðar, ok stundum millum presta þeirra, sem yðr verða skipaðir, ok almúgans. En af því at vér kennum oss skyldugir vera ráð á leggja öll þau málefni sem kristindóminum varða hér með yðr — gefi guð at vér mættim þat svá hugsa ok firir segja, at þat væri sjálfum Guði til lofs ok æru, kirkjunum til nytsemdar ok yðr til hugnaðar bæði þessa heims ok annars, sem vér fyrr báðum guð í váru hjarta ok bréfi ok nú biðjum — endrnýjum vér vára gerð nú, sem vér gerðum með ráði ok samþykt várra kórsbræðra ok þeirra beztra ok elztra bónda sem þá hjá oss váru, ok er þó enn, því verr, lítit umbetrat.

Fyrst funnum ver með yðr áfátt vera um þat sem mest varðar, at þér hafit ei svá kærleika hvárr til annars, sem vera skyldi, þvíat manndráp, því verr, henda hér meir en í nökkurum öðrum bygðalögum, hvarmeð vér undirstöndum kærleikann þunnan vera yðar í millum, allrahelzt sakir þess at ýmisir af yðr bera gjöld ok bætr upp eptir sína frændr sem af eru teknir úforsynju; þó hefnast þeir svá fast síðan sem fyrr. Eru þat þau verstu forráð sem vera megu: lofa frið ok grið, ok síðan bera öfund á sínu hjarta ok illan vilja til þess er hann fyrr sættist viðr; ok megu þeir er á þær sættir gera, griðníðingar heita ok fullir dróttins svikarar, hluttakandi æfinligrar helvítis pínu með djöflinum sjálfum, sem fullr með öfund ok ilsku er,

ok með hinum fúla Júdas, er sveik sinn herra með kossi sem friðarmark skyldi vera. Svá sýndist oss ok at þér varizt ei svá bannfœrða menn eðr þá sem forboðaðir eru af heilagri kirkju, sem tilheyriligt væri, því ráðum vér yðr, áminnum ok harðliga bjóðum, at þér varizt þá héðan í frá sem hina fúlustu eitrorma, því at svá sem ormrinn skaðar líkaminum mannsins með eitri sínu, svá skaðar einn bannsettr maðr eðr sá, sem í opinberri úhlýðni lifir, sálinni, því at hverr sem samneytir bannsmanni fellr í bann með honum; ok svá líkaminum, með því at mörg eru dœmi til þess, at firir rangra manna skuld fá réttlátir menn opt stóran skaða; geymit yðr því görla, at öll grið er þér gefit sé með hjarta görð ok geymd, ok at engi samneyti bannsmönnum eðr af heilagri kirkju forboðuðum.

Svá varizt ok görla um embætti yðart sem yðr berr um páskar at taka; at þér gangit þartil með allri auðmjúkt ok virðning einn tíma á hverju ári, því at hverr sem svá er um þrjú ár, at hann taki eigi embætti, verðr af því útlægr eptir kristnum rétti; ok af engum megit þér þat hafa utan af yðrum sóknarpresti, enn þó at þér sét í öllum skilum, utan með hans lofi; enn síðar megu þeir sem í úskilum eru; ok því taka þeir þat embætti í forboði, ok er þá verr tekit en vera látit. En vér höldum þá útekit hafa á laganna vegna, ok því þremr árum framliðnum skulu vér þá, er svá í forboði taka, láta lýsa útlæga. Því verit allir í hlýðni viðr guð ok oss. Verði nökkurr brotligr, bœti sem fyrst; tekr heilög kirkja ok vér á hennar vegna gjarna alla til náða sem náða eru verðir.

Svá ok sakir þess at Biskup hefir sjaldan farit hér með yðr visiterandi, efar ýmisa um hverr honum reiðu gera skal; því sé yðr kunnigt at þar sem tíundir gerast taki prestar móti biskupi sínum, svá at kirkjan af sínu uppheldis gózi hjálpar þeim alls ekki þartil. Svá berr ok bóndum þar sem eigi gerist tíund at reiða biskupi kost ok hestafóðr úsköddu kirkjunnar uppheldis gózi, ok af því at hér á þelamörkinni hafa bœndr sik skilt at gera biskupi skatt á hverju ári ok reiðu, þá hann ferr at ferma börn, ok presti reiðu firir tvá hluti tíundar ok þriðja halda uppi kirkjum sínum: því bjóðum vér yðr bóndum öllum, at þér gerit svá saman reiðuna sem á er lagt þeim í hendr, sem oss firir kost ságu. Hrökkr þat eigi til, þá leggit svá mikit til at viðrtölumenn sé skaðalausir, því at enguleiðis viljum vér kirkjunum þarum þyngja. En hverr sem vill þat eigi gera, viljum ver at honum neitist embætti af heilagri kirkju, meðan vér sjálfir í kirkjudurum þá lögliga áminntum. Svá ok at þér sét vissari á þá reiðu út at gera, skipum vér svá, sem ok geymist víðara hvar á þelamörku, at þá er biskup býðr reiðu sína at gera, vér eðr várr eptirkomandi, geri hverr með laups virði í smöri ok öðrum þeim hlutum sem til kostar heyrir ok hestafóðrs, ok andvarðit

viðrtökumönnum með prestanna vitorði, tveim eða þrem kirkjufjárhaldsmönnum eðr öðrum, sem þér til velit ok vitvænstir eru ok látit þeim reiða í næsta garði kirkjunni sem viðrkvæmilig eru, ok svá at alt sé saman komit ok reitt, þá er biskup kemr til garðs; ok hann fái þá þeim í hönd, sem þar skal firir sjá; hleypr þar nökkut yfir sem til kostar er, þá er biskup ferr af garði, þá hafi þat sjálfir bœndr aptr, svá þó, at biskup unni viðrtökumönnum þaraf nökkut firir sína mœðu sem honum sýnist skynsamligt vera; en ef þat hrökkr eigi til, þá sé bœndr skyldugir til at leggja svá at nœgist. En þó at oss þótti nú sumum stöðum nökkut áfátt vera, umherum vér þat firir því at vér finnum viðrtökumenn viljuga vera ok svá ýmisan almúgann. En þá er prófastr ferr einnsaman at visitera, viljum vér at hann liggi hjá prestum ok á þeirra kost þar þeir sitja; en þar sem eigi sitr prestr, þá reiði kirkjufjárhaldsmenn honum viðrkvæmiligan kost ok hestafóðr sem forn vani er, svá at eigi sé kirkjunni þyngt með nökkurum gestum.

En at eigi sé missemja millum yðar ok presta þeirra sem yðr verða skipaðir, viljum vér at héðan ífrá láti hverr prestr sik atnœgja í fulla útferð kú eðr kýr virði. Er ok svá at menn eru svá fróðir, at þeir vilja eigi presti boð senda eðr eigi helga oljan taka, þá viljum vér at prestsins réttr eigi minki þaraf, útan nökkurr sé fátœkr svá at hann eigi formegi þat út gera; þvíat vér viljum at prestr oli ok alla reiðu veiti svá fátœkum firir guðs skuld sem ríkum firir verðlaunar skuld, ef þeir þat þurfi krefja. Ok þeir sem eigi formegu gefa fullan útferð, gefi hálfa eðr minna eftir efnum sínum. En firir barns lík hvert viljum vér at þér synit eigi prestum yðrum vikumat smörs til þess er þat er þriggja vetra gamalt, en síðan til þess þat er tólf ára, hálfleypi, ok síðan, til þess maðr kemr í bónda lög, greiðist í útferð laupr eðr tveir aurar forngildir eptir því sem gört hefir verit í hverju bygðalagi hér til. Ok í innargöngu gefi vikumat smörs sem gefit hefir verit yfir alla þelamörkina eptir stórann dauða, þótt í öðrum bygðalögum, sem tíund gerist ok annarr offrdagr haldist uppi, gefist minna, sem vér ok með yðr sömdum þá vér fyrrmeir fórum. En þótt prestr sé skyldugr yðr alt embætti kaupalaust at veita, þó erut þér honum þetta skyldugir at halda. En ef nökkurr er sá er presti vill eigi þetta útgera síðan prestr hefir sitt embætti veitt eðr heldr presti reiðu sína, þá má prestr ganga í kirkjudyr ok setja honum þrjár fimtir til sinnar skyldu; en ef eigi er lokit innan þeirra þriggja fimta, þá má prestr honum halda alt embætti af kirkjunni. Varist ok prestar at þeir haldi eigi rangliga nökkurum manni embætti, þvíat þeir standa þeim dóm firir er þeir embættit halda, ok oss gefa þeir fjársektir, ok þarmeð eiga ván stórrar plágu ok refstar. Ok biðjum vér alla presta hér ok bjóðum, at vera sínum sóknarmönnum

greiða ok auðkvæða í öllu sínu prestligu embætti sem mönnum af þeim þarfnast, sem þér vilit hafa laun af guði, þökk af oss, ok varast várar refstir. Þat sama ráðum vér yðr bóndum öllum, áminnum ok harðliga bjóðum, at þér haldit presta yðra í heiðr ok allri virðing, sem yðra feðr, firir guðs skuld ok þeirra embættis skuld; ok verit þeim hlýðugir ok eptirlátugir, takandi þeirra fortölu ok kennidóm með kærleika svá sem þér skyldugir erut, ok geymit 10 guðs boðorð með réttri trú, ok varist 7 höfuðsyndir með því meira sem vér höfum nú sjálfir yðr tét ok prédikat. Heiðrit guð ok elskit yðarn jafnkristinn svá at guð megi yðr í þessari veröld elska ok eptir þetta líf heiðra með himinríkis verðlaun!

Ok svá at þér allir verðit þess njótandi, at vér sjálfir til yðar kómum, viljum vér yðrar kirkjur heiðra með afgiptum, yðr ok yðrum eptirkomandum til hugganar ok sáluhjálpar, ok öllum réttskriptuðum mönnum til synda aflausnar, er þingat koma á þeim dögum er síðarmeir nefnast, eðr þeim hjálpa með sínum ölmusum. Fyrst til Hvítiseiðs 40 daga aflát; til Bjár 20 daga; til Þveita kirkju 20 daga; ok kirkjunni á Róholti ok í Þriðjunginum 10 daga til hverrar þeirra, á hvern jóladag, áttandadag, þrettándadag, ok fjóra Maríumessudaga, páskadag, helga þórsdag, hvítasunnudag, trinitatismessudag, Jónsvökudag, Olafsvökudaga báða, Michjalsmessudag, ok allra heilagra messudag, kirkjumessudaga ok kirkjudróttins daga, í hverri kirkju, ok svá opt sem þér hjálpit kirkjunum með yðrum ölmusum. En hinir allir, er kirkjunnar gózi — hvárt þat er í lausu eðr föstu, minna eðr meira, hvárt þat er lagt til prestborðsins eðr umbóta kirkjunum — af kirkjunum herdraga með stuld, falsreikning eðr ofrkappi, eðr ok várn skatt aptr halda útan várt minni, skulu vita sik í banni vera ok guðs reiði, sancti Petrs, sancti Páls, apostola hans; ok ván eiga at þeir fái bráðar hefndir bæði þessa heims ok annars.

Geymit ok görla allir saman, at þér gerit Rúmaskatt, talinn pening þann minsta er fellr af konungs steðja. hverr maðr sem embætti tekr; á þá peninga Sanctus Petr á Róm, ok því heitir þat Rúmaskattr.

Veri guð með yðr öllum saman ok biðit firir oss! Vér kennum oss skylduga vera yðr aldrigi at gleyma framleiðis!

Af því at firir oss er tét at bœndr í Mólanda sókn ok Mónum bjóða sik til betranar ok yfirbóta um þat upphlaup er þeir görðu næst vér visiteraðum, viljum vér heiðra þeirra kirkjur með afgiptum, 20 daga til hverrar þeirra í áðrnefnda daga. En þeir af Skafsám hafa sik sjálfir úverða gört nökkurra náða, meðan þeirra þrjózka ok vánzka vex ok eigi minkar.

Svá bjóðum vér ok yðr öllum heilagt halda á helga líkams dag ok fasta firir með hvítan mat (er sá dagr þrem vikum dagstœtt eptir helga þórsdag um várit); ok þar með viljum vér unna kirkjunum yðrum afgiptir, svá hverri kirkju þann dag, sem í sjálfu bréfinu stendr, umfram allar þær afgiptir sem lögin heiðra þann dag með.

Var þetta bréf gört á Gimsey, Marteinsmessu dag *anno domini* MCCCXCV, undir váru innsigli.

Anmærkninger til Versene.

No. 5.

Tjá (de vise, tilkjendegive d. e. man siger at) Blóðöxar hefnendr (Blodöxes Hævnere, d. e. Sönner) beiða (forlange) ens hvassa fetilstinga brynþings (det skarpe Sverdenes Brynjething, d. e. Kamp); oss gerask hnept setuefni (vi faa ikke Lov til længe at sidde rolige). Heldr er vant (det er temmelig vanskeligt) segja hersögu dróttni, en ek vilda veg (Hæder) þinn, konungr! fám fljótt til fornra vápna (lad os raskt gribe til de gamle Vaaben).

Landsfólk lýtr (luder, böier sig, synker) fyrir löngum spjótum, bifask randir; oddviti kveðr (hilser) Eyvindar skreyju lið (med) oddum.

Vel launa mér mínir menn hodd ok rekna brodda, œxlum (lad os öge) styr þenna; vex Hamdis klæða hríð (Hamders Klæders d. e. Vaabnenes Uveir d. e. Striden voxer).

No. 8.

Hví launa þér þínir þingmæltir dýrlingar hnossir? reyndu oss, jöfurr! vestr bifask rengr í röstum.

Ek hefi illa fólginn auð minn, þanns (d. e. þann er) ek réð veita margteitum mönnum; ek lét klökkvan húf klífa kölgur.

No. 19.

Strofe 2. Denne Strofe der er meget forvansket, har man her ved Conjectur sögt at bringe en Slags Mening i: Valkyrjen tyktes være kampfærdig, (og skjönt Valkyrjerne i Almindelighed) ei vare blide, er hun dog kjærkommen, den skarptblikkende, som forstod sig paa Fugleröst.

Str. 10. Leiddisk þá hilmi hinum hálsdigra (det blev slemt, leidt for den halsdigre Konge d. e. Kjötve den rige) at halda landi fyrir Lúfu (at holde Landet for Lufa d. e. at forsvare Landet mod Harald) hólm lét sér at skildi (han brugte en Holme som Skjold d. e. flygtede derhen); de som vare saarede kastede sig ned under Tofterne, lode sine Bagdele kneise op og stak Hovederne ned i Kjölen.

Str. 11. Seggir hyggjandi (de frygtsomme, forsigtige Mænd) létu blíkja á baki (lode blinke paa Ryggen af sig) Svafnis (Odins) salnæfrar (Salnævrer, Odins Sals Næver ell. Tag d. e. Skjoldene) barðir váru grjóti (de bleve slagne med Stene) d. e. de flygtede og sögte at afværge Stenkastene ved at holde Skjoldene bag sig.

Str. 12. Valr (Dræbte) lá vítt þar á sandi inum eineygja Friggjar faðmbyggvi (for Friggs enöiede Favnbeboer d. e. Odin), fögnuðum dáð slíkri (vi glædede os ved slig Daad)

Str. 13. „Andet skulle de (Haralds Mænd) have at tale om ved Drikkelaget, I gjæve Kvinder, Ragnhilds Terner! end at I se de Hærgauper (d. e. Ulve), som Harald (hidtil) har sultet (derved nemlig at han ikke har vovet at hjemsöge Jylland med Hærskjold) overstænkede med Blod af Dræbte, og Mænd deres Föde". Digteren har lagt disse Ord i Munden paa en eller anden dansk Hofmand som herved udtrykker sin

Foragt for Harald haarfagre, hvem han formodentlig hidtil ikke har kjendt som nogen krigersk Konge.

Str. 15. Construction: hversu er fégjöfull ógnflýtir þeim, er fold verja, (ok) við ítra íþróttarmenn sína.

No. 20.

Str. 6. „Hvi betog du ham Seieren, da han tyktes dig være tapper?"

Odin: „Derfor at det er uvist (ikke godt) at vide (naar man kan trænge til dygtige Folk, thi) den graa Ulv (Fenrisulven) ser paa Gudernes Forsamling (d. e. Ragnarökk forestaar).

No. 21.

Str. 6. Törgur ok hausar tröddusk fyrir Norðmanna baugatýs (Nordmannakongens) hjalta harðfótum (Hjalternes Haardfödder d. e. Sverdene).

Str. 8. Roðnar randar (de blodfarvede Skjolde) bléndusk und himni (blandede sig under den klare Himmel) við Sköglar skýs veðr (i Sköguls Skys d. e. Skjoldets Veir d. e. Striden).

No. 22.

Ok eiðvandr oddneytir hafði úti breiðan flota, gramr glaðr í Göndlar veðrum svafði bil. Heðins bóga rauðmána reynir hóf upp (af) kappi rógsegl at setja etjulund jöfra.

Varat at frýja sverða sverrifjarðar svanglýjaði örva byrjar (til Pilenes Bör d. e. Kamp) í odda vífs drífu; brakrögnir skók bogna hagl or Hlakkar segli; hjörs úþyrmir barg rakkliga varga fjörvi.

Mart ála el varð af ríki, áðr randarlauks rækilundr of tæki Austrlönd at mun banda; ek ber hljóms lof fyrir þá hefnd síns föður, er hranna hrafna vörðr vann; þat nam at vinna toginn skjóma.

Hjörshríðremmis meilregni rigndi víða á hersa fjör; þrimlyndr of jók Þundi þegns gnótt; ok haffaxa-hjaldviðurr lét vaxa líföld laufaveðr at haulda lífum í Hárs-drífu.

Harðr hjálmfaldinn hilmir vann barða fjándr sína, því kom vöxtr í vinu Lopts vinar vinheims; þat fær þróttar snytri tírar, at þrír forsnjallir jarls synir féllu í Þundar fúrs skúrum.

Grandvarr geymir brúna-grundar silkis-sima kom sjau fylkjum und sik; þat var snúnaðr landi.

Enn svinni (d. e. Harald Graafeld) lét senn herjuð hofsland Eindriða ok öll sönn banda vé, hverjum mönnum kunn; áðr geira-garðs Hlórriði (þeim stýra goð) farði jötna valfalls vitni of allan sjó-veg.

Hjörveðrs-óðstafr hvarfat (vendte ei tilbage) áðr en (hann) hafði erfðan föður, herforðaðr Hörða réð konungs fjörvi; varðat né mun síðan (se. verða) sá fólkskíðs Freyr, er færi fram jarls ríki slíku, því bregdr öld við aðra.

Ok herþarfir hverfa til blóta, ríkr rækir Hlakkar-móts rauðbríkar fremsk ásmegni slíku; nú grær jörð sem áðan, auðrýrir lætr geirbrúar áru aptr úhryggva byggva vé hapta.

Nú liggr alt und jarli fyr norðan Vík; ríki Hakonar, ímunborðs veðrgæðis, stendr víða; engi ættum góðr geirbríkar gætinjörðr varð á jörðu, er gerði slíkan frið, nema Fróði.

Hitt var meir, er morðfíkinn Mœra-fólkverjandi lét um görva för fyrða norðan til Sogns; Freyr Heðinsbyrjar ýtti allri yrþjóð af fjórum fólklandum; branda Ullr sá stoð af því.

Allr Noregr glumdi, þá er Heðins veggjar Ullar fóru saman til eggþings; gnótt

nás flaut fyr nesjum; ok sjau landrekar þurðu fram til móts með (við) randa svarfa spörgœli á Meita mjúkhurðum.

Enn öðru sinni reið jarl norðan borðmörum, sverða-sóknherðir lét sótt at móti Ragnfröði.

Hóf vandar dýr at landi und Þundar hyrjar kneyfi; hraut unda fjöld; þat sleit víg á vági. Né fjölsnerrinn fémildr konungr vildi fyrri biðja Yggs nið friðar; jarl vægðit (= vægði eigi) fyr jöfri.

Hitt var ok, er eykir aurborðs runnu norðan und svinnum sigrunni sunnr á vit Danmarkar; en Dofra dróttinn, haulda valdr, of faldinn hólmfjöturs hjälmi, of sótti fund danskra jöfra.

Varat gengiligt at ganga ígegn her þeirra, þóat geirrásar garðrögnir görði styr harðan: þá er gunnviðurr (d. e. Keiser Otto) fór sunnan með fylki Frísa, Frakka ok Vinda; vágs-blakkriði kvaddi vígs.

Þrymr Þriðja logs varð, er odda-leikmiðjungar lögðu saman randir; arngreddir (d. e. Haakon Jarl) varð andvígr. Sundfaxa sœkiþróttr kom Söxum á flótta; þar varð svá at gramr (d. e. Haakon Jarl) með gumnum varði úþjóðum garð.

Flótta-felli-njörðr gékk til fréttar á velli; Heðins vaða draugr gat dagráð dólga sögu; ok hildar-haldboði sá ramma hrægamma, sá týr tíra teinlautar vildi fjör (se. hafa) Gauta.

Jarl häði hjörlautar hyrjar þing, þars öngr maðr äðan kom und Sörva skýranni at herja; bara (= bar eigi) maðr randir, lyngs-barða loptvarðaðar, enn lengra frá sjá; gramr vann umgengit alt Gautland.

Hvar viti öld hjarl ok sextán jarla liggja und einum jarðbyggvi; hver sé if, nema goð stýra jöfra ættrýri? ek kveð rammaukin rögu magna Hákonar ríki.

No. 23.

Magnus (d. e. Magnus den Gode)! hlýð til máttigs óðar, ek veit manngi annan fremra; Jóta gramr! räðumk yppa yðru kappi í fljótu kvæði. Hörða dróttinn! þú ert réttr haukr, hverr gramr er stórum verri þér (d. e. en þú), meiri verði þinn þrifnaðr en þeirra, unz allr himinninn rifnar.

Skjöldungr! vantu (þú vant) geyst herskip af harða stinnum hlunni í Eystrasalt, stétt (= þú steigt) með girzku skrúði á skeiðarhuf hveldan skörum. (Þú) vafðir lítt en vendir bifðusk; hrími stokkin verða hrökk, en búnar grímur nam sökkva niðr; hlýr geystisk, en bára hristisk.

Rimmu-yggr! (þér) bärut síðan rauðar randir í svænskar bygðir; eigi gaztu lágan liðskost, landsfólk sótti til handa þér. Öldum kuðr úlfa-ferðar-tungurjóðr teknir (udsögte) menn þorðu (vovede sig) austan til tírar-þinga við hvíta skjöldu ok hin reknu dörr.

Yggjar-más-fiðrirjóðr! komtu (þú komt) austan í þrœnzkar bygðir með allrahæstum œgishjälmi, en kváðu yðra fjändmenn fälma. Eyðir úlfa grāðar! Ek frá þik ungan þröngva þeirra räði; með skœðan þokka stökk Skjöldungr skeiðarbrands fyr þér or landi.

Gotna spjalli! namtu eignask allan Noreg til landamæris; mangi annarr mildingr ryðr mæra (d. e. mærra) óðal þegna þér (d. e. en þú).

Síðan var þat, er siklingr ýtti flota miklum suðr með läði, skriðar var þä anðit skorðu skíði: Visundr rendi norðan. (Hann) bað Peitu hjälma samnask til hverrar hömlu; menn hræðask við klæði Gjúka ættar; eiki þótti göfugt gerzkum málmi.

Ótti fengins gulls! (þér) kunnut hætta œðivéðrs elgjum á skelfðan grœði, eða fœðit

ella flestan aldr und drifnu tjaldi. Minn hollvinr! Visundr berr þik, líkan hvössum hauki, snarla; aldri skríðr farlikt eiki und fríðra fylki.

Jöfra bagi! eigi létuð (þér) mannkynn hafna yðru nafni; hvárki flýr þú, hlenna þreytir! hyr né málm í styrjar broddi; hlunna reiðar búningr er, sem röðull renni upp í heiði eða vitar brenni; hrósa ek því er hlenna dólgr glæsir herskip. Constructionen er her mindre rigtig angivet i Texten.

Ljótu lauðri varp utan á lypting, bifðisk rauða gullit of skeiðar stýri, fastligr fýrisgarmr hneigði glæstri furu. Héltu (þú hélzt) stirðum stálum norðan um Stafangr, álar bifðusk fyrir; typpi elmars, glík eldi, glóðu uppi í Danaveldi.

Skjöldungr! (þú) lézt valdit Vinda sorgum við skíra Skotborgará; sá förnuðr þinn var frægr, er féngut við minna helming. Þar lá hærri valköstr vera, en víða runnin varga ætt, virðum kunn mætti of klífa; þér var skapaðr sigr hins digra grams.

Keppinn vantu (vant þú) Yggjar veðr þaz (þat es = þat er) æ mun uppi, meðan heimrinn byggisk; valgammr skók blóðugt fiðri í vápnarimmu viðr Helganes. Þjóðum kunnr Yngvi! fékktu öll þeirra flaust með hringum, en síðan tókt þú við meira sigri; jarl vissi sik missa foldar.

Ólafs hefnir! féngut yrkis efni (sc. skáldum), nú mun kvæðit aukask, þú lætr Hlakkar hauka drekka hrælög; ek geri slíkt at málum. Frœkinn rýrir randa reyrar setrs! þú hefir görvar fjórar örva hríðir á einum vetri; allvaldr, þú ert kallaðr ofvægr.

Er mildingr rennir (lader löbe) sævar skíði Meita hlíðir (hen over Havet), lízk mönnum jafnt sem himna þengils engla fylki renni ásamt unnar (over Bölgen, d. e. Havet). Ek frá, at þjóðir elska grœðilostins geimavals eyðendr hit næsta guði í þessum heimi; þín inndrótt er höfð at minnum (haves i Minde).

No. 21.

Ek bið einn yfirhilding aldar hverrar ættar, þanns stýrir mestum mætti, beina mér hróðtölu: þvíat ek skal, guð dróttinn, vanda brag þínum veglyndum vin, þeim er bauð ótta fögrum bjartleyg Rínar.

Mætr snjallr stólkonungr sólar hefir látit mik verða minna bragar en sómdi sverðels þolli; þó vil ek smíða lof ítrum þróttar skýja eldveitanda, þeim er engr heima var alfríðri.

Ungr vörðr ýta, sá er efndi œskigaldr stála við aldir í Görðum, var nefndr Olafr fyrir mér, sák ekki, nema öll heims bygð hygði vel snjöllum hafs eldstökkum hilmi jöfra, syni Tryggva.

Ráðfimr auðmildr reggstrindar jóskreytandi bað snimma ýta bera rauðar randir á skip. Framr konungr reist foldar hring börðum til fengjar frá fóstrjörð, en góðar sýjur könnuðu flóð.

Víðfrægr varga nistir hélt lagar skíðum vestr á vit Englands; ár rauð úngr branda í þeirri. Errinn öðlingr vann fyrr efnda hefnd síns föður, en féngi Noreg; engr harri var dýrri hilmi.

Rjóðr víga borðs, sá er vann mikla rausn, rak hernað vestr með gengi þjóðar, ok fékk erni verðar. Ek frá endr brendar borgir á Irlandi, þar er vígmóðr vísi umkom glóðum; brandr gall, vé blésu.

Ból brunnu, en armir Skotar runnu til skógar; gnógr limgarmr vann lýða sveit böl, áðr létti. Ok heiðinn vápnbautinn herr, umeignaðr Gauti, féll vítt fyr þverri vögnu hrynslóðar elda.

Lista snarr sárlóms mötuðr bar sigr or hverri rómu; randa hreggbjóðr gékk hæst,

hvar lands er kom. Gnóg víst var vel ok drengila fengin margspám grám vargi, áðr mærr mildingr fœri vestan.

Aðr yngvi kom austr þingat, frá ek jarl flœðu af hjarli; kœnn Kristr tœði gram með hreinum krapti. Þá lét ógnmildr öðlingr, sá er gaf hringa, boðna trú öldum, þjóð tók glöð við góðum guðs ár.

Ætt skatna gékk harðráðum skjaldar hjaldrmagnaði á skotjörð heiðis, skreytta fjarðar loga. Lofðungr gat ráða lýð úlítt; þá hvarf allr landherr frá vándum sið ok nítti illum goðum.

Ok elboði Göndlar, sá er gaf gumnum brinnandi lautar glólista, vann kristin fimm ljót lönd. Hvern elda runn viti, hjálma þornar, er unni eljun at telja slíkt? Hann var ríkstr konungmanna.

Hraustr stýrir hlífar þeys stökkvi-fýra stalls vann kristnat Hjaltland, sem Eyjar ok allan Noreg. Gunnblíðr vegsamr gætir hringa vallar gat síðan komit vængjum-ramri trú á Grœnland.

Ogn stóð vítt af ýti orms vallar; vísi bauð íslenzkum her halda guðs lögum allan aldr. Svá lét réttdœmr konungr hinn er umvann rjóðendr rítar reyrs, settar góðar réttur við váru ráði.

Lægis hyrstríðir braut langa heiðni; eigum launa þat frœknum hjálmraunar liðrœkjanda. Sá þengill hefir um-orðinn (d. e. orðit) þarfastr hrings þrym-bauga draugum hingat norðr; herr nýtr hodda þverris.

Öll úþjóð var hrædd við stafna elgbjóð hollan hrafni: öðlingr bauð ýtum vítt góða siðu. Þeir sannmiðjungar Gunnar grímu fárs, er váru heiðnir, vissu þann svinnan gram sér leiðastan.

Hrófs hreinbyggvir, hinn er kunni at bœta um hvert ráð, lét höggva hendr eða fœtr af mörgum þjófi. Hjörva hríð-ellöndum, þeims unnu löstu víða austr, lét jöfurr hvervetna kviðjask úsið.

* * * * tafni. Hjörr reið, en svíri sveif síðan af bol mörgum sundvargs boða; grams tírr varð hæstr at geirs gusti.

Hjörr firði haus við herðar: it dýra dylgju reyr sagði hjálmi laúsan frið: álmr drósk fyrir gram. Norn fjörnis kom flærð at skjaldum: langbarðs eggjar rufu fólktjald; ek frá sár dreyra snörpum seggjum.

Sverðum var beitt: brúnt blóð kom endr á branda; ferð frægs stillis varð falla, en autt varð um góðan. Ok Ormr hrauzk und frœknum jöfri; en hirð Eiríks félt rauðu, áðr jarls ráð yrði fyrir hjarli.

Hoddum hættr hrafngreddir linns látr-kœnn, stóð í sinni lypting, jafnt sem ætti þrenni fjör. Ek þikkjumk ekki hafa sannfregit annat frá hoskum ógnblíðustum gildi Yggs hjaldrs.

Jarl, móins akra grimmr, gladdr sigri, sté á eyddan Grábak með framlikt gengi; el vigra þraut. Vitr verðung ýtis lauðar elds lét stungit úfáin dauðum hal á kaf af vanar otrum.

Ok andvönum sennu sannjörðungum sveif síðan hundruðum á dreif undir ítrskíð Endils, svá at hreinum Gylfa skíðs glójarðar gerði meinfœrt um lög; margr búkr hné fyrir mæki um víði.

Grár œgir skaut sárum ná á grœnt land með grjóti; liðsmenn lágu um strandir, sem brúk. En nafnar hrafns flugu fjaðrdökkum flokkum þar at; skygnum skœða sögnum skógs var hang þangat.

Svangt hlaupstóð jötuns móður drap stóð til grœðis: vargr sá margan höggvinn mann rekinn or hrönnum. Fálu sóti bar grána fœtr í val, en rauða frá, hungrtrauðr; herr beið áðr fjörrán fyrir hauðri.

Eiríkr náði jörð ept orðna geira þrimu; hverr brímröðuls þverrir varð hlýða hans ráðum. Drótt hnípti ok fold drúpti of son Tryggva, þann er gaf hauldum flest fagrbygg Fróða; þar var þjóð döpr.

Ek hefi borit hróðr fyrir Ásu lófa elda; en hjörva þeys ítr, mestr at flestum hlut, samdi vel hóf. Örnfljótr greppr mun áðr þrjóta at veikum brag, en megi yppa öllum þrek óss glóða elris.

Heilagr Kristr! veittu lífi þess þjóðkonungs, er víða bœtti várt eðli, bjartan stað ok hæsta hlíf! þvíat aldregi verðr skreytir vögnu láðs skíðs fríðri Olafi und víðu skýtjarnar tjaldi.

No. 25.

Báru á víka vali sverð ok herklæði; vel frá ek þeim líka snarræði.

Hregg knúði harða hvast á heflisvöllum; marir barða hljópu á humra fjöllum. Blá hrönn þvó hlýrum, uðr hin sviðkalda hraut af brimdýrum; œst alda skaut kili.

Rasta rökn báru geðfasta rekka til ræsis landa; þröng at randa rym; viðr Noregr nam við mörgum skipstöfnum; vápn eru grimm törgum; nýtr (sc. maðr) gaf nest hröfnum.

Herr bar hátt merki, grimt el kom á Hamðis serki; lið seggja gékk at. Grjót ok skotbroddar meiddu flotna fjör, flest hlíf varð (at) brotna; gráir oddar glumdu.

Bæði höfuð ok hendr manna hrutu fyr borð, vargr nam kanna hræ; brustu herklæði.

Herr neytti handa, branda hríð var snörp, far randa var fúst til fjörnis landa. Fleinbörvar féllu, örvar flugu af streng, hjörvar sungu hátt við görvar hlífar.

Hræs haukar gullu, hvassir benlaukar stýfðu liðs leggi, grjót lamdi seggi. Gráir málmar gnustu, hjálmar géngu í sundr í fjörnis stöllum, friðr varat (= var eigi) hauks fjöllum.

Ek frá Búa ganga greitt gegnum lið þeirra; svanr hanga gladdisk, vökt var geirra göll.

Hvert hagl vá eyri, dreyri hraut á lög or bragna sárum. Þar féll valr víða, sá (man saa) gyld vé ríða, sveit barðisk snarla á jarla snekkjum.

Hit forljóta flagð réð skjóta sér af fingrum snörpum örum; slíkt er raun görpum. Fíkjum grimt hregg ok loptdrífa gerðisk at ríkjum gumnum; hár var hlífa gnýr.

Enn þrekmesti gœðir gunnskára steig fyr húf hrófs hesti, naðr sára gladdisk. Bens bára kom niðr; frœkn Búi nam sér kistu í hvára hönd; hykk (d. e. ek hygg) ferð mistu (d. e. hafa mist) friðar.

Vagn feldi virða, enn hvassleiti hrafn valdi of stirða nái, sveiti hrundi á borð. Þá réð Eiríkr hrjóða dála þess unnglóða eyðis skip; hár var þrymr stála.

Glossarium.

(* betegner en digterisk Benævnelse eller Betydning).

-a, -at, poet., føies til et Verb. for at give det en negtende Betydning: vara, varat d. e. var eigi, hvarfat d. e. hvarf eigi vendte ikke tilbage. Ender Verbet paa en Vokal, tilføies blot t: bárut d. e. báru eigi. Staar Verbet i første P. Sing., indskydes alm. k foran a og at: sáka ek d. e. ek sá eigi.

á, Præp. 1. m. Dativ, paa, i. a) (en Rolighed, Bliven paa Stedet). Fafnir lá á gullinu; hon sat á Hindarfjalli; á Frakklandi i Frankland. b) ved Tidsforhold: á þeirri nátt i den Nat, á hans dögum. 2. med Acc. (en Bevægelse hen til) eg. hann setti hjálm á höfuð sér; hon óð út á ána gik ud i Aaen; ríða á einn; fig. kalla á einn, kalde paa; svartr á hárs lit sort af Haarfarve; líkr feðr sínum á vöxt i Skabning, i denne Betydning d. s. f. at. b) ved Tidsforhold, især naar man taler i Almindelighed, ikke om en bestemt Tid: á vár om Vaaren, á vetrinn om Vinteren. c) imellem finder man Acc. brugt med denne Præp. hvor man skulde vente Dat., men da ligger altid en anden Opfattelse af Begrebet til Grund: á annan bekk sátu frelsingjar, paa den anden Bænk (naar man saa hen til den anden Bænk, fandt man at der) fade; þeir heyrðu á land upp óp mikit, de hørte stort Skrig oppe paa Land (ved at anspænde Hørelsen i den Retning). 3. Abs. med Udeladelse af det styrede Ord: hjálmar svá sterkir, at eigi mundi járn á festa, at Jern ikke bed paa (dem); sendi bréf Gunnhildar sonum, ok var þat á, stod det i nl. Brevet; ok á lýti mikil í andlitinu, paa, ved (ham) var der en stor Lyde i Ansigtet.

á, f., Gen. og Plur. ár, Aa, Elv.

abbadís, f., Gen. -ar, Plur. -ir, Abbedisse.

áböti, m. Abbed.

ábyrgjast, (-gist, -gðast) indestaa for, være ansvarlig for, á. eitthvert.

aðalborinn, -in, -it, ægtefødt, fribaaren, (aðal, n. Art, Natur).

áðan, Adv. tilforn, nys, nylig.

áðr, Adv. i Forveien, før, 2. Conj. m. Indic. og Conjunct., ogs. áðr en, før, før end; áðr um þat er, det sam. P. 61 L. 27.

áðrnefndr, -nd, -nt, føromtalt.

æ, Adv. altid, stedse.

æðra, f. Frygt.

æðra, (-aða, -at) frygte, være bange, oftere æðrast.

æðr, f. Gen. og Plur. æðar, Aare, vena, sjelden Plur. æðrar, Side 96 L. 25.

áeggjan, -gjanar, f. Opeggelse (af eggja).

æfi, f. indecl. Tid, Livstid, 2. Levnetsbeskrivelse.

æfinligr, Adj. -liga, Adv. evig.

æra, f. Ære, Hæder.

ærliga, Adv. hæderligen.

ætla, (-aða, -at), mene, tro, holde for; ætlar þú giptu þína svá mikla (se. vera) 2. agte, have til Hensigt, have fore, hann ætlaði til fundar við konung han agtede sig hen at træffe Kongen.

ætlan, f. Agt, Mening. 2. Forsynlighed, er þat mikil ætlan skynlausrar skepnu, at o. s. v. P. 95 L. 7.

ætr, æt, ætt, Adj. spiselig, som kan spises (af eta).

ætt, Gen. -ar, Pl. -ir, f. Æt, Slægt. 2. d. e. átt, Himmelegn, Himmelkant. ættstórr af stor, fornem Slægt. ættsmár, af lav Herkomst.

ætterni, n. Æt, Herkomst.

* ættrýrir, Gen.-is, m. jöfra æ. Kongernes Ætfortynder d. e. den vældige Fyrste (rýrr).

ævinligr s. æfinligr.

æzkaðr d. e. ættaðr, som har Herkomst fra (altid med en nærmere Bestemmelse til): þaðan var hann æ. 101, 27.

af, Præp. m. Dativ 1. af, fra; taka skatta af öllu ríki; fylla af rauðu gulli, med. 2. om; oftere bruges frá i denne Betydning; 3. af afli, med Kraft, kraftigen; af reiði, i Vrede. 4. Abs. ud. Styrelse: af (honum) mundi nú höfuðit (sc. vera), ef Erpr lifði, 5, 23; ek em engi annars af (sc. honum) verðr 64, 11, jeg fortjener ikke andet af ham; hvers sem mér verðr af auðit, hvad der bliver mig forundt af (dette), hvad, hvilken der bliver mig til Del i Verden af disse Stillinger, neml. som Kongens Mand eller Kjøbmand.

afarauðigr, -ig, -gt, overmaade rig, saare rig.

afarkostir, Pl. m. voldsom Behandling, Overlast (afar forstærk. Partik. kostr).

áfátt, Adj., n. mangelfuldt, manglende, m. Gen.: ef þat þykkir nökkurs á. hafa verit 34, 32, om der synes at have manglet noget (neml. i deres Opførsel), om de ikke have været som de burde.

afdeiling, f., Del, Part (nyere Ord).

áfenginn, -in, -i, berusende (fá á, stige til Hovedet).

áfengr, -eng, -engt d. e. áfenginn.

affluttr, -flutt, bagtalt (afflytja einn fyrir einum, bagtale).

afgerð, f., Pl. -ir, Forseelse.

afgipt, Pl. -ir, f. Indtægt. 2. Aflad.

afkvæmi, n., Afkom.

afl, n., Styrke, Kraft.

afla, (-aða) erhverve, afla sér eins, erhvervet sig noget, afla einum eins, paadrage En noget, forskaffe En noget.

aflát, n. Aflad, Syndsforladelse.

aflausn, -ar, f. Absolution, Syndsforladelse.

afleiðing, Pl. -ar, f. Følge, Virkning, eptir jólin varð með Brynjúlfi ok Þorgilsi engir margleikar, en þó góðar afleiðingar, det var temmelig koldt imellem dem, de stode paa en spændt Fod med hinanden, men det havde dog gode Følger, d. e. der kom intet ondt deraf.

afnám, n., forlods Udtagen, det der udtages før den egentlige Deling, at afnámi, forlods. 2. Tab, Skade (nema af).

áfram, Adv., forover, fremover.

afreiða (-reidda) betale, afbetale (reiða).

afrek, n., Bedrift, afreksmaðr, m., dygtig Mand, Helt.

afsaka (-aða), undskylde, m. Acc.

afspara (-sparða), spare, undlade: þeir mundu ekki a. at rægja Þórólf.

afsvara (-aða), nægte, afslaa; m. Dat.

afspringi, n. } Afkom.
afspringr, -s, m.

aftaka, f., Henrettelse, det at bringe af Dage.

aftaka (-tók), vælge; þeir runnu sem þeir máttu mest aftaka, de rendte afsted det meste de kunde; hann sigldi suðr sem aftók, saa hurtigt som muligt.

ágæti, n., Berømmelse, Berømmelighed. ágæta (Gen. Plur.) góðr, á. vel, overmaade god, særdeles vel.

ágætliga, Adv., herligen, berømmeligen.

ágætr, -gæt, -gætt, herlig, fortræffelig, berømt; Superl. ágæztr.

ágjarn, -gjörn, -gjarnt, heftig, voldsom vild. 2. begjærlig.

áhittast s. hitta; hvárirtveggja höfðu hraustir áhizt, de vare paa begge Sider kjække Folk som havde truffet sammen.

áhorfast (-fðist), se ud til, tegne sig til (s. horfa).

áhyggja, f., Omsorg, Bekymring.

aka (ek, ók, ekit) age, føre paa Vogn, med Dat. Obj.; age selv, kjøre.

ákafi, m. Heftighed, Iver, ákafamaðr, m. en heftig Mand.

ákafr, -köf, -kaft, heftig, ivrig, ákafliga, Av.

ákaflyndr, -lynd, -lynt, heftig af Charakter.

akkeri, n. Anker.

akr, akrs, Pl. akrar, m. Ager.

ákveðinn, -in, -it, bestemt, fastsat (kveða á).

ala, (el, ól, alinn) føde, skarð er hann var alinn með.

albúinn, -in, -it, fuldkommen færdig, rustet.

alda, Pl. öldur, f. Bølge.

aldarrof, n. Tidens (Verdens) Ende, (öld, rjúfa).

aldavinr (-vin), -vinar, Pl. -vinir, m. gammel fortrolig Ven. (öld).

aldin, n. Frugt, Træfrugt. aldinberandi, frugtbærende.

aldinn, -in, -it, gammel.

aldr, aldrs, m. Alder. á gamals aldri, eg. paa en Gammels Alder d. e. paa sine gamle Dage.

aldraðr, öldruð, aldrat, gammel, bedaget.

aldri, aldrigi, aldregi, Adv. aldrig.

aldrtili, m. Død.

áleggja s. leggja. hann mun líf áleggja, han vil ofre sit Liv.

áleitinn, -in, -it, som vælter sig ind paa, ikke vil lade være i Fred. (leita á).

álengdar, Adv. længe, i Længden, i længere Tid. 2. i Frastand.

alfari, Adj. reisende bort paa en længere Tid. (al-, fara).

algera (-gerða) gjøre, opfylde fuldkommen. (al-, gera).

algleymingr, -ings, m. Tilgivelse, Amnesti. 2. overvættes Glæde, hvorved man tilsidesætter alle andre Hensyn: slá á algleyming við einn, lægge saadan Glæde for Dagen mod En.

algörr (gerr), -gör, -gört, fuldkommen færdig, istand. at algörfum friði, efter fuldkommen istandbragt Fred.

alhugat, Partic. n., for Alvor, alvorligen besluttet, meent.

* áli, m. Søkonge, Viking. ála el d. e. Striden, Kampen.

álit, n. Udseende. (líta á).

all- forstærker det Ords Betydning, hvormed det sammensættes: meget, saare: allmannhættr, allmakligr, allúskyldr, allfýsiligr, allmikill, alltíðrœðr.

áll, áls, Pl. álar, m. Aal. 2. Stribe. 3. Fordybning i Midten af en Elv, *Havet.

allr, öll, alt, heel, al; alls, i Alt, i det Hele; alls ekki, aldeles ikke; alt, overalt: tók gullit ok séri alt um götuna; hele Veien, lige til: alt þar til er skipin sigla sunnan; hjó í höfuð hundinum, svá at alt kom í heilann, saa (Oxen) kom lige i Hjernen. alt annan veg, ganske anderledes. með öllu, ganske, aldeles. allra forstærkende ved Superlativ: allrafastast; naar Sammenligningen gjælder Personer, tilføies gjerne manna ell. kvenna: allra manna sterkastr, en overmaade stærk Mand, allra kvenna fríðust en overmaade deilig Kvinde.

alls, Conj. da, saasom.

allsendis, til- bestandigen, P. 67.

almáttigr, -máttig, -máttigt, almægtig, almátkum Dat. sammentr. Form.

almenningr, -ings, m. almindeligt Opbud, Leding. 2. Almenhed.

almúgi, -múga, m. Almue (múgr, múgi).

álmr, álms, Pl. álmar, m. Almetræ. 2. * Bue.

alskipaðr, -uð, -at, fuldkommen ordnet, anrettet, besat.

alsnotr, -snotr, -snotrt, fuldkommen viis, som forstaar sig paa alt.

alsvartr, -svört, -svart, aldeles sort.

alvæpni, n. fuld Bevæbning, fuld Rustning.

alvápnaðr, -uð, -at, fuldbevæbnet.

alvara, -vöru, f. Alvor.

alvátr, -vat, -vátt, aldeles vaad, gjennemvaad.

alþjóð, -þjóðar } f. Almue, Menigmand;
alþýða, -þýðu } ogsaa alþ. manns; (þjóð).

amban (ömbun), -ar, f. Gjengjeldelse, Be-

lønning (heraf ambana, ömbuna, gjengjælde, belønne).
ambátt, -ar, Pl. -ir, f. Trællekvinde, Tjenestepige. (hf. embætti).
ámeðal, Præp. s. á millum, í milli.
ámeðan, d. e. meðan.
áminna (-inta) paaminde. á. einn.
áminning, -ar, f. Paamindelse, Formaning.
án, Præp. m. Gen. Dat. og Acc. uden.
ánauð, -ar, Pl. -ir, f. Trældom, Elendighed.
Andaðr, Gen. -daðar, m. formod. Navn paa en Hofnar eller Gjøgler ved Harald Haarfagres Hof. P. 114.
andaðr, önduð, andat, død. af
andast (-aðast) dø (anda, aande puste).
andfetill, -fetils, Pl. -fetlar, m. Sværd-Gehæng.
andi, m. Aande.
andligr, -lig, -ligt, aandelig.
andlit, n. Ansigt.
andorða, Adj. indecl. som siger imod; verða a. komme op at trætte. P. 56.
andsaka (-aða) anklage, beskylde.
andskoti, m. Fiende, Modstander. 2. andskotinn Djævelen. (and, skjóta).
andstyggr, -stygg, -stygt, fæl, vederstyggelig.
andsvar, n. Svar, Gjensvar.
andvaka, -vöku, f. Søvnløshed, Aarvaagenhed.
andvana, indeclinabelt } død. 2. blottet for,
andvanr, -vön, -vant, } manglende. auðs a.
andvarða (-rðaða), overantvorde (senere opkommet Ord). P. 134.
andvarp, n. Suk. (verpa öndu, sukke).
andviðri, n. Modveir, Modvind. (veðr).
andvígr, -víg, -vígt, kæmpende imod.
angr, n. Sorg, Bedrøvelse: angrlauss, -laus, laust, fri for Sorg.
angrljóð, n. Sørgesang.
annarr, önnur, annat, anden, secundus. 2. anden, alter. annarr — annarr d. e. den ene — den anden. at öðru hverju (sc. sinni) anden hver Gang, P. 61. annarstaðar andensteds.
annarrhvárr, önnurhvár, annathvárt, den ene af to. a. þeirra feðga, P. 52, den ene af de to Fader og Søn, d. e. enten Faderen eller Sønnen, Kveldulf eller Grim. annathvárt — eða, enten — eller.
aptann, aptans, Dat. aptni, Pl. aptnar, m. Aften, eg. den bagere (aptari) Del af Dagen, df. ogs. aptann dags d. e. aptann P. 70.
aptr, Adv. 1. tilbage; Comp. aptar, Superl. aptast. 2. atter, igjen. aptrlokinn, igjenlukket, lukket.
ár, Adv., aarle, tidligen.
ár, n. et Aar.
ár, árar Pl. árar, f. Aare (at ro med).
áræði, n. Dristighed, Kjækhed.
áræðismaðr, Pl. -menn, n. dristig, kjæk Mand.
árdegis, Adv. tidlig paa Dagen, om Morgenen.
arfi, m. Arving; *Søn.
arfr, arfs, m. Arv. arfborinn, -in, -it, ved Fødselen arveberettiget.
árhjálmr, -hjálms, m. Hjelm af Metal (Erts) P. 115 á (af ar d. e. eir, Angls. ár, thi ligesom man i det ældre Sprog undertiden finder ei for á, sml. meilregn, saal. kunde man ogsaa tænke sig á for ei; skriver man arhjálmr, bliver det Hjelm med Ørnefjer, ari).
argr, örg, argt, ond, feig.
ari, m. Ørn.
árla d. e. ár, Adv. aarle.
ármaðr, -manns, Pl. -menn, m., Foged, Aarmand, Forvalter.
armr, arms, Pl. armar, m. Arm.
armr, örm, armt, arm, usel.
armskapaðr, -sköpuð, -skapat, elendig skabt, som en Krøbling; P. 101, her snarere paa Grund af Sammenstillingen med syndugr, at udlede af skap, Sind, altf. af slet Karakter, ond.
*arngreddir, -greddis, m., som gjør Ørnen graadig d. e. Krigeren. (örn, *greddir af gráðugr).
áróss, -óss, Pl. -ósar, m., Elvemunding, Os.

árr, árs, Pl. árar og ærir, Acc. áru, m. Tjener, Drabant.

árvakr, -vökr, -vakrt, aarvaagen, tidlig vaagen.

ásamt, Adv. kemr á. með þeim, de blive enige om (eg. deres Vilje, Smag træffer paa det samme, á samt).

ásendi ell. ásendir, Gen. -enda, m., Bjælkehoved.

ásgarðr, -garðs, m., Aasgaard, Gudernes Bolig.

ásjá, -sjár,, f., Omhu, Forsorg.

ásjóna, f., Aasyn, Ansigt.

askr, asks, Pl. askar, m., Ask, Asketræ. asklimar, f. Pl. Askens Grene.

ásmegn, n., Styrke, Kraft fra Aserne, Guderne.

áss, áss, Pl. ásar, m., en Aas, skovbegroet lidet Fjeld. 2. Aas, Bjælke.

áss, ásar ell. áss, Pl. æsir, Acc. ásu, m, As, Gud. * lófa elda æsir d. e. Mændene.

ást, ástar, Pl. ástir, f., Kjærlighed, fella ást til, fatte K. til. ástar hræzla, f., Frygt som opstaar af Kjærlighed. ástarorð, n.; ástarhiti, m.

ástig, n., Skridt, Trin. 96.

ástráð, n. kjærligt Raad.

astsamligr, -lig, -ligt, kjærlig, venlig.

ástsemd, -semdir, f. d. e. ást.

ástvinr, -vinar, Pl. -vinir, m. kjærl. Ven.

ásynja, f., Asynje, Gudinde.

at, Præp. 1. m. Dat. a) betegnende baade en Bliven og en Bevægelse: ad, langs ad, at ísi; ved: sitja at haddbliki; at morgni om Morgenen; imod, hen til: þeir koma at bœ einum; kasta at einum; ætla at einum agte sig mod En for at overfalde ham; þat varð at sætt det blev til Forlig, det var Betingelserne, under hvilke Forliget kom istand; senda at gjöf, til Gave, som en Gave. sá þat at bezta ráði, fandt at det var det bedste. b) i Henseende til: ágætr at ætt ok afli, berømt hvad Byrd og Styrke angaar; ungr at aldri; at sönnu, at réttu, i Henseende til det sande, det rette d. e. i Sandhed, med Rette. c) d. s. s. af; þiggja at einum, modtage, faa af; vænta at einum. d) m. Dat. absolut: at því (sc. orlofi) fengnu, da han havde faaet den (neml. Tilladelsen); at loknum tíðum, da Gudstjenesten var endt, forbi. 2. m. Acc. efter: at þat. 3. m. Gen. hos: at konungs. 4. absolut m. udeladt Styrelse: þeir kómu at, kom til; bera at, bære til, hænde; þeim varð ótti at, de bleve bange derved; hvárki þér né oss frændum mundi hamingja at (derved) verða. 5. ved Comparativ; desto: at heldr, desto hellere; eigi at síðr ikke desto mindre: eigi at eins ikke alene.

at, Conj. 1. ved Infinitiv: ek kann at segja, þori at gera. 2. m. a) Indicativ; svá bar at einusinni, at Gunnhildar synir sigldu sunnan af Danmörku. b) Conjunctiv: mik grunar at sá muni vera maðrinn, jeg har en Formodning om, at.

atburðr, -burðar, Pl. burðir, m. Begivenhed, Tildragelse. atburðalaust, uden nogen Tildragelse, uden at der hænder noget mærkeligt (bera at).

átfrekr, -frek, -frekt, graadig (át, n. Æde).

atför, -farar, f., Overfald.

atganga, -göngu, f.. Angreb.

atgeirr, -geirs, -geirar, m., Hellebarde. (at, n., Strid; geirr).

atgervi, f., indecl. ell. n. Færdighed i Legemsøvelser. atgervismaðr, m., flink, dygtig Mand, især i Legemsøvelser, vel at sér görr (gerr).

athœfi, n., Sysel, Haandtering.

athœfiligr, -lig, -ligt, sømmelig, passende.

athugall, -hugul, -hugalt, opmærksom, agtpaagivende.

athvarf, n., Tilflugt, det at holde sig til En. gera einum nökkut ath. gjøre sig føre for En, holde sig til Vens med.

athygli, indeclin. f., Opmærksomhed.

athöfn, -hafnar, Pl. -hafnir, f., Foretagende, Arbeide. (hafast at, foretage sig).

átján, atten.

atkominn d. e. kominn at; at kominn bana, nær Døden, 32.
atkvæði, n., Udtale; Udtryk, Talemaade; Stavelse. (kveða at).
atnægja (-nægði) láta sér (urigt. sik) a. lade sig nøie med, være tilfreds med (nægja, nógr).
átrúnaðr, -naðar, m., Tro.
atseta, f., Opholdssted.
atsókn, -ar, f., Angreb.
atspurðr, -spurð, -spurt, adspurgt (spyrja at).
átt, attar, Pl. áttir, f., Himmelegn, Verdenskant.
átta, aatte. áttundi aattende.
atvinna, f., Underholdning, Levebrød.
atvist, -vistar, f. Tilstedeværelse, Nærværelse.
atþreyttr, -þreytt, tvungen, nødt til.
auðbeðinn, -in, -it, som lader sig bevæge ved Bønner til noget, villig til; hann var þess a.
auðfundinn, -in, -it, let at finde, opdage.
auðigr, auðig, auðigt, rig, Comp. auðgari, Superl. auðgastr.
auðit, n., Partic. Adj., forundt, skjænket af Skjebnen. honum var þess auðit, det blev ham forundt af Skjebnen.
auðkendr, -kend, -kent, let at kjende.
auðkvæðr, -kvæð, -kvætt, let at tale til, omgængelig, affabilis.
*auðkylfa, f., rig Mand (auðr, m., kylfa, f., Mennesker omskrives i Poesi med Træers Navne).
auðmildr, gavmild. (auð).
auðmjúkt, -ar, f., Ydmyghed (sædv. auðmýkt, af auðmjúkr. -mjúk, -mjúkt).
auðn, -ar, Pl. -ir, f., øde, ubeboet Sted.
auðna, f., Skjebne.
auðnæmligr, -lig, -ligt, let at lære.
auðr, auð, autt, tom, øde. varð autt um góðan, der blev tomt omkring den Gode.
auðr, auðs ell. auðar, m., Rigdom. a. fjár Overflødighed af Gods.
auðæfi, n., Pl., Rigdomme (hóf).
*auðrýrir, -is, m., Rigdoms Fortynder d. e. den gavmilde Høvding. (auðr, m., rýra, fortynde).
auðsær, -sæ, -sætt, let at see, iøinefaldende.
auðsóttr, -sótt, let at søge hen til, komme til, opnaa. (sækja).
auðsveipr, -sveip, -sveipt, føielig, eftergivende.
auðveldr, -veld, -velt, let at faa Bugt med, let. auðveldiga, Adv. (valda).
aufúsa, f., Tak. kunna aufúsu, være Tak skyldig (formod. af auð og fúss, Ordet skrives ogsaa afúsa og öfúsa).
auga, Pl. augu, n., Øie.
auglit, n., Paasyn, Aasyn.
augsýn, -ar, f., Øiesyn, Paasyn.
auka (eyk, jók) forøge, gjøre større, m. Acc.; m. en Præp. (við ell. á) tillægge, tilføie, m. Dat. Obj.: svá mikit sem hánum þótti fyrr fyrir, jók nú miklu á, er o. s. v. S. 23, saa meget som han (Audun) før havde derimod (nl. at træffe Kongen i sin nuværende ynkelige Forfatning), saa lagdes nu meget til d. e. saa tiltog nu denne Uvillighed til at fremstille sin Person, da Hofmændene vare bekjendte og saaledes mere tilbøielige til at gjøre ham til Gjenstand for Spot.
aumhjartaðr, -hjörtuð, -hjartat, ømhjertet.
aumingi, Pl. -gjar, m., elendig Person.
aumka (-aða) ynke, beklage.
aurar, m., Pl. s. eyrir.
aurborð, n., anden Planke fra Kjølen (paa et Fartøi). * aurborðs eykr (Hest) d. e. Skibet. (aurr, m., Dynd).
austan, Adv. østenfra. austanvindr, m.
austmaðr, Pl. -menn, m. Østmand, Nordmand.
austr, n., Østkanten, Øst. 2. Adv. øster, mod Øst, i Øst.
austrætt, -ar, f., Østkanten.
austrœnn, -rœn, -rœnt, eg. hvad der hører til, kommer fra Østen, i Norge især om Landene ved Østersøen, Gardarike; paa Island hvad der kom fra Norge, norsk.
austrvegr, -vegs, m. Landene ved Østersøen, fornemmeligen Gardarike.

auvirðast (-ðast) nedværdige sig, te sig paa en uværdig Maade. Egentl. auðvirðast.
ávalt, Adv., altid, stedse.
ávant, Adj. n., manglende. m. Gen. þess er mér á.
ávaxta (-aða) lade voxe, gjøre frugtbringende.
ávöxtr, -vaxtar, Pl. -vextir, m., Frugt.
ávíta (-aða) bebreide, m. Acc.
áþjá (-ða, -ð) kue, gjøre til Træl.
áþján, -ar, f. Underkuen.

---

báðir, báðar, bæði, begge. bæði — ok, baade — og.
*bagi, Gen. baga, m. Fiende, Modstander.
bak, n., Ryg, Bag. lagði á bak Grana (Dat.) lagde paa Ryggen af Grane. at baki einum, bag En. stökkva af baki hoppe ned af Hesten.
bakverpast við einum, vende Ryggen til, være imod, hade. S. 52.
baldikinn, n., et Slags kostbart Tøi.
bálkr, bálks, Pl. bálkar, m., en Afdeling (Balk) i Loven, hf. Vikarsbálkr S. 11.
banahögg, m. Banehug.
banamaðr, m., Banemand, En som tragter en Anden efter Livet. S. 62, 15.
band, n., Baand, Bindsel.
bani, m., Død, Bane.
bann, n., Forbud, Ban.
banna (-aða) forbyde. einum eitt.
bannfærðr, -færð, -fært, sat i Ban, bansat.
bannsettr, -sett, sat i Ban.
bannsmaðr, m. en Mand som er i Ban. S. 154.
banvænn, -væn, -vænt / banvænligr, -lig, -ligt } dødelig, dræbende, b. sár. (bani, vænn, ván).
bára, f., Bølge.
barð, n., Rand, Ræling (paa et Skib). *barða marir, Skibene.
bardagi, m., Slag, Kamp.
borði, m., Barde (en Fisk), s. lyng.
barn, n., Barn.
barnæska, f., Barndom.
bati, m., Forbedring, Bedring.
batna (-aða) blive bedre, komme sig.
bátr, báts, Pl. bátar, m., Baad.
*baugatýr, -týs, m., Mand, Kriger. (baugr, Týr en af Aserne).
baugr, baugs, Pl. baugar, m., en Ring. 2. Skjolderand, Skjold.
baugvariðr, -varið, -varit, ringprydet. brúðr P. 109 a. (verja).
bautasteinn, -steins, Pl. steinar, m., Bautasten, Mindesten efter en i Kampen falden.
baztr, bözt, bazt, ældre Form for beztr, Superl. af góðr.
beiða (beidda) bede, begjære, einn eins, En om noget. beiðast udbede sig: hann beiddist af (deraf) nökkurs í bróðurgjöld.
*beimar, m. Pl. Mænd.
beina (beinda) hjælpe. b. einn.
beiskr, beisk, beiskt, besk, bitter.
beita (beitta), eg. lade bide: beita einn ülögum, eg. lade En bide af Kroglove d. e. bruge Kr. imod, besnære med Kr. beita á veðr krydse imod Vinden.
bekkr, bekkjar, Pl. bekkir, m. en Bænk.
bekkþili, n., Bænkepaneling.
belgr, belgjar, Pl. belgir, m., Skind, Belg.
bella (belda) sætte igjennem med Kraft og og Dristighed, m. Dat. Obj; bella lygi, 106 a. (ballr, böll kjæk, tapper).
ben, n., ell. ben, G. -jar, f. Saar. *bens árar Saarets Aarer d. e. Sverdene. *bens (saal. maa læses P. 124 b for byrs) bára d. e. Blodet.
benda (-enda) spænde, boga. 2. vinke, einum til En.
*beneldr, -ds, Pl. -dar, m., Sværd. (ben, eldr).
*benlaukr, -ks, Pl. -kar, m., Sværd. (ben, laukr).
bera (bar, borit) bære. bera sigr í orrostu faa Seier, gaa af med Seieren. b. ofrliði, overmande. bera aptr riddara 29, trække tilbage en Springer (i Skak) som ved et uforsigtigt Træk er bleven blot stillet. bera vápn á einn, overfalde, dræbe.

bera af einum, overgaa. nauðsyn berr til Nødvendigheden kræver. Upers. bera at, til hende, tildrage sig, ogs. m. Acc.: þótt þetta vandræði (Acc.) hafi nú borit oss (Dat.) at hendi, skjønt denne vanskelige Stilling nu er overkommet os. b) m. Acc. bevæge, drive, føre, komme. bar þá (Acc.) á haf út, de dreve ud paa Havet, kom ud i rum Sø (ogs. m. tilf. Subj. byrr). bar leiti (Acc.) á milli. der var (kom) en liden Bakke imellem. berr saman fundi (Acc. Plur.) þeirra, de træffe sammen, træffe hinanden. Gunnarr sér at rauðan kyrtil bar við glugginn, at en rød Kjortel fremkom (viste sig) ved Gluggen. 2. fremføre, fremkomme med: bera upp fyrir einn, 62, bera vitni. berast eitt fyrir, bestræbe sig for, lægge an paa, 39. 3. føde. borinn, født, vìti borinn, klog, forstandig.

bergir, bergis, m., som smager. *b. hræsæfar d. e. Ravnen, 113, b.

bergja (bergða), smage. (á) einu.

bergrisi, m., Bjergrise, Bjergtrold.

berja (barða) slaa. b. einn grjóti, slaa med Sten, stene. berjast við einn, slaas med.

bernska, f., Barndom.

berr, ber, bert, bar, blottet, aabenbar.

berserkr, -serkjar ell. serks, Pl. serkir, m. Bærserk. berserksgangr, -gangs, m.

betr, Adv. bedre.

biða (biðaða) vente d. s. s. bíða.

bíða (beið) bie, vente paa, m. Gen.: b. eins. lide, udstaa, m. Acc.

biðja (bað) bede: Loki bað hann framláta bauginn, biðja eins bede om noget. biðja konu (Gen.) beile til, ogs. m. Udtr. til handa sér. biðja fyrir sér, holde Bøn, bede til Gud.

bifa (bifaða, contr. bifða) ryste, bevæge, alm. depon. bifask.

bil, n., Mellemrum; kort Tid, Øieblik.

binda (batt) binde, forbinde. bindast í einu ell. fyrir einu, forpligte sig til. bindast í með einum forene sig med. bittu, Imp.

birta (birta), oplyse, opklare, m. Acc. 2. bekjendtgjøre, lægge for Dagen, m. Dat. birting, f., Oplysning. (bjartr).

biskup(r), -ups, Pl. -upar, m., Biskop. biskupa (-aða), confirmere Børn, ogs. kaldet ferma.

bíta (beit) bide; þik skyldi allir eiðar bíta, gid de ramme, plage dig. 108 b.

bitr, bitrt, skarp; bitter.

bjálfi, m., stor Skindpels.

bjarg, Pl. björg, n., Bjerg.

bjarga (berg, barg, borgit) hjelpe, bjerge, redde, m. Dat. (björg).

bjargkviðr, -kviðar, Pl. -kviðir, m., bjergende Vidnesbyrd, 84.

bjarndýr, n., en Bjørn, især Hvidbjørn.

*bjartleygr, leygjar, m. lys Lue: *Rínar b. d. e. Guldet.

bjartr, björt, bjart, lys, klar.

bjóða (bauð) byde, tilbyde. hann bauð honum þat at sætt, bød ham det til Forlig; bjóðit til vár giv os Eders Befalinger, Ordre, Commissioner, 129. 2. bjóða út almenningi, liði, udbyde almindelig Leding, Krigsfolk. bjóða einum (heim) ell. bjóða til sín, indbyde.

bjórker, n., Drikkekar. (bjórr, m., Øl, Drik).

bjórr, bjórs, Pl. bjórar, m., Bæver. bjórskinn, n., Bæverskind.

bjúgr, bjúg, bjúgt, krum, krummet.

björg, bjargar, f. Levnetsmidler, Proviant. 2. Hjælp.

bláeygr, -eyg, -eygt, blaaøiet.

blanda (blend, blétt, blandit) blande. bl. einum við eitt. Hyppigere bøies Ordet svagt blanda (-aða).

blandinn, -in, -it, blandet; tvetydig (af Charakter), lumsk.

blár, blá, blátt, blaa.

blása (blæs, blés, blásit) blæse. bl. út öllum lýðnum, udkalde ved at blæse, ved Signal i Luren.

blástr, Gen. blástrar, Dat. blæstri, Pl. blástrar, m, Blæst. 2. Svulst, Hævelse.

blástsvalr, -svöl, -svalt, kold af Blæst, Vind. blástsvalar varrar, 91.
blauðr, blauð, blautt, feig, forknyt.
bleikja (bleikta) blege, b. hadda sína 3.
bleikr, bleik, bleikt, bleg, lys.
bleyða, Pl. -ur, f., en Kujon, Usling.
bleyði, f. indekl., Feighed.
blíða, f., Blidhed, Venlighed; Venskab.
blíðligr, -lig, -ligt } blid, venlig.
blíðr, blíð, blítt } blid, venlig.
blóð, n., Blod.
blóðugr, -ug, -ugt, blodig.
blóðöxi, -öxar, f., Blodøx, Tilnavn til den norske Konge Erik Haraldsøn, 13.
blóm, n. Blomst.
blómi, m. Blomstren, Frodighed.
blómstr, n. sjeldnere m. Blomst.
blót, n. Offring.
blóta (-aða sjeldn. stærk blét) offre, bl. einum bringe En som Offer, offre En; blóta einn offre til En, dyrke ved Offer: bl. óðin til föðurhefnda, offre til Odin, for at faa Hevn over sin Fader.
blótbolli, m. Offerbolle.
blunda (-aða) blunde, sove; sidde med tillukte Öine, eta blundandi, 1.
blys, n. Blus, Fakkel.
boð, n. Bod, Befaling. 2) Gilde.
boða (-aða) bebude, forkynde; þat er honum hafði fyrirboð at (nl. hugr), hvad hans Hu havde forudsagt ham.
boði, m. Blindskjær, Brænding. 2. Bebuder.
boðorð, n. Befaling, Guds Bud.
boðskapr, -skapar, Pl. -skapir, m. Budskab.
boðmenn, Pl. d. s. s. gestir.
bæjarlýðr, -lýðs, m. Byfolket.
bæn, -ar, Pl. -ir, f. Bøn.
bær, bæjar, Pl. bæir, m. en Gaard. 2. By, Stad, (uregl. Gen. bjár, i Pl. findes ogs. bæar).
bæta (bætta, bætt) bøde, betale Bøder for, b. einn. bæta fyrir einum, bøde, affone for. 2. bøde, istandsætte, b. eitt. 3. bæta einu við, lægge til, føie til.

bogi, m. Bue. * bogna (foræld. Gen. Pl.) hagl d. e. Pilene.
bók, bókar, Pl. bækr, f. Bog.
bókfell, n. Pergament.
ból, n. Leie, Seng. 2. Gaard paa Landet.
bolr, bols, Pl. bolir, m. Bul, Stamme af et Træ. 2. hovedløs og armløs Krop.
bóndi, m. Pl. bændr, Bonde, Selveier. 2. Husbonde, Egtemand.
bónorð, n. Frieri.
borð, n. Bord, Planke, Spiseborð: sitja yfir borðum, tilbords. 2. Ræling paa et Skib. Ormrinn langi var hæstr borði. þeim er nökkurir eru (á) borði, P. 50, de, som ere af nogen Anseelse, have noget at sige. hlaupa fyrir borð, springe overbord.
borðbúnaðr,-búnaðar, m. Bordtøi, Dækketøi.
borðker, n. Bordkar.
*borðmarr, -mars, Pl. -marir, m. Skib (marr Hest).
borg, -ar, Pl. -ir, f. Borg, Stad.
bót, -ar, Pl. bætr, f. Bod, Forbedring. vinna bót einhvers, rette paa noget. fá bót, bedres, helbredes.
bótþurfa, Adj. indecl, som man behøver at bøde, rette paa.
brá, Gen. og Plur. brár, f. Öienlaag, Öienhaar.
bráð, -ar, Pl. -ir. f. Bytte, Rov.
bráðr, bráð, brátt, hastig, ilsom. brátt, Adv. snart, strax.
bráðlátr, -lát, -látt, som er hastig af sig, utaalmodig. (láta).
bráðlyndr, -lynd, -lynt, heftig, opfarende. (lud, lyndi).
bráðskapaðr, -sköpuð, -skapat, af et hidsigt Sind. (skap).
bræða (brædda, bræddr) smøre med Tjære, tjærebræde. 2. *give Rovdyrene Føde.
bræði, f. indecl., Hidsighed, Vrede. 2. d. s. s. *bráð.
bragð, n. Gjerning, Foretagende, Pl. brögð Kunster, Kneb.
bragðmikill, -mikil, -mikit, af et mandigt, bydende Ydre. (bragð, n. Ansigt, Udseende).

*bragnar, Plur. m. Mænd.

*bragningr, -nings, Pl. -ningar, m. Konge.

*bragr, bragar, Plur. bragir, m. Digt 2. Digtergave. verða minna bragar, af mindre Digtertalent.

braka (-aða) brage.

*brakrögnir, -nis, m. Larmens (Stridens) Rögnir (Odin) d. e. Krigeren, Helten.

brandr, brands, Plur. brandar, m. Brand. 2. Sværdklinge, Sværd.

brattr, brött, bratt, steil, brat.

braut, -ar, Plur. -ir, f. Vei. 2. braut, á braut, í braut, bort.

brautferð, -ar, Pl. -ir, f. Bortreise.

brautkváma, f. det at komme bort.

bréf, n. Brev.

bréfakoppr, -kopps, Plur. -koppar, m. Brevtaske.

bregða (bregð, brá, brugðit) bevæge hurtigt; dette Ord maa ofte oversættes efter de forskjellige Forbindelser, hvori det staar, og har altid Gjenstanden for Bevægelsen i Dativ: br. sverði, blotte, trække blank, br. einum á lopt, svinge op i Veiret; br. skildinum yfir höfuð sér, løfte Skjoldet op over Hovedet paa sig; br. sverði niðr í rennanda vatn, stikke det ned i; br. syslunni, holde op med sin Beskjæftigelse; br. ferð sinni, opgive sin Reise; br. búi sínu, flytte; br. einum brigzlum, gjøre En Bebreidelser; honum bregðr til móður sinnar, slægter sin Moder paa; honum bregðr við þat, han røres, bevæges, afficeres derved; því bregðr öld við aðra, det berømmer den ene Slægt for den anden. 2. forandre, forvandle: hann brást í orms líki, forvandlede sig i en Orms Skikkelse; allir menn sögðu at hann brygði sér hvárki við sár né við bana, forandrede sig ikke, forandrede ikke en Mine.

breiða (breidda) brede, udbrede.

breiðr, breið, breitt, bred.

brenna, f. Brand, Opbrænden.

brenna (brann, brunnit) brænde, staa i Lue.

brenna (brenda) opbrænde, fortære ved Ild.

brennusteinn, -steins, m. Svovel.

brestr, brests, Pl. brestir. m. Brag, Knald. 2. Mangel.

bresta (brast) brage. 2. mangle. mik brestr þat (Accus.) det mangler, fattes mig.

brigð, brigðar, f. Forandring, Brud (bregða).

brigða, Adv. forstærk., saare, overordentlig. brigða sterkr (form. Gen. Plur. af et ubr. Subst. brigð d. e. afbragð).

brigðiligr, -lig, -ligt, foranderlig, ustadig.

brigðlyndr, -lynd, -lynt, ustadig, vægelsindet. (bregða, lund).

brigzli, n. Bebreidelse. bregða einum brigslum, gjøre En Bebreidelser. (ogs. brixli).

brim, n. Brænding, Brusen ved Havet; *Havet. hf. *brimdýr, n. Skib.

*brimröðull, G. -uls, m. Guld (brim, Havet, röðull, Straale). brimröðuls þverrir d. e. Mand.

bringa, f. Bryst, Bringe.

*brinnandi, f. indecl. Ild; s. laut (af den ældre Form brinna for brenna).

Brísingamen, n. Frøyas Smykke. (men n.)

brœklingr, -lings, Pl. -lingar, m. liden Brog, ell. Buxe; S. 27. Spottenavn paa Irlænderne for deres Dragt.

brosa (brosta) smile.

brot, n. Brud; Brøde. (af brjóta).

brotligr, -lig, -ligt, brødig, skyldig i Brøde.

brotna (-aða) bryder itu, gaa itu.

brott, á brott, í brott, bort. í brottu, borte.

brú, brúar, Pl. brúar, f. Bro.

brúðfé, n. Brudegave.

brúðlaup, n. Bryllup, ogs. brúðkaup, brullaup.

brúðr, brúðar, Plur. brúðir, f. Brud. 2. * Kvinde.

brúk, n. Tang, Søgræs.

brullaupsstefna, f. Bryllupsstevne.

brún, brúnar, Pl. brýnn, f Rand. 2. Dienbryn honum hefr upp brún (Acc.) hans Ansigt opklares (eg. Dienbrynet letter sig op paa ham).

*brúnargrund, -ar, f. Dienbrynenes Grund

d. e. Hovedet, dets silkis-simi, Silkebaand d. e. Diademet, dets Varetager (geymir) d. e. Herskeren, (her) Haakon Jarl.
brúnáss, Pl. -ásar, m. Sidebjælke i et Hus, (áss).
brúnn, brún, brúnt, brun.
brunnr, brunns, Pl. brunnar, m. Brønd.
bryggja, f. Brygge, Skibsbro.
bryggjusporðr, -sporðs, Pl. sporðar, m. Bryggeende, Broende.
brynja, f. Brynje.
brynja (-jaða) iføre Brynje, ruste; fig. brynja sik með heilagri trú, 103, 10.
brynjulauss, -laus, -laust, brynjeløs.
brynjurokkr, -rokks, Pl. -rokkar, m. Brynjekjole, Rustning.
bryntröll, n. et Slags Øxe.
brynþing, n. eg. Brynjething, d. e. Kamp, Strid.
brytja (-jaða) hugge i Stykker, skjære for. (bryti, Gen. brytja, m. en Skaffer).
bú, n. Gaard paa Landet. 2. Landbrug, Landhuusholdning. skipa til bús með einum, arrangere Landbruget for En, 72, 13. 3. Besætning af Kvæg.
búa (bý, bjó, búit) bo, bebo. b. Ásgarð, 106 b. 2. gjøre færdig, gjøre istand, ruste, lave til: búast til ferðar ruste sig til Reisen; hann lét lið sitt til búast; búa at einu behandle, bære sig ad med, 69, 36; búa um sørge for, lægge tilrette om; begrave; búast við ruste sig til, gjøre sig færdig; búinn rustet, færdig, redebon; skip vel búin at liði ok vápnum med Hensyn til Folk og Vaaben; er búit við at, der er Fare, Risiko for at; segja einum svá búit, sige En hvorledes Sagerne staa, hvorledes det forholder sig.
búandi, Pl. búendr, m. d. s. s. bóndi: búandkarl, -karls, Pl. -karlar.
búð, búðar, Pl. búðir, f. Bod.
búfé, Gen. búfjár, n. Kreaturer, Kvæg.
búfinnar, m. Pl. Beboerne af Finnabú ell. Finnmörk, Finner.
búi, m. Nabo.
búkr, búks, Pl. búkar, m. Krop, Legeme.
búnaðr, Gen. búnaðar, m. Udrustning, Tilbehør: skipabúnaðr, borðbúnaðr. 2. Klædedragt.
búningr, -nings, Pl. -ningar, m. Klædning; Beklædning, Beslag: dýrshorn mikit ok þungt af búningi silfrs ok steina, 51.
burðr, burðar, Pl. burðir, m. Fødsel; Foster.
*burr, burs Pl. burir, m. Søn.
bústaðr, -staðar, Pl. -staðir, m. Bolig.
búsýslumaðr, m. driftig Landmand. (búsýsla, f. Landbrug).
bygð, bygðar, Pl. bygðir, f. Bygd, beboet Egn.
bygðalag, n. Bygdelag. 153.
byggja (bygða) bygge, bebygge; bebo; bygðr, bebygget.
byggva (bygða) d. e. byggja.
bylgja, Pl. bylgjur, f. Bølge.
byrðingr, byrðings, Pl. byrðingar, m. Lastskib.
byrðr, byrðar Pl. byrðar, f. Byrde.
byrgja (byrgða) lukke, indelukke. b. úti, udelukke.
byrja (-jaða) begynde. hann byrjaði ferð sína.
byrjar (-jaði) uperf. bliver Bør, god Vind. þeim byrjaði vel.
byrr, byrjar, Pl. byrir, m. Bør, god Vind; þeim gaf byr (Acc.) de fik god Vind.
bystr, byst, Adj. vred, barsk (eg. Particip. af bysta, reise som Børster, forsyne med Børster, bust, burst, f.). S. 128 Str. 8.
böl, Dat. bölvi, n. Skade, Ulykke.
böllr, ballar, Pl. bellir, m. Kugle.
bölvasmiðr, -smiðs ell. smiðar, Pl. -smiðar ell. smiðir, m. Ulykkesstifter. (böl, smiðr).
*bönd, n. Pl. Guderne (af band).

---

dáð, -ar, Pl. -ir, f. Daad, Bedrift.
dáðleysingi, Pl. -leysingjar, m. Usling, Dogenigt.
dæll, dæl, dælt, blid, venlig; let.
dagligr, -lig, -ligt, daglig. dagliga, Adv.
dagr, dags, Dat. degi, Pl. dagar, m. Dag. á várum dögum, i vore Dage.

dagráð, n. passende Anledning, Tid. fá d. at tala við konung. P. 61.
dagsbrún, -brúnar, f. Morgenrøden.
dagsetr, n. Solnedgang, Nattens Indtræden.
dagstæðr, -stæð, -stætt, vedvarende i fortløbende Række, den ene Dag efter den anden. þrem vikum dagstætt eptir helga Þórsdag, akkurat, netop tre Uger (eg. 3 Uger regnet Dag for Dag) efter Christi Himmelfartsdag.
dagtíðir, f. Pl. Gudstjeneste om Dagen.
dáligr, -lig, -ligt, daarlig, ussel. dáliga, dála, Adv.
dalr, dals, Pl. dalir, m. Dal.
Danir, m. Pl. Daner, de Danske.
dapr, döpr, daprt, sørgmodig, trist, bedrøvet; dapr alls hugar.
*darr, Pl. dörr, n. Spyd. hin reknu dörr, med drevet Arbeide.
*darraðr, Genitiv. darraðar, m. Spyd, Landse.
dauði, m. Døden. dauðadagr, m. Dødsdag.
dauðligr, -lig, -ligt, dødelig.
dauðr, dauð, dautt, død.
daufr, dauf, dauft, døv; eg. sløv, mat.
deila (deilda) trættes, kives: d. kappi við einn, kappes, strides med, P. 13.
deila, f. deild, deildar, Pl. deildir, f. Trætte, Strid.
deili, n. Pl. Særkjende; vita deili á, kjende nøie til.
deyða (deydda) dræbe, døde, P. 101.
deyja (dó, dóit) dø; deyja or sárum, af Saar. á deyjanda degi, paa Dødsdagen.
digr, digr, digrt, tyk.
dikta (-aða) diktere. 2. digte.
dirfð, -ar, f. Dristighed.
dís, -ar, Pl. -ir, f. Gudinde, Dis. 2. *Pige, Datter.
djarfr, djörf, djarft, dristig, kjæk.
djarfliga, Adv. dristigen, djerveligen.
djúp, n. Dyb.
djúpr, djúp, djúpt, dyb.
djöfull, djöfuls, Pl. djöflar, m. Djævel.
dœgr, n. Tid af 12 Timer, en Dags eller Nats Tid, et halvt Døgn. góðu dœgri, P. 116 b, i en god, heldig Stund.
dœgrafar, n. Forholdet mellem Dag og Nat, Omskiften af Dag og Nat, P. 93.
dœma (dœmda) dømme, bedømme.
dœmandi d. s. s. dómandi.
dœmi, n. Exempel.
dofi, m. Dorskhed, Følesløshed.
*dólg, dólgar, f. Kamp, Strid.
*dólgr, dólgs, Pl. dólgar, m. Fjende. dólga sága, Striden.
*dólgspor, n. Kampens Spór d. e. Saarene.
dómadagr, -dags, m. Dommedag.
dómandi, Pl. dómendr, m. Dommer.
dómr, dóms, Pl. dómar, m. Dom. heiðinn dómr, Hedendom, Hedenskab; hafna heiðnum dómi, opgive Hedenskabet; kristinn dómr, Kristendommen; senere ogs. i et Ord: heiðindómr, kristindómr. 2. Samlingen af de Dømmende, d. s. s. dómendr.
dómsæti, n. Dommersæde.
dóttir, dóttur, Pl. dœtr, f. Datter.
dræpr, dræp, dræpt, som kan, maa dræbes (drepa).
draga (dró, dregit) drage, trække; dr. sverðit or slíðrum. draga saman her samle sammen, drage sammen. dr. undir sik tilvende sig. dr. til at, nærme sig, lakke til, P. 67; 78. þeim dregst lið saman der samler sig Folk til dem; dragast yfir fenin, drage over Sumpene. dregr (imperf.) saman kaupmála (Acc.) með þeim, Kontrakten sluttes mellem dem.
dramb, n. Hovmod, Overmod.
dramba (-aða) hovmode sig.
dramblátr, -lát, -látt, dramblsamr, -söm, -samt, } overmodig.
dráp, n. Drab.
draugr, draugs, Pl. draugar, m. Gjenganger, Gjenfærd. draughús, n.
draumþing, n. Drømthing d. e. Søvnen, P. 111 b. (draumr, m. Drøm).
dreif, f. drepa á dreif, slaa hen i Vind, lade fare; svífa á dreif, drive omkring.

dreifa (dreifða) adsprede, splitte ad; dr. liði sínu.

drekahöfuð, n. Dragehoved.

dreki, Pl. drekar, m. Drage, Drageskib.

drekka (drakk, drukkit) drikke. drekka af jólin, ture Julen ud, P. 52; drakk konungrinn honum til eitt stórt vínker, med et stort Glas.

drengiligr, -lig, -ligt, der har Udseende af en ædel, kjæk Mand (drengr), modig, kjæk, tapper.

drengila, Adv. d. e. drengiliga.

drenglyndr, -lynd, -lynt, som har et Sind der anstaar en ædel, kjæk Mand, ædelsindet; (lund, lyndi, Sind).

drengr, drengs ell. drengjar, Pl. drengir, m. ædel, tapper Mand, Helt; drengr góðr.

drepa (drap, drepit) slaa; drepa fingri í munn, stikke Fingeren i Munden; dr. einu und linda, stikke under Beltet paa sig; dr. fœti, snuble. 2. dræbe, slaa ihjel, dr. einn.

dreyra (dreyrða) bløde.

dreyri, m. Blod.

dreyrrauðr, -rauð, -rautt, blodrød.

dreyrugr, -ug, -ugt, blodig.

drífa, f. Uveir, Sneefog.

drífa (dreif), stimle, drive. drifinn í dreyra, overssprengt med Blod; drifit tjald, Tjelding bleget af Regn og Slud.

drjúpa (draup, dropit) dryppe; lude, helde ned; með drjúpandi kvistum, 95.

drótt, -ar, Pl. -ir, f. Folk.

dróttinn, -ins, Pl. dróttnar, m. Fyrste, Konge. *Dofra dróttinn, Norges Konge.

dróttning, -ar, Pl. -ar, f. Dronning.

drukkinn, -in, -it, drukken, beskjenket.

drúpa (drúpta) bøie sig, hænge med Hovedet, være nedslagen.

drýgja (drýgða) udføre, bedrive.

drykkja, f. Drikkelag. drykkjumaðr, m. Drikkebroder. drykkjumál, n. Pl. Samtale ved Drikkelaget.

drykkr, drykkjar ell. drykks, m. Drik. eiga drykk ok sess við einn, P. 72.

duga (dugða, dugat) hjælpe, forslaa, due. duga vel, yde god Hjælp, være dygtig.

dúkr, dúks, Pl. dúkar, m. Dug.

dúnklæði, n. Dunklæder, bløde Klæder.

dúnsfullr, -full, -fult, fuld af Dun, blød. dúnsfullir vettir, P. 112 a. (dúnn, m.)

dupt, n. Støv.

dvelja (dvalda) opholde, forsinke; dveljast, opholde sig, dvæle; hann dvaldist þar langa hríð; ogs. honum dvelst.

dvergr, dvergs, Pl. dvergar, m. Dverg.

dvöl, dvalar, f. Nølen, Dvælen. *svefja dvöl, dysse Dvælen i Slummer, d. e. ikke tøve, nøle.

dygð, dygðar, Pl. dygðir, f. Dyd, hvad der er ædelt (dugir).

dyggr, dygg, dygt, tro, brav. alldyggiliga, Adv. meget troligen.

dýja (dúða) bevæge, ryste, P. 105 a.

dylgja, f. Uvenskab, Strid; *dylgju reyr, Sverdet.

dylja (dulda) dølge, skjule; m. Gen. Obj.; hann er þess duldr, det holdes skjult for ham.

dynja (dunda) dundre, drøne.

dyngja, f. Fruerstue, Jomfrubur.

dyr, n. Pl. s. dyrr.

dýr, n. Dyr; dýrshorn, n. Dyrehorn.

dýrð, dýrðar, f. Herlighed, Ære.

dýrligr, -lig, -ligt, herlig, fortræffelig.

dýrlingr, -lings, Pl. -lingar, m. Yndling, dyrebar, kjær Person.

dyrr, Pl. f. Gen. dura, Dat. durum, ell. n. dyr Gen. dyra, Dør, Døraabningen; derimod hurð, Døren, der sættes for Aabningen.

dýrr, dýr, dýrt, dyr, kostbar; herlig, ypperlig; dýrar veigar.

dögg, Gen. döggvar ell. daggar, f. Dugg; döggu slunginn, besprengt med Dugg.

dögglitr, -lit, -litt, dugfarvet, bedugget.

*döglingr, -lings, Pl. -lingar, m. Konge.

dögurðr, -urðar, m. Maaltid om Formiddagen; ogs. dagverðr.

dökkr, dökk, dökt, mørk, sort; best. Form dökkvi, dökkva.

eða, eðr, eller. 2. eða ell. eðr tjener ogsaa til at indlede et Spørgsmaal, og kan da oversættes ved men: Eðr hvarfyrir berr þú rauð klæði? P. 44.
eðli, n. Natur, Beskaffenhed.
eðlingr, öðlingr, -ings, Pl. -ingar, m. Ædling, P. 112 a.
ef, Conj. dersom, hvis, om. 1. med Indic. P. 65 L. 39; 60 L. 6. 2. m. Conjunct. P. 1, 24; 2, 38; 5, 17; 8, 20; 57, 14.
ef, n. Tvivl. utan ef, P. 152.
efa (efaða) tvivle; ogs. impers. mik efar, P. 154.
efla (efldа) styrke, (afl.) efling f. Styrken.
efna (efnda) opfylde (f. Ex. et Løfte), udføre, udrette.
efni, n. Emne, Materie; heraf konungsefni, som skal blive Konge. biskupsefni; Anledning, Leilighed: hvert efni þeir höfðu í um rógit, hvad der gav Anledning til deres Bagvaskelse, P. 65.
efniligr, -lig, -ligt, som tegner sig godt, haabefuld.
efri, Comp., efstr, Superl., øvre, høiere. efri vör Overlæben; vera á efra aldri være bedaget, til Aars; hit efra det øvre af Landet, ofte: Veien over Land, modſ. hit ytra, Søveien; fara efri öllum dýrum, kneise over alle Dyr, P. 109 b.
egðskr, egðsk, som er fra Landskabet Agðir.
egg, Gen. Pl. eggja, n. et Æg.
egg, eggjar, f. Egg.
eggja (-aða) egge, tilskynde. eggja einn at gera eitt.
eggver, n. Egvær, Sted hvor man samler Fugleæg.
*eggþing, n. Striden, Slaget (egg, f. þing).
*eggþrima, f. Striden (egg, f. *þrima f. Kamp).
ei d. s. s. æ, altid; 2. for eigi.
eið, n. lavt liggende Strækning mellem to Vande, Eid.
eiðbróðir, m. Fostbroder, svoren Broder; *arnar eiðb. Ørnens Fostb. d. e. Ravnen, 112 a.
eiðr, eiðs, Pl. eiðar, m. Ed.
eiðspjall, n. Eds Aflæggelse. (spjall n. Tale).
eiðsvari, m. Edsvoren, som har svoret sig i Fostbroderskab med, P. 4.
eiga, f. Eiendom, Besiddelse; kasta eigu sinni á eitt, bemægtige sig.
eiga (á, átta, átt) have, eie, have til Ægte; eiga úsrið við; eiga erendi við einn, have at bestille med, ogs. blot eiga við einn; eiga skamt til, have et kort Stykke til, P. 13; eiga nauðsyn til være nødsaget til, 21; eiga at einum, have gjort sig fortjent af En: áttu annat at mér, P. 86, du har fortjent andet af mig; þeir hafa opt lagt á hættu mikla við þá menn, er áttu minna í at hefna, de havde ofte udsat sig for stor Fare i Anledning af Mænd, som de havde mindre Grund til at hævne sig paa, P. 70. honum þykkir sem ek eiga eina höndina, ok þá þó at þiggja ávalt en gefa aldrigi, det tykkes ham som jeg har een Haand (eg. den ene Haand), og den kun til bestandig at modtage aldrig at give. 2. med et Infinitiv: skulle, maatte, have at; hann þóttist eiga at hefna mikillar svívirðingar; ef þér hefðit allan þann (nl. skattinn) sem þér áttut (se. at hafa), som I burde have, som Eder tilkom, P. 65.
eigi, Adv. ei, ikke.
eiginn, -in, -it, egen. at eignum manni til Ægtemand, P. 13. eigin kona Ægtehustru; ogs. eiginmaðr, eiginkona, i et Ord hvor eigin da er uforanderligt.
eign, eignar, Pl. eignir, f. Eiendom.
eigna (-aða) tilegne; eignast, tilegne sig, bemægtige sig, e. eitt.
eik, eikar, Pl. eikr, f. Egetræ.
*eiki, n. Skib.
eilífr, -líf, -líft, evig. eilífliga, Adv. (af ei, líf).
eina, Adv. ene, alene. þat eina; hann vænti ekki nema góðs eina.
einarðr, -örð, -art, frimodig, oprigtig, dristig. einarðliga, Adv.
einart, Adv. d. s. s. einarðliga; 2. i eet væk, vedholdende.

einbani, m. udmærket Banemand.
einberni, n. eneste Barn.
Eindriði, m. Tilnavn for Thor.
eineygr, -eyg, -eygt, eenøiet.
einga, Adj. indecl. eneste.
einherjar, m. Pl. Einherjerne.
einkamál, n. Pl. hemmelig, privat Aftale ell. Samtale.
einmæli, n. Pl. Samtale i Eenrum; vera á einmælum við konung.
einn, ein, eitt. 1. Talord: een, eet. eins, Adv. paa samme Maade, eins — ok, ligesaa — som, eins mikit ok þurfi saameget som der behøves. eigi at eins — heldr ikke alene — men. einna forstærk. ved Superl. (ogs. med manna): einna (manna) bezt, allerbedst ell. særdeles vel, overordentlig godt. 2. ene, alene; da ogs. i Plur. einir, einar, ein: við Dana her einn, med Danernes Hær alene; eiga þann mann einn, tage til Ægte den alene. drekahöfuð váru gull eitt á at sjá, var som lutter Guld at see til. I denne Betydning ofte forbundet med saman: einn saman, eitt saman. 3. En, en vis, quidam: maðr einn. 4. ubestemt Artikel; en, et.
einnhverr, einhver, eitthvert, een, nogen; hann kvezt eiga dýrit eitthvert, han siger at han har et Dyr. honum þykkir þetta eitthvert verk sitt verst, forekommer dette ham at være en af hans værste Handlinger, P. 12.
eins s. einn.
einurð, Gen. -urðar, f. Oprigtighed, Ligefremhed, Troskab; ogs. einörð, -arðar.
einvaldi, m Enehersker.
einvaldskonungr, -konungs, m. Enevoldskonge. (einvald, n.)
einvígi, n. Enekamp, Tvekamp.
eitr, n. Edder. Gift.
eitrormr, -orms, Pl. -ormar, m. Edderslange.
ekki, eg. n. af engi, Intet; Adv. ikke; synes at styre Genitiv i den sjældne Forbindelse, hvori det forekommer, Pag. 53, en mér spyrst þann veg til um alla þá — sem allir verði ekki at manna (for det almindelige ekki at mönnum, Intet til Folk), ell. maaske kunde her manna styres af Præp. at, hos, eg. som om Alle blive Intet hos Mænd, Folk d. e. som om Ingen af dem blive til noget i Verden.
ekki, Gen. ekka, m. Sorg.
el, n. Uveir, Iling. vigra el Sværdenes Iling d. e. Kampen, Slaget.
elboði, n. Göndlar elboði, Gønduls Ilings Bebuder, Kampens Bebuder d. e. Stridsmanden.
elda (elda) ilde, gjøre Ild paa; opflamme.
eldr, elds, Pl. eldar, m. Ild. 2. *Sverdet: elda runnr Sverdenes Træ, d. e. Manden, Krigeren.
eldsgangr, -gangs, m. Ildens Gang, Rasen.
eldvellir, -vellis, m. den Handling at bage sig, varme sig ved Ilden, Pag. 112 a.
elgbjóðir, -bjóðis, m. *stafna elgbjóðir, som frembyder Stavnenes Elg (Skibet) d. e. Søhelten.
elgr, elgs ell. elgjar, Pl. elgir, m. Elg, Elgsdyr.
eljan, -jun, Gen. eljanar, f. Arbeide; *unna eljun at telja elske det Arbeide formaa at sige.
ella, Adv. ellers, i modsat Fald.
elligar, d. s. s. ella.
elli, f. indecl. Ælde, Alderdom.
ellidauðr, -dauð, -dautt, død af Alderdom.
*elmarr, -mars, Pl. -marir, m. Skib (eg. Uveirets Hest).
elna (elnaði) voxe, tiltage (alm. om Sygdomme). honum elnaði sóttin á hendr, Sygdommen gik ham haardere tillivs.
elska, f. Kjærlighed.
elska (-aða) elske. elska at einum drive Elskov med.
elztr, elzt, Superl. af gamall.
embætti, n. Embede, Bestilling; geistligt Embede, Kald; taka embætti, P. 154, gaa til Alters.
emja (-jaða) hyle.
en, Conj. men; end. Undertiden synes dette at staa overflødigt foran Compar. skrives

da ogsaa in, P. 107 b sáka ek (Jeg saa ikke) brúðir bíta en breiðara).

enda, Conj. og desuden, men ogsaa; enda veit engan, P. 93, men jeg veed heller ingen.

enda (enda ell. endaða) ende, fuldende, slutte. endast, være tilstrækkelig, strække til, forslaa: þat hefir engum enzt, det har ikke lykkets Nogen.

endalauss, -laus, -laust, uendelig.

endi ell. endir, Gen. enda, m. Ende.

endilangr, -löng, -langt, fra den ene Ende til den anden; eptir endilangri Mörkinni, langs med hele Marken (d. e. Finnmarken) fra den ene Ende til den anden.

*endill, endils, m. Søkonge, Viking. *endils ítrskíð, Skibet.

endlangr d. s. s. endilangr.

endr, atter, igeen.

endrborinn, -borin, -borit, gjenfødt, født paa ny.

endrnýja (-nýjaða) forny

engaleiðis, ingenlunde. (senere dannet Ord), Pag. 134

engi, engi, ekki, ingen, intet. hjoggu svá (skipin) at ekki var fœrt, at intet blev i seilbar Stand. (Senere opkomne Former ere enginn, m. engin, f. ekkert, n.).

*engr d. s. s. engi.

enn, Adv. atter; fremdeles; endnu.

enn, en, et d. s. s. hinn, hin, hit.

enni, n. Pande.

eptann d. s. s. aptann.

eptir, Præp. 1. m. Dat. efter, langs med; eptir ánni; efter, for at hente: ganga, senda eptir einum; efter, i Følge: ef hann reyndist eptir því sem þeir sögðu. 2. m. Acc. efter, om Tiden: eptir þat; taka arf eptir einn. 3. absol. efter, tilbage: hann hefir eptir eina ermina, beholder tilbage det ene Ærme; derefter, siden efter: honum sýnist nekkvert eptir (nl. því) sem ármaðrinn mælti fyrir honum, P.22, hans Mening er noget overeensstemmende med hvad Aarmanden havde snakket for ham, d. e. han synes ikke det er saa urimeligt hvad han siger.

eptirfarandi, følgende, efterfølgende.

eptirlátngr, -tug, -tugt, senere opkommen Form for det rigtigere eptirlátr, -lát, -látt, eftergivende, føielig.

eptirkomandi, Plur. -komendr, m. Eftermand, Efterkommer.

er, Conj. 1. ved Tidsforhold: da: er Hreiðmarr sá otrinn, da H. saa Odderen; er hann hefir þar dvalizt sem hann tíðir, da han har opholdt sig der saa længe som han lyster; þar til er indtil at. 2. ved Aarsagsforhold, da, fordi; þá sagði Bikki at þat var betr fallit, at Randver ætti Svanhildi, er hann var ungr, da sagde B. at det var mere passende at R. havde (til Ægte) Sv., da han var ung. 3. d. s. s. at: lítt nýtr þú þá þess, er þú fant Svein konung, lidet Gavn har du da deraf, at du traf Kong Sven; er þat undr, er þér látit honum hvetvetna hlýða, det er underligt, at I lader (eg. hvilketsomhelst gaa an for ham d. e) ham faa Lov til alt muligt.

er, relat. Part. som, der: sá baugr skyldi vera hverjum höfuðsbani er átti, denne Ring skulde være hver dens Død som eiede den; hon vildi eigi bera í höfuð sér þat vatn er rynni or hári Guðrúnu; ek vil hafa kyrtilinn, er hann stendr í, som han staar i, har paa sig. þar er der hvor. þangat er, did hvor.

ér d. s. s. þér.

erendi, n. Ærende, Hverv, Forretning. erendislok n. Pl. Udfald af et Ærinde.

erfa (erfða) einn, holde Arveøl efter En; *hevne En.

erfi, n. Arveøl, Gilde til en Afdøds Minde.

erfiði, n. Arbeide.

erfidrápa, f. Mindedigt.

erfingi, Pl. erfingjar, m. Arving; ogs. om et Fruentimmer, Pag. 54.

erindi s. erendi.

ermr, ermar, Pl. ermar, f. et Ærme.

errinn, -in, -it, flink, rask.

es, ældre Form for er; ogs. smtruk. m. et andet Ord. þás d. e. þá er; þars d. e. þar er. þatz (þaz) d. e. þat er.
est, gammel Form for ert, 2. Pers. Præs. af vera.
eta (at, etit) spise, æde.
etja (atta, att) ophidse, opirre; m. Dat. Obj. etja hestum, hundum; etja kappi við einn, kappes med.
*etja, f. Strid. *etjulund, f. stridbart Sind.
ey, eyjar, Pl. eyjar, f. Ø. eyjarsund, n. Sund mellem Øer.
eyða (eydda) forøde, ødsle; m. Dat. Obj.: eyða fénu. 2. lægge øde, gjøre øde, ødelægge; m. Acc.: eyða bœi.
eyðandi, Pl. eyðendr, m. Ødelægger. *geimavals eyð., Skibets Ødelægger d. e. Fyrsten, Kongen.
eyðir, eyðis, m. Øder, Ødelægger; s. gráðr.
eygðr, eygð, eygt, som har Øine; alm. m. tilf. vel eller illa, med smukke ell. stygge Øine.
eykr, eykjar, Pl. eykir, m. Øg, Hest.
eyra, Pl. eyra, n. Øre.
Eyrarfloti, m. Samtlige de Skibe, som samlede sig ved Øresund til det aarlige Marked. í þann tíma er E. leystist, da disse Skibe skiltes ad.
eyri, eyrr, Gen. eyrar, Pl. eyrar, f. lav Strandbred.
eyrir, eyris, Pl. aurar, m. en Øre, ⅛ af en Mark (mörk) ell. 3 ertugar. 2. Pl. aurar, Formue, Rigdomme, rørligt Gods; ogs. lausir aurar.
eyrnalauss, -laus, -laust, ørenløs.
eystri, -stra, østre, østlige. hit eystra um Svíþjóð, gjennem det østlige af Sverige.

---

fá (fæ, fékk, fengit) faa, erholde. hann fékk sár; faa til Ægte, m. Gen. hann fékk þeirrar konu er hét. 2. give: honum var leyniliga gefin harpa, der blev ham hemmeligen givet en Harpe; Haraldr konungr fékk honum fóstr með hirð sinni, lod ham opfostre ved sin Hird. Ved Udtr. fá einum í hönd, overrække En, staar Obj. i Dat. ef þu fær sýslum í hönd okkr brœðrum, P. 63. 3. skaffe, forskaffe: fá einum eins ell. eitt, skaffe En noget: fá sér matar ell. mat; honum fær þat mikils, det gjør et stærkt Indtryk paa ham; fám til fornra vápna, P. 13, lad os skaffe tilveie, faa frem de gamle Vaaben; fá á einn, stige til Hovedet, beruse (om stærk Drik). 4. Impers. m. Acc.: varla fær vitrara mann, neppe faar man, neppe existerer der nogen visere Mand; hvergi frægra hilmi fær, ingensteds gives der en herligere Fyrste. 5. Med Supin. af et andet Verb.: opnaa, kunne, være istand, hann fékk gert þat, han fik gjort det; hann fékk unnit þann hluta landsins.
faðir, föður, Pl. feðr, m, Fader.
faðmr, faðms, Pl. faðmar, m. Favn. fallast í faðma, opgjøres mod hinanden, opveie hinanden, P. 32.
*faðmbyggvir, -vis, m. Favnbeboer. Friggjar f. d. e. Odin, 113 a.
fægja (fægða) glatte, rense.
fagna (-aða) modtage venligen, fagna einum; glæde sig ved, fagna einu.
fagnaðr, Gen. fagnaðar, m. Glæde. 2. venlig Modtagelse. 3. beleven Opførsel, Omgængelighed; fagnaðarlauss, -laus, -laust, ubehøvlet, som ikke veed Folkeskik.
fagr, fögr, fagrt, fager, smuk, Comp. fegri, Superl. fegrstr.
fagrbúinn, -in. -it, smuk udstyret, klædt.
fagrbygg, n. *Fróða fagrbygg, Frodes herlige Byg d. e. Guldet.
fagrligr, -lig, -ligt, d. s. s. fagr. fagrliga, Adv.
fagrrandaðr, -rönduð, -randat, med smukke Render, Kanter; feldir fagrrandaðir 113b.
fagrskapaðr, -sköpuð, -skapat, deilig skabt.
fáheyrðr -heyrð, -heyrt, sjelden hørt.
*fála, f. Troldkvinde; fálu sóti ell. fálu hestr d. e. Ulven.
*falda (feld, félt, faldit) d. e. sætte (faldr) paa; félt rauðu satte Hovedtøiet paa sig med Rødt, fatte en rød Hovedbeklæd-

ning paa d. e. fik blodige Hoveder, 122 a. hf. hjálmfaldinn.

fáliga, Adv. koldt, uvenligen, ligegyldigen.

fall, n. et Fald.

fall (fell, féll, fallit) falde. fellr niðr, falder hen; ophæves. opt sitjanda sögur um fallask, eg. Beretningerne svigte (slaa feil) for den som ofte sidder; den som sidder hjemme, ikke er paa Reiser, har intet nyt at fortælle, P. 106 a.

fallinn, -in, -it, bekvem, skikket, passende.

falr, fals, Pl. falir, m. det hule, med Spydbladet sammenhængende, Skaft, hvori Spydstangen indstikkes, og befæstes ved den tversigjennem gaaende geirnagli, P. 7.

fálma (-aða) tabe Modet, blive forskrækket.

falsa (-aða) forfalske.

fámennr, -menn, -ment, som har faa Folk med sig. Superl. fámennastr. Modf. fjölmennr.

fámæltr, -mælt, ordknap, taus.

fang, n. Skjød. 2. Fangst. 3. Pl. föng, Formue, Herligheder.

*fanga (aða) fange; d. s. s. fá: sannliga lét hann seggja mart sáran dauða fanga, P. 127.

fanginn, -in -it, fangen, i Fængsel, P. 132.

fantr, fants, Pl. fantar, m. Gangerpilt, Brevdrager.

far, n. Fartøi, Skib. einn tíma kómu mörg Islands för til Þrándheims.

fár, n. Fare, det som skader; *fár randa, Skjoldenes Fordærv d. e. Sværdene.

fár, fá, fátt, faa.. fátt annarra manna, nogle faa andre. þeir mæltu fátt, talte lidet. 2. kold, uvenlig. var heldr fátt með þeim, der var et spendt Forhold mellem dem. Comp. færri, Superl. fæstr.

fara (fer, fór, farit) fare, reise. fara ferðar sinnar, fare, drage sin Vei; fara í brynju, iføre sig; konungr spurði hversu færi með þeim, hvorledes det gik af mellem dem, P. 25; borð fóru upp, Bordene (Spiseborden) bleve optagne, borttagne. konungr lét fara upp merki sitt stikke op sit Mærke (Fane); hann fór mjök eptir at, han lagde megen Vind paa at, P. 43; hár mikit ok fór vel, og af en smuk Vært; honum ferst vel, han har en lykkelig Reise; vel man þér fara, du er en brav Mand; því er svá farit, det forholder saaledes med det, det er af den Beskaffenhed. farinn, -in, -it, forbi med, ude med: fé var farit, Pengene var gaaet op.

fararleyfi, n. Reisetilladelse.

fararmungát, n. Reiseøl, Reisedrik; láta heita f. sitt eg. lade varme sit Reiseøl d. e. holde sin Afskedsmaus, P. 70.

farligr, -lig, -ligt. smuk, vakker (af fagrligr).

farljóss, -ljós, -ljóst, saa lys at man kan reise; nátt var farljós.

farmr, farms, Pl. farmar, m. Ladning.

farsæligr, -lig. -ligt, lykkelig.

fasta, Pl. föstur, f. Faste.

fastheitinn, -in, -it. ordholden.

fastligr, -lig, -ligt, d. s. s. fast.

fastraðinn, -in, -it, fast besluttet.

fastr, föst, fast, fast; heit föst faste paalidelige Løfter; þat var hit áttunda kveld jóla, at drukkit var allrafastast, tættest. 2. paaholden, karrig. fastr af drykk, karrig paa.

fátíðr, -tíð, -títt, sjælden.

fátækr, -tæk, -tækt, fattig.

fé, Gen. fjár, n. Fæ. 2. Formue, Penge.

fébót, -bótar, Pl. -bætr, f. Pengebod.

feðgar, m. Pl. Fader og Søn, Fader og Sønner. þeir feðgar, Pag. 1, de tre Faderen (Hreiðmar) og Sønnerne (Fafnir og Regin).

féfang, n. Erhvervelse af Gods, Fordel.

feginn, -in, -it, glad; verða einu feginn, blive glad over, ved. feginshendi med Glæde.

feginsamliga, Adv. med Glæde.

fégjald, Pl. -gjöld, n. Pengebøder.

fegjöf, -gjafar, Pl. -gjafir, f. Gave af Penge.

fegrð, Gen. -ar. f. Skjønhed.

féhirðir, -hirðis, Pl. -hirðar, m. Fehirder, Skatmester.

fela (fal, fólgit) skjule; þeir fálu gullit í

Kn. fela einum eitt á hendr ell. á hendi, anbetro, anbefale noget til En.
félag, n. Fællesſkab; Selſkab, Staldbroderſkab. er gott félag at eiga við konung. (af Udtr. leggja fé saman).
félagi Pl. -gar, m. Kammerat, Staldbroder.
félagsgerð, -ar, Pl. -ir, f. det at ſlutte Fællesſkab.
félát, n. Pengetab.
feldr, feldar, Pl. feldir, m. Kappe, Skindkappe.
félítill, -lítil, -lítit, fattig.
fella (felda) fælde. f. einn.
fémildr, -mild, -milt, gavmild.
fen, n. Morads, Sump.
féna (-aði) imperf. mér fénar, jeg tjener Penge, erhverver Gods; meiri ván at þessi maðr muni vera fleirum örvari, ok heldr fénar (nl. mér) nú of hríð, 25.
fénaðr, Gen. -naðar, m. Kvæg.
fengr, Gen. fengjar, m. Fangſt, Bytte.
ferð, -ar, Pl. -ir, f. Reiſe, Færd; fara ferðar sinnar, begive ſig paa Reiſe, reiſe ſin Vei. 2. *Skare, Folk.
*ferja (fer, farða), føre, transportere.
ferligr, -lig, -ligt, fæl, ſtyg.
ferma (-da), konfirmere, 134, f. börn.
festa (festa), fæſte, opfæſte; þar váru festir skildir umhverfis í húsinu; afgjøre, ſlutte, f. mál, f. kaup afgjøre en Handel, ſlutte en Contrakt; bide paa: ekki festi á henni (nl. Brynjen) Intet bed paa den; eigi mundi járn á festa; þá skal er gera þér tvær skammar, þær er þú skalt mega báðar hendr á festa, 32, ſom du ſkal kunne tage og føle paa. 2. trolove, forlove, fæſte: hon festi sik sjálf, 81.
festar, f. Pl. Trolovelſen; festar fóru fram, gik for ſig.
festarmál, n. Pl. Forlovelſescontrakt; slíta festarmálum, ſlaa op, 16.
festiband, n. Befæſtelſesbaand, 96.
fet, n. Fjed, Skridt; þrem fetum til skamt, tre Skridt for kort.
*fetilstingr, -stings, Pl. -stingar, m. Sverd, (fetill, m. Baand, Gehæng; stingr, m. Sting, Redſkab til at ſtikke med).
févani, ell. févana, adj. indecl. ſom mangler Penge, Gods.
fiðri, fiðr, n. Fjær.
fífl, n. Tosſe.
fíflsligr, -lig, -ligt, tosſet, taabelig.
fíkjum, Adv. ſaare, grumme. f. grimt hregg. (fíkr, graadig, begjærlig).
fimr, fim, fimt, flink, behændig, ſmidig.
fimm, fem.
fimt, -ar, Pl. -ir, f. Antal af fem; setja honum þrjár fimtir, ſætte en Friſt af 15 Dage.
fingr, Gen. fingrar, Pl. fingr, m. Finger. (I det nyere islandſke Sprog bruges Gen. fingrs, ligeſom vetrs for vetrar af vetr).
finna (fann, funnit), finde; hann fann á fjallinu hús; láta á sik finna, lade ſig mærke med, 85; mér finnst um, jeg ſynes om, er fornøiet med.
finnferð, -ar, f. Reiſen over Finmarken, Indkræven af Afgifter der.
finnkaup, n. Handelen med Finnerne (Finnar).
*fírar, m. Pl. Mænd.
firr, Adv. fjernere; er at firr, at — at, det er faa langt fra at — at.
firra (firða) einn einu. 1. fjerne En fra noget. 2. berøve En noget. firrast eitt, fly, undgaa. hjörr firði haus við herðar ſkilte Hovedet fra Skuldrene.
firri, firstr, fjernere, fjerneſt.
fiskr, fisks, Pl. fiskar, m. Fiſk.
fjáðr, fjáð, rig, bemidlet.
fjaðrdökkr, -dökk, dökt, fjedermørk, med mørke Fjedre.
fjaðrhamr, -hams, Pl. -hamir, m. Fjederhams.
fjaðrlauss, -laus, -laust, fjederløs. (fjöðr).
fjall, Pl. fjöll, n. Fjeld. fjallbygð, Pl. -ir, f. Fjeldbygd.
fjalligr, -lig, -ligt, hvad der hører til Fjeld; fjalligar auðnir, Fjeldøder.
fjándi, Pl. fjándr, m. Fiende. 2. Fanden, Djævelen.

fjándmaðr, Pl. -menn, m. Fiende.
fjándskapr, -skapar, Pl. -skapir, m. Fjendskab.
fjara, Gen. fjöru, f. Strandbred.
fjárafli, m. Massen af Kvæget, Godset. (fé, afli, m. Styrke).
fjárdráttr, -dráttar, Pl. -drættir, m. Fordel, Vinding. (fé, dráttr af draga).
fjárkostr, -kostar, Pl. -kostir, m. Formue.
fjarri, fjern, langt borte; þat fór fjarri, det var langt fra; eigi hefir því fjarri farit, sem ek sagða þér, ikke er det gaaet langt fra det som jeg sagde dig, det er gaaet omtrent som jeg forudsagde; þat er ekki fjarri hennar skapi, det er hende ikke faa meget imod.
fjársektir, f. Pl. Mulkter.
fjárskaði, m. Skade, Tab af Gods, Penge.
fjórir, fjórar, fjögur, fire. fjórtán fjorten.
fjöðr, fjaðrar, Pl. fjaðrar ell. fjaðrir, f. Fjeder
fjöld, f. d. s. s. fjöldi.
fjöldi, m. Mængde.
fjölkunnigr, -kunnig, -kunnigt, troldkyndig. (eg. mangekyndig, af fjöl).
fjölmenni, n. Mængde Folk ell. Tropper.
fjölmennr, -menn, -ment, omgivet af mange Folk, mandstærk.
fjölskylda, f. mange Forretninger.
fjölskyldr, -skyld, -skylt, forbunden med mange Forretninger; sól hefir fengit fjölskylt embætti.
fjölskyldugr, -ug, -ugt, som har mange Forretninger, Pligter.
fjölsnerrinn, -in, -it, rask, haardfør.
fjör, Dat. fjörvi, n. Liv.
fjörðr, fjarðar, Pl. firðir, m. Fjord.
fjörlausn, -ar, Pl. -ir, Løsepenge.
*fjörnir, -nis, m. Hjelm, fjörnis norn, Øxen; fjörnis land, fjörnis stallr, Hovedet.
*fjörrán, n. Død; bíða fj., lide Døden.
*fjörsegi, m. Hjerte.
fjöturr, -urs, Pl. fjötrar, m. Fodlænke.
flá (flæ, fló, flegit), flaa; þá var otrinn fleginn.
flæmta (flæmta), forjage, gjøre landflygtig.
flærð, -ar, Pl. -ir, f. Svig, Falskhed.
flærðarlauss, -laus, -laust, uden Svig.
flærðguðar, m. Pl. Afguder, 97.
flagbrjósk, n. Sværdbrusk; hjó fyrir fl., 4, hug ham for Brystbrusken.
flagð, n. Troldkvinde.
flatr, flöt, flatt, flad.
flaust, n. Skib.
fleinn, fleins, Pl. fleinar, m. Pil. Spyd.
*fleinbörvar, m. Pl. Krigere, Mænd.
fleiri, flere; fleira, mere; nökkuru fleira manna, noget flere Folk; Comp. af margr.
flekkr, flekks, Pl. flekkar, m. Plet, Flek.
flekkóttr, -ótt, fuld af Flekke, Pletter.
flet, n, Hus.
fljóta (flýt, flaut), flyde.
fljótr, fljót, fljótt, hurtig.
fljúga (flýg, flaug (fló), flogit), flyve, flygte.
flóð, Flod, fl. fleina, 115 b, Kastespydenes Flod, d. e. Blodet. 2. Havet.
flœðr, Gen. flœðar, f. Flod, modf. Ebbe; þeir biðu flœðar.
flœja, d. e. flýja; ek frá jarl flœðu, jeg fik spurgt at Jarlen havde flygtet (flœðu poet. Præt. Infin.).
flokkr, flokks, Pl. flokkar, m. Flok. 2. et Digt, mindre end en drápa.
floti, m. Flaade.
*flótta-fellinjörðr, Gen. -njarðar, m. de Flygtendes fældende Njørd (Gud), d. e. den dygtige Kriger.
flóttalið, n. flygtende Folk, fl. Tropper.
flótti, m. Flugt. 2. de Flygtende.
*flugstigr, m. Flyvesti, d. e. Luftveien, 111 a.
flutning, f. Beforbring; þeir féngu sér flutningar.
flýja (flý, flýða), fly, flygte; flýra eld sa er yfir stígr, den flygter ikke for Ilden, som skrider over den.
flytja (flutta), flytte, føre, bringe; flytja mál, ogs. ud. mál fremføre en Sag, tale en Sag, P. 33, 34; flytjast, flytte sig, bevæge sig.
fnasa (-aða), fnyse, blæse.
fœða (fœdda), føde, bringe til Verden; nære, underholde; fœðast upp.

færa (færða), føre; færa í frásagnir, fortælle, sætte i Sagasprog: færa kvæði, fremføre et Digt.
færi, n. Leilighed, Evne; komast í færi, faa Tag paa, 73.
færr, fær, fært, som kan fare, reisefærdig; þeir váru allra manna bezt færir bæði á fæti ok á skíðum; som man kan fare med, skip var fært. 2. dygtig, istand til.
fæzla, f. Føde, Underholdning.
fæzlulauss, -laus, -laust, blottet for Føde.
*fold, -ar, f. Jord; *foldar hringr, Havet.
fólgit, s. fela.
fólk, n. Folk. 2. Striden, vaða í fólk, gaa i Striden, 115 b.
fólktjald, n. eg. Stridshelt d. e. Skjoldet.
fólska, f. Taabelighed.
forboðaðr, -uð, -at, sat i forboð, den mindre Bansættelse, 154.
forða (-aða), frelse; forða sér, forðast eitt, undgaa, fly noget.
forðum, Adv. fordum.
foringi, Pl. -ingjar, m. Anfører.
forkunnar, Adv. færdeles; s. vel.
forljótr, -ljót, -ljótt, overmaade styg, fæl, 47.
formaðr, Pl. -menn, m. Formand, Overmand.
formáli, m. Fortale. 2. Formular, Udtryksmaade, Spaadom, P. 1.
formega (-má, -mátta), senere opkommet Form for mega, kunne, formaa.
forméll, m. en Slags Falk, i Middelald. Lat. formelus.
forn, fornt, gammel, fordums.
fórn, Pl. fórnir, f. Offer.
forngildr, -gild, -gilt, af gammelt Værd, efter gammel Værdi; aurar forngildir, 157.
forneskja, f. Oldtid, Fordums Tid. 2. Trolddom.
fornkonungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Konge fra fordums Tid, Oldtidskonge.
forráð, n. Pl. Bestyrelse. 2. Svig. Forræderi.
fors, Gen. fors, Pl. forsar, m. Foss, Vandfald.
forsjá, -sjár, f. Forsorg, Omhu.
forsjáll, -sjál, -sjált, forsynlig, forsigtig, klog.
forsköp, n. Pl. Ulykke.
forsnjallr, -snjöll, -snjalt, færdeles tapper.
forspár, -spá, spátt, fremsynet.
forstanda (-stend, -stóð) forstaa, nyere Ord; alm. undirstanda, skilja.
forstjóri, m. Anfører, Befalingsmand.
forsögn, -sagnar, f. Tilsyn, Anviisning.
fortala, oftere Pl. fortölur, f. Overtalelse, Opmuntring.
forverk, n. Arbeide paa Marken.
forvitr, -vitrt, eller forvitri (-vitra) klog, kyndig, viis.
forvitnast (-vitnaðast) efterforske, udgranske, s. eitt; (af forvitinn, nysgjerrig).
fóstbróðir, Pl. -bræðr, m. Forbroder. fóstbræðralag, n.
fóstr, n. Opfostring.
fóstri, m. Fosterfader; Fosterson; Fostbroder
fóstrjörð, -jarðar, f. Fædreneland, Fosterjord.
fóthvatr, -hvöt, -hvatt, fodrap.
fótlaug, Pl. -ar, f. Fodbad.
fótleggr, -leggjar ell. -leggs, Pl. -leggir, m. Ben, Benet fra Knæet til Fødderne.
fótskemill, -emils, Pl. -skemlar, m. Fodskammel.
fótspor, n. Fodspor.
frá, Præp. fra; om, nú er frá því sagt, nu fortælles om det.
frábærr, -bær, -bært, overordentlig, udmærket. (af bera frá, udmærke sig).
frægr, fræg, frægt, berømt. (af frega).
frændi, Pl. frændr, m. Frænde, Slægtning; Ven.
frændkona, f. Frænke, beslægtet Fruentimmer.
frændsemistala, f. vera í frændsemistölu við einn, regne sig i Slægtskab med En.
frævandi, spirende.
fráfall, n. Død.
fráfallinn, -in, -it, død.
fram, frem; fram yfir einn, d. s. s. um fram, mere end, fremfor En.
framan, fortil, foran.
framandi, fremmed.

framanverðr, -verð, -vert, hvad der er foran, hører til det forreste; réttnefjaðr ok hafit upp í framanvert, lige Næse men (eg. løftet op i den) lidt opstaaende foran.

framar, framast, længere frem, længst frem, forrest; Vikarr var jafnan framast sinna manna; hóti framar noget formeget.

framarliga, framalliga, framarla, langt fremme; meget, i høi Grad; hvárki hökum vér orðhegi eðr kunnustu svá viðrkvæmiliga ok framalliga yðr at þakka.

framburðr, -burðar, m. Udsagn, Udtale.

frambera (-bar) fremføre, frembære.

frambyggi, Pl. -byggjar, m. som har sin Plads i Forstavnen paa Skibet.

framferð, -ar, f. Fremfærd, Adfærd, Opførsel.

framflutning, -ar, f. Underholdning, Livsophold.

framganga, -göngu, f. det at gaa frem, Tapperhed i Striden.

framgangr, -gangs, m. Fremgang, Forfremmelse.

frami, m. Hæder, Ære.

framláta s. láta.

framleiðis, fremdeles, (fram, leið, f.)

framlíðandi, fremskridende.

framligr, -lig, -ligt, kjæk.

framlyndr, -lynd, -lynt, fremadstræbende, gjæv.

frammi, fremme; hafa frammi have i Gang, i Værk.

framr, fröm, framt, dygtig, drabelig, tapper.

fránleitr, -leit, -leitt, skarptblikkende, 111b.

fránn, frán, fránt, blank, glindsende.

franska, f. det franske Sprog; ellers alm. valska.

frásaga, Pl. -sögur, f. d. s. s. frásögn.

frásögn, Pl. -sagnir, f. Beretning, Frasagn, Fortælling. þat er mjök fært i frásagnir, det er bleven Gjenstand for Fortællinger, der er fortalt meget derom.

frauð, n. Skum, Fedt.

fregn, -ar, f. hvad man faar spurgt, Rygte.

fregna (fregn, frá, fregit) spørge, faa at høre; fr. eitt, faa at høre, vide; fr. eins spørge om noget.

freista (-aða) friste, forsøge; m. Gen.: fr. eins.

freistni, f. indecl. Fristelse.

frelsingi, Pl. -gjar, m. frigiven Mand, fri Mand.

frelsa (frelsta) frelse, redde.

frelsi, n. Frihed. frelsisbréf, n.

fremja (framda) fremme, udøve.

fremr, fremstr, fremmere, fremst, forrere, forrest.

frétt, -ar, Pl. -ir, f. Udspørgen, Fritten; ganga til fréttar, udforske Guderne; jvf. Keyser Nordmændenes Religionsforfatning i Hedendommen. P. 145; hafa frétt, have spurgt, faaet Nys om.

frétta (frétta) spørge, faa at høre, vide; ek hefi af honum (om ham) þat frétt, at hann mun vera spakr maðr.

Freyr, m. Guden Frey. °heyja Freys leik, stride.

friðarmark, n. Fredstegn.

friðla, f. Frille.

fríðleikr, -leiks, m. Skjønhed.

fríðr, fríð, frítt, skjøn, smuk; dygtig, lítit lið ok frítt.

friðr, friðar, m. Fred. brjóta friðinn.

frilla, f. d. s. s. friðla. frillusonr.

frjáls, frjálst, fri.

frjalsa d. s. s. frelsa.

fróðleikr, -leiks, m. Klogskab, Kundskab.

fróðliga, Adv. kyndigen.

fróðr, fróð, frótt, klog, kyndig, især i Historien.

frækn, fræknt, modig, tapper. -liga, Adv.

frækleikr, -leiks, m. Tapperhed.

frón, n. Land, Jord.

frosinn, -in, -it, frossen. af frjósa (fraus).

frú, Gen. frú, f. Frue; Hædersstittel for Kvinder, ligesom herra for Mænd.

frumváttr, -vátts, Pl. váttar, m. første Vidne, første Martyr.

frumvaxta, Adj. voxen, i den første Mandsdomsalder.

frýja (frýða) einum eins, bebreide En

Mangel paa noget, sige om En at han ikke besidder det; frýja einum hugar, beskylde for Feighed; deraf i Alm. ophidse, egge.
fugl, fugls, Pl. fuglar, m. Fugl. fuglsrödd. f. Fuglerøst.
full- i Samsætn. forhøier Begrebet: fulldrengiligr, fuldkommen som en gjæv Mand, fullskeleggr, fuldkommen modig, dristig; fullsteikt, fuldkommen stegt.
fúll, fúl, fúlt, ond.
fullkominn,--in, -it, fuldkommen.
fullkosta, indecl. passende at giftes med, gjøre Parti med.
fullnaðr, -aðar, m. Fuldbringelse, Fyldestgjørelse; með fullnaði.
fullr, full, fult, fuld; dýrshorn fult af gulli; til fulls, til Fulde, nokſom.
fullting, n. Hjælp.
fulltingja (-tingða) hjelpe; f. einum.
fundr, fundar, Pl. fundir, m. Møde, Sammenkomst; fara á fund eins, begive sig til; koma til fundar við einn.
*funi, m. Ild.
fura, f. Furu, Fyrretræ. 2. *Skib.
furða, f. en forunderlig, forfærdelig Ting; furða var at, det var forbausende; furðu mikit skip, forfærdelig stort Skib.
furðuligr, -lig, -ligt, Adv. -liga, forfærdelig.
fúsliga, Adv. ivrigen.
fúss, fús, fúst, ivrig, begjerlig, beredvillig; vera fúss til.
fylgð, -ar, f. Følgeskab: til fylgðar við sik.
fylgja (fylgða) følge. f. einum.
fylgjari, m. Følgesvend.
fylki, n. et Fylke. 2. *Skare, Hob.
fylkja (fylkta) fylke, stille i Slagorden; fylkja liði sinu.
fylking, -ar, f. Slagorden.
*fylkir, -is, m. Høvding, Konge.
fylla (fylda) fylde; fylla belginn af rauðu gulli; opfylde, f. postolanna iðu, opfylde Apostlernes Hverv; fylla rásir sínar fuldende sine Baner; fylla várn vanmátt, udfylde vor Afmagt.
fylsni, n. Skjulested. (af fela, fólginn, eg. fylgsni).
*fyrðar, m. Pl. Mænd.
fýri, n. Fyrretræ; *Træ i Alm.; *fýrisgarmr d. e. Vinden.
fyr d. f. f. fyrir.
fyrir, Præp. m. Dat. Acc. for, foran, før. 1. Loc. fyrir Vindlandi, udenfor Vindland (i Sømandssproget paa Høiden af); rak fyrir strauminum, det drev for, med Strømmen; flyja fyrir Dönum; hann gekk inn fyrir konung; fig. leggja ráð fyrir einn, lægge Raad for En, give Raad. 2. Tempor. fyrir dag, før Dag, før Daggry; fyr öndverðu, i Begyndelsen: fyrir níu árum, for 9 Aar siden. 3. Caus.: fyrir því, derfor; hann mátti ekki fara fyrir þeim úfriði; honum var ekki úhætt fyrir þeim, han var ikke ganske sikker for dem; verja land fyrir Haraldi, imod Harald; dræpr fyrir einum, som kan dræbes af; ogſ. m. Acc.: fyrir þá sök, af den Aarsag, herfor. 4. til Bedste, Fordel for: biðja matar bæði fyrir sik ok dýrit; hann sá þat at bezta ráði fyrir sér ok sínu liði; váru gervir eldar fyrir þeim. 5. Absolut: hafa lið fyrir, havde Folk ved Haanden; mik vildi hann finna, ok svá skal hann mik fyrir hitta; þau skip fóru fyrir (i Forveien) er smærri váru; þeim þótti, sér nú mundu lítit fyrir at veiða Gunnar, det syntes dem nu, at det maatte være lidet i Veien for dem (d. e. være dem en let Sag) at fælde Gunnar. 6. fyrir norðan, nordenfor; fyrir sunnan. f. vestan, f. austan, f. ofan, f. neðan; alle disse præpositionale Forbindelser styrer Accus.; f. sunnan haf.
fyrirætlan, -ar, f. Forsæt.
fyrirætlast (-ætlaðast) have til Hensigt, have fore.
fyrirdœma (-dœmda) fordømme.
fyrirfara (-fór) ombringe, bringe af Dage; f. einum.
fyrirgefa (-gaf) tilgive.
fyrirgangsmaðr, -manns, m. som gaar foran, foregaar med sit Exempel, 101; modſ. sporgöngumaðr.

yrirleggja (-lagða) udlægge, erlægge, 34.
fyrirlíta (-leit) foragte, forsmaa.
fyrirrásari, m. Forløber.
fyrirrúm, n. Forrummet.
fyrirsettr, -sett, bestemt, forud fastsat.
fyrr, Adv. før, tilforn; fyrrmeir, d. s. s. fyrr en for end.
yrstr, fyrst, først. fyrst er, saasnart som; en fyrst er af var gengit, 78, saasnart som (Berserksgangen) var gaaet af (dem).
fýsa (fýsta) opmuntre, tilskynde. einn eins, En til noget; ogs. ek fýsist ell. imperf. mik fýsir þess, jeg har Lyst til. (af fúss).
fýsi, f. inde l. Lyst, Attraa.
fýsiligr, -lig, -ligt, ønskelig, hvad man har Lyst til.
föðurarfr, -arfs, m. Faderarv.
fölleitr, -leit, -leitt, bleg af Farve, Udseende.
fölr, löl, fölt, best. Form fölvi, fölva, bleg.
för, farar, f. Reise, Gang.
förnuðr, ell. farnaðr, -naðar, m. Lykke.
föstudagr, -dags, m. Fastedag. Fredag.

---

gæfa, f. Lykke. bera gæfu til, have Lykke til, Lykken med sig.
gæfumaðr, -mans, m. Mand som har Lykken med sig.
í gær, i Gaar. í gærkveld.
gætta (gætta) passe paa, vogte paa, med Gen. gæta eins, lægge Mærke til.
gætinjörðr, -njarðar, m. vogtende Gud (Njörðr) geirbríkar g. d. e. Fyrsten, Krigeren.
gætir, gætis, m. Bevogter, Paapasser.
gætti, n. Dørhængsel.
gæzla, f. Bevogtning.
gaflstokkr, -stokks, Pl. -stokkar, m. Gavlstok.
gagn, n. Seier. 2. Gavn.
gagnorðr, -orð, -ort, som taler kraftigen.
gagnast (-aðast), gavne, være til Nytte. g. einum.
galdr, galdrs, Pl. galdrar, m. Galder, Trolddom (eg. Sang af gala).
gálgi, m. Galge.
galinn, -in, -it, gal.
gamall, gömul, gamalt, gammel. tólf vetra gamall.
gamalmenni, m. en gammel Mand.
gaman, n. Morskab, Moro. mæla sér gaman, Tale i Spøg; gera gaman at, drive Løier med.
gamankviðlingr, -lings, Pl. -lingar, m. lystig, skjemtsom Vise.
gamansamr, -söm, -samt, spøgsom, skjemtsom.
ganga (geng, gékk) gaa. ganga vel fram, vise Tapperhed i Striden, gaa vel frem. ganga einum til handa, gaa til Haande, gaa i Ens Tjeneste, ogs. ganga einum á hönd; ganga at, anfalde; þat gengr honum til, det bevæger ham til, det er Grunden, hvorfor han; er konungr sá þetta, virði hann svá (holdt han for), sem Þórgilsi géngi til stærð ok metnaðr (Stolthed og Overmod var Aarsag i), er hann vildi eigi o. s. v.; ganga um sýslu manna, gaa og se til Folkenes Arbeider; ganga eptir gaa i Opfyldelse; ganga upp gaa op, forbruges; ganga yfir overskride; sættin gengr saman Forliget kommer i Stand.
gangsilfr, n. gangbar Mynt.
Garðar, m. Pl. Rusland, Gardarike.
garðr, garðs, Pl. garðar, m. Gjærde. 2. Gaard. líðr vetr or garði, Vinteren lider af Gaarde.
garðstaurr, -staurs, Pl. -staurar, m. Gjerdestor.
garmr, garms, Pl. garmar, m. Hunden i Helheim. 2. *en Hund.
garpr, garps, Pl. garpar, m. en kjæk Mand.
garpligr, -lig, -ligt, kjæk, dristig.
gata, f. Gade, Vei.
gaumr, -gaums, m. Agtpaagivenhed; gefa gaum at.
gaupa, f. en Gaupe, Los, felis lynx, heraf *hergaupa.
Gautatýr, -týs, m. Tilnavn for Odin.
gautr, gauts, m. Odin; herr eignaðr Gauti, tilhørende Odin.
geð, n. Sind. geðfastr, -föst, -fast, standhaftig.

gefa (gaf) give. gefa einum góðan dag, hilse god Dag paa En; gefast upp, overgive sig; gefast drengiliga, opføre sig kjæk, som en Mand; gefr (impers.) byr (Acc.) der bliver Bør: ogs. ud. byr: gaf konungi ekki at sigla þann dag, Kongen fik ikke gunstig Vind den Dag.

gegn, gegn, gegnt, blid, omgængelig.

gegn, í gegn, m. Dat. imod, i Møde.

gegna (gegndi) 1. gavne, nytte: g. einum (gagn). 2. svare, svare til, stemme med: hverju gegnir þat, hvad betyder det; þat gegnir engu, det har intet paa sig, intet at betyde; þat gegnir undrum, det grændser til forunderlige, er forunderligt.

gegnum, í gegnum, m. Acc. igjennem.

geigr, geigs, m. Skade, Frygt.

geil, Pl. -ar, f. Kløft, Bjergkløft.

*geimi, m. Havet. geimavalr, m. Havets Falk d. e. Skibet.

*geirbrík, -ar, Pl. -r, f. Skjold. (geirr, brík Bret).

*geirbrú, -ar, Pl. -ar, f. Spydbro d. e. Skjoldet, dets ærir, Tjenere, d. e. Krigerne, Mændene.

geirr, geirs, Pl. geirar, m. Spyd.

*geirrás, -ar, f. Striden, Slaget. geirrásar garðrögnir, Stridens Gjerde (d. e. Skjoldets) Rögnir (Odin) d. e. Krigeren. (geirr, rás, f.)

geirskapt, n. Spydskaft.

geiskafullr, -full, -fult, frygtsom. (geiski, m. Frygt).

geisla (-aða) straale.

geisli, m. en Straale.

geit, -ar, Pl. -r, f. Gjed.

gengi, n. Følge, Bistand.

gengiligr, -lig, -ligt, som man kan gaa, passabel.

gera (gerða) gjøre: ger svá vel! gjør saa vel, vær saa god! gera at gjøre ved, gjøre i Stand. gera á sættir d. s. s. ganga á sættir, overtræde sluttet Forlig; gera um mál, dømme, være Voldgiftsmand i en Sag: gera sér mikit (títt) um, fatte Kjærlighed til, lægge Elsk paa; bestræbe sig ivrigen for. 2. impers. m. Accus.: gerði storm mikinn, hvast veðr, der opkom stærk Storm, skarpt Veir; hann gerði magran han blev mager. 3. gerast, blive: hann gerðist landvarnarmaðr hans; gerast til at, lave sig til, begive sig paa Vei for at: er maðr gerðist til at færa mér gersemi, ok mundi fara ella eigi. 22, og vilde i andet Fald (dersom det ikke havde været for den Gave han vilde skjenke mig) ikke være reist.

gerð, -ar, Pl. -ir, f. Kjendelse, Dommers ellers Voldgiftsmænds Bestemmelse.

*gerðar, f. Pl. Rustning. á gerðum sér þeirra, man seer det paa deres Dragt, at.

gerla, görla, Adv. tydeligen, aabenbar, nøie.

gerna d. s. s. gjarna, gernsamliga, d. s. s.

gerr, görr, Comp. til gerla, tydeligere, klarligere, Superlativ gerst, görst.

gerr, ger, gert ell. görr, gör, gört, gjort. sú gjöf var ger með ráði konungs; váru gervar veizlur móti honum, bleve bragt istand Gjæstebude til hans Modtagelse. 2. færdig, bered; vel gerr at sér, dygtig brabelig; hlífar görvar, stærke, solide Skjolde.

gersemi, Pl. -semar, f. Kostbarhed, Klenodie.

gerviligr, -lig, -ligt, dygtig, brabelig.

gerzkr, gerzk, gerzkt, russisk, hvad der er fra Garðar, Garðaríki.

gestaskáli, m. Gjestekammer.

gestr, gests, Pl. gestir, m. Gjest. 2. gestir, den anden Klasse af Hofbetjente, imellem hirðmenn og húskarlar.

geta (gat) faa, erholde: hann gat margar jarteinir; get þér vel at borði þínu, forsyn dig godt. 2. avle. 3. gjette, formode, m. Gen.: þó geta þess sumir til, Nogle formode det. 4. omtale, m. Gen.: konungr þagnar hvert sinn, er Þórolfs er getit; þess er við getit. 5. kunne, formaa: hann gat sungit messuna, han fik funget Messen; engi maðr gat huggat

hana, fik trøstet hende. 6. honum gezt at því, han synes om det.
getnaðr, -naðar, Pl. -naðir, m. Foster.
geyja (gó, geyjat) gjø; g. at einum.
geyma (geymda) gjemme; g. eins; geyma svá til, mage, indrette det saa.
geysa (geysta) jage ud, drive frem. herskip vantu geyst.
geysa (geysaða) fare frem med Heftighed; múginn geysar gegn gram. (skrives ogs. geisa).
geysi-, i Sammensætn. meget, grumme; geysigrimligt undr; geysi strítt.
geystr, geyst, heftig.
gildi, n. hvad der er ligesaa godt, af samme Værd som noget Andet, Sidestykke. annat gildi Yggs hjaldrs, en anden saa blodig Kamp. 2. Gilde, Gjæstebud.
gildr, gild, gilt, dygtig. (af gjalda).
gimsteinn, -steins, Pl. -steinar, m. Ædelsten.
gína (gein) gabe.
ginna (ginta) lokke; m. Accus.
gipta, f. Lykke.
gipta (gipta) gifte, bortgifte. honum þótti dóttir sín vel gipt.
giptumaðr, m. Mand som har Lykken med sig.
girna (girnda), imperf. mik girnir til, jeg har Lyst til; depon. girnast eins, eftertragte, have Lyst til; er maðr girnist rangra hluta.
girnd, -ar, Pl. -ir, f. Begjerlighed; girndarráð, n. ønskeligt Parti; girndartré, n. Kundskabenstræ.
girzkr d. s. s. gerzkr.
gísling, -ar, f. Borgen. í gísling, som Gidsel.
gísl, gísls, Pl. gíslar, m. Gidsel.
gista (gista) være til Gjest. 2. modtage som Gjæst. gisting, f.
gjaforð, n. Giftermaal.
gjald Pl. gjöld, n. Betaling. otrs gjöld, sonar g., bróður, g; harms at gjöldum, til Erstatning for Sorgen.
gjalda (geld, galt) betale.
gjalla (gell, gall) gjalde, klinge.
gjarna, gjerne.
gjóta (gýt, gaut) gyde, udgyde; gj. hrognúm.
Gjúki, m. *Gjúka ættar klæði, Gjukes Æts Klæder d. e. Rustningen.
gjöf, gjafar, f. Gave.
gjöfull, -ul, -ult, gavmild.
glaðr, glöð, glatt, glad.
glaðværr, -vær, -vært, munter. glaðværi, f.
glæsa (glæsta) glatte, polere, gjøre blank.
glæsiligr, -lig, -ligt, stadselig, prunkende.
glam, n Glam. *randa glam, Striden.
glamra (-aða) larme, klinge.
glasiligr, -lig, -ligt d. s. s. glæsiligr.
gleði, f. indecl. Glæde.
gleðibúnaðr, -aðar, Pl. -aðir, m. Glædedragt.
gleðimaðr, m. en lystig Mand.
gleðja (gladda) glæde; hann gladdi svá lið sitt; gleðjast glæde sig.
glíkr d. s. s. líkr.
glíma, f. Bryden, Kampen. glímufærr, -fær, -fært, flink i Bryden.
glóa (-ða) skinne, glindse.
glóð, glóðar, Pl. glæðr, f. Glod, Gløð; *koma glóðum, anbringe Ild, antænde.
glæpr, glæps, Pl. glæpir, m. Feil, Forbrydelse.
*glólisti, m. skinnende, glindsende Liste, Kant; s. laut.
*glýjaðr, -ðar, m. som glæder; hrafns gl. d. e. Krigeren.
glymhringr, -hrings, Pl. -hringar, m. larmende Ring, Sverdet.
glymja (glumda) larme.
glys, n. Glands, Glimmer.
glöggr, glögg, glögt, tydelig. Comparat. glöggra (gleggra).
*glögghvarmr, -hvörm, med klartskuende Blik (eg. Øienlaag, hvarmr).
glöggsýnn, -sýn, -sýnt, skarpsynet.
gnauð, n. Hylen.
gnesta (gnast) brage, knage.
gnógr, gnóg, gnógt, tilstrækkelig, overflødig nok.
gnót, -ar, f. Mængde, Overflødig.
gnúa, (gný, gnéra) gnide, knuse.

gnýr, gnýs, m. Gny, Bulder.
goð, n. hedensk Gud, Afgud.
góðfýsi, f. indecl. Velvilje.
góðgerning, Pl. -ar, f. god Gjerning.
góðgjarn, -gjörn, -gjarnt, velvillig.
goði, m. Prest og Herredsforstander (paa Island).
góðr, góð, gott, god; at góðu getit omtalt for det Gode, 116b.
góðvili, Gen. -vilja, m. Velvilje, Godhed.
gœða (gœdda) begave, berige.
gœði, n. isf. Pl. Fordele, Goder, Herligheder; með hræzlu gœði, ved Frygtens Indvirkning, ved Hjelp af Frygt.
gœzka, f. Godhed; Overflod, Velsignelse.
gólf, n. Gulv.
*gotnar, m. Pl. Mænd.
*grábakr, -baks, m. Slange, Orm.
*gráðr, Gen. gráðar, m. Graadighed; eyðir úlfa gráðar, Ødelægger af Ulvenes Graadighed, d. e. Krigeren, den tappre Mand.
gráðugr, -ug, -ugt, graadig.
græta (grætta) faa til at græde, bedrøve.
grafa (gróf) grave; gr. einn, begrave En; grafinn, udgraveret.
*gramr, grams, Pl. gramir, m. Konge.
granahár, n. Haar af Mundskjægget.
grand, n. Skade.
granda (-aða) skade; gr. einum.
grandvarr, -vör, -vart, brav, retskaffen. (grand, varr).
*gránn, grán, gránt d. e. grar.
granni, m. Nabo.
grannligr, -lig, ligt } smækker.
grannr, grönn, grant }
grár, grá, grátt, graa.
gras, n. Græs; grasrót, -rótar, Pl. -rætr, f. Græsrod.
gráta (grét) græde; gr. grimmum tárum.
grátr, gráts, m. Graad.
grávara, f. graat Skind, Graavare.
greiða (greidda) rede, udrede, udbetale; gr. skattinn. 2. fremskynde, befordre; greiddist ferð hans vel, han havde en heldig Reise.
greiðr, greið, greitt, rede, let; som man let kommer ud af det med.
greiðskapr, -skapar, m. beredvillig Udredelse, Betaling.
grein, -ar, Pl. -ir, f. Gren; Afdeling, Afsnit, Stykke. 2. Mening, Forskjel; Meningsforskjel, Tvist.
greina (greinda) fremsætte detailleret, omstændeligen; gr. frá einu. 2. skjelne, adskille; impers. þá (Acc. Pl.) greinir á, de ere uenige, afvige fra hinanden.
greiniliga, Adv. omstændeligen, tydeligen.
grenja (-jaða) tude, hyle.
*greppr, grepps, Pl. greppar, m. en Mand. 2. Skald, Digter.
grey, n. Hund.
grið, n. Pl. Fred, Sikkerhed; Pardon.
griðalauss, -laus, -laust, som ikke giver, eller faar Pardon.
griðníðingr, -ings, Pl. -ingar, m. som bryder Fred og Forlig.
gríma, f. Maske; búnar grímur, bemalede Dragehoveder paa Skibene; *Gunnar gríma d. e. Hjelmen, dens fár (Fare) d. e. Stridens sannmiðjungr d. e. Manden, Krigeren.
grimmr, grimm, grimt, grum.
grimmligr, -ligt, -ligt, barsk, grum.
grind, grindar, Pl. grindr, f. Grind, Sprinkelværk.
grípa (greip) gribe.
gripr, gripar, Pl. gripir, m. Kostbarhed, Klenodie.
gríss, gríss, Pl. grísir, m. Gris.
grjót, n. Sten.
gróa (grœ, gréra) gro, voxe.
gróðrsamr, -söm, -samt, frugtbar.
grœða (grœdda) helbrede, læge.
*grœðir, -is, m. Havet. grœðilostinn, -in, -it, slaaet, pisket af Havet. (ljósta).
*grœnask vánir kveð ek grams þinnig, P. 111 b, eg. Haabet grønnes, d. e. Haabet kan næres om at Kongen (Helge) kommer derhen til Høien, naar Natten stunder til; foregaaende Udgaver af Edda have grennaz (af grannr) fortyndes, aftage.
grœnn, grœn, grœnt, grøn.
grúfa, f. i Talem. á grúfu, næsegruus.

gruna (-aða) have Mistanke, Formodning om; ogs. impers. m. Acc. mik grunar.
grundvöllr, -vallar, Pl. -vellir, m. Grundvold.
grunr, Gen. grunar, m. Mistanke, Formodning.
gröf, grafar, f. Grav, Grøft.
grön, granar, f. Skjæg paa Læben. 2. Neb. grön ara, Ørnens Næb.
gröptr, graptar, m. Begravelse.
guð, guðs, Pl. guðir ell. guðar, m. Gud.
guðligr, -lig, -ligt, guddommelig.
guðr, d. s. s. Gunnr, Valkyrje, Stridsgudinde.
guðspjall, n. Evangelium.
gull, n. Guld; gullhand, n. Guldbaand.
gullbaugr, -baugs, Pl. -baugar, m. Guldring.
gullbitull, -bituls, Pl. -bitlar, m. Guldmile, Mundbid af Guld.
gullhyrndr, -hyrnd, -hyrnt, med gyldne Horn.
gulligr, -lig, -ligt, af Guld.
gullrekinn, -in, -it, guldbeslagen.
gullsylgja, f. Guldspænde.
gullvariðr, -varið, -varit, guldsmykket (verja).
*gumnar, m. Pl. Mænd.
*gunnfáni, m. Stridsfane, 115a.
*gunnr, guðr, Gen. gunnar, f. Strids-Gudinde, Valkyrje. 2. Strid, Kamp.
*gunnskári, m. Kampens Maage d. e. Ørnen ell. Ravnen; dens gœðir (Mæsker) d. e. Krigeren, Manden.
*gunnviðurr, -viðurs, m. Stridsmand. (gunnr, Viðurr, Tilnavn for Odin).
gustr, gusts, m. Blæst. *geirs g. Striden.
Gyðingar, Pl. m. Jøder.
*gylfi, m. Viking, Søkonge. Gylfa skíð d. e. Skibet, dets glójörð (blanke Land) d. e. Havet, dets hreinn (Ren) d. e. Skibet.
gyltr, gylt, forgyldt.
gyrða (gyrða) omgjorde: hann gyrði sik sverðinu Ölvisnaut.
göfga (-aða) dyrke, tilbede.
göfugr, -ug, -ugt, gjæv, ypperlig.
göll, Gen. gallar, f. Klang. *geira göll, Striden.
göltr, galtar, Pl. geltir, m. Galt.
Göndul, Göndlar, f. en af Valkyrjerne; *Göndlar veðr, Slaget, Kampen.
göngusveinn, -sveins, Pl. -sveinar, m. Ærendsvend. (ganga).
görhugall, -hugul, -hugalt, meget betænkt, omhyggelig.
görla s. gerla.
görr s. gerr.

---

haddr, hadds, Pl. haddar, m. Hovedhaar.
haddbjartr, -björt, -bjart, blond af Haar.
haddblik, n. Blegen af Haaret i Solen. sitja at haddbliki.
háðuliga (háðugliga), haanligen.
hæð, hæðar, Pl. hæðir, f. Høide, Høihed.
hæðiligr, -lig, -ligt, haanlig. (af háð).
hæðinn, -in, -it, tilbøielig til Spot, spodsk; P. 12, maaske udsat for Spot.
hæll, hæls, Pl. hælar, m. Hæl. hældræpr, -dræp, -dræpt, som dandser paa Hælen, 114b (eg. slaar (drepr) med Hælen).
hærðr, hærð, hært, med tilf. vel ell. illa, med smukt, stygt Haar. (hár).
hætta (hætta) ophøre, holde op med. h. einu; h. til, forsøge paa.
hætta, f. Fare. leggja á hættu mikla, udsætte sig for stor Fare, P. 70.
hættligr, -lig, -ligt, farlig.
hættr, hætt, farlig. öðrum ætlaða ek at þat skyldi hættara (se. vera) en mér.
haf, n. Hav.
hafa (hefi, hafða, haft) have. hafa orð um, udtale sig om, ytre sig om; hafa uppi orð sín, fremkomme med sit Ærende; hafast at foretage sig; hafast með Haraldi være hos Harald, 113 b; eigi em ek þar fyrir sönnu hafðr, 64, det er en usand Beskyldning mod mig.
haffaxi, m. Havets Faxe, Hest d. e. Skibet; dets hjaldviðurr, Stridsodin d. e. Søkrigeren, Haakon Jarl.
hafiðr, af hefja, begynde: upp var þá hildr um hafið, 115a, da blev Striden begyndt.

hafna (-aða) give Slip paa, opgive, m. Dat.
hafr, hafrs, Pl. hafrar, m. en Buk.
*hafseldstökkr, -stökk, adj. udstrøende Havets Ild d. e. Guldet = gavmild. (stökkva).
hagl, n. Hagl. bogna hagl, Pilene.
hagleikr, -leiks, Pl. -leikar, m. Færdighed, Kunstfærdighed.
hagliga, behændigen, konstigen.
hagr, hags, Pl. hagir, m. Stilling, Tilstand. 2. Nytte, Gavn. þat kemr þér vel í hag.
hagr, hög, hagt, flink, haandfærdig, nævenyttig.
hagspakligr, -lig, -ligt, hvad der angaar Økonomien.
hagspeki, f. indecl. Økonomi, 95.
haklangr, -löng, -langt, hagelang, med lang Hage. (haka, höku, f.)
halda (hélt, haldit) holde, holde for, mene; holde, overholde, høitideligholde; i disse Betydn. m. Acc.: heldr mik þá ekki til útferðar intet bevæger mig da til at reise til Island; halda vingan, lög, sáttmála sinn. 2. holde paa, holde fast, holde tilbage, beholde, vedligeholde; m. Dat.: halda lífi, beholde Livet. halda á einu, holde paa, h. fast ved; vedblive, paastaa; halda skipi sínu til, holde med Skibet til, styre Kursen til; halda á brott seile afsted; halda einu fram, fortsætte, vedblive; halda uppi, holde oppe, i Veiret; þat hélt uppi öllum högga krossins; halda til jafns við einn kappes med; þat heldr til þess det bidrager til det; haldast við, holde ved, ud; Þorgils þóttist vera haldinn, ok kunni því illa, han syntes man holdt paa ham mod hans Villie, var ilde tilfreds dermed; vel haldinn vel behandlet.
haldinorðr, -orð, -ort, ordholdende.
háleikr, -leiks, m. Høide.
háleitr, -leit, -leitt, som ser mod det Høie; ophøiet, hellig. háleitliga, Adv.
háleyskr, -eysk, -eyskt, hvad der hører til Háleygir (Mænd fra Halogaland).
hálfermaðr; -uð, -at, halværmet. (ermr, f.)
hálfleypi, n. Halvdelen af en Løb (laupr, m.) et vist Maal Smør.
hálfþritugr, -ug, -ugt, bestaaende af 25; 25 Aar gammel.
halla (-aða) hælde.
hálmr, hálms, m. Halm.
Hallvarðsvaka, f. St. Halvards Dag, 15 Mai.
*halr, hals, Pl. halir, m. Mand.
háls, háls, Pl. hálsar, m. Hals. hálsdigr, digrt, med tyk Hals; standa einum á hálsi, undertrykke En.
hamarr, hamars, Pl. hamrar, m. Hammer. 2. Hammer, Bjerghammer.
hamast (-aðast) rase, gaa Berserksgang.
hámessa, f. Høimesse.
hamingja, f. Lykke.
hamla, Plur. hömlur, f. de Vidjebaand som i Forbindelse med Keipen (keipr, m. den opstaaende Træklamp, der udgjør en integrerende Del af selve Baad- ell. Skibsranden) tjener til Aarenes Befæstelse under Roningen. láta síga á hömlu lade (Aarene) glide ned paa Vidjebaandet og saaledes bevæge Fartøiet med Bagstavnen fremad, i modsat Direktion af den sædvanlige Roning, der sker ved at dreie Legemet bagover og læne Aaren mod Keipen.
hamla (-aða) skamfere, beskadige, lemlæste; h. einn at höndum ok fótum.
hamrammr, -römm, -ramt, begavet med overordentlige (overnaturlige) Kræfter.
hamremmi, f. indecl. den Egenskab at være begavet med slige overordentlige Kræfter.
handarkriki, m. Axelhulingen, 25.
handbærr, -bær, -bært, som bæres paa Haanden. handbærir hringar 113b.
handleggr, -leggjar ell. -leggs, Pl. -leggir, m. Arm.,
handtak, n. Haandtak.
handtekinn, -in, -it, tagen til Fange, fangen.
*hang, n. Hang, Lyst. skógs skæða sögnum var hang þangat, deres Hu stod did.
hanga (hékk) intrans. hænge.
hangi, m. en hængt Mand.

hangr, hangar tjálgur, 12, maaskee skulde man læse hangandi.
hann, hans, Pron. han.
hapt, n. Baand. 2. Pl. *höpt, Guderne.
hár, há, hátt, høi, Pl. háfir, háfar, há; höfði hærri, et Hoved høiere. hæstr, høiest.
hár, n. Haar.
hár, hás, Pl. háir, m. Norbænk.
harða d. e. harðla.
harðfari, m. som farer frem med Kraft.
harðfengr, -feng, -fengt, kraftig, stærk.
*harðfótr, m. hjalta harðfætr, Hjaltets haarde Fødder d. e. Klingen, Sverdet.
harðgerr, -ger, -gert, rask, flink.
harðhugaðr, -guð, -gat, haard i Hu, forhærdet.
harðla, Adv. meget, saare.
harðna (-aða) blive haard, stræng.
harðr, hörð, hart, haard, stræng, tapper. hart, harðliga, Adv.
harðráðr, -ráð, stræng, haard.
háreysti, n. Høirøstethed, Spektakkel.
hark, n. Støi.
harma (-aða) begræde, sørge over; h. einn.
harmdauði, -dauða, Adj. En, hvis Død beklages af alle, begrædt.
harmr, harms, m. Sorg.
*harmr, hörm, harmt, bedrøvelig; þat er mér harmast handaverka.
harmsamligr, -lig, -ligt, bedrøvelig.
harpa, f. Harpe.
*harri, m. Konge.
Hársdrífuhauldar, m. Pl. Odins Uveirs Mænd d. e. Krigerne.
hásæti, n. Høisæde.
háskasamligr, -lig, -ligt, farlig.
háski, m. Fare.
hátíð, Pl. -tíðir, f. Høitid, Fest. hátíðligr høitidelig, hvad der hører til en Høitid.
hátíðisdagr, Pl. -dagar, m. Høitidsdag.
hatr, n. Had. hatrlauss, -laus, -laust, uden Had.
háttr, háttar, Pl. hættir, m. Beskaffenhed, Skik; Maade, Viis; með þeim hætti paa den Maade; mikils háttar maðr, en fornem, anselig Mand (Comp. meira háttar, Superl. mest háttar) modſ. lítils háttar maðr uanselig, ubetydelig Mand. 2. Adfærd, Opførsel.
*hauðr, n. Land, Jord.
haugr, haugs, Pl. haugar, m. Høi.
haukr, -ks, Pl. -ar, m. Høg. *hræs haukar d. e. Ravnene; *varat friðr hauks fjöllum, der var ingen Ro for Høgens Fjelde d. e. for Hænder og Skuldre. 2. modig Helt, Kriger.
hauldr, haulds, Pl. hauldar, m. odelsbaaren Godseier.
*hausfjaðri, m. Ravnen, eg. den Hovedbefjedrede, 112 a.
hausreytir, Hýmis —, Hymers (d. e. Ymers) Hovedskals (d. e. Himmelen) Piller, Opruſker d. e. Ravnen.
hauss, Pl. hausar, m. Hjerneskal, Hovedskal.
haust, n. Høst.
hausta (-aði) blive Høst.
haustblót, n. Høstblot.
haustdagr, Pl. -dagar, m. Høstdag.
héðan, herfra; ogs. héðan frá.
Heðinn, Gen. -ns, m. Søkonge. *Heðins bóga rauðmáni Hedins Armes Rødmaane d. e. Skjoldet, dets reynir Prøver d. e. Krigeren. Heðins byrjar Freyr, Stridens Frey d. e. Krigeren Hakon Jarl. Heðins váða (H. Klæders d. e. Brynjens) draugr d. e. Krigeren.
hefja (hóf, hafit) hæve op, løfte i Veiret. h. einn; hefja erendi, komme frem med; *hóf (imperſ. med Acc.) vandardýr at landi, Skibene dreve mod Land.
*heflir, heflis, m. Søkonge. Heflisvellir Havet.
hefna (hefnda) hævne. h. eins, hævne En; h. eins á einum, hævne noget (ell. nogen) paa En; hefnast á, hævne sig paa; hefna einum eitt, straffe En for.
*hefnandi, Pl. -endr. m. eg. Hævner, df. Søn.
hefnd, -ar, f. Hævn.
hegning, f. Tugtelse.

heiđ, n. Himmelens ell. Luftens Klarhed.
heiđinn, -in, -it, hedensk.
*heiđir, G. -is, m. Høg. heiđis skotjörđ d. e. Haanden: Skatna ætt gékk á sk. heiđis d. e. gékk á hönd, gik til Haande.
heiđni, f. indecl. Hedendommen.
heiđr, Pl. heiđar, f. Hede, Heid.
heiđr, heiđrs, m. Hæder.
heili, m. Hjerne.
heill, heil, heilt, hel, sund; heldig. heill (ver) þú nú! far nú heill! þú grunađir at eiga mundi alt af heilu vera, du havde en Anelse om, at ikke alt var saa rigtigt, 59.
heilræđi, n. godt Raad.
heilsa (-ađa) hilse, einum ell. á einn. heilsan, f. Hilsen.
heim, hjem. bjóđa einum heim, indbyde.
heima, hjemme.
heimamađr, -manns, m. Mand i Huset.
heiman, hjemmefra.
heimanferđ, -ar, f. Reise hjemmefra.
heimanför, -farar, f. d. s. s. heimanferđ.
heimbođ, n. Indbydelse, Gjestebud.
heimferđ, -ar, Pl. -ir, f. d. s. s. heimför. 2. Overfald i Ens Hjem.
heimför, farar, f. Hjemreise. heimfarar leyfi, n. Tilladelse til at reise hjem.
heimill, -il, -ilt, som staar til Ens fri Raadighed, som han kan bruge som sit. hann lætr sér jamheimilt annarra fé sem sitt, han bruger ligesaa frit andres Eiendom, som sit eget.
heimkominn, -in, -it, hjemkommen.
heimr, heims, Pl. heimar, m. Verden. heimsbygđ, -ar, f. d. s. s. heimskringla, f. Jordkloden.
heimska, f. Dumhed.
heimskr, heimsk, heimskt, dum. heimskligr, -lig, -ligt.
heimuligr, -lig, -ligt, fortrolig, intim.
heinverskr, -versk, -verskt, fra Hedemarken, 115a.
heit, n. Løfte.
heita (heit, hét, heitit) love; einum einu. heitast einum, love sig til, trolove sig med.
heita (heiti, hét, heitit) hede. heita á einn paakalde.
heita (heitta) varme, ophede.
heitast (heitađast) viđ einn, true En.
heiti, n. Navn.
heitr, heit, heitt, hed, varm.
heityrđi, Pl. n. Trudsler.
héla, f. Rimfrost. hélukaldr, -köld, -kalt, rimkold, bidende kold.'
heldr, hellere, Supl. helzt. 2. temmelig, noget; konungr svarađi heldr seint. 3. men, naar der gaar en Negtelse forud: Guđ kennisk eigi í ofmetnađi, heldr í lítillæti.
hella, f. flad Steen, Helle.
hellir, hellis, m. Klippehule.
helmingr, -gs, Pl. -ar, m. Halvdel. 2. *Troppeafdeling, Krigsstyrke; viđ minna h. med mindre Styrke.
helvíti, n. Helvede.
henda (henda) gribe, tage med Haanden. 2. hænde sig, tildrage sig.
hengja (hengđa) hænge, ophænge.
hentr, hent, bekvem, passende.
hepta (hepta), hefte, sinke.
*herþarfr, -þörf, -þarft, kampdygtig.
hér, her.
herađ, n. Herred, Distrikt.
herbergi, n. Herberge.
herbođ, n. Opbud, Budskab om fjendtligt Overfald.
herblástr, -blástrs, m. Signal til Angreb.
herbrestr, -brests, Pl. -brestir, m. Larm, Krigsbrag, 43.
herđa (herđa) hærde; udføre med Styrke, Kraft; herđa skot međ spjóti.
herđabreiđr, -breiđ, -breitt, skulderbred.
herđamikill, -mikil, -mikit, med svære Skulderblade.
herdraga (-dró) rane, plyndre, 136.
herfang, n. Bytte.
herfenginn, -in, -it, tagen i Krig.
herfiligr, -lig, -ligt, fæl, styg.
herfærr, -fær, -fært, krigsdygtig.
*herforđađr, -ađar, som frelser Hæren d. e. Hærføreren.

herför, -farar, f. Ledingsfærd.
hergaupa, f. Ulv; eg. Hærgaupe ell. Los som følger med Hæren d. e. Ulven.
herhlaup, n. Sammenstimlen til Kamp.
herklæða (-klædda) iføre Rustning.
herkonungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Hærkongen.
herlið, n. Krigsfolk.
herma (hermda) fortælle.
hermaðr, Pl. -menn, m. Kriger, Krigsmand.
hermannligr, -lig, -ligt, af krigersk Udseende.
hernaðr, -aðar, m. Krigstog, Sørøveri.
hernuminn, -in, -it, fanget i Krig.
heróp, n. Krigsskrig.
herr, hers, m. Hær. 2. *Folk.
herra, m. Herre; senerehen Hæderstittel foran deres Navne, der havde opnaaet Riddérværdigheden, som herra Haukr Erlendsson.
hersaga, -sögu, f. Efterretning om Krig, om Overfald af en Hær.
hersir, hersis, Pl. hersar, m. Herser, lavere end Jarl, svarer til det sildigere lendr maðr.
herskip, n. Krigsskib.
herskátt, Adj. n. udsat for Overfald af Hære; var mjök herskátt í ríki hans.
hertekinn, -in, -it, fangen.
hertogi, -toga, m. Anfører for Hæren.
herváðir, Pl. f. Rustning.
hervirki, n. Hærværk, Plyndring, fjendtligt Overfald.
herör, -örvar, f. Krigspil, Budstikke; skera upp herör, 59.
hestafóðr, n. Hestefoder.
hestafótr, -fótar, Pl. -fætr, m. Hestefod.
hestr, hests, Pl. hestar, m. Hest.
heyja (hey, háða, háð) udføre, iværksætte; h. bardaga; *heyja Freys leik, kæmpe.
heyra (heyrða) høre.
heyverk, n. Arbeide med Høhøsten. (hey, n. Hø).
higat d. s. f. hingat.
Hildr, Gen. -dar, f en af Valkyrjerne. 2. *Strid, Kamp; hildar haldboði, m. som befaler at holde Kampen d. e. Fyrsten.
*hildingr, -ings, Pl. -ingar, m. Konge.
*hilmir, -mis, m. Konge.
hímaldi, m. dorsk, døsig Person.
himinn, -ins, Pl. himnar, m. Himmel.
himintungl, n. Himmellegeme.
himneskr, -esk, -eskt, himmelsk.
hingat, hid. hingatför, -farar, f. Hidreise. hingatkváma, f. Hidkomst.
hinn, hin, hitt, hin, den. Nú vil ek þik hins biðja. 2. den anden. Þótti eigi heilsanin vera svá fögr sem hinn ætlaði.
hinnig, Adv. herhid.
hirð, -ar, f. Hird, Hof. hirðganga, -göngu, f. Optagelse i Hirden. hirðlið, n. Hoffolk. hirðlög, n. Pl. Hirdlov. hirðmaðr, m. hirðprestr, -prests, Pl. -prestar, m.
hirta (hirta) revse, tugte; h. einn.
hiti, m. Hede.
hitta (hitta) hitte, træffe; h. einn.
hjá, Præp. m. Dat. hos. hjá staddr, som befinder sig hos, nærværende.
*hjaldr, n. Støi. Yggs (Odins) hjaldr d. e. Kamp, Slag.
hjálmaðr, -uð, -at, iført Hjelm.
*hjalmfaldinn, -in, -it, iført Hjelm.
hjálpa (-aða) hjelpe; h. einum.
hjalt, Pl. hjölt, n. Hjalte, Sverdknap.
hjarl, n. Jord, Land.
hjarta, n. Hjerte.
hjörð, hjarðar, f. Hjord.
*hjörlaut, G. -ar, f. Spydets Dal d. e. Skjoldet, dets hyrr (Ild) d. e. Sverdet, dets þing d. e. Kampen.
*hjörr, Gen. -rs, Pl. -rvar, m. Sverd. hjörva hríð eflandi, som øver Kamp, d. e. Kriger, Mand.
*hjörs-hríðremmir, G. -s, m. Spydsuveirstyrker d. e. Krigeren. (remma).
hjörtr, hjartar, Pl. hirtir, m. Hjort.
*hjörveðr, n. Spydveiret d. e. Striden, dens óðstafr (heftige Stav, Støtte) d. e. Stridsmand.
hlaða (hleð, hlóð, hlaðit) lade. Þeir hlóðu skipit með hveiti ok hunangi; hlaðnir

váru þeir (knerrir) ladede med. 2. opdynge, kaste op; hlaða at grjóti, kaste til med Sten. hlaða vita, opkaste Varder.
hlaðbúinn, -in, -it, prydet med Maller, Hægter. (hlað, n.)
hlæja (hlæ, hló, hlegit) le; hl. at einum.
hlaupa (hleyp, hljóp) løbe; hlaupast at løbe imod hinanden. hlaupa í sundr, gaa itu, gaa fra hinanden.
*hlaupstóð, n. løbende Hest; jötuns móður hl. d. e. Ulven.
*hlenni, m. Røver; hlenna þreytir.
hleypa (hleypta) bringe til at løbe, lade løbe; hleypa (sc. hesti) sprænge afsted.
hlið, n. Led, Aabning.
hlið, Pl. hliðar, f. Side; hann hjó á tvær hliðar sér.
hlíð, Pl. hlíðir, f. en Lid, skovbevoxet Fjeldskraaning.
hlíf, Pl. hlífar, f. Forsvarsvaaben, Skjold. hlífskjöldr, m. beskyttende Skjold.
hlífa (hlífða) beskytte, dække, forsvare; hlífa einum.
hljóð, n. Lyd. 2. í hljóði, af hljóði, stille, sagte; hemmeligen.
hljóðr, hljóð, hljótt, taus, stille. hljótt, sagte.
hljómr, hljóms, m. Larm, Klang; *hljóms lof, høitklingende Priis, Ros.
hljóta (hlýt, hlaut, hlotit) faa erholde, eg. ved Lodkastning. m. paafølgende Infin. komme til at; maatte: hon hlaut at sitja hjá Björgólfi; margr hlaut at deyja maatte dø; hlýzt betra af þér en vér hugðum, vi faa mere godt af dig, end vi tænkte; hljótast til af einum hidrøre fra, paadrages af En.
hlœgja (hlœgða) glæde, faa til at le.
Hlórriði, m. Tilnavn for Thor. geira garðs H. Spydenes Gjerdes d. e. Skjoldets H, d. e. Krigeren, Haakon Jarl.
hlunnr, -s, Pl. -ar, m. Rullestok, rund Stok, hvorpaa man skyder Fartøier ud i Vandet. *hlunnreið, f. Skibet.
hluta (-aða) kaste Lod. var hlutaðr tvímenningr, der blev kastet Lod om, hvem (to og to) skulde drikke sammen.
hlutfall, n. Lodkastning.
hlutgengr, -geng, -gengt, sin Lod, sin Stilling værdig.
hluti, m. Del.
hlutr, hlutar, Pl. hlutir, m. Lod; kom upp hlutr Víkars konungs; þeir undu illa sínum hlut; Andel: eiga hlut í, tage Del. 2. Ting.
hlutskipti, n. Bytte.
hluttakandi, delagtig; hl. æfinligrar helvítis pínu, 133.
hluttakari, m. Deltager.
hlýða (hlýdda) lytte til, høre paa; impers. lykkes, gaa an: er þat undr, at þér látit honum hvetvetna hlýða, lader ham faa Lov til alt.
hlýðinn, -in, -it, lydig.
hlýðnast (-aðast) vise Lydighed, at lyde.
hlýðni, f. indecl. Lydighed.
hlýðugr, -ug, -ugt, lydig.
hlýr, n. Kind. 2. hver af de to Sider paa Skibet fremme ved Forstavnen.
*hlýri, m. Broder.
Hlökk, G. Hlakkar, f. en af Valkyrjerne. *Hlakkar segl d. e. Skjoldet. Hlakkar mót d. e. Striden, dens rauðbrík (røde Fjæl) d. e. Skjoldet, dets rækir d. e. Krigeren. Hlakkar haukar, Ravnene.
hlömmun, f. Hamren, Banken.
hnefi, m. Næve.
hneigja (hneigða) bøie; hneigjast, bøie sig, lade sig bevæge.
hneppa (hnepta) knibe sammen. hnept (knebent) setuefni, 13.
hníga (hneig ell. hné, hnigit) bøie sig, bukke for, einum; helde, synke.
hnípa (hnípta) være bedrøvet, sørge.
hnoss, Pl. hnossir, f. Kostbarhed, kostbar, herlig Ting.
hnýfildrykkja, f. Drikkelag, hvor hver drikker for sig.
hnykkja (hnykta) rykke, nappe; hn. einum at sér.
*hodd, f. Skat, Kostbarhed. hodda þverrir

som formindsker Skattene d. e. den gavmilde Mand. hoddum hættr farlig for Skattene, Guldet d. e. gavmild.

hœfa (hœfda) træffe, ramme; hann hœfdi alt þat, er hann skaut til. 2. sømmer sig, anstaar: honum hœfir.

hœferska, f. Høviskhed, Artighed.

hœfi, n. rigtigt, passende Forhold; vera við eins hœfi, passe til, svare til.

hœfiligr, -lig, -ligt, passende, bekvem.

hœingr, -ings, m. Slange, Orm.

hœlniorð, n. pralende Ord. (hœlinn pralersk).

hof, n. Tempel. hofsland, n. Tempelland, 117b.

hóf, n. Maadehold. ætla hóf fyrir sér, ikke ville indlade sig med altfor overlegen Stridsmagt, 18.

hófsmaðr, Pl. -menn, m. maadeholden Mand.

hógliga, Adv. sagtmodig.

hogværa (-værða) gjøre stille, sagtmodig.

hógværr, -vær, -vært, blid, sagtmodig. hógværliga, Adv.

hol, n. Hul.

hold, n. Kjød.

hollr, holl, holt, huld, venlig. hollvinr d. e. hollr vinr.

hólmganga, f. Holmgang, Tvekamp. hólmgöngu maðr.

*hólmsjöturr, G. -urs, n. Lænken som snor sig om Holmen (Øen) d. e. Havet, Havet heder œgir, altsaa hólmsjöturs hjálmr d. e. œgishjálmr.

hólmi, m. Holme, liden Ø.

hon, hennar, hun.

horfa (horfða) se, vende imod, se ud til.

horfinn s. hverfa.

horn, n. Horn. 2. Hjørne. 3. Fjeldtind.

horskr, horsk, horskt, rask, tapper; flink, klog.

horvetna d. s. s. hvarvetna, overalt.

hót, n. Trudsler. 2. noget, en Smule; hóti framar.

hraðbyrja, med stærk Vind; sigla hr.

hraðr, hröð, hratt, snar, hurtig.

hræ, n. Lig, Aadsel.

hræða (hrædda) gjøre bange, skremme. hræðast, blive bange, frygte; eitt.

hræddr, hrædd, hrætt, ræd.

*hrægammr, -gamms, Pl. -gammar, m. Aadselgrib d. e. Ravnen.

*hrælögr, -lagar, m. Blod. (lögr, m. Væske).

*hræsær, -sævar, m. Blod. (sær, m. Hav).

hræzla, f. Rædsel.

hrafn, hrafns, Plur. hrafnar, m. Ravn. hranna hr. s. hrönn.

*hrafngreddir, -greddis, m. som gjør Ravnen graadig d. e. Krigeren; jfr. arngreddir.

hrata (-aða) falde, styrte ned.

hraustleikr, -leiks, m. Mandhaftighed.

hraustr, hraust, kraftig, kjæk. hraustliga, Adv.

hregg, n. Uveir, Storm.

*hreggbjóðr, m. randa hr., den som byder Skjoldenes Uveir d. e. Striden = Kongen.

hreiðr, n. Rede.

hreinn, hrein, hreint, ren.

hreinn, hreins, Pl. hreinar, m. Ren, Rensdyr; *Havets Ren, d. e. Skibet.

hreinsa (-aða) rense.

hremma (hremda) gribe (eg. med Klør, hrammr).

hress, hress, hrest, rask.

hressa (hresta) opfriske, muntre op.

hreyfa (hreyfða) pille paa, røre ved, 112a.

hreysti, f. indecl. Kjækhed. hreystimaðr, m. en kjæk Mand.

hríð, hríðar, Pl. hríðir, f. en Tid. of hríð for en Tid. 2. Uveir, heftigt Anfald, Kamp.

hrím, n. Rim, Rimfrost.

hrinda (hratt, hrundit) støde, styrte, kaste; m. Dat. Obj.: hratt á völl brynju.

hringabrynja, f. Ringbrynje.

*hringberendr, m. Pl. Mænd.

hringofinn, -in, -it, vævet med Ringe; serkr h. d. e. Ringbrynje.

hringr, -gs, Pl. -gar, m. Ring. *taka naust öll með hringum, alle Skibe tilsammen, alle som eet. 2. *Sverd: hringa

völlr d. e. Skjoldet, dets gætir d. e. Krigeren.

hrís, n. Ris, Krat.

hrískjarr, n. Kratskov.

hrista (hrista) ryste.

hrjóða (hrýð, hrauð) gjøre ryddelig, rydde, tømme. hrjóðast or herváðum, kaste Rustningen. *hrýðr upp, impers. m. D. fare op, skyde sig op: konungrinn hjó með Hneiti þá, svá hrauð af (for op heraf, af det stærke Slag, prellede op) eggjum báðum; men maaske burde man læse hraut, det klang i Eggen.

hrjóta (hraut). 1. falde hurtig, fyge bort med Fart: öxi hraut or hendi honum. 2. snorke, brumme.

hrjúfr, hrjúf, hrjúft, skabbet, eg. ru, ujævn; Pag. 12.

hróðr, Gen. -ðrar, -ðrs, m. Ros, Hæder. 2. *Digt, Lovsang.

hróðrkvæði, n. Lovkvæde.

hróðtala, f. Lovsang, Hædersang. (hróðr, m.)

hróf. n. Skur, Ruf paa et Skib. *hrófs hreinbyggvir, den som bebor Ruffets Ren d. e. Skibet d. e. Søkongen, Olaf Tryggvesøn. hrófs hestr d. e. Skibet.

hræra (hrærða) bevæge, røre. hræring, f. Bevægelse.

hrogn, n. Rogn.

hrokkinn, -in, -it, rynket.

hróp, n. Forhaanelse. hrópa (-aða) haane, forhaane. h. einn. 2. raabe; i sidste Bet. kun i det sildigere Sprog.

hrósa (-aða) rose, ophøie; m. Dat.: hr. einum.

hross, n. Hoppe; ogs. Hest i Alm.

hrossæta, f. Hesteæder.

hryggja (hrygða) bedrøve.

hryggr, hrygg, hryggt, bedrøvet.

hryggleikr, -leiks, m. Bedrøvelse.

hrynja (hrunda) falde, styrte ned. 2. klinge.

*hrynslóð, f. vögnu h. d. e. Havet, dets eldar d. e. Guldet, dets þverrir (som formindsker det) d. e. den gavmilde Fyrste.

hrökkva (hrökk, hrokkit) bevæge sig, især bevæge sig tilbage, vige. h. undan; hrökkva til, forslaa, være tilstrækkelig.

*hrönn, Gen. hrannar, f. Bølge. hranna hrafn d. e. Skibet.

húð, -ar, Pl. -ir, f. Hud.

húðfat, n. Køie.

húfa, f. Hue.

húfr, -s, Pl. -ar, m. Skibsside, d. s. s. borð, *stíga fyr húf hesti hrófs, springe over Bord.

hugaðr, -uð, -at, modig.

hugboð, n. Anelse, Forudfølelse.

hugbót, f. hvad der bøder paa Sindet, Lindring. huggan í harmi, hugbót í fagnaði, 101.

hugga (-aða) trøste. huggan, f. Trøst.

hugi m. Hu, Sind. leiða at huga, betænke, overveie. bf. hugleiða.

hugleiða (-leidda) betænke.

hugna (-aði) behage; hefir mér til ykkar um alla hluti vel hugnat, 72, jeg har været vel tilfreds med eder i enhver Henseende.

hugprúðr, -prúð, -prútt, høimodig, kjæk.

hugr, hugar, Pl. hugir, m. Hu, Sind; Mod. mér segir hugr um, jeg aner, formoder. honum kemr í hug det falder ham ind, rinder ham i Tanke; leggja hug á beflitte sig paa, lægge Vind paa; hafa í hug have i Sinde; *vara í hugum var ei lystig til Mode.

hugsa (-aða) betænke, overveie.

hugskot. n. Tanke.

hugsótt, -ar, f. Bekymring, Bedrøvelse.

hugværr, -vær, -vært, blid, sagtmodig, 98.

hugþótti, m. Forgodtbefindende, Tilbøielighed, Lyst.

humarr, humars, Pl. humrar, m. Hummer. *humra fjöll d. e. Havet.

húnlenzkr, -enzk, -enzkt, fra Hunland.

hunang, n. Honning. hunangligr, -lig, -ligt, som Honning.

hundr, hunds, Pl. hundar, m. Hund.

hundvíss, -vís, -víst, meget kyndig, viis. (hund d. e. hundrað, víss).

hungrtrauðr, -trauð, -trautt, som nødig hungrer, sulter.

húnn, húns, Pl. húnar, m. Bjørneunge. 2. det øverste af noget, Top, Mastetop. (hf. det nu brugelige Baghun, det yderste, der hugges af Tømmerstokken før den lægges paa Sagen).

hurð, hurðar, Pl. hurðir, f. Dør, jvf. dyrr. hurðahringr, m. Dørring, 46.

hús, n. Hus. taka hús á einum, overfalde En i hans Hus.

húsabœr, -bœjar, Pl. bœir, m. stor Gaard.

húsbúnaðr, -búnaðar, m. Husgeraad.

húsfreyja, f. Husfrue, Husmoder, Kone i Huset.

húsfrú, Gen. húsfrú, Pl. húsfrúr, f. d. s. s. húsfreyja; senere blev húsfrú en Hæderstittel for Fruentimmer, hvis Mænd havde opnaaet Ridderværdighed, og brugtes bestandig foran Navnet.

húskarl, -karls, Pl. -karlar, m. Huskarl.

hvaðan, hvorfra.

hválf, n. Hvælv.

hváll d. s. s. höll, m. en Høi, Bakke.

hvar, Adv. hvor. hér ok hvar hist og her. 2. overalt: hvar lands, ubicunque terrarum, hvorsomhelst.

hvarfyrir, hvorfor.

hvárgi, Ingen af to. hvárki ingen af Delene. hvárki — né, hverken — eller.

hvárr, hvár, hvárt, hver, enhver (af to); hann nam sér kistu í hvára hönd, 121b. 2. hvem, hvilken (af to); hvárt ved første Led af dobbelte Spørgsmaal: ek vil þess vör verða, hvárt heldr skulu verða arfar Neriðs þér eða synir Gandálfs; med Udeladelse af andet Led: hann spurði þá, hvárt Þórólfr væri heima (man tænke sig til eða eigi); hvárt skal ek mæla í orlofi þat er mér líkar? faar jeg Lov til at tale frit ud hvad jeg vil?

hvarrtveggja, hvártveggja, hvárttveggja (hvártveggja) enhver af to, uterque; Pl. hvárirtveggja, hvárartveggja, hvárt-veggja, begge Partier, naar der tales om flere paa begge Sider. (Den rigtigste Form af den sidste Del af dette Ord er tveggja uforanderlig som Genitiv af tveir, og denne Form forekommer i de bedste i Norge skrevne Sprogmonumenter, dog paa Island blev det almindeligt at bøie det sidste som et svagt Adjektiv tveggi, tveggja, tveggja, Gen. tveggja, tveggju, tveggja o. s. v.)

hvass, hvöss, hvast, hvas, skarp; hvassleitr, -leit, -leitt, med skarpt Blik.

hvat, hvad; þeir skildu, hvat igðurnar sögðu. hvat m. følg. Dat. hvad for En, hvad for: hvat þröng er þat? hvad er det for en Trængsel? hvat sögu er þat? hvat manni er hann? þá spurðu þeir Erp, hvat liðsemd þeim mundi at honum hvad Hjelp de kunde vente sig af ham.

hvatfœrr, -fœr, -fœrt, Comp. hvatfœrri, som farer rask, rask i sin Færd. af

hvatr, hvöt, hvatt, rask.

hvatvetna, hvadsomhelst, Alt; Dat. hvívetna.

hve d. s. s. hversu, hvor, hvorledes; Þjóðólfr segir hve fór með þeim; tók á fingrinum (tog derpaa med Fingeren for at føle) hve hart var.

hvel, n. Hjul.

*hveldr d. e. hvelfðr, forsynet med Hvælving. skörum hv. besat med Skjoldelag i Form af et hvælvet Tag.

hverfa (hvarf, horfit) vende sig; hv. til omfavne; hverfa frá vende sig bort fra, forlade, gaa bort. horfinn, som har forladt; omgivet, omringet.

hvergi, ingensteds; ogs. ingenlunde: Bergr var þess hvergi fúsari, 30.

hverneg, hvernin, hvorledes (hvern veg, hvern veginn).

hverr, hver, hvert, hver, enhver (af Flere). 2. hvem, hvilken; som relat. ogs. med Partik: er, hverr er. hverr at öðrum, den ene efter den anden.

hversdagligr, -lig, -ligt, daglig; hversdagliga, Adv. i det daglige Liv, til dagligs.

hversu, hvorledes; spurði konungr, hversu fœri með þeim; hvor: man ekki saka, hversu margir Danir eru um einn Norðmann.

hvert, hvorhen.
hvervitna, overalt.
hvessa (hvesta) hvæsse, skjærpe; *hv. darra el, stride.
hvetvetna d. s. s. hvatvetna.
hví, hvorfor. hví mun eigi þat til, at þú farir leiđ þína sem þu vill, 21, hvorfor skulde du ikke faa Lov til at reise som du selv vil.
hviksögur, Pl. f. usikkre, løgnagtige Fortællinger, 51.
hvíld, -ar, f. Hvile.
hvílíkt, -lík, -líkt, hvordan, hvilken.
hvirfill, -fils, Pl. hvirflar, m. Isse; Tind.
hvitasunnudagr, m. Pintsedag.
hvítr, hvít, hvítt, hvid.
hvítbránn for hvítbráinn, 12, form. med hvide (graa) Tienhaar.
hýbýli, n. Bolig, Hus (df. Hybel).
hyggiligr, -lig, -ligt, snild, klog.
hyggja (hugđa, hugat) tænke. h. at lægge Mærke til.
hyggja, f. Tanke. *hyggju strendr, Brystet.
hykk d. e. hygg ek, ek hygg: hykk ferđ friđar mistu (Præt. Infin.) jeg tænker Krigerne have tabt (Haabet om) Freden.
hylja (hulda) hylle, tilhylle.
hylli, f. indecl. Hyldest.
hyrna, f. Hjørne, Spids, poet. Neb. hyrning, f. d. s.
*hyrr, hyrjar, m. Ild.
höfđaskip, n. Skib med Gallion.
höfđingi, Pl. -ingjar, m. Høvding.
höfgi, m. Tyngde.
höfn, hafnar, f. Havn.
höfuđ, n. Hoved. hann kastar honum at höfđinu paa Hovedet.
höfuđból, n. Hovedgaard.
höfuđsbani, m. Bane, Dod.
höfuđspekingr, -spekings, Pl. -spekingar. m. stor Vismand, Philosoph.
höfuđmeistari, m. fornemste, øverste Lærer.
höfuđstólpi, m. Hovedstolpe.
höfuđvél, -vélar, Pl. vélir, hyppigere -vélar, f. Hovedkunst.
högg, n. Hug, Gen. Pl. höggva.
höggva (hjó, höggvit) hugge.
höll, hallar, f. Hall.
hönd, handar, Pl. hendr, f. Haand. taka einum í hönd tage En i Haanden (til Velkomst); á hendr imod (i fiendtlig Forstand): sækja á hendr einum; takast á hendr, overtage, paatage sig; selja ell. fá einum eitt í hendr ell. hönd, overlevere, anbetro; þinnar handar fra din Side, for dit Vedkommende. á báđar hendr til begge Sider; greiđa af hendi, udbetale, udrede; láta af hendi, give Slip pá; af hendi eins, paa Ens Vegne; til handa einum for En; fyrir hönd eins til Ens bedste, for En; verja hendr sínar forsvare sit Liv, udøve Nødværge; Þórđr kvađ þat fyrir höndum, þótt síđar væri, 30, at det (nl. at tage til ham) fremdeles skulde staa til hans Raadighed, om han ogsaa senere bestemte sig dertil; honum varđ þat vel í höndum, det trivedes, gik godt for ham. 2. Armen og Haanden tillige.
hörmuligr, -lig, -ligt, sørgelig.
hörund, -ar, f. Hud.
*höss, hös, höst, graa. úlfr hinn hösvi.

í Præp. 1. m. Dat. ved Bliven paa Stedet: í vatni, í änni; í því, idet, herved, varđ í því mikit mannspjall; ved Ters Navne, hvor vi nu bruge paa: í Sikiley paa Sicilien. 2. m. Acc. ved en Bevægelse hen til, eg. og fig.: er þeir koma í steininn; hann var lostin öru (truffen af en Pil) í arminn; skipta einu í helminga; ved Tidsbestemmelser: í þenna tíma paa denne Tid; í vetr i Vinter, í sumar i Sommer.
iđn, -ar, Pl. f. Arbeide, Dont.
iđran (un) -iđranar, f. Anger.
iđrast (-ađast) angre; m. Gen. hann iđrađist þess.
íþrótt f. íþrótt.
iđra f. innra. fara it iđra drage den indre Vei, 54.

iðuligu, Adv. ideligen, vedholden.
if, Pl. n. Tvivl.
ífrá d. f. f. frá.
igða, f. Ørn, Hunørn.
ígangsklæði, n. Gangklæder.
í gegn, Præp. m. Dat. imode.
íhjá d. f. f. hjá.
íhuga (-aða) betænke, overtænke; ogsaa íhyggja (-hugða).
ílendr, -lend, -lent, som opholder sig, har fast Fod i Landet; i de gamle Love modf. útlagr landsforvist.
illa Adv. ilde.
illgjarn, -gjörn, -gjarnt ondskabsfuld.
illr, ill, ilt, ond, slet; illa viðskiptis, ond at have med at bestille; ilt er til þess, det er vanskeligt at opnaa.
illska, f. Ondskab.
illskælda, Tiln. den onde Skald. Auðun i. Pag. 54.
ilma (-aði) dufte.
ilmr, ilms, m. Duft.
*ímun, G. -ar, f. Kamp, Strid. imunborð, n. Skjold. ímunborðs veðrgæðir, som gjøder, driver stærkt paa Skjoldets Veir d. e. Krigeren.
inn, Comp. innar, Superl. innast; ind. inni inde; innan inden, indenfra; innanborðs; innanlands; fyrir innan, m. Acc. indenfor; innan at hólmanum, 16, de laa i en Havn (inden fra til Holmen d. e.) imellem Landet og Holmen.
inna (inta) fremføre, opregne, 52.
innarganga, f Indergang, Barselkvinders Indledning i Kirken ved Presten, 155.
*inndrótt, f. Hirden.
*innfjálgr, -fjálg, -fjálgt, dybt indtrængende, 110b (af fela?).
innganga f. Indgang.
innsigli, n. Segl.
íss, íss, Pl. ísar, m. Is.
*ísarn, n. d. f. f. járn.
it d. e. þit, Dual. 2 Perf. Pron.
ítarligr, -lig, -ligt, gjæv, fortræffelig, deraf úítarligr, ujæv, ringe, 98.
ítr, itr, ítrt, ypperlig, fortrinlig.
ítrskapaðr, -sköpuð, -skapat, deilig skabt.
ítrskíð, n. fortræffelig Træsplint f. endill.
íþrótt, -ar, Pl. -ir, f. Færdighed, Legemsøvelser.
íþróttarmaðr, m. en Mand, dygtig i Legemsøvelser, Idrætsmand.

———

já, ja.
jaðarr, jaðars, Pl. jaðrar, m. Rand, Kant (Jare). 2. Jæderen, Kystegnen i det vestlige Christiansands Stift. 3. *Fyrste, fólks jaðarr, 110a.
jafn, jöfn, jafnt, jævn, lige; jafn hinum fremstum, lig de ypperste. halda til jafns við einn, hamle op med. jafnt sem, netop som. 2. I Sammensætn lige: jafnfrækn ligesaa kjæk, jafnskjótt ligesaa hurtig; jafnvel ligesaa vel; da antager det ogs. ofte Formen jam: jamgóðr ligesaa god; jamnær lige nær; jamvel.
jafna (-aða) jævne, gjøre lige; j. mön, 105a. 2. jafna einu við eitt, sammenligne noget med.
jafnaldra, Adj. af samme Alder, jævnaldrende, Ragna var jafnaldra Haralds.
jafnaldri, m. Mand af samme Alder, Jævnaldrende. þeir váru mjök jafnaldrar.
jafnan, stedse, altid.
jafnheimill, -il, -ilt, som man har ligesaa megen Ret til; láta sér annarra fé jamheimilt sem sitt (se. vera) tillade sig samme Frihed med Andres Gods som med sit eget, behandle det som sit eget.
jafningi, Pl. -ingjar, m. Ligemand, Jævning.
jafnkristinn, -in, -it, Medkristen, 156.
jafnoki, Pl. -okar, m. Ligemand, 92.
jafnræði, n. lige Giftermaal.
jamnan, jam- f. jafnan, jafn-.
jarða (-aða) jorde, begrave.
jarðarböllr, -ballar, m. Jordkuglen, 96.
*jarðbyggvir, -ir, m. Jordbeboer, Mand.
jarðfall, n. Jordfald, Revne i Jorden.
jarðligr, -lig, -ligt, jordisk.
jarðskjálfti, m. Jordskjælv.
jarl, jarls, Pl. jarlar, m. Jarl.

jarlsréttr, -réttar, Pl. -rettir, m. Jarlsrettighed.
járn, n. Jern, Pl. Vaaben. járnslá, Pl. -slár, f. Jernslaa, Jernstang. járnstólpi, m.
jarp, jörp, jarpt, brun.
jartegn, -ar, Pl. -ir, f. Tegn hvormed man legitimerer sin Person eller Rigtigheden af en Paastand, Jærtegn; Underværk, Mirakel.
jartein, f. d. s. s. jartegn.
játa (-aða) sige ja til, bejae; j. einu, bejae noget.
jól, Pl. n. Jul; jólaboð, n. Gjæstebud om Julen.
*jór, jós, Pl. jóar, m. Hest.
jórtra (-aða) tygge Drøv (om Kreaturer); heraf maaske húð jórtraðr, 12, rynket, gjennemfuret Hud? Udgaven af Gautrek Saga (Fornald. S. III P. 57) har jótraða.
*jöfurr, jöfurs, Pl. jöfrar, m. Konge.
jörð, jarðar, Pl. jarðir (-ar) f. Jord.
jötunn, jötuns, Pl. jötnar, m. Jøtun, Jutul.

---

kæra (kærða) klage.
kærleikr, -leiks, Pl. -leikar, m. Kjærlighed, kjærlig, venskabelig Forstaaelse.
kærr, kær, kært, kjær. k. konungi. kærliga, Adv.
kaf, n. Dykken under Vandet. hann kom sér eigi í kafit, han kunde ikke komme til at dukke under Havet. hlaupa á kaf dukke under.
kaldr, köld, kalt, kold.
kálfr, kálfs, Pl. kálfar, m. Kalv.
kalla (-aða) kalde, nævne. 2. kalde, raabe: kalla einn ell. á einn, kalde paa; hon hljóp kallandi. 3. sige, paastaa; hann kallaðist eiga farminn allan.
kals, n. Bebreidelse.
kanna (-aða) ransage, undersøge; kannast við eitt, vedkjende sig.
kapella, f. Kapel.
kapp, n. Iver, Heftighed; af kappi (kappi) med Iver; brjóta kapp við strides med. 2. Strid. kapps of lystir, kamplystne, 112b.
kappi, m. Helt, Kæmpe.
kappsmaðr, m. ivrig, kjæk Mand.
kaprún, n. Hætte, 42.
karlmaðr, m. Mandfolk; modf. kvennmaðr.
kasta (-aða) kaste; k. einu, kaste noget; k. einn einu, paa en med noget.
kastali, m. Kastel, Fæstning.
kátr, kát, kátt, munter, lystig.
kaup, n. Kjøb, Handel. 2. Betaling, Belønning.
kaupa (keypta) kjøbe; tak peninga til at kaupa yðr með (derfor) blá klæði; kaupa kaupi, slutte en Handel; er líkast at þeir komist þar at keyptu eg. at de komme der efterat have sluttet en kostbar (at dýrkeyptu) Handel, d. e. at de ville komme i en slem Forlegenhed, dersom o. s. v., 64; hversu mikit mun kaupast, hvor meget man vil vinde derved.
kaupalaust, uden Betaling, gratis.
kaupferð, -ar, Pl. -ir, f. Handelsreise.
kaupmaðr, m. Kjøbmand.
kaupmáli, m. Kontrakt.
kaupsáttr, -sátt, enig om Betalingen.
kaupskapr, -skapar, m. Kjøbmandskab; Handelsvarer.
kaupstaðr, -staðar, Pl. -staðir, m. Kjøbstad.
kaupstefna, f. Marked, Kjøbstevne.
kefja (kafða) dykke ned, sænke ned; fjándinn hafði kafða þá í útrú mikilli, 101.
kemba (kembda) kjæmme.
kenna (kenda) kjende; k. eitt. 2. benævne, einn við eitt; kendr við benævnet efter, opkaldt efter. 3. lære, undervise; einum eitt. 4. føle, fornemme, k. eins; hverr er svá sjúkr, at eigi kenna ek hvers meina (Gen. Pl.) mér í brjósti? hvem er saa syg, at jeg ikke skulde kjende hans Smerter i mit eget Bryst? 100. kennast, vedgaa, tilstaa.
kennimaðr, m. Præst.
keppa (kepta) kappes, strides; ogs. depon. keppast.
keppinn, -in, -it, ivrig, heftig; trættekjær.
ker, n. Kar, Drikkekar.

kerling, -ar, Pl. -ar, f. Kjærling. kerlinga villa Kjærlingovertro, dum Overtro.
kerti, n. Kjerte, Voxlys.
keyra (keyrða) kjøre, drive frem, jage.
kinnhestr, -hests, Pl. -hestar, m.; ljósta einn kinnhest, dobbelt Acc.
kinn, kinnar, Pl. kinnr, f. Kind.
kirkja, f. Kirke. kirkjuskot, n. Hjørne, Krog ved Kirken.
kirkjufjárhaldsmaðr, m. ſom har Kirkegodſet i Forvaring, 135.
kista, f. Kiſte.
kjósa (kýs, kaus, kosit) vælge. Præt. Pl. kuru f. kusu.
kjölr, G. kjalar, Pl. kilil, m. Kjøl. hſ. Tilnavnet: kjölfari, m.
klæða (klædda) klæde; klæða sik, klæðast; íklæðast, afklæðast.
klæði, n. Klæde.
klæðnaðr, -naðar, m. Klædning, Klæder.
klaklaust, uden Skade, Forlis.
klappa (-aða) klappe.
klerkr, klerks, Pl. klerkar, m. en Lærd.
klífa (kleif) klattre.
kljúfa (klauf) kløve; hærri en vargætt mætti of kljúfa, kunde klattre over.
kló, klóar, Pl. klær, f. Klo.
klófi, Pl. klofar, m. Kloverne, hvori Tjeldingerne befæſtedes langs med Rælingen af Skibet.
klókr, klók, klókt, klog.
klyf, klyfjar, Pl. klyfjar, f. Kløv, Kløvbyrde, Pag. 3.
klökkr, klökk, klökt, klynkende. (klökkvan Acc, m.)
klöpp, klappar, Pl. klappir, f. Træſtokke der lægges over ſumpige Steder for at tjene ſom Bro, Klopp.
knáleikr, Pl. -leikar, m. Færdighed, Flinkhed.
knega (kná, knátta) kunne.
kné, n. Knæ.
knérunnr, -runns, Pl. -runnar, m. Slægt.
*kneyfir, G. -is, m. ſom klemmer om. (af kneyfa) ſ. Þundr.
knýja (kný, knúða) drive, klemme haardt.
knýta (knýtta) knytte, binde; kn. einu um eitt. (knútr, m.)
knörr, knarrar, Pl. knerrir, m. Skib, Kjøbmandsſkib. knarrarsmiðr, m. Skibsbygger.
kœnn, kœn, kœnt, kyndig, flink.
kol, n. Kul. kolbítr, -bíts, Pl. -bítar, m. Kulbider.
*kólga, f. Bølge.
kollóttr, -ótt, kuldet, uden Horn. 2. uden Haar, ſkaldet. (kollr, m. den forreſte Del af Hovedſkallen; modſ. skalli, m.)
koma (kem, kom) komme, þeir kómu at á nökkurri, kom til en Aa; koma við land, komme til Land; þar kom niðr ræða hans, det blev Enden paa hans Tale; komit var at degi det var bleven Dag; svá kom Oðins sonr at hamri, kom til, fik fat paa; þat kemr mér eigi úvörum, det træffer mig ikke uforberedt d. e. det ventede jeg; koma fyrir ekki, nytte til Intet, være forgjeves; kveðr sér alt leitt þat er kom til höfðingja vestr þar, at alt hvad der ſtod i Forbindelſe med (angik) Høvdingerne der veſter var ham ubehageligt; kom þar at þeir, det kom dertil, at. 2. tranſ. m. Dat. ſkaffe hen, bringe hen; mörgum kom hann or fjándans höndum, mange bragte han ud af Djævelens Kløer; koma sér í ræðu við konung, ſkaffe ſig Kongen i Tale; koma orðum við einn ſkaffe Ordet Indpas hos, anbringe Ord til; koma vélræðum við einn, anbringe, bruge Svig mod; kom skildi fyrir sik, ſtikke Skjoldet for ſig (til Forſvar); komast, ſkaffe ſig ſelv, bringe ſig ſelv hen: komast út, á brott ſlippe ud, bort; komast með eitt ſlippe frem med; komast lítt, ikke komme ſynderlig godt afſted med, 44; vera kominn til eins, være berettiget til, fortjene; kominn á sik vel, vel beſkaffen, godt proportioneret.
kona, f. Kvinde, Fruentimmer; allra kvenna fegrst, en overmaade ſmuk Kvinde.
konr, konar, m. Slags, Art, d. ſ. ſ. kyn, men bruges kun i Gen.: nökkurs konar nogenſlags.

konungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Konge; konungdómr, m. Kongeværdighed, -magt. konungligr, -lig, -ligt.

konungsmaðr, m. som er i Kongens Tjeneste, en Kongens Mand.

kornhlaða, f. Kornlade. (korn, n., hlaða, f.)

kóróna (-aða) Krone.

kórr, kórs, m. Kor i en Kirke.

kórdjákn, -djákns, Pl. djáknar, m. Kordegn.

kórsbróðir, Pl. bræðr, m. Korsbroder.

koss, Pl. kossar, m. Kys.

kosta (-aða) koste. 2. anvende Umage paa, bestræbe sig for; kostaði at fyrirfara sér; m. Gen. Obj. opoffre, anvende; kosta þartil allra þeirra manna, er yðr er liðs af ván, opoffre derpaa alle de Mænd som I kunne vente Eder Hjelp af.

kostgripr d. s. s. gripr.

kostnaðr, -naðar, m. Bekostning, Udgift; brátt gerðist kosnaðarmikit, der gik snart meget til, det blev kostbart.

kostr, kostar, Pl. kostir, m. Valg, Vilkaar, Leilighed; at öðrum kosti i modsat Fald; gefa sér mikinn kost til gjøre sig megen Umage for, 102. 2. Parti, Giftermaal, 54. 3. Kost, Spise, Underhold. 4. fortræffelig Egenskab, Dyd.

kostsamr, -söm, -samt, ypperlig.

kraki, m. en smal Stang, 6.

krankr, krönk, krankt, syg, daarlig.

kraptr, kraptar, Pl. kraptar, m. Kraft.

krás, krásar, Pl. krásir, f. Lækkerhed, lækker Mad.

krefja (krafða) fordre; kr. einn eins, opfordre En til noget ell. fordre noget af ham.

kreppingr, -ings, m. den sammenklemte Haand, 50; (kreppa, knibe sammen).

kringla, f. Klode, Runding.

krismi, m. hellige Olje, 89.

kristinn, -in, -it, kristen. kristindómr, m.

kristna (-aða) kristne.

kross, Pl. krossar, m. Kors. krossmark, n. Korsets Tegn.

kryfja (krufða) opskjære, tage Indvoldene ud.

kuðr d. s. s. kunnr.

kúfóttr, -ótt, udstaaende, bulet. (kúfr, m. fremstaaende Top øverst paa noget).

kuldi, m. Kulde.

kuml, n. hvad der er fremstaaende og saaledes gjør en Ting kjendelig (især herkuml Hærtegn paa Hjelmen). jötunkuml, 12, Kjendetegn paa en Jøtun, Jøtunmærke.

kunna (kann, kunna) kjende; k. hugðak þik konung mundu þanns á Kvinnum býr, jeg troede du monne kjende den Konge som; ogs. m. Dat. kunna skapi eins, kjende til Ens Charakter; hann mundi kunna sér at vera eigi fyrir yðru liði, 61, han vidste nok at tage sig i Agt for at møde Eders Folk; en þér, Islendíngr, kann ek slíka þökk, sem þú gæfir mér alt dýrit, men dig, Isl., er jeg ligesaa taknemmelig, som om du gav mig. 2. kunne; kann at segja, kan sige; kunna einu vel ell. illa, være vel eller ilde tilfreds med; margs kunnandi, som kan, forstaar meget.

kunnigr, -ig, -igt, bekjendt.

kunningi, Pl. -ingjar, m. en Bekjendt, 76.

kunnleikr, Pl. -leikar, m. Bekjendtskab. vera í kunnleikum við konung.

kunnr, kunn, kunt, bekjendt. k. at einu, bekjendt for.

kunnusta, f. Kundskab, Kjendskab. eptir sinni kunnustu efter sin Forstand, saa godt han kunde, 23.

kurr, m. Knurren, Klage.

kurra (-aða) knurre, yttre Utilfredshed.

kurteiss, -teis, -teist, beleven, artig.

kuru s. kusu.

kván, f. Kone.

kvánfang, n. Giftermaal.

kvángaðr, gift (om Manden).

kveða (kvað) synge, kvæde; sige. kv. við give Lyd fra sig; hundrinn kvað við hátt hylede høit; lúðrar kváðu við, Lurene lødе. kveðast sige om sig: hann kvazt fúsastr at fara til Islands, sagde at han havde mest Lyst til at reise til Island.

kveðja (kvadda) hilse, m. Acc. 2. opfordre, fordre, kræve, forlange, m. Pers. Acc. og

Tingens Gen.: kveðja búa til þings; kr. einn einhvers; *kv. vígs fordre Kamp.
kveðja, f. Hilsen.
kveðskapr, -skapar, m. Poesi.
kveining, f. Klynken.
kveld, n. Aften, Kveld; kveldsöngr, -söngs, Pl. -söngvar, m. Aftensang.
kveldligr, -lig, -ligt, hvad der hører til Aftenen.
kveldsværr, -svær, -svært, søvnig om Aftenen.
kvellisjúkr, -sjúk, -sjúkt, skranten, syglig, P. 78.
kvennskörungr, -ungs, Pl. -ungar, m. en mandhaftig, driftig Kvinde.
kvennváðir, Pl. f. Kvindeklæder.
kverk, Pl. kverkar, f. Strube, Hals; Vinkelen mellem Ǣreblabet og Skaftet.
kverkhvítr, -hvít, -hvítt, hvidhalset.
Kvernbítr, m. Haakon den Godes Sverd.
kveykja (kveykta) tænde Ild.
kviðja (-aða) forbyde; einum eitt.
kviðlingr, -lings, Pl. -lingar, m. kort Vise.
kvikr, kvik, kvikt, levende. (Naar Flexionen begynder med en Vokal, indskydes ofte v som kvikva).
kvikendi, n. Dyr, Kreatur.
kvistr, kvists, Pl. kvistir, Acc. kvistu, m. Kvist.
kvittr, kvitts, Pl. kvittar, m. Rygte.
kykvendi, n. d. s. s. kvikendi.
kyltl, n. Skjørt.
kyn, Pl. Gen. kynja, n. Slægt.
kynda (kynda) gjøre Ild paa, antænde. k. upp.
kynferð, -ferðar, Pl. -ferðir, f. Slægt.
kynfylgja, f. d. s. s. kynferð.
kynkvisl, -kvíslar, Pl. kvíslir, d. s. s. kynferð.
kynna (kynda) lære at kjende; einum eitt.
kynstórr, -stór, -stórt, af stor, fornem Æt.
kýr, Gen. kýr, Dat. og Acc. kú, Pl. kýr, Gen. kúa, f. Ko. kýr virði, Værdien af en Ko.
kyrr, kyr, kyrt, stille, rolig; setjast um kyrt slaa sig til Ro.
kyrtill, -ils, Pl. kyrtlar, m. Kjortel.
kör, karar, f. Sygeseng.

---

láð, n. Land; i Forb. land ok láð; ellers mest digterisk.
laða (-aða) indbyde; l. einn.
lægð, lægðar, Pl. lægðir, f. lavtliggende Sted; Lavhed, Ydmyghed.
lægi, n. Skibsleie.
*lægir, G. -is, m. Havet. lægishyr strídir, som strider med Havets Ild d. e. Guldet = den gavmilde Konge.
lægja (lægða) gjøre lav, fornedre; lægði sik; impers. m. Acc.: veðrit lægði, stilledes.
lækning, -ar, f. Lægedom, Helbredelse.
læknir, -nis, Pl. -nar, m. Læge.
læra (lærða) lære, discere. l. kirkjunnar lög; lære andre (docere) læra einn, undervise, P. 90.
lærðr, lærð, lærd, geistlig.
læring, -ar, f. Lære.
læsa (læsta) laase, lukke.
læti, Gen. láta, Pl. n. Lader, Fagter; Lyd.
Lafranzvaka, -vöku, f. 10 Aug.
lag, n. Lag, Samfund; binda saman lag sitt slutte Forbund; Pl. lög, Lov.
lag, n. Stik. (leggja stikke).
lagamaðr, m. lovkyndig Mand.
lagðr, lagðs, Pl. -lagðar, m. en Tot; ullarlagðr, 2.
lagðr, lögð, lagt, bestemt, fastsat. skip lagt til hafs, bestemt, skikket til at seile paa Havet med.
lágr, lág, lágt, lav. 2. kort; lágr liðskostr, ubetydelig Krigsstyrke.
lánardróttinn, -ins, m. Husbonde.
land, n. Land. taka land naa Land.
landamæri, n. Grændse.
landflótti, m. landflygtig.
landhalt, langs med Land. (land, hallr, hældende).
landkostir, Pl. m. Landets Beskaffenhed, Frugtbarhed.
landnyrðingr, -ings, m. Nordostvind.
landráð, Pl. n. Landsstyrelsen.

landreki, Pl. -rekar, m. Fyrste.
landsfólk, n. Folket i et Land.
landsleg, n. Landets Beskaffenhed.
landsmegin, n. Landsstyrke. hér er litit landsmegin, Landet er lidet og kan ikke skaffe Underholdning for en Hær, 65.
landsmenn, Pl. m. Indbyggerne i et Land.
landskjalfti, m. Jordskjelv.
landsstjórn, -stjórnar, f. Landsstyrelse.
landsynningr, -ings, m. Sydøstvind.
landtjald, n. Telt, Landtelt.
landvegr, -vegar, Pl. -vegir, m. Landvei.
landvörn, -varnar, f. Landværn. landvarnarmaðr.
langafasta, -föstu, f. Langefaste.
langbarðr, -barðs, Pl. -barðar, m. Hellebarde, Langøxe.
langfeðgar, Pl. m. Forfædre.
langr, löng, langt, lang. löngu, fyrir löngu, for længe siden; bera langt af einum, overgaa En meget; löngum, ofte, og længe hver Gang.
langræki, n. langvarigt Had, 129.
langskip, n. Langskib.
lasta (-aða) laste, dadle; m. Acc.
lát, n. Tab; Død. (af láta 2).
láta (lét) lade; hann lét hlaða vita á fjöllum; svarfaði taflinu ok lét í punginn, lod i, slap ned i Pungen; láta saman, lade sammen, lade forene sig; láta fram, udlevere; l. i haf, stikke i Søen; láta af holde op med, lade af; láta at orðum eins, føie sig efter Ens Ord, give efter for. 2. miste; m. Acc.: látast, tabes, sætte Livet til. 3. ytre sig, te sig paa den ell. den Maade: láta úfriðliga te sig ufredeligen, paa krigersk Viis; láta hljótt yfir einu vise sig taus ved, ikke yttre sig ved; láta vel (illa) yfir einu, vise Tilfredshed (ell. Misnøie) med; isl. yttre sig ved Ord, sige: lætr þat at sú gjöf, yttrer (det) at den Gave o. s. v.; látast yttre om sig, sige om sig: Aki lézt selja mundu honum vistir, sagde at han skulde (eg. sagde sig at skulle); hann lézt fúss vera at gera þat.

latína, f. Latin.
látr, n. Leie, Sælhundeleie.
*linns-látr Slangens Leie, d. e. Guldet; kœnn (kyndig) d. e. rig paa Guld.
lauð, G. -ar, f. Værktøi til at trække Metaltraade med.
*laudar eldr d. e. Guldet, 123a.
lauðr, n. Søskum. (Nu paa Island löðr).
*laufaveðr, n. Strid (*laufi, m. Sverd, veðr).
laufgrœnn, -grœn, -grœnt, løvgrøn.
laug, Pl. laugar, f. Bad.
laun, Pl. n. Løn.
launa (aða) lønne; l. einum eitt, lønne En for noget.
laungetinn, -in, -it, uægte født.
launung, f. Skjulen, Dølgen; á launungu d. s. s. á laun, hemmeligen, i Løn.
laupsvirði, n. Værdien af en Løb (laupr) Smør, 134.
lausabrullaup, n. Hastværksbryllup, uden de sædvanlige Formaliteter, som Forlovelse ell. desl.
lausafé, n. Gods, Løsøre.
lausn, -ar, f. Forløsning, Udløsning.
lauss, laus, laust, løs; Olafskirkjan er nú laus, den er ledig, ubesat, 44. I Samf.: félauss, fjaðrlauss, sonlauss.
laut, G. -ar, f. en liden Dal; *Land, Jord i Alm. lautar glólisti, Jordens skinnende Liste ell. Kant d. e. Havet, dets brinnandi (d. e. Ild) = Guldet.
lax, Pl. laxar, m. Lax.
léð s. ljá.
leðrhosa, f. Læderpose; full af silfri, 23. (hosa, Strømpe).
leggja (lagða) lægge; lagði á hann fjörlausn, alt gull þat er hann átti í steini sínum, bestemte som Løsepenge for ham alt det Guld o. s. v.; leggja á einn, paalægge (som en haard Skjebne); leggja ríki undir sik; l. fyrir móður sína, bestemme for sin Moder; l. (ráð) til, raade, give Raad; lagði mörg orð til, lagde mange Ord til, brugte mange Overtalelser desuden; leggja sóma til eins, vise Hæder; leggja við sektir, bestemme Bøder

som Straf for; leggja at angribe til Søs; leggjast niðr lægge sig ned; at niðrlagðri reiði, efterat Vreden er ophørt, nedlagt, 94; lagðist vel á með þeim, de kom godt ud af det med hinanden.

leggr, leggjar eller leggs, Pl. leggir, m. Skinneben.

leið, -ar, Pl. -ir, f. Vei. á sömu leið paa samme Maade.

leiða (leidda) lede, føre; imperf. leiðir af, følge af, hidrører fra; þau tíðendi er þar af leiddi, 35.

leiðangr, -angrs, Pl. -angrar, m. Leding.

leiðast (leiddist) imperf. hanum leiðist þat han bliver kjed af, det bliver kjedeligt for ham; sjeldn. pers.: ungr leiddisk eldvelli blev kjed af, 112.

leiðendi, n. Krybdyr, Utøi.

leiði, n. Gravsted.

leiðiligr, -lig, -ligt, kjedelig. 2. styg.

leiðr, leið, leitt, kjedelig, led; leiðr skal hann alþýðu allri, forhadt skal han blive for Almuen.

leiðrétting, Pl. -ar, f. Forbedring, Rettelse.

leiga, f. Leie, Betaling; leigumaðr, m. Leier, Leilænding.

leiglendingr, -ings, Pl. -ingar, m. Leilænding.

leika (lék) lege; þat leikr hánum í skapi, (det tumler sig om i hans Sind) det har han Lyst til.

leikari, m. Gøgler, Spillemand.

*leikmiðjungar, m. Pl. Odda l. Oddenes Legemænd d. e. Krigerne. (*miðjungar, Mænd).

leikr, leiks, Pl. leikar, m. Leg.

leikr, leik, leikt, læg, modf. lærðr.

leiptr, leiptrar, f. Lynild, alm. n.

leirgata, -götu, f. Lergade. (leirr, m. ell. leir, n.)

leita (-aða) lede, søge; eins ell. eptir (at) einum; l. einum eins, søge efter noget for En; leita um sættir, søge at bringe Forsoning, Forlig istand.

leiti, n. en liden Bakke.

lemja (lamda) forslaa, lædere, lemlæste.

lenda, Pl. lendur, f. Jordegods.

lendr maðr, Pl. lendir menn, m. Lendermand, Befalingsmand.

lengi, lengr, lengt, længe.

lentin, 45, et fremmedt Ord, Angel-Saxisk lencten, m. Vaar, Foraar, her = lenetenfästen, Lange-Faste. Engelsk: lent.

leó d. s. s. ljón, n. Løve.

leppr, lepps, Pl. leppar, m. Lok, Haarlok.

lérept, n. Lærred.

lesa (las) læse; eg. samle.

lestreki, m. Hestedriver (lest, f. en Flok Kløvheste), fig. Ærendsvend, 32.

letr, n. Skrift, Bogstav, 42; konungr lofaði mjök letr ok diktan prestsins, han roste meget Prestens Haandskrift og Stil (Dygtighed i at føre Pennen).

létta (létta) lette; l. sorgum, 93. 2. ophøre med, holde op med; létta ferð sinni, standse.

léttiliga, Adv. letteligen; muntert, livligen. (léttr).

léttlátr, -lát, -lätt, blid, beleven.

léttleikr, -leiks, m. Lethed.

léttr, létt, let; omgængelig.

*leyðra (-aða) polere, skure, 114. (maaske af lauðr Meerskum).

leyfa (leyfða) tillade, l. einum eitt; rose, l. einn.

leyfi, n. Forlov, Tilladelse.

leyna (leynda) skjule, dølge; l. einn einu, holde En skjult med Hensyn paa noget, skjule noget for ham; l. einum skjule En; þat fór ekki leynt, det gik ikke af i Stilhed, det var noksaa aabenbart; leyndr einu, som ikke er vidende om, holdes i Uvidenhed om.

leynd, f. í leynd, i Løn, hemmeligen.

leyniligr, -lig, -ligt, Adv. -liga, lønlig.

leysa (leysta) løse; imperf. m. Acc. leysir snæ ok ísa, Snee og Is løsner, gaar væk.

lið, n. Bistand, Hjelp, veita lið; 2. Hær, Krigsfolk.

líða (leið) lide, forløbe, hengaa; líðr at

hánum, det lakker ved Enden med ham; liðinn, som er forbi; død.
liðfár, -fá. -fátt, som har faa Folk.
liðfœr, -fœr, -fœrt, istand til at hjelpe, krigsdygtig.
liðr, liðar, Pl. liðir, m. Led; Knude, liðr á nef, 81.
liðrækjandi, m. hjálmraunar (Stridens) liðrækjandi (som bryder sig om, sørger for Stridsfolkene) d. e. Hærføreren.
liðsamnaðr, -naðar, m. Samling af Folk.
liðsemd, -ar, f. Hjelp.
liðskostr, -kostar, Pl. -kostir, m. Krigsstyrke.
liðsmenn, Pl. m. Krigsfolkene.
liðveizla, f. det at yde Hjelp, Bistand.
liðugr, -ug, -ugt, fir, ledig.
líf, n. Liv; láta lífit, miste; halda lífi ok limum, beholde.
lifa, lifða, lifat, leve. lífdagar, Pl. n. Levedage.
lifinn, -in, levende, Dat. lifnum, 111a.
*lífkaldr, -köld, -kalt, farlig for Livet.
lifr, lifrar, Pl. lifrar, f. Lever.
lífsháski, m. Livsfare.
lífsmark, n. Livstegn.
lífvænn, -væn, -vænt, som giver Haab om Liv, kan leve, helbredelig.
liggja (lá, legit) ligge; liggja við, være forbundet med, føre med sig: er féfang lá við svá mikit, 62, da det gjaldt Erhvervelsen af saa meget Gods; þótti þér þat til liggja — at hepta ok tálma, 22, troede du at det kom til dig at sinke og hindre.
lík, n. Legeme, Lig.
líka (líkaði) behager; mér líkar vel, illa; ogs. hánum líkar til mín, han synes om mig.
líkami, m. og
líkamr, -ams, Pl. -amir, m Legeme.
líkamligr, -lig, -ligt, Adv. -lige, legemlig.
líki, n. Skikkelse. hann brást í orms líki, forvandlede sig til en Orm.
líkendi, n. Sandsynlighed. ulíkendi, Pl. n. Usandsynlighed; þat þótti með ulíkendum det syntes at maatte henføres til det Forunderlige, Vidunderlige.
líkjast (-aðast) ligne, einum.
líkligr, -lig, -ligt, rimelig. líkliga, Adv.
líkn, -ar, f. Lindring, Frist, Skaansel, Naade.
líkna (-aða) behandle med Skaansel.
líkneskja, f. Billede.
líkr, lík, líkt, lig; líkr móðurfrændum. 2. rimelig, antagelig; smárakkar þeir líkustu, de bedste, 152.
lim, n. Grene og Løv paa Træer; limar, Pl. f. d. f.
limr, limar, Pl. limir, Acc. limi, limu, m. Lem.
lín, n. Lin, Hør. línfé, n. Morgengave.
lindi, m. Belte.
linligr, -lig, -ligt } lind, mild.
linr, lin, lint
list, listar, Pl. listir, f. Kunst.
líta (leit) se. líta á eitt, betragte; líta við einum se hen paa, 72; honum varð litit til hlíðar han kom til at kaste Øinene op mod Liden, 85; hversu lízt þér at þat, hvorledes forekommer det dig? hvorledes synes du om det?
lítill, lítil, lítit, liden. lítilsháttar s. háttr; litlu siðar, lidt senere, noget efter; fyrir litlu, nyligen; litt, lidet; omtrent = ekki: þú vafðir litt, du tog ikke synderlig i Betænkning.
lítillæti, n. Nedladenhed, Ydmyghed.
lítillatr, -lat, -latt, nedladende, ydmyg.
lítilmannlíga, Adv. ringe, uværdigen; taka l. á einum, behandle med Ringeagt, 56.
lítilsverðr, -verð, -vert, af liden Betydenhed; ringe.
litklæði, Pl. n. farvede Klæder, 81.
litr, litar, Pl. litir, m. Farve. 2. Udseende; skipta litum, bytte Skikkelse, Udseende, 3.
litr, lit, litt, af den ell. den Farve: hár vel litt, Haar af en smuk Farve.
ljá (lé, léða, lét ell. léð) laane; tilstaa, indromme; l. einum eitt ell. eins.
ljóð, n. Sang.

*ljóðmegir, Gen. -maga, Pl. m. Folkets Sønner, Landsmænd, 113a. (ljóðr d. e. lýðr).
ljómi, m. Straaleglands; nema at liði lofðungs ljóma bregði, 109 a, medmindre Kongens Glands straaler over Krigerne.
ljós, n. Lys. láta í ljós, gjøre bekjendt.
ljóss, ljós, ljóst, lys; gerði ljóst det blev lyst; ljós vara? 65. ljósliga, Adv.
ljóslitaðr, -ið, -at, med lyst Ansigt.
ljósta (lýst, laust) slaa; ljósta einn högg mikit, et stort Hul. ljósta upp herópi udstøde Krigsskrig.
ljótr, ljót, ljótt, styg, fæl.
ljúfr, ljúf, ljúft, blid, elskelig.
ljúga (laug) lyve; lj. einu á einn, lyve nogen paa En.
lof, n. Ros, Pris. 2. Tilladelse.
lofa (-aða) rose, prise, l. einn. 2. tillade, einum eitt.
*lofðar, Pl. m. Mænd, Krigere.
*lofðungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Konge.
lófi, m. den flade Haand. lófa eldr d. e. Guldet.
lóga (-aða) afhænde, give slip paa; l. einu.
logn, n. Blikstille.
loka, f. Skaade, Dørklinke.
lokka (-aða) lokke.
lopt, n. Luft; á lopt, i Luften. 2. Loft, Værelse i andet Stokværk.
Loptr, G. -s, m. Tilnavn for Loke. Lopts vinr d. e. Odin, hans Viinhjem (vinheimr) d. e. Valhall, dens Einherjerne; der kom Vært i Einherjerne d. e. deres Antal tiltog.
*loptvarðaðr, s. lyng.
lúðr, lúðrs, Pl. lúðrar, m. Lur.
lúfa, f. Mand med tykt Hovedhaar.
lúka (lýk, lauk) lukke, l. upp, oplukke; l. aptr, lukke igjen; þeir sá firðinum upp lúka, de saa Fjorden lukke sig op, 79. 2. ende, m. Dat.: er því var lokit; at loknum tíðum, da Gudstjenesten var forbi.
lund, lundar, Pl. lundir, f. Sind. 2. Maade; á þessa lund; á eina lund.
lúta (lýt, laut) lude, bøie sig, einum for En.
lýðr, lýðs, Pl, lýðir, m. Folk, Nation. 2. Pl. ogs. Folk, Mennesker i Alm. þú seð með arma lýði, mæt dermed fattige Folk.
lýðbyskup, -ups, Pl. -par, m. Underbiskop i Forhold til Erkebiskopen.
lýðskyldr, -skyld, -skylt, underdanig.
lygi, Gen. og Pl. lygar, f. Løgn. lygitíðendi, Pl. n. løgnagtige Efterretninger.
lykill, lykils, Pl. luklar, m. Nøgel.
lykt, lyktar, Pl. lyktir, f. Ende, Slutning; at lyktum, tilsidst.
lyng, n. Lyng, lyngs barða (d. e. Ormens) lopt d. e. Guldet, altsaa: vandir lyngs barða loptvarðaðar (varðar) d. e. guldbeslagne Skjolde.
lypta (lypta) løfte, m. Dat.; lypta ek þér af lágri stétt.
lypting, -ar, f. Løfting, Bagstavn.
lýsa (lýsta) oplyse; l. allan seim. 2. bekjendtgjøre, lyse; m. Dat.: lýstr í bann, P. 47.
lysta (lysti) impers. mik lystir, mig lyster, jeg har Lyst til; som pers. Verb. S. 110a at þik fólks jaðarr lystir at finna; men maaske burde man læse jaðar, uagtet Cod. Reg. her har jaðarr.
lystr, lyst, lysten, begjærlig.
lýti, n. is. Pl. Lyde. lýtlauss, uden Lyde.
lög, Pl. n. Lov. s. lag.
lögberg, n. Lovbjerget paa Island.
lögmaðr, m. Lagmand.
lögmal, m. Lovsang.
*lögr, lagar, Pl. legir, m. Væske. 2. Havet. lagar skíð, Skibet.
lögvörn, -varnar, f. Lovværn, lovmæssigt Forsvar for Retten, Indsigelse.
löstr, lastar, Pl. lestir, m. Last, Feil.

---

maðkr, maðks, Pl. maðkar, m. Madike, Orm.
maðr, manns, Pl. menn, m. Mand, Menneske; collect. fjöldi, herr manns, Mængde, Hær af Mennesker.
mægð, -ar, Pl. -is, f. Svogerskab.
*mækir, mækis, Pl. mækar, m. Sværd.
mæla (mælta) mæle, tale, m. við ein, tale med; mæla vel fyrir, ønske Godt over

En, velsigne; þat mæltist illa fyrir, blev ilde omtalt, dadledes; mælast undan, undslaa sig.
mæla (mælda, ogs. mælta) maale.
mær, f. brug. kun i Nom. Pige, Mø; de øvrige Former af mey.
mærr, mær, mært, herlig, ypperlig (skrives ogs. mœr, dog bør mærr foretrækkes, oldt. mári).
mætr, mæt, mætt, gjæv, ypperlig (meta).
magna (-aða) gjøre stærk, styrke. at mögnuðum degi, naar Dagen har naaet sin Styrke.
*magnaðr, G. -ðar, m. skjaldar hjaldrmagnaðr som styrker Skjoldets Larm d. e. Striden = Helten, Kongen.
magr, mögr, magrt, maver.
mágr, mágs, Pl. mágar, m. Besvogret, Svigerfader, Svigersøn.
makendi, Pl. n. Rolighed. fór með þeim í makendum ok vinskap, 58.
maki, Pl. makar, m. Mage, 70.
makligr, -lig, -ligt, passende, fortjent.
mál, n. Sprog; í þessu máli, 89. 2. det at tale med; hitta menn at máli, træffe Folk for at tale med dem. 3. Tale; nú er þar til máls at taka, nu skal der fortælles om det, 84. 4. Sag, Retssag. 5. passende Tid; dögurðar mál; mál er mér at ríða.
málamaðr, Pl. málamenn, m. som er i Sold, Soldat (máli, m.)
málalok, Pl. n. Udfald af en Sag.
málavöxtr, -vaxtar, m. en Sags Beskaffenhed (jvf. svá er mál með vexti, saaledes forholder Sagen sig).
málefni, n. Sags Beskaffenhed; Sagen, 133.
máli, m. Sold, Løn.
mállýzka, f. Idiom, Sprog.
málmhlið, n. Malmport.
málmr, málms, Pl. málmar, m. Malm, Metal; málma leikr, Strid.
malóði (-a) Adj. som taler hurtigt og med Heftighed.
málstofa, f. Dagligstue (angls. parlour).
malt, n. Malt.
man, n. Træl, Trælkvinde.
mánaðr, -aðar, Pl. aðir, m. Maaned.
mangari, m. Pranger, Høker, 91.
mankat d. e. ek man eigi, s. munu.
mannaðr, mönnuð, mannat, udstyret med de Kundskaber og Egenskaber som anstaar en brav Mand.
manndómr, -dóms, m. det at være Menneske, 100. 2. Ædelt Mod, Mandhaftighed, hf. manndómsmaðr, 58.
manndráp, n. Manddrab.
mannfall, n. Mandfald.
mannfolk, n. Menneskeslægt, Menneskene, Folk.
mannför, -forar, f. Færd af Folk, 75.
manngarðr, -garðs, m. Hegn af Folk, 68.
mannhringr, -hring, m. d. s. s. manngarðr
mannhættr, -hætt, farlig for Folk.
mannkaup, n. eg. Kjøb af en Mand d. e. Erhvervelsen af en Mand. takit þér vel við þeim sumum, sem eigi mun jafnmikit mannkaup í sem þessum manni, som ikke er saa stor en Gevinst, 34.
mannkyn, n. Menneskeslægten.
mannliga, Adv. mandigen.
mannmart, Adj. n. mange Mennesker. þar var m. (margr).
mannsaldr, -aldra, Pl. -aldrar, m. Menneskealder.
mannskœðr, -skœð, ødelæggende for Folk.
mannsómi, m. Hæder.
mannspjall, n. Ødelæggelse af Folk, Menneskerab.
manntal, n. Mandtal.
mannval, n. Samling af dygtige Folk.
mannvandr, -vönd, -vant, kræsen i Valget af en Mand.
mannvirðing, f. Anseelse.
mannvit, n. Forstand, Visdom.
mansmaðr, m. en Træl.
mansöngskvæði, n. Kjærlighedsdigt. (man, n. Trælkvinde, *en Pige).
mánuðr, mánuðar, Pl. Nom. og Acc. mánuðr, m. Maaned, 127.
már, Gen. más, Pl. máfar, m. Maage.
margfalda (-aða) mangfoldiggjøre.

margfaldr, -föld, -falt, mangfoldig.
margskonar, mangeslags (konr).
margleikr, Pl. -leikar, m. god Forstaaelse, venskabeligt Folk.
margr, mörg, mart, mangen; mart, m. G., 57, mart frænda Þórólfs, mange af hans Frænder.
margspár, -spá, -spátt, meget varslende, spaaende.
margteitr, -teit, -teitt, meget munter, lystig.
mark, n. Mærke, Tegn. dauđamark, lífsmark, pínslarmark, 99.
marka (-ađa) mærke, lægge Mærke til.
markland, Pl. -lönd, n. Skovland.
*marr, mars, Pl. marir, m. Hest.
matast (-ađast) spise.
matborđ, n. Spisebord.
máti, m. Maade, 45.
matmál, n. Spisetid.
matr, matar, m Mad.
máttr, máttar, m. Magt; trú úsýnligs guđs máttar, Troen paa den usynlige Guds Magt, 100.
maurr, maurs, Pl. maurar, m. en Myre.
međ, Præp. 1. m. Dat. tilligemed, hon var brend međ Sigurđi; langs med, međ ánni, međ landi; hos, vera viđ einum; imellem, þat varđ at sætt med þeim; med (om Middel, Redskab) leggja međ spjóti; međ því at, saasom, da. 2. m. Acc. om en viljeløs Følgen: fara međ liđ sitt (međ liđi sínu, naar Tropperne fremstilles som medvirkende); međ (d. e. viđ) tólfta mann selv tolvte. 3. Abs. međ, tillige.
međal, á međal, í međal, Præp. m. Gen. imellem.
međalganga, Pl. -göngur, f. Mægling.
međan, medens, imedens.
međferđ, -ar, Pl. -ir, f. Adfærd, Opførsel.
međför, -farar, f. Fremgangsmaade.
međr d. s. s. međ.
mega (má, mátta) kunne, formaa.
megin, n. Styrke; i Sams. meginstormr, m. stærk Storm.
megin, danner Præpositioner i Forb. som: öđrum megin, paa den anden Side, þessum megin paa denne Side; tveim megin paa to Sider, báđum megin paa begge Sider, altid med Genitiv; undertiden bruges megum i samme Betydning.
meiđa (meidda) lemlæste, saare. meiđing, f. meiđingarlaust, uden Lemlæstelse.
*meiđmar, Pl. f. Skatte.
melđslasár, n. Saar som efterlader Lyder.
*meilregn, n. Metalregn; Krigerens m. d. e. Pilene. (*meil d. e. *mál, Metal).
mein, n. Men, Synd.
meinfærr, -fær, -fært, vanskelig at passere, komme over; gerđi meinfært um löginn, det var vanskeligt at komme frem over Havet.
meinlæti, n. Pine, Smerte.
meinmæli, n. ond, syndig Snak.
meir, mere. meir er hitt, snarere er det Tilfældet.
meiri, større, mere, Comp. af mikill.
meistari, m. Mester, Lærer.
Meiti, m. en Søkonge. *Meita mjúkhurđir Søkongens bløde Døre (her for Planker, Bretter) d. e. Skibene. Meita hlíđir d. e. Havet.
men, Gen. Pl. menja, n. Smykke, Halsbaand
mengi, n. Mængde.
mennskr, mensk, menskt, menneskelig; m. mađr, i Modf. til Trolde og Jøtuner.
ment, mentar, Pl. mentir, f. Kunst, Dannelse.
merđ, mergđ, -ar, f. Mængde, med fjár (af vargr).
merki, n. Mærke; Fane.
merkiligr, -lig, -ligt, mærkelig, særdeles.
merkismađr, m. Mærkesmand, Fanebærer. 2. gjæv, udmærket Mand.
merkja (merkta) betyde, bemærke, 99.
merkr, merk, merkt, mærkelig, udmærket.
messa, f. Messe; messuembætti, n. Gudstjenesten, 46.
meta (mat) agte, sætte Pris paa; m. í gott verđ, sætte i god, passende Pris, 92.

m. einn mikils, vurdere en høit, sætte megen Pris paa.
metnaðr, -naðar, m. Ære, Hæder; Overmod. metnaðargjarn, ærgjerrig.
metorð, Pl. n. Hæder, Ære, Pris; leggja m. á sætte Pris paa.
mettr, mett, mæt.
mey, Gen. og Pl. meyjar, f. Mø, Pige.
meybarn, n. Pigebarn; modſ. sveinbarn.
miðja, f. Midie; í miðju, i Midten, midtover, 4, 39.
miðla (-aða) meddele; einum eitt, einum af einn. miðlan, f. Meddelelse.
miðmjór, -mjó, -mjótt, smal om Livet.
miðr, mið, mitt, Pl. miðir, miðjar, mið, Adj. hvad der hører til Midten, midterst, medius; svá sjór var í miðjar hlíðir, 68, (de seilede i den Afstand fra Land) at Søen syntes dem at naa midt i Fjældsiderne, til det midterste af Liderne; um mitt skipit, midt paa Skibet, 20; miðr dagr, Middag; mið nótt.
miðr d. s. s. minnr.
miðskipa, Adv. midskibs.
miðvikudagr, m. Onsdag.
mikill, mikil, mikit, stor; m. fyrir sér stór, kraftfuld af sig; megen, miklu meir, meget mere; miklu mest, allerstørst ell. overmaade stort. mikit, meget.
mikilleikr, -leiks, m. Storhed.
mikilliga, Adv. høiligen, storligen.
mikilsháttar s. háttr.
mikilmætis, 25, s. af stor Fortjeneste, Værd; i Morkinsk. staar egentlig mikil mætis, hvor maaske maðr kunde være udeglemt, altsaa mætismaðr, gjæv Mand) ell. mæt, n. (Ypperlighed, Høiagtelse) kunde styres i Gen. af mikill. Jvf. meta einmikils.
*mildingr, -ings, Pl. -ingar, m. Konge.
mildr, mild, milt, mild, gavmild; mildr af fé; *laga ok höggva mildr, gavmild med Stik og Hug.
milli, í milli, millum, í millum, á millum, Præp. m. Gen. mellem, imellem d. e. meðal.
minjar, Pl. f. Tegn, Erindringstegn.
minka (-aða) aftage.
minn, min, mitt, min.
minna (minta) minde, erindre; m. einn á eitt; imperſ. mik minnir þess, og perſ. ek minni þess, jeg erindrer det.
minni, n. Minde, Hukommelse. 2. Minde, Tilladelse, 136.
minniliga, Adv. halda m. beholde i Hukommelsen, eg. anse værd at erindres.
minning, f. Erindring, Paamindelse; Erkjendtlighedstegn, 64.
misgera (-gerða) begaa Misgjerning, synde, misgerandi, Synder.
misjafn, -jafn, -jafnt, ulige, forskjellig; verða misjafnt við,te sig forskjelligen ved,31.
miskunn, -ar, f. Miskundhed, Naade; miskunsamr, miskundelig.
miskunna (-aða) vise Naade, einum mod En.
mislíka (-aða) mishage.
mislynda, n. ustadigt Sind.
missa (mista) miste, tabe; feile, ikke træffe (ved Skud, Hug og Stik); m. Gen. Obj.; hans missir við, han falder fra, dør.
missa, f. Tab.
missemja, f. Uenighed.
missætti, n. Usamdrægtighed.
mjór, mjó, mjótt, smal.
mjúkr, mjúk, mjúkt, myg, smidig; venlig, mild.
mjúklyndr, -lynd, -lynt, ydmyg. (lund, f.)
mjöðdrykkja, f. Mjøddrikken, 112b.
mjöðr, mjaðar, m. Mjød.
mjök, meget; mjök svá nýkominn heim, nys hjemkommen, 229.
mjöl, n. Mel. Dat. mjölvi.
Mjöllnir, -is, m. Thors Hammer.
móðir, móður, Pl. mæðr, f. Moder. móðurætt, f. Mødreneslægt.
móðr, móð, mótt, træt.
mæða, f. Kummer, Bekymring; Smerte, Sygdom.
mæði, f. indecl. Træthed, Stakaandethed.
mæta (mætta) møde, einum.
mohella, f. flad Sten, skjult af Ler og Jord.
*móinn, G. -ns, m. Orm, Slange. móins akrar d. e. Guldet.

morðfikinn, -in, -it, morðlysten, stridslysten (morð, n.)
morginn, morgunn, -ins, -uns, Pl. mornar, m. Morgen. í morgun i Morges, 108a; á morgin, i Morgen.
mót, n. Møde; á mót, móti, í móti, Præp. m. Dat. imod; til móts við einn for at møde En. 2. Maade, með því móti, paa den Maade.
mótstaðligr, -lig, -ligt, som staar imod, er imod, vera einum m.
múgi, Gen. múga; múgr, múgs, m. Mængde. múgi manns, en Mængde Mennesker; ofte forb. múgr ok margmenni.
munu (mun ell. man. mundum) Verb. m. futur. Betydn. monne, skulle; ofte med udeladt vera ell. verða: þa spurðu þeir Erp, hvat liðsemd þeim mundi (verða) at hánum. Som Infinitiv bruges ogsaa mundu.
muna (man, munda, munat) erindre, huske; m. eitt.
mund, n. Tid. þat mund árs, den Tid af Aaret, 217, Plur. som f. mundir.
*mund, -ar, f. Haand.
mundr, mundar, m. den Gave, hvormed Manden maatte kjøbe sin Kone af hendes Fader eller Værge.
munngát, n. Øl.
munnljótr, -ljót, -ljótt, med styg Mund.
munnr, munns, Pl. munnar, m. Mund.
munr, munar, Pl. munir, m. Forskjel, Mon. hygg ek slíkan mun hafa farit um annat, 92, jeg mener at det samme Forhold har fundet Sted ved andre Ting. mikill munr mun þess hafa verit, at í Torgum mundi veizla fjölmennust, 59, Gjæstebudet i Torgar har vel uden Sammenligning været det talrigst besøgte; hygg ek at mér verði meiri muna vant en Þórólfi, at der vil mangle flere gode Egenskaber hos mig end hos Th.; nökkurum mun seinna, noget senere, 77.
myrginn, d. s. s. morginn.
myrkr, myrk, myrkt, mørk.
myrkr, n. Mørke.

mýrr, Gen. og Pl. mýrar, f. Mose, Myr.
*mögr, magar, Pl. megir. m. Søn.
mön, manar, f. Man, Manke.
mörk, markar ell. merkr, Pl. merkir ell. merkr, f. Skov. 2. Mark (Vægt).
mötuðr, n. som mader (mata, mader) f. sárlómr.
mötunautr, -nauts; Pl. -nautar, m. som spiser sammen, deltager i Maaltid med (nautr, njóta).
mötuneyti, n. Spiseselskab, Samling af dem, der spise sammen (matr, nautr).

---

ná (nái, náða, náð) naa, komme til; opnaa, erholde; m. Dat. Þórgils lét því eigi ná, 29, eg. lod (ham) ikke komme til det d. e. vilde ikke tillade (ham) det, nl. at Saam trak sin Springer tilbage; nást til naa til hinanden, 36.
nábúi, n. som bor i Nærheden, Nabo.
náð, náðar, f. Naade, Pl. náðir, Naadegaver, 122, Rolighed, Ro.
naðr, G. naðrs, m. Slange. naðr sára d. e. Sverdet. *unda naðr, Sverd.
naðra, f. Slange, Øgle.
næfr, Gen. og Pl. næfrar, f. Næver.
nær, Conj. naar. 2. nær, næsten.
nærkvæmr, -kvæm, -kvæmt, som kommer nær til, gaar til Haande.
nærkváma, f. Nærmelse.
nærri, nær, tæt ved. Comp. nær, nærmeir, Superl. næst.
nærstaddr, -stödd, -statt, som er stedt, befinder sig i Nærheden.
næstr, næst, nærmest, næst; hit næsta sér, nærmest sig; næsta næsten; meget; næstum sidst, 124.
nafn, n. Navn.
nafnbót, G. -ar, Pl. bætr, f. Titel, Værdighed.
nafnfesti, f. Gave til den man giver Navn.
nafnfrægr, G. -gt, navnkundig.
nafngipt, G. -ar, Pl. -ir, f. Værdighed, Titel.
nafni. m. Navne, som har samme Navn som en anden. *hrafns nafnar d. e. Ørnene.

nafnliga, Adv. navnligen.
nágranni, m. nærmeste Nabo.
nakkvarr,nökkur,nakkvat, nogen, s. nökkurr.
nálgast (-aðast) nærme sig; n. eitthvat, dog ogs. einhverju, nærme sig til.
náliga, næsten.
nám, n. Lærdom; Tagen.
nánd, nándar, f. Nærhed.
nár, Gen. nás, Pl. náir, m. Liig. gnótt nás, Mængde Liig. *valði of stirða nái, gjorde Valg imellem de stive Liig.
nári, m. Lysken.
nátt, Gen. náttar ell. nætr, Pl. nætr, f. Nat. náttligr, -lig, -ligt, hvad der hører til Natten, natlig.
náttstaðr, -staðar, Pl. -staðir, m. Natherberge.
náttúra, f. Natur, Artsbeskaffenhed; fortrinlig Egenskab. náttúruligr.
nauð, nauðar, Pl. nauðir, f. Nød. nauðigr, -ig, -igt, nødig.
nauðasætt, -ar, f. tvunget Forlig.
nauðsyn, -jar, f. Nødlidenhed. nauðsynligr nødvendig.
nauðuliga, med Nød og neppe.
nauðungar kostr, m. tvungen Betingelse, Vilkaar.
náungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Næste.
naust, n. Skibsnøst.
-nautr, i Samsætn. for at antyde en Tings forrige Eier, eller hvem man har faaet den af. Andvaranautr (Ringen) som før tilhørte Andvare, 3; Ölvisnautr (Sverd) Pag. 82. af njóta.
neðarliga, Adv. nede ved, paa den nedre Del.
neðan, nedenfra; fyrir neðan, med Acc. nedenfor.
neðri, neðstr, nedre, nederst.
nef, n. Næb. 2. Næse.
nefna (nefnda) nævne.
neisa, f. Skam, Vanære.
neita (neitaða, neitta) nægte, n. einu.
nema (nam) tage, tage i Besiddelse, n. land; derimod: taka land, naa Land, komme til Land; nema staðar, standse; nema einn einu, berøve en noget. 2. lære, nemme. 3. med et Infin. af et andet Verbum: begynde, eller ofte blot omskrivende: nam hrista d. e. hristi.
nema, undtagen: Grani vildi undir engum manni ganga nema Sigurði; men, efter en Nægtelse i den foregaaende Sætning: mestr hluti manna vildi eigi heyra at hann mundi fallit hafa, nema létu, 20, men sagde. (Svensk numa, num, deraf men).
nes, Gen. Pl. nesja, Næs. nesnám, n. Plyndring paa Næs, 68.
nest, n. Proviant, Næring.
neyta (neytta) nyde, spise, m. Gen. 2. benytte, m. Gen.
níða (nídda) haane, mishandle, 62; niðast á einum, begaa Nidingsværk imod, svige, P. 83.
niðingr, -ings, Pl. -ingar, m. Niding, niðingsverk, n. niðingligt var næsta hans, 126 Str. 29, maaske bør der læses: niðingsverk var mesta hans.
*niðr, niðar ell. niðs, Pl. niðjar, m. Frænde, Efterkommer.
niðr, ned. niðri, nede.
niðrbjúgr, -bjúg, -bjúgt, krummet nedad.
*niflungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Konge.
*nipt, -ar, Pl. -ir, f. Kvinde; Acc. nipti, 108 a.
nistir, G. -is, m. som giver Proviant, Niste. *varga, n. Ulvenes Bespiser d. e. Krigeren (nest, n. Niste).
níta (nítta) fornægte, nægte. n. illum goðum d. e. neita.
njósn, njósnar, f. Speiden; Nys. hafa njósn um.
njósna (-aða) speide.
njóta (nyt, naut) nyde, m. Gen.; bruge, have Gavn af; lítt nýtr þú þá þess, at þú fant Svein konung, 23.
*njörðungar, sennu nj. d. e. Krigerne, Mændene.
næra (nærða) nære, underholde. næring, f.
nógr, nóg, nógt, tilstrækkelig.
norðan, nordenfra, fyrir norðan, m. Acc. norden for.

norðarla, mod Nord, i Norden, nordpaa.
norðr, n. Nordkanten, Nord. 2. Adv. nord, nordover.
norrœnn, -œn, -œnt, norsk, 30; norrœna, f. det norske Sprog, 43.
nótt, s. nátt.
nú, nu.
nýgörr, -gör, -gört, nylig gjort, istandbragt.
nýkominn, -in, -it, nylig kommen.
nýta (nýtta) benytte, 60.
nýtekinn, -in, -it, nylig tagen.
nýtr, nýt, nýtt, nyttig, dygtig. nýtr (abs. den dygtige Kriger) gaf nest hröfnum.
nýtr, nýt, nýtt, nyttig, god.
nytsemd, -ar, f. Nytte.
nýr, ný, nýtt, ny. af nýju, paa ny.
nöf, nafar, Pl. nafir, f. Nav (paa Hjul), den fremstaaende Ende af Bjælkerne, 71.
nögl, naglar, Pl. neglr ell. negl, f. Negl.
nökkvi, m. Skib. stöðum nökkva brá stillir, 112b, Kongen flyttede Baadstaderne d. e. stak i Søen. (Tydsk Nachen).
nökkurr, nökkur, nökkut, nogen. sá nökkurr en saadan, slig. nökkut svá, noget, lidt. konungr brosti at nökkut svá.
nökkverr d. s. s. nökkurr.
nös, nasar, Pl. nasir, f. Næsebor, Pl. Næsen.

ó-, s. u-.
óðal, Pl. óðul (-öl.) n. Odel, Odelsjord.
oddr, odds, Pl. oddar, m. Od, Sverd.
*oddlá, -lár, f. Blod.
*oddneytir, -is. m. Odbenytter, Kriger.
*oddviti, m. Anfører.
óðfúss, -fús, -fúst, rasende begjærlig, lysten, 107b.
Óðinn, -ins, m. Odin. *Óðins veðr d. e. Striden.
óðr, óð, ótt, heftig, rasende, gal.
*óðr, óðar, ell. óðs, m. Digt, Sang.
œði, f. indecl. Vrede, Raseri.
œðiveðr, n. heftigt stormende Veir. *œðiveðrs elgr d. e. Skibet.
œðri, œztr, høiere, ypperligere, høiest, ypperligst.
œgir, -is, m. Forfærder, som indjager Skræk. œ. eydana, Øbeboernes ell. Ødanernes Skrækindgyder.
œgishjálmr, -hjálms, m. Rædselshjelm, maske, 2. jvf. Keysers Nordmændenes Religionsforfatning i Hedendommen, P. 164.
œpa (æpta) raabe. (óp, n.)
œrinn, -in, -it, tilstrækkelig; œrit mart, særdeles meget. œrit þekkr særdeles behagelig.
œrr, œr, œrt, gal.
œsa (æsta) ophidse; œsask, fare heftig, hastig afsted, 112b.
œsiliga, Adv. med Hidsighed.
œskigaldr, -ldrs, m. *stála œ. d. e. Striden (eg. den ønskede Klang af Sverdene).
œskja (œskta) ønske, 130.
œskumaðr, manns, m. ung Mand, Yngling. (œska, f. Ungdom).
œstr, œst, ophidset, heftig.
œxla (-aða) erhverve, forøge, 1, 14.
of, Præp. -um og yfir, m. Acc. og Dat., of nátt om Natten; kjósa of konunga vælge imellem Konger. Staar i Poesi ofte overflødigt foran Verber: þikki mér or augum eldr of brenna, 107b.
of, Adv. altfor, for; of góðr; som et Substantiv med et Gen.: of fjár en stor Mængde Gods.
ofan, ovenfra, ned; fyrir ofan, m. Acc. ovenfor.
ofar, længere op.
ofbeldi, n. altfor stor Dristighed, Overmod.
ofdramb, n. Overmod.
offr, n. Offer. offrdagr, m.
ofléttleikr, -leiks, m. stor Raskhed.
ofljóst, for tydeligt, omstændeligt, til o. altfor f.
ofmetnaðr, -aðar, m. Hovmod.
ofmikill, for stor.
ofrefli, n. Overmagt.
ofrkapp, n. altfor stor Iver, Heftighed.
ofsi, m. Overmod.
ofstörr, -stór, -stórt, altfor stor.
ofvægr, -g, -gt, altfor skaansom. 2. *óvægr, uskaansom.

ógn, ógnar, f. Rædsel, Frygt. ógnmildr, særdeles mild.
ógna (-aða) skræmme.
*ógnflýtir, -is, m. Krigeren, eg. Rædsels-befordrer.
ok, og; eller et Ligheds Udtryk som, lige-som (lat. atque) eins ok, paa samme Maade — som.
olja (-aða) give den sidste Olje. oljan, f. P. 135.
opinberr, -ber, -bert, aabenbar.
opinn, -in, -it, aaben.
opna (aða) aabne.
opt, Comp. -optar, ofte. optliga d. s.
or, ur, Præp. m. Dat. af, ud af. andast or sárum, dø paa Grund af sine Saar.
orð, n. Ord; taka til orða, 10; senda ein-um orð, Bud; leggja einum til orðs, lægge til Last.
orðfærr, -fær, fært, veltalende, 75.
orðgnótt, -ar, f. Veltalenhed, 102.
orðhegi, f. indecl. Ordfærdighed (orðhag).
orðlof, n. senere Form for det rigtigere orlof.
orðræða, f. Samtale, Tale om Noget.
orðrómr,-róms,m.Bifaldsyttring,Lovtale,35.
orðsjúkr, -sjúk, -sjúkr, som tager sig nær af Folks Skræk.
orðstírr, -tírar, m. Berømmelse.
orðtak, n. Udtryk, Talemaade.
orka, f. Arbeide; Kraft, Styrke.
orlausn, -ar, f. Afgjørelse.
orlof, n. Orlov, Tilladelse.
ormr, orms, Pl. ormar, m. Orm. orm-garðr, -garðs, m.
orna (ornaða) varme, opvarme; ogs. impers. m. Dat.: hánum ornar, han bliver varm.
*órr d. e. várr.
arrosta, f. Slag, Kamp.
óskabyrr, -byrjar, m. ønskelig Modvind. (ósk, f. Ønske).
otr, otrs, otrar, Pl. otrar, m. Odder. otr-belgr, -belgjar.
óttast (-aðast) f. være bange for. ó. eitt.
óss, Gen. óss, Pl. ósar, m. Os, Flodmun-ding. óss glöð Guldet. óss glóða eiri d. e. Mand.
ótta, f. den tidlige Morgenstund, Otte. ót-úsöngr.
óttast(-aðast) frygte, være bange for, m. Acc.
ótti, m. Frygt, Skræk. 2. Fare: *bjóða ótta gulli indjage Guldet Skræk d. e. være gavmild. *ótti fengins gulls d. e. den gavmilde Konge.
oxi, uxi, m. Oxe.

---

pái. m. Paafugl; som Tilnavn, 83.
pallr, palls, Pl. pallar, m. Bænk; Trin, 98.
pantr, pant, Pl. pantar, m. Pant.
páskar, Pl, m. og f. Paaske.
pávi, m. Pave. pávagarðr, m. Pavestaden.
Peita, f. d. e. Peituland, Poitou i Frankrige Peitu hjálmar, Hjelme derfra.
pell, n. kostbart Tøi.
peningr, -ings, Pl. -ingar, m. Kvæg; Penge.
pílagrímr, -gríms, Pl. grímar, m. Pillegrim. pílagrímsferð, f.
pína (pínda) pine. píning, f.
pínsl, pínslar, Pl. pínslir, f. Pinsel; ogs. písl, pínslarmark, Pinselstegn, 99.
plága, f. Plage.
plógkarl, -karls, Pl. -karlar, m. Plovmand. (plógr, m.)
plokka (-aða) plukke; pl. af fjaðrirnar.
postoli, n. Apostel.
prófastr, -fasts, Pl. fastar, m. Provst.
prúðligr, -lig, -ligt } prud, gjæv, herlig.
prúðr, prúð, prútt }
prýða (prýdda) pryde; þat prýðir mik.
prýði, f. indecl. Prydelse.
pund, n. Pund.
pungr, pungs, Pl. pungar, m. Pung.

---

ráð, n. Raad; bera saman ráð sín, lægge Raad op sammen. 2. Beslutning; sá þat at ráði besluttede sig til det. 3. Gifter-maal, Parti.
ráða (ræð, réð) raade; r. um við einn raadføre sig med, raadslaa om; ráða ein-um eitt; beslutte; þeir réðu atför við Gunnar besluttede, aftalte et Overfald

paa; hánum var ráðinn bani, hans Død blev besluttet; ráðinn til, bestemt paa; ráðast til beslutte sig til. 2. raade for, beherske, r. einu. 3. m. Infin. af et andet Verbum: foresætter mig, begynder, ek ráðumk yppa yðru kappi, jeg agter at, o. s. v. ofte blot omskrivende.
ráðagerð, -ar, Pl. -ir, f. Raadslagning, Beslutning.
ráðamaðr, m. som raader for, Befalingsmand, 76.
ráðfimr, -fim, -fimt, raadflink, raadsnar.
ráðgjafi, m. Raadgiver.
ráðspakr, -spök, -spakt, raadvis.
ráðugr, -ug, -ugt, forfaren, snild.
ráðuneyti, n. Raadgivere, 9, samtlige ráðunautar.
ræðismaðr, m. Forvalter; 89.
ræfr, n. Tag.
ræna (rænta) rane, røve, r. einn einu.
*ræsir, -is, m. Konge. (rás).
ragnarök, n. Gudernes Mørke, Verdens Undergang. (rök d. e. rökkr, rögn, regin).
rakki, m. en Hund.
rakkr, rökk, rakt, rask, modig. rakkliga, Adv.
*randa regn, n. Skjoldenes Regn d. e. Pile.
*randarlaukr, -s, Pl. -ar, m. Skjoldløgen Sverdet. (rönd laukr).
rammaukinn, -in, -it, vældig, kraftig.
rammr, römm, ramt, stærk; ramligr, Adv.
rán, n. Ran, Rov.
ranglátr, -lát, -látt, uretfærdig.
rangr, röng, rangt, vrang, forkert; ubillig, uretfærdig; rangliga, Adv.
rás, rásar, Pl. rásir, f. Løb; Bane.
rásarskeið, n. Løbebane, 97.
rauðmáni, m. Rødmaane, s. Heðins rauðbrík, f. s. Hlökk.
rauðr, rauð, rautt, rød.
rauf, -ar, Pl. -ar, f. Hul. (rjúfa).
raun, -ar, Pl. -ir, f. Forsøg, Prøve; Erfaring. raunar, i Grunden, i Virkeligheden. 2. Modgang, Gjenvordighed.
rausn, -ar, f. Pragt, Herlighed.
refsa (refsta) revse, straffe; r. einum. refsing, f. Tugtelse.
refst, -ar, f. Revselse.
*reggstrind, f. Uveirsland d. e. Havet. reggstrindar jóskreytandi der pryder, udruster Havets Hest (Skibet) d. e. Søkrigeren. (regg for hregg, n. *strind, f. Land).
*regin, rögn, Pl. n. Guderne.
regna, hyppigere rigna.
regnel, n. Regnbyge.
reið, -ar, Pl. -ir, f. Vogn. 2. Ridt.
reiða, f. Udredelse. 2. Redebonhed; vera einum til reiðu, være i Beredskab for.
reiða (reidda) svinge; reiða upp sverð. 2. udrede, udbetale.
reiðast (reiddast) við, blive vred over.
reiðfara, i Udtr. verða vel reiðfara, have en heldig, hurtig Reise, 21.
reiði, m. Tilbehør, Takelage (paa et Skib).
reiði, f, indecl. Vrede.
reiðr, reið, reitt, vred; r. einum, paa En.
reiðuligr, -lig, -ligt, -liga, Adv. som ser vred ud.
*reifr, reif, reift, glad, 113a.
reik, n. Omstreifen; vera vel til reika, befinde sig vel, 130.
reisa (reista) reise, r. upp; reisa kirkjur.
reka (rak) drive, jage; reka flóttann, forfølge de Flygtende; impers. m. Acc.: hana rak yfir fjörðinn, hun drev over Fjorden. brotrekinn bortjaget.
rekkja, f. Seng.
rekkr, rekks, Pl. rekkar, m. Mand, Helt.
rekningr, -ings, Pl. -ingar, m. en forskudt Person, 100.
remma (remda) styrke, gjøre stærk; *róman var remd, Striden blev haard. (rammr).
renna (rann, runnit) intr. rinde, flyde, løbe.
renna (renda) transf. lade rinde, flyde, løbe (Personen ell. Tingen, som sættes i Bevægelse, staar i Dat.); ogs. impers. m. Dat.: at geirinum rendi í gegnum skjöldinn, 88. 2. intransf. rende, glide: visundr rendi norðan.
*rétta, f. Støtte. *setja réttur við ráði

eins, forbedre Ens Stilling, sørge for Ens Vel.
rétta (rétta) strække, række; rétta frá sér hendrnar.
réttarbót, Gen. -ar, Pl. -bætr, f. Retterbod, Forordning. (réttr, bót).
réttdæmr, -dæm, -dæmt, retfærdig. (dómr, dæma).
réttendi, Pl. n. Retfærdighed.
réttlátr, -lát, -látt, retfærdig.
réttnesjaðr, -uð, -at, retnæset, med lige Næse.
réttr, G. -ar, Pl. -ir, m. Ret.
réttr, rétt, ret, rigtig. rétt hinn sami, netop den samme.
reyfa (reyfða) begave, 113a.
reyna (reynda) prøve, forsøge.
reyr, reyrs, Pl. reyrar, m. Rør. *Skjoldets Rør d. e. Sverdet.
reyrsproti, m. Rørstengel, 11.
ríða (rið, reið) ride, eg. bevæges i en ophøiet Stilling, heraf hjörr reið, Sverdet svingedes. 2. gnide, smøre; m. Dat.: reið því um augu.
riðari, riddari, m. Ridder.
rífa (reif) rive. rífa af einum kyrtilinn.
rifna (-aða) revne, gaa itu.
rigna (rignda) regne; m. Dat.: r. meilregni.
ríki, n. Rige. 2. Regjering. 3. Magt; af ríki med Kraft, Vælde.
ríkismenn, Pl. m. Magnater, mægtige Mænd.
ríkr, rík, ríkt, mægtig; rig: ríkr at fé, ríkr ok auðigr.
ríkulátr, -lát, látt, stolt.
ríkuliga, Adv. paa myndig, mægtig Maade, med Vælde.
*rimma, f. Konge. rimma yggr (Kampens Odin) d. e. Krigeren.
rísa (reis) reise sig, staa op.
rísta (reist) skære, ridse.
rista d. e. hrista, ryste.
*rít, G. -ar, f. Skjold. ríta reyrs (d. e. Sverdet), rjóðendr (d. e. Rødnere) = Krigere.
rita (-aða) skrive.
ríta, reit d. s. (eg. vríta).
ritning -ar, f. Skrift; Skriften, den hellige Skrift.
rjóða (rýð, rauð) gjøre rød, farve rød; *r. mæki, stride.
*rjóðandi, Pl. -endr, m. som farver rød.
rjóðr, G. -ðs, m. som farver rød. víga borðs rjóðr d. e. Krigeren.
rjóðr, n. Udhugning, opryddet Sted i en Skov.
rjúfa (rauf) bryde, opløse; r. sætt, bryde Forlig.
róa (rœ, réra) ro.
roði, m, Rødme.
roðinn, -in. -it, rødfarvet, blodfarvet (Part. af rjóða).
roðna (-aða) rødme.
róðrarferja, f. róðrarskip, n. Rofartøi, Skib som roes. (róðr, m. Roning).
ræða, f. Tale.
ræða (rædda) tale, snakke.
rægja (rægða) bagvaske. (róg, n.)
*rækilundr, G. -nds ell. -ndar, Pl. -ar, m. eg. Elskelund, Elsketræ (en Mand kan omskrives med ethvert Træs Navn af Hankjøn) altsaa: randarlauks (Sverdets) rækilundr d. e. Krigeren (rækja Præt. rækta, bryde sig om, elske, heraf rækta).
rækir, -is, m. som bekymrer sig om, drager Omsorg for.
rækta (-aða) pleie, røgte, tage sig af. rækta stjórn í landi.
rolla. f. Rulle.
róg, n. Bagvaskelse. 2. *Strid. *rógsegl, n. Skjoldet; hefja upp rógsegl, kæmpe.
rógbirtingar, Pl. m. Krigere, Mænd.
rokkr, rokkr, P. rokkar, m. Overkjole, s. brynjurokkr.
róma, f. Strid.
roskinn, -in, -it, voxen.
rót, rótar, Pl. rætr, f. Rod.
ruðning, -ar. f. Forkastelse.
rúm, n. Rum, Plads.
Rúmferlar, Pl. m. Romfarere. Pillegrimme som gaa til Rom.
ryðja (rudda) rydde, gjøre ryddelig.
rymr, ryms, m. Larm, Bulder.

rýrir, -is, m. Fortynder. randar reyrar (Skjoldets Rørs d. e. Sverdets) setrs (Sæder d. e. Skjoldets) rýrir d. e. Krigeren.

rýrr, rýr, rýrt, tynd.

rödd, raddar, f. Røst, Stemme.

röðull, -uls, m. Straaleglands; *Solen.

*Rögnir, -is, m. Tilnavn for Odin.

*rökn, Gen. rakna, Pl. n. Lastdyr; r. rasta d. e. Skibene.

rönd, randar, f. Skjold, eg. Randen om Skjoldet. *leggja saman randir, stride, kæmpe.

röng, rangar, Pl. rengr, f. Indholtet i et Skib.

röskr, rösk, röskt, rask. röskliga, Adv.

röst, rastar, Pl. rastir, f. Længdemaal, omtrent en norsk Mil. 2. *Havet.

---

sá, sú, þat, Pron. demonstr. den, det: sá danskra manna þóttist bezt hafa, den af de danske Mænd syntes bedst faren; þeir Hrólfr, Rolf og hans Mænd; hann reið til þess er hann kom, red indtil han kom. 2. sá, sú, þat er, den som, hvilken, 3. saadan, slig.

sá (sæ, séra) saa, udstrø, m. Dat., ogs. sái, sáða.

saddr, sadd, mæt (af seðja).

saðr d. e. sannr.

sæing, Gen. og Pl. sæingr, f. Sæng.

sæla, f. Lykke, Lyksalighed.

sæm, Præt. Conj. 1 Pers. Pl. af sjá.

sæng s. sæing.

sær, sævar, m. Søen, Havet, Søvand, modf. vatn, 35; *sævar skíð, Skibet.

særa (særða) saare.

sæta (sætta) (eg. sidde og vente paa En) lide, udholde, s. refsingum; þat sætir undrum, det er forunderligt.

sæti, n. Sæde.

sætt, -ar, Pl. -ir, f. Forlig. sættargerð, det at slutte Forlig, Forlig.

sætta (sætta) forlige; sættast, forliges; sættast á eitt, forliges om, 22.

safali, m. Zobel, Zobelskin.

safna s. samna.

saga, sagu, f. Udsagn, Beretning; Historie.

saka (-aða) skade; m. Acc.: man ekki til saka, det skader intet, det vil intet sige, 14 ,27. 2. anklage.

sakar s. sök.

saklauss, -laus, -laust, uskyldig. (sök).

sakna (-aða) savne; m. Gen.

sakrúnar, Pl. f. Splid vækkende Runer; bera s. með sifjum, 109a.

sál, sálar, Pl. sálir, f. Sjæl.

sáld, n. Maal paa 24 Potter, 107.

sálmr, sálms, Pl. sálmar, m. Psalme.

salr, sals, Pl. salir, m. Sal.

salt, n. Salt. Saltit eystra, Østersøen.

saltkarl, -karls, Pl. -karlar, m. Saltkarl, Saltsyder.

saltr, sölt, salt, salt.

sálutiðir, Pl f. Sjælemesser.

sama (samda) anstaar, sømmer sig; ekki samir þat.

saman, sammen, tilsammen; allir saman; misserum saman, i aarevüs.

samband, n. Forening, Sammenbindelse.

samblástr, -blastrs, m. Sammensværgelse, P. 47.

samdægris, Adv. i samme Dag. (dægr).

samfast, Adv. vedvarende, i Træk, 17 daga s. 9.

samflot, n. eg. Samflyden, bs. halda samfloti, seile sammen, følges ad til Søs, 78.

samlendr, -lend, -lent, som er i samme Land, fra samme Land.

samna (-aða) samle; m. Dat. samna liði.

samnaðr, -aðar, m. Forsamling, Samling.

samneyti, n. (eg. det at nyde sammen), Samfund, Bordselskab.

samneyta (-neyta) m. Dat. leve sammen, spise sammen med.

samsæti, n. Selskab, 87.

samr, söm, samt, samme, eens; oftere i den bestemte Form, sami, samt, tillige, paa eengang.

samtengja (tengða) knytte sammen, forbinde. samtenging, f.

samþykki, n. Samtykke.

sanna (-aða) sande, bekræfte.
sannfregna (-frá) faa sand Underretning om (sannr, fregna).
sannfróðr, -fróð, -frott, som ved god Beskeed, kjender nøie til.
sannendi, Pl. n. Sandhed.
sannr, sönn, sant, sand; at sönnu, með sönnu i Sandhed. sannleikr, -leiks, n. Sandhed.
sannspyrja (-spurða) faa en sand Efterretning; þat hefi ek sannspurt, 52.
sannsýnn, sýn, -sýnt, billig.
sár, n. Saar. *sárdropi, m. Draabe der flyder af Saar, Blod. *sargýmir, m. Blod. (sár, gýmir d. e. ægir, Jætte).
sárbeittr, -beitt, skarp, 103.
*sárlómr, G. -ms, m. Saarlom, Saarfugl d. e. Rovfugl, Ravnen. sárlóms mötuðr, dens Mader d. e. Krigeren, har Kong Olaf.
sárr, sár, sárt, saaret; saar, bitter, smertelig, sárt ertu leikinn, slemt behandles du, 87.
sátt d. e. sætt.
sáttgjarn, -gjörn, -gjarnt, som gjerne vil have Fred.
sáttmál, n. sáttmáli, m. Forlig, Forening.
sáttr, sátt, forligt, enig.
saurr, saurs, m. Skarn, Smuds, 100.
sax, n. kort Sverd. Pl. söx, Forstavnen paa Skibe.
seðja (sadda) mætte.
sefi, m. Søn, Slægtning. 2. Sind, Gemyt.
seggr, seggs ell. seggjar, Pl. seggir, m. Mand.
segja (sagða) sige; segja frá einu, fortælle om, berette. segja til eins, sige til hvor En er, røbe. segðu, Imperativ.
segl, n. Seil.
*seimr, seims, m. Guld.
seinka (-aða) forsinke, seinkast, blive sent.
seinn, sein, seint, sen, langsom; Compar. seinni.
seingerr, -ger, -gert, sent udviklet, sent moden.
sekr, sek, sekt, skyldig, fredløs; gera sekjan, 97.
sekt, -ar, Pl. -ir, f. Straf, Bøder.
selja (selda) overgive; sælge.
selr, sels, Pl. selar, m. Sæl, Sælhund.
selver, n. Vær hvor man fanger Sæl.
semja (samda) ordne, bilægge; semja sáttmál.
sem, rel. Pron. indecl. som. 2. Adv. Conj. som, ligesom; þar sem, der hvor; sem mest mátti hann, det bedste han kunde.
senda (senda) sende; s. eptir einum, sende Bud efter.
sendiferð, -ar, Pl. -ir, f. Sendefærd, Gesandtskabsreise.
sendifǫr, -farar, f. d. s. s. séndiferð.
sendigeisli, m. Sendestraale, 94.
sendimaðr, -manns, m. Gesandt, Sendemand.
sending, -ar, f. Sendelse; Ret Mad.
senn, paa engang, tilsammen, 17, 46.
sénn, sén, sét, seet, af sjá.
senna, f. Trætte, Strid.
serkr, -ks ell. -kjar, Pl. -kir, m. Serk, Skjorte. Hamðis serkr d. e. Brynje.
sérliga, Adv. især.
sess, Pl. sessar, m. Sæde.
sessunautr, -nauts, Pl. -nautar, m. som sidder paa samme Bænk, Sæde, Bænkefælle, 30.
sessþilja, f. Tofte, 112b.
seta, f. Sidden, Ophold. 2. siddende Forsamling.
setja (setta) sætte; s. upp; setja saman sögn, forfatte en Saga, Historie, 41; setja niðr sætte ned; impers. m. Acc.: hann setti dreyrrauðan han blev blodrød i Ansigtet, 75; setjast gaa ned (om Solen); at settri sólu efter Solnedgang. 3. m. Dat. stille, bilægge: s. etjulund stille Kamplysten.
setr, n. Sæde, Bolig; *Sverdets Sæde d. e. Skjoldet.
setuefni, n. Anledning til.
sía, f. Gnist.
síbyrðr, -byrð, -byrt, lige paa Siden af, klods op til (til Skibs) borð.

síð, Adv. silde; síð dags silde paa Dagen. Comp. síðvr, Superl. sídast.
(síðir) umsíðir omsider.
síðferði, n. Moralitet.
siðr, siðar, Pl. siðir, m. Brug, Skik, Sædvane. 2. Religion.
síðr, Superl. sizt, mindre, mindst; eigi at síðr, 19, ikkedestomindre; eigi nu sizt, 30.
síðr, síð, sitt, sid, lang.
sifjungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Slægtning.
síga (seig ell. sé) synke.
sigla (siglda) seile. sigla góðan byr, seile med god Bør. sigling, f. Seilen.
signa (-da og -aða) signe, velsigne.
sigr, sigrs, Pl. sigrar, m. Seier. sigrför, f. Seiersfærd.
sigra (-aða) beseire, overvinde; s. einn.
*sigrunnr, G. -runns, Pl. -runnar, m. (*sig Kamp, runnr Træ).
*siklingr, -ings, Pl. -ingar, m. Konge.
sildfiski, G. -fiskjar, f. Sildfiske (sild, f.)
sildver, n. Sted hvor Sild fiskes.
silfr, n. Sølv. silfrligr, -lig, -ligt, af Sølv, som Sølv. silfrvafðr snoet med Sølv.
silkihjúpr, -hjúps, Pl. -hjúpar, m. Silkeskjorte. (silki, n. hjúpr, m. Gevant).
silla d. e. síðla, silde.
sín, sér, sik, Pron. reflex. sig.
sinn, n. Gang; einu sinni engang; aldri meir en um sinn eengang, 85; at sinni for Øieblikket.
sinn, sin, sitt, Pron. possess. sin. hverr í sinn stað, 18.
*sinni, n. Færd, Reise. vera á sinnum, være paa Færde, 112b.
sira, m. Hæderstitel for Prester.
sitja (sat) sidde; sitja fyrir einum ligge i Baghold og lure paa; sitja fyrir svörum svare; sitja fyrir (med udeladt svörum) 107b; sitja um beleire; eiga sitjanda hlut í sidde rolig, stille ved.
síz (for síð es, síð er) siden, 117.
sjá, m. og f. d. s. s. sá, sú.
sjá (sé, sá) se; eiga at sjá eptir einu have noget at fordre, 38; sjá um með einum, sjá fyrir einum sørge for; sjást um se sig om; sjá við einn vogte sig for. sé Imperat. 62; *sáka d. e. ek sá eigi, 107b.
sjaldan, sjelden.
sjáldr, n. Diesten.
sjálfdœmi, n. Dom En fælder i sin egen Sag, Selvdom, 38.
sjálfr, sjálf, sjálft, selv; af sjálfs síns mönnum af sine egne Folk.
sjálfráðr, -rað, rátt ell. sjálfráði (-a), hvad der staar til Ens Raadighed; som kan raade sig selv, er sin egen Herre.
sjalfvíli, -ja, m. fri Vilje.
sjár, sjávar, m. d. s. s. sær.
sjóðr, sjóðs, Pl. sjóðar, sjóðir, m. Pung.
sjón, sjónar, Pl. sjónir, f. Syn; Pl. ogs. Dine.
sjónlauss, -laus, -laust, uden Syn, blind.
sjór, sjóar ell. sjóvar, m. d. s. s. sær, sjár, Sø, Hav.
sjúkr, sjúk, sjúkt, syg. sjúkleikr, m. Sygdom.
*sjöt, f. Forsamling. af sitjá.
skaða (-aða) skade; m. Acc. sjelden m. Dat. 154.
skaði, n. Skade.
skaka (skók) ryste.
skáld, n. Skald, Digter. skáldskapr, skapar, m. Poesi. skálðaspillir m. Tilnavn; Skaldenes Ødelægger, Fordunkler.
skáli, m. stort Værelse, som tillige tjente til Spise- og Sovevære lse, og i Alm. udgjorde et Hus for sig selv.
skammask (-aðask) skamme sig, 98. (af skömm, f.).
skammlífr, -líf, -líft, som lever kort.
skammr, skömm, skamt, kort; skamt frá bygðaum. Comp. skemri, Sup. skemstr.
skammtalaðr, -töluð, -talat, som taler lidet (skammr).
skap, n. Sind, Sindelag.
skapa (skóp, skapta og skapaða) skabe. 2. foranstalte, bestemme, især om Skjebnens Tilskikkelser; skapa ek þat Starkaði at hann, 10, den Skjebne tildeler jeg St.; at sköpuðu overensstemmende med Skjebnen,

með Menneskernes almindelige Lod, væri þat at sköpuðn fyrir aldrs sakir, at þú lifðir lengr okkar, 69; láta skeika at sköpuðu, 71, lade det gaa som Skjebnen vil; svá skapaðr saa beskaffen.
skapari, m. Skaber.
skapbráðr, -bráð, -brátt, hidsig, heftig af Charakter (skap).
skapferði, n. Sindelag, Tænkemaade.
skapgóðr, -góð, -gott, god af Charakter (skap).
skapharðr, -hörð, -hart, haard af Charakter.
skapligr, -lig, -ligt, passende; eiga skapligan fund við einn, have passende Grund til at søge Ens Møde, 19.
skaplíkr, -lik, -líkt, lig af Charakter; úskaplíkr, det modsatte.
skaplyndi, n. Sind, Gemyt. (skap-lyndi) bera sk. til at, være tilsinds at, have Lyst til at, 72.
skapraun, -ar, f. Ærgrelse, Fortrædigelse.
skapraunarorð, n. ærgrende, oprørende Ord. (skap, raun).
skapraunasamliga, Adv. paa ærgrende, oprørende Maade, 29.
skapt, n. Skaft.
skaptker, n. stort Drikkekar, hvoraf man øste i de mindre.
skarð, n. Skaar; Hareskaar.
skarðr, skörð, med Skaar, Rifter i; skjöldr skarðr.
skarlat, n. Skarlagen. skarlatskyrtill, skarlatsskikkja.
skarpleitr, -leit, -leitt, med et mavert, skarpt Ansigt.
*skatnar, Pl. m. Mænd.
skattr, skatts, Pl. skattar, m. Skat; skattland, n. Skatland.
skaut, n. Skjød.
skegg, n. Skjæg.
skeið, -ar, Pl. -ir, -ar, -r, f. et Slags Skib.
skeiðarbrandr, G. -ds, Pl. -dar, m. Skibsstang; dens Skjoldung d. e. *Søhelten.
skeiðarhúfr, -húfs, m. Skibsside, *d. s.
skeina (skeinda) saare let, streife.
skeleggr, -egg, dristig, modig (eg. med Egg som en Muslingskal, altsaa skarpegget, jvf. skelþunnr i Egilssaga; i Udgaverne er dette Ord som oftest forandret til skeligr).
skelfa (skelfða) bringe til at skjælve, bæve; skelfðr græðir det oprørte Hav.
skelkja (skelkta) skræmme, indgyde Frygt, 12; skelkja skatnar; maaske man snarere her burde læse skeljar Gen. af skellr, eller skelkjar skatnar, frygtsomme Mænd.
skelkr, skelks ell. skelkjar, m. Frygt; hánum skýtr skelk í bringu, han bliver forfærdet.
skellr, skells, m. Smæld, Smæk.
skemma, f. Fruerstue.
skemta (skemta) forkorte Tiden, more.
skemtan, f. Morskab.
skenkja (skenkta) skjenke, iskjenke; sk. mjöð.
skepna, f. Skabning, 45, 101.
sker, Pl. Gen. skerja, n. Skjær.
skera (skar) skære; sk. or, afgjøre.
skíð, n. Træsplint, Træstykke. sævar (Havets) skíð d. e. Skibet. 2. Ski til at løbe paa Sneen med.
skíðgarðr, -garðs, Pl. -garðar, m. Skigaard.
skikkja, f. Kappe.
skil, Pl. n. Ret og Skjel; vita skil á vide Besked om; vera í skilum, være brav, retskaffen, modf. vera í úskilum, 134.
skila (-aða) gjøre Rede paa, forklare, 93.
skilamaðr, Pl. -menn, m. retskaffen Mand.
skilja (skilda) skille, adskille; vér skildum ljós frá myrkri; intr. skiljast, skilles, skilles ad; þeir skildu með vináttu: (Acc. Pl.) skilr á, de blive uenige. 2. forstaa; hann skildi, hvat igðurnar sögðu.
skillingr, -ings, Pl. -ingar, m. Skilling.
skilnaðr, -naðar, m. Adskillelse.
skilning, -ar, f. Sands, Følelse, Omdømme. kunna góða skilning á, have en rigtig Dom om, forstaa sig godt paa; skilningarlauss, ufornuftig.
skilningr, -ings, m. Forstand; bréf er þann skilning hafði, som havde den Mening, var af det Indhold, 46.
skilvíss, -vís, víst, forstandig, klog.

skími, m. Lysglimt.
skin, n. Skin.
skína (skein) skinne.
skinn, n. Skind. skinnavara, f. Peltsværk.
skip, n. Skib.
skipa (-aða) ordne, indrette, bestemme; var svá skipat, at þeir sátu báðir samt; skipaði honum þann vanda at; skipa til um, arrangere; stille hen, anvise Plads, m. Dat. Obj. skipa mönnum í sæti; mjök hafa þeir tignum mönnum skipat í móti oss; skipa liðinu undir merkit; skipaði til prestum, 102, beskikkede Prester til; besætte, have inde (m Stedets Acc.) þeir skipuðu annat öndvegi; hann skipaði höllina hraustum mönnum besatte Hallen med kjække Folk; langskip er hann hafði skipat húskörlum sínum. 2. = skipta; skipast forandre sig; skipast við, komme paa andre Tanker ved.
skipaherr, -hers, m. Flaade.
skipakostr, -kostar, m. Udvalg af Skibe; góðr sk. gode Skibe.
skipalið, n. Mandskab (til Søs).
skipan, f. Bemanding. 2. Indretning, Plan.
skipför, -farar, Pl. -farir, f. Reise til Søs.
skipsbrot, n. Skibbrud.
skipshöfn, -hafnar, f. Skibshavn.
skipstjórn, -ar, f. Skibsstyrelse. skipstjórnarmaðr, m. Skibsbefalingsmand.
skipta (skipta) dele, skifte; sk. gullinu í helminga; bytte, sk. litum forandre Skikkelse, bytte Udseende med hinanden; sk. vápnum við einn, strides med; skipta illu við, gjøre Fortræd; þat skiptir máli, det er af Vigtighed. 2. = skipa; sk. með einum have med En at bestille; sk. vandamálum, afgjøre, bringe i Orden vanskelige Sager.
skipti, n. Skifte. 2. Mellemværende.
skipveri, Pl. -verjar, m. Skibsfolk.
skíra (skírði) døbe.
skírn, -ar, f. Daab.
skjaldborg, -ar, Pl. -ir, f. Skjoldborg.
skjaldþili, n. Paneling, Bræddeskillerum, 71.
skjálgr, skjálg, skjálgt, skjeløiet.
skjallr, skjöll, skjalt, gjennemtrængende (om Lyd) skrallende.
skjóta (skaut) skyde; støde, sætte frem, op; den Ting som sættes i Bevægelse staar i Dat., men Gjenstanden som Bevægelsen gaar ud over i Accus.; þá skutu þau eldi á höllina, stak Ild paa Hallen; sk. upp vitum, sætte Bauner op; skjóta skildi hvítum, stikke op et hvidt Skjold (som Fredstegn); skotnar brynjur, gjennemskudte Brynjer.
skjótr, skjót, skjótt, hurtig; skjótliga, skjótla, Adv.
skjótorðr, -orð, -ort, som taler hurtig.
*skjómi, m. Sverd.
skjöldr, skjaldar, Pl. skildir, m. Skjold.
*skjöldungr, -ungs, Pl. -ungar, m. Konge.
skœðr, skœð, skœtt, skadelig, ødelæggende.
skógarmaðr, -manns, m. en Fredløs.
skógr, skógar ell. skógs, Pl. skógar, m. Skov.
skóli, m. Skole.
skoltr, skolts, Pl. skoltar, m. Hovedskal, Skolt.
skop, n. Spot; draga skop at, drive Spot med.
skorða, f. en Støtte, Understøtter: *skorðu skíð d. e. Skibet.
skorta (skorti) impers. m. to Acc.: mik skortir eitt, der mangler mig noget.
skot, n. Skud.
skotbroddr, -brodds, Pl. -broddar, m. Kastespyd.
skothríð, -ar, Pl. -ir, f. Pileregn.
skotmál, n. Skudvidde.
skrásetja, (-setta) optegne, opskrive; var skrásettr í skip blev antegne i Skibsrullen.
skreiðfiski, -fiskjar, f. Skreidsfiskeri (skreið, f. Skreid, Stokfisk).
skreppa, f. Randsel, Skreppe.
skreppa (skrapp) glide fra; honum skruppu fœtr.
skreyja, f. 13, som Tilnavn, den Omflakkende.

skreytir, G. -is, m. som pryder, udruster; *skips skr. d. e. Søhelten, Manden.
skríða (skreið) glide frem; krybe: Fafnir skreið til vatns.
skriðna (-aða) glide; hann skriðnaði öðrum fœti.
skriðr, -ar, m. Gliden, Fremadskriden.
skrifa (-aða) skrive. 2. male, tegne. var skrifat á leó, 27.
skrifin, 45, i Jon Flamlænders Mund for skrift.
skrín, n. Skrin.
skrúð, n. prægtige Klæder.
skrýða (skrýdda) pryde, iføre med Pragt.
skúar, Pl. Sing. skór, m. Sko.
skuggi, m. Skygge.
skuggsjá, -sjár, f. Speil.
skuld, -ar, Pl. -ir, f. Skyld, Gjeld.
skuldari, m. Skyldner.
skulu (skylda) skulle, ville; skalattu, du skal ikke.
skunda (-aða) skynde sig.
skúr, -ar, Pl. -ir, f. Skur, Sling.
skurðgoð, n. Afgud (eg. udskaaret Afgudsbillede).
skutbryggja, f. 77, Broen fra Bagstavnen af Skibet til Land.
skúta, f. Skude, Fartøi.
skutilsveinn, -sveins, Pl. -sveinar, m. Skutilsvend, Kammerherre.
skutr, skutar, m. Bagstavnen; er betr at vér legim á skut hánum til þessarrar orrostu, d. e. at vi lade ham passere os forbi, førend vi begynde Slaget.
ský, n. Sky.
skygn, skynt, skarpsynt, Compar. skygnri.
skygna (skygnda) se efter, til; skygnum nú þá sem, 44, lad os lade som.
skygning, f. det at se sig om.
skýjaðr, -uð, -at, beskyet.
skyld, f. Skuld. fyrir yðra skyld, 129.
skylda, f. Pligt, Skyldighed.
skylda (-aða) forpligte; skyldaðr, forpligtet. sem guð láti oss með góðu skyldat fá, gjengjældt.
skyldligr, -lig, -ligt, overensstemmende med Pligt, Skyldighed.
skyldr, skyld, skylt, hvad der vedkommer En, er Ens Skyldighed. 2. beslægtet.
skyldugr, -ug, -ugt, pligtig, forpligtet.
skynda (skynda) paaskynde; skyndr, paaskyndet, drevet paa.
skyndiliga, Adv. skyndsomt, hurtigen.
skynja (-jaða) skjønne, forstaa; um undersøge, 94, 96.
skynlauss, -laus, -laust, ufornuftig.
skynsemd, -ar, Pl. -ir, f. Forstand.
skýra (skýrða) forklare, oplyse.
*skýrann, n. Skyhus d. e. Himmelen. Sörva (Søkongens) skýrann d. e. Skjoldet.
skýring, f. Oplysning, Forklaring.
skýrr, skýr, skýrt, klar, tydelig.
skyrta, f. Skjorte.
skýtjörn, Gen. -tjarnar, f. Skyens Tjern (Vand) d. e. Regnen, dens tjald d. e. Himmelen; undir víðu skýtjarnar tjaldi.
skökull, -uls, Pl. sköklar, m. Vognstang, Skagle.
sköllóttr, -ótt, skaldet.
skömm, skammar, f. Skam.
skör, Gen. skarar, f. Sammenføining af Skjolde, der lægges lagvis over hinanden ligesom Tagstenene paa et Hus.
sköruligr, -lig, -ligt, mandig, dygtig.
skörungr, -ungs, Pl. -ungar, m. en dygtig, kraftig, virksom (Mand ell. oftere) Kvinde; ogs. kvennskörungr.
slá, (slæ, sló) slaa; slá hörpu spille paa Harpe; slá sér landtjald, opslaa Telt paa Land; slógu strenginum (se. lausum) 67, sloge Landtouget løst; myrkri sló yfir menn ok hjörð der udbredte sig et stærkt Mørke; slást í, slaa sig paa, begynde paa, 51; slásk und sessþilju, kaste sig ned under.
slagbrandr, -brands, Pl. -brandar, m. Bom, Stængsle.
sléttr, slét, jævn, flet, ligefrem; sagði sínar farar eigi sléttar, at deres Reise ikke havde havt det heldigste Udfald.
slíðr, slíðrar, Pl. slíðrar, f. Skede, Balg.

slíkr, slík, slíkt, slig, saadan; slíkt hit sama, ligeledes; ríðr eptir slíkt er hann mátti, saa hurtigt han kunde.
slíta (sleit) slide, slide itu; m. Acc. 2. slutte, bringe til Ende: slítr þinginu, gildinu, Thinget, Gildet slutter; þat sleit víg á vági, det bragte Striden til Ende.
slóð, G. -ar, Pl. -ir, f. Vei.
slœgr, slœg, slœgt, snu, listig.
slunginn, -in, -it, bestænket, oversprængt, döggu sl., med Dug, 109b.
slokna (-aða) slukne; eldrinn sloknaði.
slyppr, slypp, slypt, vaabenløs, værgeløs.
slökkva (slökta) slukke.
slöngva (slöngða) slynge, kaste; hann slöngði honum útbyrðis.
smalahestr, -hests, Pl. -hestar, m. Gæterhest.
smalamaðr, -manns, m. Faarehyrde, Gætergut.
smár, smá, smátt, Comp. smærri, liden, smaa.
smárakki, m. liden Hund.
smásveinn, -sveins, m. Smaadreng.
smíði, m. Arbeide.
smíðvél, Pl. -vélar, f. Arbeidskunst, Kunstfærdighed.
smiðr, smiðs ell. smiðar, Pl. smiðir, m. Kunstner, Arbeider.
smör, n. Smør. ogsaa smjör.
snæðingr, -ings, m. Spise.
snaghyrndr, -hyrnd, -hyrnt, med spids Snude (om en Oxe).
snápr, snáps, Pl. snápar, m. Laps, Tølper.
snara, f. Snare, Strikke.
snareygr, -eyg, -eygt, med skarpe, livlige Öine.
snarliga, snarla, Adv. snarligen.
snarpeggjaðr, -uð, -at, skarpegget.
snarpr, snörp, snarp, skarp; hinn snarpasti bardagi, meget heftigt Slag, Kamp.
snarræði, n. Snarraadighed, hurtig Beslutning.
snekkja, f. en Snekke, Fartøi.
snemma, snemmendis, tidlig.
sníða (sneið) skjære; sundr sneið í miðju manninn.
snild, -ar, f. Snildhed, Kløgt.
snjallr, snjöll, snjalt, flink, dygtig; snjöll latína flydende Latin. 2. tapper, kjæk.
snimma d. e. snemma.
snotr, -trt, Adj. net, vakker. snytrir, -s, m. som pryder, pynter. s. þróttr.
*snót, -ar, Pl. -ir, f. Pige, Kvinde; köld snótar ráð Kvindens Svig d. e. Sverdet, 127 Str. 31.
snúa (snýr, snéra) sno, flette; s. gullbönd, 105b; vende, dreie; m. Dat.: konungr snýr þá aptr liði sínu; snéri þá mannfalli í lið þeirra, Mandfaldet kom da iblandt deres Folk; intr. vende tilbage: snúa leið sína.
*snúnaðr, -naðar, m. Lykke (*snúna, lykkes).
soð, n. Vand, hvori Noget er kogt, Suppe.
sækiþróttr, -þróttar, m. angribende Gud (eg. Odin); Skibets sækiþr. d. e. Søhelten.
sækja (sótta) søge, opsøge; søge, angribe, sækja á einn; sækja heim at hjemsøge, 70; sækja eit mjök, drive stærkt paa, 74; timbrit sóttist skjótt, fængede snart, P. 71.
sæmd, -ar, f. Ære, Hæder. 2. Boder.
sæmdarmaðr, m. Hædersmand.
sæmiligr, -lig, -ligt, sømmelig.
sætr, sæt, sætt, søde. sætleikr, -leiks, m. Sødhed.
sofa (sef, svaf) sove; sofa af náttina, hensove Natten.
sókn, -ar, Pl. -ir, f. Angreb; Strid; *sverða sóknherðir, Stridsmand, Kriger.
sókn, -ar, f. Sogn; sóknarfólk, n. sóknarprestr, m.
sóknargagn, n. Bevisligheder i en Retssag.
sól, -ar, Pl. -ir, f. Sol; solar fall, Solens Nedgang.
sólbjartr, -björt, -bjart, solklar, skinnende som Solen.
sóma (sómdi) sømmer sig; honum sómir.
sómaför, -farar, f. Hædersferd, 74.
sómi, m. Ære, Herlighed.
sonr, sonar, Pl. synir, m. Søn.

sópa (-aða) feie, sope; sópast at um, 58, feie til sig med Hensyn til d. e. samle til sig, dynge sammen, berige sig med.
sorg, -ar, f. Sorg.
sóti, m. Hest (sodfarvet Hest).
sótt, -ar, Pl. -ir, f. Sygdom; taka s., blive syg.
spámaðr, -manns, m. Prophet.
spakr, spök, spakt, viis, forstandig.
spara (sparða) spare; þann sparði engan hlut við sína.
spánn, spáns, Pl. spænir, m. Spaan; fella spán til, 10, raadspørge Guderne ved at falde Spaan.
sparða, f. irsk Hellebard.
speki, f. indecl. Visdom.
spekt, -ar, Pl. -ir, f. Kløgt. spektarnám, n. det at lære Kløgt og Visdom.
speld, n. Spjeld for Vinduesaabningen, 87.
spell, n. Skade, Fordærvelse.
spilla (spilta) fordærve; m. Dat.: spillir, m. som fordærver. *bauga sp. den gavmilde Mand.
spjall, Pl. spjöll, n. Skade, Beskadigelse.
spjalli, m. som taler, med, Ven. Gotna sp. d. e. Kongen (spjall, n. Tale).
spjót, n. Spyd. spjótsoddr, -odds, m.
sporðr, sporðs, Pl. sporðar, m. Hale; standa einum á sporði, gaa En en høi Gang, tage Luven fra.
sporgöngumaðr, -manns, m. Ledsager, Eftertræder, P. 100.
spottsamr, -söm, -samt, tilbøielig til Spot (spott, n.)
spretta (spratt) springe op, frem, komme frem, spire frem.
spretta (spretta) m. Dat. sprette op, løse op; hann sprettir af annari ermi, 25.
springa (sprakk) sprække.
sproti, m. Stok, Kjæp.
spurn, -ar, Pl. -ir, f. det man faar spurgt, Rygte; hafa spurn af at, have spurgt at.
spýja (spjó) spye, kaste op.
spyrja (spurða) spørge; sp. einn; sp. at einum efter En; spørge, faa at vide: sp. til eins, faa at vide, faa Besked om.
*spörgœlir, G. -is, m. som glæder Spurven (spörr, G. spörs, Pl. spörvar, gœlir). s. svarf.
staddr, stödd, statt, som befinder sig stædt, værende paa et Sted.
staðfastr, -föst, -fast, standhaftig.
staðfesta, f. stadigt Opholdssted.
staðfesti, f. indecl. Standhaftighed.
staðfesta (-festa) stadfæste, bestemme, beslutte fast.
staðr, staðar, Pl. staðir, m. Sted; nema staðar, standse, blive staaende; í stað, i Stedet; strax; í alla staði, i alle Henseender, 58.
stafaðr, stöfuð, stafat, stribet.
stafkarl, -karls, Pl. -karlar, m. Tigger. stafkarlsstigr, m. Tiggervei; taka upp st. gribe til Bettelstaven.
stafn, stafns. Pl. stafnar, m. Stavn.
stafnbúi, m. Stavnbo.
stafr, stafs, Pl. stafir, m. Stav; Bogstav.
stafrof, n. Alphabet.
stál, n. Staal. 2. Stavn, Forstavn paa Skibe.
stallari, m. Staller.
stallr, -s, Pl. -ar, m. Fodstykke, Basis.
standa (stóð) staa; þetta land stendr saman með miklum gœðum, indeslutter i sig mange Herligheder, 26; er lög mætti á standa um meðferð, 58, som Loven gav Medhold med Hensyn til; standa af, hidrøre fra; standa til arfs eptir einn, være Ens Arving; standast eitt udholde; standast á endum, opveie hinanden, gaa lige op; standa undir d. e. undirstanda. 2. veie, gjælde; hringrinn stóð þrjár merkr.
starf, n. Arbeide.
starfa (-aða) arbeide.
steði, steðja, m. Ambolt.
stefna (stefnda) styre sin Kurs etstedshen, stævne: þeir stefndu inn í fjörðinn. 2. stævne, indstævne, indkalde; stefna mönnum til sín.
stefna, f. Stevning. 2. Stevnemøde.
stefnulag, n. Stævnemøde.
steikja (steikta) stege.

steindr, steind, steint, malet.
steinn, steins, Pl. steinar, m. Sten.
stela (stal) stjæle; st. einn, st. noget; st. einn bestjæle; st. einn einu stjæle noget fra En; stolinn bestjaalen, berøvet, hamri, 105a.
sterkr, sterk, sterkt, stærk.
stétt, -ar, Pl. -ir, f. Stand, Stilling; Fodstykke.
steypa (steypta) kaste, styrte; steypti höfðinu inn í holit; hann steypti af sér brynjunni.
stíga (steig ell. sté) stige.
stigi, stiga, m. en Stige.
stika (-aða) maale med Alen. (stika, f.)
stikla (-aða) hoppe, springe, 85.
stilla (stilta) styre, tæmme; hann stillir konunga ok konungsmenn, 102.
stilliliga, Adv. stilfærdigen, sagtmodigen.
*stillir, -is, m. Konge.
stiltr, stilt, sagtmodig.
stinga (stakk) stikke. st. fingrunum í eyru sér i Ørene (paa sig). st. einum á kaf putte i Vandet.
stinnr, stinn, stinnt, tyk, stærk.
stirðr, stirð, stirt, stiv, haard (støl).
stirndr, stirnd, stirnt, bestjernet.
sjórn, -ar, f. Styrelse, Regjering.
stjúpsonr, -sonar, m. Stifsøn.
stjölr, stjalar, Pl. stilir, m. Bagdel.
stoð, -ar, Pl. stoðir ell. steðr, m. Støtte. *sjá stoð af faa Hjelp af.
stoða (-aða) støtte, hjælpe; þat stoðar honum.
stærð, -ar, f. Hovmod, Storagtighed.
stofa, f. Stue.
stofn, stofns, Pl. stofnar, m. Stub, Stamme af et Træ.
stokkinn, -in, -i, besprængt; sveita st. hrúni st.
stóll, stólls, Pl. stólar, m. Stol.
stólpi, m. Stolpe.
stór-, for at forstærke Begrebet: stórilla, meget ilde; stórgjöfull, -ul, -ult, meget gavmild; stórauðigr, meget rig; stórvel, meget vel; stórfé, n.; stórhöfðingi; stórsky; stórtiðendi.

stórættaðr, -uð, -at, høibaaren.
stórlátr, -lát, -látt, hovmodig.
stórliga, Adv. storligen, høiligen.
stórligr, -lig, -ligt, stor.
stórlyndr, -lynd, -lynt, stormodig.
stórmannliga, Superl. stórmannligsta, paa en for Stormand, Høvding sømmelig Maade.
stórmenni, n. Stormand, Høvding.
stórmenska, f. Pragt, Gjæstfrihed.
stormr, storms, Pl. stormar, m. Storm.
stormsamr, -söm, -samt, stormende.
stór, stór, stórt, stort, Compar. stærri; stórum verri, meget værre.
strá (stráða) bestrø; strá bekki lægge Hynder paa Bænkene.
stræti, n. Stræde, Gade.
straumr, straums, m. Strøm.
strangr, ströng, strangt, stærk.
strengja (strengða) eg. binde fast, deraf strengja heit aflægge et høitideligt Løfte.
strengleikr, -leiks, Pl. -leikar, m. Strengeleg, musikalsk Instrument, 97.
strengr, strengs ell. strengjar, Pl. strengir, m. Snor, Toug.
stríð, n. Strid.
stríðr, stríð, srítt, Adv. stríðliga, strid, haard, streng.
strjúka (strauk) stryge; hann strauk á braut.
strý, n. Stry, Blaar.
strönd, strandar, Pl. strendr, strandir, f. Strand. *hyggju strendr, Bryst, Mod.
stufa, f. d. e. stofa.
stuldr, stuldar, Pl. stuldir, m. Tyveri.
stund, -ar, Pl. -ir, f. Stund, Time, Tid; stundum, stundom, undertiden.
stundligr, -lig, -ligt, timelig.
stunda (-aða) lægge Vind paa; st. á eitt, forlade sig paa, 91; stunda til søge hen til, 90.
stúpa (stúpta) staa i Veiret, 112b.
stúttr, stutt, kort.
styðja (studda) støtte; styðja sik með hendinni; styðjast við.

stýfa (-fða) afstumpe, afhugge, m. Acc. (af stúfr, m. Stump).
styggr, stygg, stygt, barsk, vred. styggliga, Adv,
stýra (-ða) styre, m. Dat.: stýr þú ekki þessu máli í svá mikit vandræði.
stýrimaðr, m. Styrmand, Skipper.
stýrir, m. Styrer. skeiðar st.
styrkr, styrkjar, m. Styrke.
styrkja (styrkta) styrke.
*styrr, styrjar, m. Strid.
stöðva (-aða) standse.
stökkva (stökk) springe; st. undan, flygte.
stökkva (stökta) jage bort.
*stökkvifýrr, m. stýrir (Styreren af) hlífar þeys (Skjoldets Vind d. e. Slaget) stalls (Sæde d. e. Skjoldet) = Kongen.
suðrœnn, -rœn, -rœnt, sydlandsk.
suðr, n. Syden. 2. Adv. i Syden, mod Syd, sydover; til Rom, 22.
suðrganga, f. Reise til Rom.
súðþaktr, -þökt, -þakt, tækket Spaaner. (súð, Pl. súðir, f.)
sukk, n. Hurlumhei; Sviren, Drikken.
sumar, sumars, Dat. sumri, Pl. sumur, n. Sommer; í sumar i Sommer.
sumligr, -lig, -ligt d. e. sumr; áfátt um sumliga hluti, 133.
sumr, sum, sumt, Pl. sumir, sumar, sum, Nogen, noget, en Del, Pl. Nogle, somme, þá er krossinn er uppreistr, þa stendr hann sumr fastr í jörðu, en sumr í lopt, 100; sumstaðar, sammesteds.
sun d. e. sonr.
sund, n. Sund. 2. Svømmen, vera á sundinu, ligge og svømme, 77.
*sundfaxi, m. Havhesten d. e. Skibet.
*sundvargr, G. -gs, Pl. -gar, m. eg. Havulv d. e. Skibet. sundvargsboði, m. d. e. Kriger, Mand.
sundr, í sundr, isønder, itu, fra hinanden.
sundrorða, uenige i Ord, Ordstrid; verða s.
sunnan, søndenfra.
*sunnr d. e. suðr.
sunnudagr, -dags, m. Søndag. (af sunna, f. Solen).
sút, -ar, f. Sorg.
svá, saa, saaledes; ok svá, og saaledes, og ligeledes.
svalr, svöl, svalt, kold.
*svanglýjaðr, -ðar, m. Svaneglæder. Blodets Svaneglæder d. e. som glæder Ravnen = Krigeren (svanr, glýja glæde).
svangr, svöng, svangt, sulten.
svanr, -s, Pl. -ir, m. Svane. *sv. hanga d. e. Hængtes Svane d. e. Ravnen.
svar, n. Svar.
svara (-aða) svare, besvare, einn, svare ogs. i Dat. det hvormed man svarer: hann svaraði engu, svarede intet.
svardagi, m. Ed.
svarf, n. Filen, randa (Skjoldenes) svarf d. e. Striden, dens spörr (Spurv) d. e. Ravnen, dens gœlir (Glæder) d. e. Krigeren, her Haakon Jarl.
*svarfa (-aða) kaste om hinanden. sv. tafli, P. 29.
*svarra (-aða) suse.
svartr, svört, svart, sort.
svartálfr, -álfs, Pl. -álfar, m. Svartalf.
svefja (svæfða) søvndysse; stille; sv. sárdropa, 110.
svefn, svefns, m. Søvn.
svefnskemma, f. Soveværelse.
sveifla (-aða) svinge, m. Dat.: sveifla sverðinu.
sveigja (sveigða) bøie, sveie.
sveinn, sveins, Pl. sveinar, m. Dreng; ung Mand; Tjener.
sveipr, sveips, m. den Egenskab ved Haaret at det kruser sig.
sveit, -ar, Pl. -ir, f. Flok, Part. 2. Bygd, Strøg.
sveitardrykkja, f. Drikken i flokkevis.
*sveiti, m. Blod.
sveitungi, Pl. -ar, m. som er fra samme Bygd, Kammerat.
svelta (svelta) v. act. sulte, udhungre.
svelta (svalt) v. n. sulte, hungre.
*sverðanes, n. Sværdnæs d. e. Skjoldet ell. Brynjen.

sverð, n. Sværd. *sverdel, n. Kamp. sverðels þollr, Krigeren.
sverja (sór, svarða) sværge.
*sverrifjörðr, -fjarðar, m. brusende Fjord, Strøm. sverða s. d. e. Blodet.
sviðkaldr, -köld, -kalt, bidende kold (svíða sver, svie).
svífa (sveif) svæve, bevæge sig. sveif af føg af; impers. m. Dat.: þeim sveif at landi de dreve til Land.
svig, n. Krumming. fara á svig við, fare forbi ved en Omvei, 61.
svik, n. Svig.
svikall, -ul, alt, svigefuld.
svikari, m. Bedrager, Forræder.
svíkja (sveik) svige.
svín, n. Svin.
svínbeygja (-beygða) svinbøie.
svínfylkja (-fykta) drive Svinfylking.
svinnr, svinn, svint, viis, snild.
svipan, f. Dieblik. í þeirri svipan.
svipta (svipta) neppe i Hast. m. Dat. Obj. sv. einu undir hönd sér. 2. berøve, Pers. Acc. og Tingens Dat.: sv. einn einu; sviptr heiðri berøvet sin Hæder.
sviptikista, f. Reisekiste.
svíri, m. Nakke.
svívirða (-virþa) beskæmme. svívirðing, f. Beskæmmelse.
Svíþjóð, -ar, f. Sverige.
svöðusár, n. let Saar.
sýja, f. enhver af Plankeomgangene, der danne Skroget af et Skib. *sýjur, Pl. d. e. Skibet.
sýn, -ar, f. Syn, Udseende; fríðr sýnum smuk af Ansigt; at vexti ok at sýn, af Størrelse og Udseende.
sýna (sýnda) vise; sýnast, vise sig, synes.
synd, -ar, Pl. -ir, f. Synd.
syndr, synd, synt, som kan svømme; syndr sem selr.
syndugr, -ug, -ugt, syndig.
sýnligr, -lig, -ligt, synlig.
sýnn, sýn, sýnt, som man kan se, øiensynlig.
syngja (söng) synge.

synja (-aða) nægte; Pers. Dat.; Tingens Gen: synja einum eins; m. Acc. 135.
sýsla, f. Syssel, Forretning.
sýslumaðr, -manns, m. Sysselmand.
*sýst, -ar, f. d. e. sýsla. 113b.
systir, systur, Pl. systr, f. Søster.
sýta (sýtta) sørge. af sút.
söðull, -uls, Pl. söðlar, m. Sadel.
sögn, G. sagnar, Pl. sagnir, f. Sagn, Udsagn. 2. Hob, Skare. hf. skipsögn, Mandskab. *skógs skœða sagnir Skovenes fordærvelige Skarer d. e. Ulvene.
sök, sakar, Pl. sakir ell sakar, f. Sag, Retssag. fyrir — sakir, med Gen. for — Skyld; eiga sakir við have noget Udestaaende med; finna til saka anføre som Grund, 66.
sökkva (sökta) sænke ned, 78.
söngr, söngs, Pl. söngvar, m. Sang.

---

tá, tár, Pl. tær, f. Taa.
tæla (tælda) bedrage.
tæra (tærða) bestride Udgifterne for, hjelpe, understøtte; t. einum.
tafl, n. Bretspil; Samlingen af Brikkerne til et Bretspil.
tafn, n. Offer.
taka (tók) tage, fange: taka lax; faa, erholde: taka mála sinn; naa, taka land; kvistrinn tók í limit upp; taka or hófi overskride det Passende; taka á einum yttre sig om; taka sótt blive syg; taka einu vel (illa) optage vel (ilde); taka af dræbe; taka upp fé bemægtige sig. 2. begynde, þar tókst harðr bardagi.
tákn, n. Tegn.
tal, n. Tale, Samtale; vera á tali við, 48.
tala (-aða) tale; t. norrœnn, tale Norsk.
tálar, Pl. f. Svig. draga á tálar, bedrage, forraade.
tálma (-aða) hindre; t. einn.
tanngarðr, -garðs, m. Tandgard.
tannhjölt, Pl. n. Sværdfæste af Hvalrostand.
tapa (-aða) tabe, miste, m. Dat.; hann hefir tapat gaman ok gleði feðr sínum, forspildt sin Faders Lyst og Glæde, 90.

taparöxi, -öxar, f. Haandøxe.
targa, Pl. törgur, f. Skjold.
tefla (teflda) spille Brætspil.
*teinlaut, G. -ar, f, tíra (Sværdenes) tein (Klinges) Dal d. e. Skjoldet, dets týr (Guld) d. e. Krigeren. (teinn, m. smal Stang ell. Stok, laut, f. en liden Fordybning.
teitr, teit, teitt. lystig, munter.
telja (talda) tælle, fortælle, opregne.
temja (tamda) tæmme, vænne til.
tengdamenn, Pl. m. Besvogrede, Beslægtede.
tengja (tengda) binde, forbinde sammen. t. saman.
tersell, -els, m. en Slags Falk, ml. tertiolus.
teygja (teygda) lokke.
tíð, tíðar, Pl. tíðir, f. Tid, Pl. Messe, Gudstjeneste.
tíða, mik tíðir mig lyster.
tíðendi, Pl. n. Tidender, Nyheder. tíðendalaust er alt hér með oss, her er intet Nyt at fortælle.
tíðr, tíð, titt, hyppig, almindelig; þat er títt at nafn fylgi nafnfesti. 2. kjær, venlig; gera sér títt um, omgaaes venskabeligen med, 49. títt, ofte, hyppigen; sem tíðast, saa hurtig som muligt; hánum er títt um ferðina, 62, han vil gjerne hastigt afsted.
tíðrœðr, -rœð, -rœtt, som taler meget om; þeim varð tíðrœtt um þat, de talte meget derom.
*tífar, Pl. m. Guder.
tign, -ar, f. høi Værdighed.
tiginn, -in, -it, fornem, af høi Rang.
tignarliga, Adv. paa en for høi Værdighed passende Maade.
tigr, tigar, Pl. tigir, m. Antal af ti.
tiguligr, -lig, -ligt, anseelig.
tigund, -ar, Pl. -ir, f. Art, Slags.
til, Præp. m. Gen. til; gera vel til gjøre vel mod; med Hensyn til: til allrar speki, hvad al Slags Visdom angaar, 90; om en Hensigt: þeir drápu föður sinn til gullsins, for at faa Guldet, 2. 2. Abs. ud. Cas.: hann sagði honum til, hvar, han sagde ham til, hvor. 3. = of, altfor, for.
tilfallinn, -in, -it, passende til.
tilfenginn, -in, -it, erhvervet, beskikket.
tilganga s. ganga til.
tilgerð, -ar, Pl. -ir, f. Handling; Forseelse.
tilheyriligr, -lig, -ligt, tilbørlig, passende.
tilkall, n. Fordring, Krav.
tilkoma, f. Ankomst.
tilliggja s. liggja.
tillögur, Pl. f. Raad.
tilskipan, f. Foranstaltning.
tilsogligr, -lig, -ligt, som suer til sig, 96.
tiltínt, opregnet; tína, samle; opregne.
tilöflun, f. Indkjøb, Erhvervelse, 69.
timbr, n. Tømmer.
timbra (-aða) opbygge, tømre.
tími, m. Tid; einu tíma eengang.
tingl, n. Prydelse, Zirat, 112b.
tírr, G. tírar, m. Ære, Hæder. 2. *Strid. tírar þing d. e. Striden.
tjá (téða, tjaða, téð) vise, tee. 2. nytte, gavne.
tjald, n. Telt, Tjelding.
tjalda (-aða) opslaa Telte.
tjálga, Pl. tjálgur, f. tynd Gren; tynd Arm, P. 12.
tjörugr, -ug, -ugt, tjæret; tjörgar árar. (tjara, f.).
tœma (tœmda) tømme; hánum tœmist arfr der tilfalder ham en Arv; tœma sik til, give sig Stunder til, 92.
*toginn, -in, -itt, uddragen; togit sverð; vann toginn skjóma, trak Sværdet ud. (af *týg, taug, tjúga trække).
tólf, tolv. tólfti, tolvte.
tóm, n. Fritid.
tómr, tóm, tómt, tom.
tóni, m. Tone.
torg, n. Torv.
traðir s. tröð.
trana, f. Trane.
trauðr, trauð, trautt, uvillig, nødig.
traust, n. Tillid; Bistand.
traustr, traust, paalidelig, sikker, som man kan stole paa; traustliga.

tré, Pl. Gen. trjá, n. Træ.
tregi, m. Smerte, Sorg.
tregligr, -lig, -ligt, doven, dorsk.
treysta (treysta) lide, stole paa; treystast til, fortrøste sig til, 91.
trjóna, f. Tryne.
troða (trað, tradda) træde paa, trampe; tr. upp stoppe.
trúa (trúða, trúat) tro.
trúa, Gen. trú, f. Tro.
trúðr, trúðs, Pl. trúðar, m. Gjøgler.
trúfastr, -föst, -fast, trofast.
trúfylgja, f. det at følge, antage Troen, 101.
trúleikr, -leiks, m. Troskab.
trúlyndr, lynd, -lynt, redelig, tro.
trúnaðr, -naðar, m. Troskab. 2. Fortrolighed, Tillid. trúnaðareiðr, m. Troskabsed.
trúr, trú, trútt, tro,
trygð, -ar, Pl. -ir, f. Troskab; Tryghed, Sikkerhed; drepa í trygðum, dræbe imod given Sikkerhed, imod Tro og Love.
tryggr, trygg, trygt, tro, tillidsfuld.
tröð, traðar, Pl. traðir, f. indhegnet Vei; Vei, Spor, á auða tröð, 116.
tröllkona, f. Troldkone.
tún, n. Hjemmemarken (i denne Bet. endnu paa Island); i det ældre Sprog vel ogsaa som endnu paa mange Steder i Norge, det egentlige Gaardsrum imellem Husene paa Bondegaardene.
tùnga, f. Tunge; Sprog.
tuttugu, tyve.
tveir, tvær, tvau, to.
tvennr, tvenn, tvent, dobbelt.
tvímenningr, -ings, m. det to og to drikke sammen, 53.
tvinnr d. s. s. tvennr.
tvískipta (-skipta) dele i to.
tvítugr, -ug, -ugt, tyveaarig; som bestaar af tyve.
tvitugsessa, f. Skib med 20 Rorbænke.
tvívetr, vetrt, tyve Aar gammel, 28.
tykta (tyktr) tugte, revse, 47.
týna (týnda) miste. 2. ødelægge; i begge Bet. m. Dat.; týnast sætte Livet til.
typpa (typta) sætte Top paa. (toppr, m.).
typpi, n. Top, Spidse. *t. elmars Mastetoppene.
tysvar, to Gange.

úaflátliga, uafladeligen.
úbygðr, -bygð, -bygt, ubeboet.
údáðamenn, Pl. m. Ugjerningsmand.
uðr d. e. unnr.
údœmi, n. mageløs Ting.
údrengiliga, paa en for en ædel, kjæk Mand uværdig Maade.
údrukkinn, -in, -it, som ikke er beruset, 31.
úfagr, -fögr, -fagrt, styg.
úfarnaðr, -aðar, m. Ulykke.
úfleygr, -fleyg, -fleygt, som ikke kan flyve.
úfœrr, -fœr, -fœrt, som er i Ustand (s. fœrr).
úforsynju, uforsætligen, uforsigtigen, 153.
úframr, -fröm, framt, feig, daarlig; oss úframir, 12, Personer, der ere Uslinger i Sammenligning med os (mig).
úfrelsi, n. Ufrihed, Trældom.
úfriðr, -friðar, m. Ufred, Krig; úfriðarmenn; úfriðliga, ufredeligen.
úfregit, uadspurgt. (fregna).
úgefin, ugift (om Fruentimmer).
ugga (ugða) frygte.
uggr, uggs, m. Frygt, Mistanke.
úgrynni, m. en uhyre Mængde, ú. fjár.
úhættr, -hætt, uden Fare, sikker, tryg.
úhlýðni, f. indecl. Ulydighed.
úhœfa, f. Utilbørlighed, upassende Opførsel.
úhræddr, -hrædd, -hrædt, uforfærdet.
úhryggr, -hrygg, -hrygt, glad. (hryggr)
újafnaðr, -aðar, m. Uretfærdighed.
úkátr, -kát, -kátt, ikke munter.
úkeypis, gratis.
úkynni, n. Synder.
úleiðr, -leið, -leitt, behagelig; at Dönum mundi eigi vera úleiðara at berjast, ikke være mindre ubehageligt, 17.
úleyfi, n. Mangel paa Tilladelse; at úleyfi hans, uden hans Tilladelse.
úlífi, til úlífis, dødeligen, saa at man ikke kan leve: sárr til ú.
*ulfa-ferðar-tungrjóðr, m. Ulveskarens Tungerødner d. e. Krigeren.

úlfgrár, -grá, -grátt, ulvgraa.
úlfheðinn, -heðins, Pl. -heðnar, m. Mand i Ulvepelts.
úlfliðr, -liðar, m. Haandled.
úlfr, úlfs, Pl. úlfar, m. Ulv.
úlfúð, -ar, f. Barskhed.
úlifat, tilbage at leve i.
úliðr, død, 111a.
úlíkligr, -lig, -ligt, usandsynlig.
ullarlagðr, m. Uldtot.
Ullr, G. Ullar, m. en Guds Navn; Ullr branda (Sverdenes Ull) d. e. Helten; Heðins reggjar, Søkongens veggs (d. e. Skjoldets) Ullar Guder d. e. Krigerne.
úlög, Pl. n. Ulov, hvad der er mod Loven.
um, Præp. m. Acc. om, omkring; om, angaaende; langs med, hen over; fremfor, forbi, um alt fremfor alt; undert. ogs. m. Dat.: um vetrum om Vinteren, 49. 2. hos Digterne ofte overflødig foran Verber, ligesom of.
úmáttkari, Comp. mindre mægtig. (máttigr).
umbera (-bar) undskylde, 135.
umboðin, Befuldmægtigelse, Bestyrelse paa en Andens Vegne.
umbúa s. búa um.
umbúð, -ar, f. Forberedelse.
umbúnaðr, -aðar, m. Tilberedelse, Begravelse.
umbót, -ar, f. Forbedring.
úmegin, n. Afmagt.
umfram, Præp. m. Acc. fremfor, ypperligere end; umfram hveru mann; Adv. desuden.
umgyrða (-gyrða) omgjorde, omgive.
umhverfis, rundt omkring.
ummæli, n. Omtale, Ord som En yttrer.
umráð, n. Raadslagning.
umræða, f. Omtale.
umsat, -ar, Pl. -ir, f. Efterstræbelser.
umsjá, f. Omsorg.
umsýslumaðr, m. Landbrugsmand, 48.
una (unda) være tilfreds med, u. einu; ogs. una við eitt.
und, -ar, Pl. -ir, f. Saar, Vunde.
*und d. e. undir.
undan, Præp. m. Dat. bort fra, Engl. from under.
undarligr, underlig. undarliga, Adv.
undir, Præp. m. Dat. og Acc. under.
undirdjúp, n. Afgrund.
undirmaðr, a. Undermand.
undirstanda (-stóð) forstaa, høre.
undr, n. Under, underlige Ting.
undrast (-aðast) beundre; u. einn.
ungmenni, n. ung Mand, Yngling.
ungr, ung, ungt, ung, Compar. yngri.
unna (ann, unna) elske, m. Dat. einum. 2. unde; u. einum eins, En noget.
*unnglóð, f. Bølgens Glød, Ild d. e. Guldet, dets eyðir (Øder) d. e. Guldet.
unninn af vinna.
unnr, unnar, Pl. unnir, f. Bølge.
unnasti, m. Kjæreste, Elsker.
únýtr, -nýt, nýtt, unyttig.
unz, indtil, 22, 67.
upp, op.
uppá d. e. á, 45, sildigere Sprogbrug.
uppfœzla, f. Opføden, Opfostring.
upphaf, n. Begyndelse.
upphefja, begynde, s. hefja. at aptni upphöfðum ved Aftenens Begyndelse, 24.
uppheldisgoz, u. Gods til Kirkens Vedligeholdelse 154.
upphiminn, -himins, m. den høie Himmel.
uppi, oppe; vera uppi, være forbrugt, oppe; være bekjendt, erindres, þat mun æ uppi.
uppnám, n. det at lægge Beslag paa. tefla i uppnám, sætte en Brikke saaledes i Spillet at den kan tages, 29.
uppreist, -ar, f. Oprør. 2. Opreisning, Hæder.
upprisa, f. Opstandelse.
uppstigningardagr, m. Christi Himmelfartsdag.
uppvöxtr, -vaxtar, m. Opvæxt.
úráð, n. Udaad.
úráðligr, -lig, -ligt, utilraadelig.
úrói, m. Uro, Fortræd.
úrsvalr, -svöl, -svalt, klam, fugtig kold.
urt, -ar, Pl. -ir, f. Urt.

úsælligr, -lig, -ligt, usel, elendig af Udseende.
úsætt, -ar, Pl. -ir, Strid.
úsannligr, -lig, -ligt, 22.
úsannr, -sönn, -sant, med Urette beskyldt for, ús. at einu.
úsekr, -sek, -sekt, som ikke er fredløs; sagesløs.
úsár, -sár, -sárt, usaaret.
úsiðr, -siðar, m. Uskik.
úskaddr, -sködd, uskadt.
úskapbráðr, -bráð, -brátt, rolig af Gemyt.
úskapligr, -lig, -ligt, upassende.
úskil, Pl. n. 134.
úskoraðr, -uð, -at, ubetinget, uden Indskrænkning, 58.
úskyldr, -skyld, -skylt, ubeslægtet. 2. ikke forpligtet til; þat ætla ek mér allúskylt, det anseer jeg mig ingenlunde forpligtet til.
úsœmligr, -lig, -ligt, usømmelig, upassende.
úspiltr, -spilt, som ikke har taget Skade.
út, ud: fara út, til Island; út af konunginum, ud fra Kongen, 47.
útalinn, -in, -it, utalt
utan, udenfra; i den ydre Del af; udenlands; fara utan paa Island i Alm. reise til Norge; um utan skyrtuna, uden paa Skjorten; utan slíkt, naar undtages det som, 129; fyrir utan. foruden; udenfor.
utanferð, -ar, Pl. -ir, f. Udenlandsreise, 21.
útborði, á útborða udenbords, 67.
utbyrðis, udenbords.
útferð, -ar. f. Udreise. 2. Reise til Island. 3. Begravelse.
útganga f. ganga út.
útganga, f. Udgaaen. útgönguleyfi, n. Tilladelse til at gaa ud.
útgangr, -gangs, m. Udgang, Sted hvor man gaar ud.
úthafiðr, f. hafiðr.
úthlaup, n. Opløb.
útiginn, -in, -it, uanseet, modf. tiginn.
útlagr, -lög, -lagt, fredløs.
útlægr, -læg, -lægt, d. s. f. útlagr.
útleið, -ar, f. Veien udenom, Søveien.
útleizla, f. 59, Maaden hvorpaa en Vert behandler sine Gjester ved Bortreisen.

útnyrðingr, -ings, m. Nordvestvind.
útraustr, -traust, ikke sikker.
útrú, f. Utro, Vantro.
útryggr, -trygg, -trygt, utro.
útsynningr, m. Sydvestvind.
úvarr, -vör, -vart, uforsigtig; á úvant, uforvarendes; úvígr, -víg, udygtig til Kamp.
úvinr, n. Uven.
úvit, n. Afmagt; úvit op, blive afmægtig.
úþjóð, G. -ar, Pl. -ir, f. onde Folk.
úþokkaðr, -uð, -at, ikke slidt.
úþyrmir, G. -is, m. som ikke sparer, skaaner. *hjörs ú., som ikke sparer Sverdet d. e. Krigeren.
úþrotanligr, -lig, -ligt } uophørlig, uendelig.
úþrotligr, -lig, -ligt

---

vað, n. Vadested.
váð, -ar, Pl. -ir, f. Klæder. *váðir Váfaðar, Odins Klæder d. e. Brynjerne.
váðuligr, -lig, -ligt } farlig.
váðvænligr, -lig, -ligt
vægja (vægða) spare, skaane. 2. give efter; v. fyrir einum.
vægiliga, Adv. skaansomt. vægr, skaansom.
væla (vælta) have at gjøre med, behandle; væla um.
væna (vænda) tro, indbilde sig.
væng, vængjar ell. vængs, Pl. vængir, m. Vinge.
væni, n. Haab, Forventning.
vænligr, -lig, -ligt, haabefulde.
vænn, væn, vænt, smuk, væn.
vænta (vænta) vente, vænta sér nökkurs; ogs. impers. mik væntir, jeg venter.
værr, vær, vært, blid.
væta, f. Væde, Fugtighed.
væta (vætta) væde, gjøre vaad.
*vætr, Noget. 2. Intet, 107b.
(vætta) d. e. vænta.
vafa (vafða) svæve frem og tilbage; svæve i Uvished: þú vafðir litt du vaklede ikke.
vafiðr, -ið, -it, omviklet; gulli v. (af vefja, vafða, vikle, omvikle).
vafrlogi, m. omgivende, omhegnende Lue.

*vagna, f. Hval. vögnu láð d. e. Havet.
vágr, G. -gs, Pl. -gar, m. en Vaag, Vig. 2. *Havet. vágs blakkriði, n. som rider paa Havets Hest d. e. Skibet = Søhelten.
vágskorinn, -in, -it, gjennemskaaren af Bugter.
vaka (vakta, vakat) vaage.
vaka, f. Vaagen.
vakna (-aða) vaagne.
vakrliga, livligen.
vaktr, vökt, vakt, vækket, af vekja.
vald, n. Magt, Vold; ganga á eins vald, give sig i Ens Vold.
valda (veld, olla) volde, bevirke, m. Dat.
*valdr, valds, Pl. valdar, m. Konge, den med Magt begavede.
valdreyrugr, -ug, -ugt, blodig efter ved i Slaget udgydt Blod.
valfall, n. Falden i Kampen, Bane. jötna v. er Havet, da Jøtunerne eller Rimthusserne druknede i Ymers Blod, og Havet efter de Gamles Tro blev til af dette; Havets Ulv (vitnir) d. e. Skibet
valgammr, -ams, m. Ørn. (valr, gammr, Grib).
Valhöll, -hallar, f. Valhal.
valkyrja, f. Valkyrje.
valla, neppe d. e. varla.
valr, -ls, m. de Faldne i et Slag, Ligbunke. 2. Stedet hvor de Faldne ligge, Slagmarken.
valr, -ls, Pl. -lir, m. Falk. *víka valir, Skibene.
Valska, f. det Franske Sprog.
ván, -ar, Pl. -ir, f. Haab, Forventning. mér er þess ván; hans er mér nú ván vituð, jeg veed at han er i Vente, 114b.
*ván, f. Aa, Flod. *vánar otr, Skibet.
vanda (-aða) anvende Kræsenhed, Flid, Umage paa; v. eitt; *vanda brag, digte, 121a; vandaðr, vönduð, vandat, udstyret, udarbeidet med Flid.
vandamál, n. vanskelig Sag.
vandamenn, Pl. m. Mænd, man staar i Venskabs ell. Slægtskabs Forbindelse med.
*vandarðýr, n. Mastedyr d. e. Skib. (vöndr, G. vandar, m.). hóf v. at landi, de dreve mod Land.
vandi, m. Sædvane. 2. Vanskelighed, Fare.
vandliga, Adv. omhyggeligen, nøiagtigen.
vandlyndr, -lynd, -lynt, af et vanskeligt Temperament.
vandmæli, n. vanskelig Sag.
vandr, vönd, vant, vanskelig.
vándr, vánd, vánt, ond, slem.
vandræði, n. vanskelig Sag, Stilling.
vandsettr, -sett, vanskelig at sætte.
vándsligr, -lig, -ligt, ond.
vánzka, f. Ondskab.
vanheilsa, f. daarlig Helbred.
vanmáttr, -máttar, m. Afmagt.
vani, m. Vane; Skik.
vanr, vön, vant, vant til; vanlig, sædvanlig; þess em ek vanr; sem vant var.
vanstiltr, -stilt, ustyrlig.
vanta (-aði) mangle, mik vantar þess.
vápn, n. Vaaben.
vápna (-aða) væbne, bevæbne; vápnaðr, -uð, -at.
vápnabúnaðr, -naðar, m. Vaabendragt, Rustning.
vápnaburðr, -burðar, m. det at bære Vaaben.
*vápnarimma, f. Kamp.
vápnaskipti, n. Vaabendyst.
*vápnbautinn; -in, -it, fældet af Vaaben i Kampen.
vápnlauss, -laus, -laust, vaabenløs.
vappa (-aða) vralte, 11.
vár, n. Vaar, Foraar. í vár, i Vaares.
Vár, f. Gudinde for Kjærlighed, Ægteskab. Várar hendi, 108a.
vara (-aða) vare, advare; varast, vogte sig.
vara (vardi) impers. mik varir, jeg aner, det aner mig.
vara, f. Vare, Handelsartikel.
vára (-aði) blive Vaar, vaares.
varða (-aði) være af Vigtighed for. þat varðar kristindóminum, 135.
varðhald, n. Vagthold, Vagt.
varðmaðr, m. som er paa Vagt, Vogter.
varðveita (-veitta) passe paa, forvare.
varðveizla, f. Forvaring.

varfœrr, -fœr, -fœrt, ikke rigtig skikket til, mindre skikket til.
vargr, -s, Pl. -ar, m. Ulv. *bjarga varga fjörvi, eg. frelse Ulvenes Liv d. e. kæmpe, stride.
varit, því er vel varit, det er vel anbragt, det forholder sig godt med (af verja).
várkunn, -ar, f. Undskyldning; v. er þat, du er at undskylde, man kan ikke fortænke dig det, 88.
varla, neppe.
varliga, forsigtigen.
varmr, vörm, varmt, varm.
vana (-aða) negte; einum eins.
varnaðr, -aðar, m. 1. det som vedkommer En. 2. Varer.
varr, vör, vart, vár. verða varr, blive vaer, gerði ekki vart við sik, for i al Stilhed, 48. 2. varsom, forsigtig.
vaskr, vösk, vaskt, rask, kjæk.
vatn, n. Vand. 2. Indsø.
vátr, vát, kátt, vaad.
váttr, vátts, Pl. váttar, m. Vidne.
vax, n. Vox. vaxspjald, n. Voxplade.
vaxa (óx) voxe.
*vé, n. Fane, Hærmærke. 2. Helligdom.
veð, n. Pant; Fare.
veðr, n. Veir. beita á veðr þeim, 18, krydse til Luvart for dem.
veðrátta, f. Veirlig.
veðsetja (-setta) sætte i Pant.
vega (vá) løfte i Veiret, hæve op; vega einn upp, 82; veie; fægte; dræbe, v. einn ell. v. at einum.
veggr, veggjar ell. veggs, Pl. veggir, m. Væg.
vegligr, -lig, -ligt, hæderlig.
vegna, á — vegna, paa — Vegne; á allra þeirra vegna, a laganna vagna, 122, 134.
vegr, vegs, m. Ære.
vegr, vegar, Pl. vegir ell. vegar, m. Vei; Maade; (á) þann veg, saaledes; (á) annan veg, anderledes; einn veg paa samme Maade, ens.
vegsama (-aða) prise.
vegsamligr, -lig, -ligt, d. s. s. vegligr.
vegsemd, -ar, f. Ære, Pris.
veiða (veidda) jage, fange, fælde.
veiðimaðr, m. Jæger, Fisker.
veiðr, veiðar, Pl. veiðar, f. Jagt, Fiskefangst. 2. Fangst, Bytte.
veig, -ar, Pl. -ar, f. stærk Drik.
veikr, veik, veikt, veg, svag, daarlig.
veita (veitta) yde, give; traktere; þat hefir oss erfitt veitt, det har faldt os vanskeligt.
veizla, f. Gjestebud, Gjesteri; Forlening.
veizlutökur, Pl. f. det at være paa Gjæsteri.
vekja (vakta) vække; v. bónorð, fri til.
vel, vel, godt; vel at sér, fortræffelig, gjæv; vel sex álnir, gode sex Alen.
veldi, n. Vælde, Magt; Rige.
velferð, -ar, f. Velgaaende.
velgerð, -ar, Pl. -ir, f. Velgjerning.
velja (valda) vælge.
velkominn, -in, -it, velkommen.
vélræði, n. Svig, svigefuldt Anslag.
velta (velta) vælte; veltast or konungdómi 49, frasige sig Kongeværdigheden.
venda (venda) vende, m. Dat. vendir skipum inn at holmanum; intr. venda aptr til lands, vende atter til Land.
vendiliga, nøiagtigen, 78.
venja, f. Sædvane.
venja (vanda) vænne.
vera (em, var) være; vera at, være i Færd med; vera til, være forhaanden, existere; være Anledning, Grunden til; vera vel til, være god imod; erumk vánir d. e. eru mér vánir, jeg venter, 114a.
veraldligr, -lig, -ligt, verdslig.
verða (varð) blive; ske, hænde; mikit er á orðit fyrir mér, det er kommen mig en stor Vanskelighed i Veien, 22; ekki verðr af oss, vi udrettet intet, 87; þat varð at sætt, det bleve de forligte om; verða vel við einn, ikke tage sig nær, 67; verða at m. følg. Infin. maatte, skulle; verðr hann þá (at) biðja matar bæði fyrir sik ok dýrit, 21.
*verða, f. formodentlig Rælingen paa Fartøiet, 119a.
verðlaun, n. Løn, Belønning.

verðleikr, -leiks, m. Fortjeneste.
verðr, verðar, Pl. verðir, m. Net Mad.
verðr, verð, vert, værd.
verðugr, -ug, -ugt, værdig, í verðugum hætti, med Rette; sem verðugt var, 104.
*verðung, -ar, f. Hird.
vergjörn, Adj. f. mandbegjerlig, giftesyg.
verja (varða) værge, forsvare, verja sik, land sitt. 2. holde borte, gjemme; m. Dat. 3. anvende, bruge; v. fé sínu.
verk, n. Værk, Arbeide, Gjerning; verkalýðr, -lýðs, m. Arbeidsfolk.
verma (vermda) varme, opvarme.
verpa (varp) kaste, m. Dat.; varp sér í söðul, 82.
verr, vers, Pl. verar, m. Mand.
verri, verstr, værre, værst, Compar. og Sup. til illr. Því verr, desværre.
veröld, -aldar, Pl. -aldir, f. Verden.
vesall, -öl, -alt, usel, elendig.
vestan, vestenfra; fyrir vestan, vestenfor.
vestr, n. Vest, Vestkanten. 2. Adv. i Vesten, mod Vest.
vestrœnn, -rœn, -rœnt, som er fra Vesten (Britannien m. m.).
vestfirzkr, firzk, fra Vestfjordene i Island, P. 21.
vetfangr, -fangs, m. Kamppladsen.
vetr, vetrar, Pl. vetrt, m. Vinter, Aar. vetrligr, -lig, -ligt, vinterlig.
vetrgestr, -gests, Pl. -gestir, m. Vintergjæst.
við, Præp. m. Acc. ved; við forsinn var otr einn; miðla gullit við bróður sínn; við þriðja mann selv tredje; m. Dat. imod; taka við einu. 2. = med: eiga son við konu sinni.
víða, vidt og bredt; Comp. víðar.
víðátta, f. Udstrækning.
viðbragð, n. Bevægelse, Adfærd.
viðbúinn, -in, -it, færdig; ogs. viðrbúinn.
viðfang, n. Redskab, Hjælpemiddel.
víðfrægr, -fræg, -frægt, vidtberømt.
viðgera (-gerða) gjøre for, hindre at noget sker, s. gera.
*víðir, -is, m. Havet.
viðja, f. Vidje.
viðr, viðar, Pl. viðir, m. Skov. 2. Træ, Ved.
víðr, víð, vítt, vid, bred. víðsvegar, lang Vei, 43.
viðr d. e. við.
viðrátta, f. det at man har havt med En at bestille, Samfærsel, Samkvem.
viðrkvæmiligr, -lig, -ligt, tilbørlig, passende.
viðrlíkr, -lík, -líkt, lignende.
viðrsýn, -ar, f. Varsomhed, Forsigtighed, '96.
viðrtokumaðr, m. som tager imod, Oppebørselsbetjent, 154.
viðskipti, n. det at have med at bestille; hann var illr viðskiptis, slem at gjøre med, at komme tilrette med.
viðstaða, f. Modstand; hafa viðstöðu, finde Modstand.
viðstaddr, -stödd, -statt, tilstede ved.
viðtaka, f. Modtagelse; ogs. viðrtaka.
víf, n. Kvinde.
víg, n. Kamp, Drab.
*vígaborð, n. Stridens Bord d. e. Skjoldet. vígdjarfr, -djörf, djarft, dristig i Strid.
vígi, n. Værn, Forskandsning.
vígja (vígða) vie, indvie.
vígmóðr, -óð, -ótt, stridsmodig, kjæk.
vígligr, -lig, -ligt, som ser kampdygtig ud.
vígr, víg, vígt, kampdygtig.
vigr, vigrar, Pl. vigrar, f. Glavind, 112b.
vígsla, f. Indvielse.
vígsök, -sakar, f. Drabssag.
vík, G. og Pl. víkr, f. Vig, Bugt. 2. Nom. Prop. et Distrikt i Norge.
vika, f. Uge. vikumaðr, m. Ugesmad, 135.
víking, G. -ar, f. Viking, Søtog.
víkverjar, m. Pl. Beboeren af Viken; víkverskr, hvad der hører til dem.
vili, vilja, m. Vilje.
vilja (vilda) ville; hvat vilit þér mér.
viljugr, ug, ugt, villig.
villa, f. Vildfarelse.
villidýr, n. vildt Dyr.
villumaðr, m. Kjætter, vildfarende i Troen.

viltr, vilt, forvildet; viltar brautir, vildene Veie.
vín, n. Viin.
vin f. vinr.
vinátta, f. Venskab.
vinavandr, -vönd, -vönd, kræsen i Valget af Venner.
vinda (vatt) vinde, sno.
vindáss, -áss, Pl. -ásar, m. Bjælke hvormed et Spil dreies.
*vindhjalmr, m. Himmelen.
vindr, vindar, Pl. vindar, m. Vind.
vinfastr, -föst, -fast, tro mod Venner, fast i Venskab.
vinfengi, n. Venskab.
vingan, f. Venskab, det at slutte Venskab.
vingast (-aðast) við, indgaa Venskab med. vingaðr, -uð, -at, i venskabelig Forbindelse med.
vingjafir, Pl. f. Vennegaver.
vínker, n. Drikkekar til Vin.
vinnà, f. Arbeide.
vinna (vann, unnit) gjøre, arbeide; vinna þjónustu, forrette Gudstjeneste; vinna eið aflægge Ed, sværge.; vinnast, slaa til, strække til, holde ud, være. 2. vinde, indtage; vinna á einum, ombringe.
vinr, vinar, Pl. vinir, m. Ven.
vinsæll, -sæl, -sælt, vennesæl, afholdt; v. af.
vinstri, venstre.
virða (virða) agte, vurdere; tage Hensyn til, þér virðit í fornan fjándskap, I tager heri Hensyn til det gamle Uvenskab, 81; hann virðist hverjum vel, han vandt enhvers Venskab.
virðar, Pl. m. Mænd.
virði, n. Værd, 135.
virðning, f. Vurderen.
virðuligr, -lig, -ligt, hæderlig.
virgill, -ils, m. Snor, Strikke.
vísa, f. Vise.
*vísi, m. Konge.
víss, vís, víst, viis, klog; verða víss, blive underrettet om. 2. sikker, vis; at vísu sikkerligen.
viss, viss, vist d. e. víss.
vist, -ar, f. Mad, Proviant.
visundr, -undar, m. Visonoxe; tydsk Wisent; 119b Navn paa et Skib.
vit, n. Vid, Forstand; vel viti borinn forstandig, kløgtig, 54.
vit, n. Besøg; á vit eins for at besøge En.
vit, vi (to) Dual. af þú.
vita (veit, vissa) vide; vita m. Gen. ell. á eitt varsle, bebude.
viti, m. Varde, Baune.
víti, n. Bod for Overtrædelse af Lovene ved Drikkelag og Gilder, 51.
vitja (aða) besøge, m. Gen. Obj.; vitja ráðs, 55, komme for at fuldbyrde Ægteskabet.
vitni, n. Vidne. 2. Vidnesbyrd.
vitnir, -is, m. Ulv.
viðnisfjall, n.? 101.
vitorð, n. Vidende.
vitr, vitr, vitrt, viis.
vitvænn, -væn, -vænt, som man kan vente Forstand hos, fornuftig.
vökumenn, 37.
völlr, vallar, Pl. vellir, m. Mark, Vold.
vör, vörr, varar, varran, Pl. varir, varrir, f. Læbe.
vörðr, varðar, Pl. verðir, m. Vogter. 2. Vagt.
vörr, varrar, Pl. verrir, m. Aaretag, 115b.
vörn, varnar, f. Forsvarer.
vöttr, vattar, Pl. vettir, m. Vante, 112a.
vöxtr, vaxtar, m. Vært, Størrelse, Figur.

---

yðarr, -ur, -art, Pron. Pers. Plur. eders. ogs. eyðvarr.
ýfa (ýfða) ophidse, sætte op; ýfast á mót sætte op imod.
yfir, Præp. m. Dat. og Acc. over; yfir alla kvennmenn fremfor, mere end alle Kvinder.
yfirbragð, n. Ansigtstræk; yfirbragðs mikill, med store Træk.
yfirdómari, m. Overdommer.
*yfirhildingr, -gs, Pl. -gar, m. Overkonge. y. aldar hverrar ættar, enhver Slægts, Menneskers Overkonge d. e. Gud.

yfirgangr, -gangs, m. Voldsomhed, Overmod.
yfirhöfn, -hafnar, f. Kappe.
yfirlit, n. Udseende; at yfirlitum af Udseende.
yfirmaðr, m. Overmand.
ýfrinn, -in, -it, tilstrækkelig.
Yggr, Gen. -gjar, m. Tilnavn for Odin. Yggjar-más fiðr-rjóðr, som farver Odins Maages (d. e. Ravnens) Fjedre røde d. e. Krigeren. Yggjar veðr Striden.
ykkarr, -ur, -art, Pron. Pers. Dual. eders.
*ylfingr, -ings, m. Konge.
ylr, yljar, m. Varme.
ylsamligr, -lig, -ligt, varm.
ýmisligr, -lig, -ligt, forskjelligartet.
ýmiss, ýmis, ýmist, Pl. ýmsár, ýmsar, ýmis, forskjellig, áfverlende, nu En, nu en Anden.
ymja (umda) suse.
*yngvi, n. Konge.
yppa (ypta) hæve i Veiret, opløfte; komme frem med; m. Dat.: y. losi eins.
yrkisefni, n. Stof til Digten. (yrki, n. efni, n.).
yrkja (orta) arbeide. y. á mörkina drive paa Skovhugst. 2. digte.
*yrþjóð, -ar, f. Mænd. (yr = ver af verr en Mand, og þjóð).
ýta (ýtta) drive ud, støde ud, eg. om Skibene naar de stødes fra Land ud i Søen; m. Dat.
*ýtar, m. Pl. Mænd.
ýtir, G. -is, m. ýtir orms vallar, Uddeler af Ormens Vold, Leie d. e. Guldet = den gavmilde Fyrste.
ytri, yztr, ydre, yderst: hit ytra søværts.

þá, Adv. da, derpaa. 2. þá er, þá, Conj. da.
þá, Præt. af þiggja.
þægiligr, -lig, -ligt, som kan modtages, behagelig. (þiggja).
þagat d. e. þangat.
þagna (-aða) forstumme, tie stille.
þak, n. Tag.
þakka (-aða) takke, þ. einum eitt, takke En for.
þakksamliga, taknemmeligen.
þaktr af þekja.
þangat, did, derhen. þangatkoma, f. Didkomst.
þar, der; þar í, þar með, þar á, þar fyrir; þar til er, indløb at; þar er der, hvor; þó kom þar, er allir vissu, kom dertil, at Alle vidste. 2. Conj. þar er (þars, þar) saasom, da.
þarfleysa, f. Unødvendighed, at þarfleysu uden Nødvendighed.
þarfr, þörf, þarft, Adj. nyttig, gavnlig.
þarmr, þarms, Pl. þarmar, m. Tarm.
þarfnast (-aðast) undvære; behøve.
þarnask (-aðast) 104 d. s. s. þarfnast.
þarvist, -ar, f. Ophold der.
þefr, þefjar, m. Lugt.
þefja (-aða) lugte.
þégar, strax. 2. þegar, þegar er, þegar sem, saasnart som.
þegja (þagða, þagat) tie.
þegn, þegns, Pl. þegnar, m. fri Undersaat, Mand; þegns (Collectiv) gnótt, Undersaatternes Mængde.
þekja (þakta) tække.
þekja. f. d. e. þak.
þekkja (þekkta) kjende; þekkjast, dep. modtage; þ. eitt.
þekkr, þekk, þekt, kjær.
þeli, m. Frost i Jorden, Thele.
*þengill, -ils, Pl. þenglar, m. Konge.
þerra (þerða) tørre.
þér, Pron. Pers. Pl. I.
þessi, þessi, þetta, denne, dette.
þeygi, ikke.
þeyr, G. þeys, m. Tøvind. 2. *Vind i Alm. *lífar þeyr d. e. Striden. hjörva þeys ítr, den stridsdygtige.
þeysa (þeysta) drive frem, 115b.
þíða (þidda) smelte.
þiggja (þá, þegit) modtage; hverju launaði Sveinn konungr þér dýrit? því herra, at hann þá at mér, dermed at han modtog det af mig, 24.
þil, n. Panel, Fjelebeklædning.
þilja, f. Tilje, Tofte, 46.
þing, n. Thing.

þingat, did, derhen.
þinglausnir, Pl. f. Thingets Opløsning.
*þingmællr, -mælt, 26, veltalende til Thinge.
þinnig, derhen, did.
þinn, þin, þitt, din.
þjá (þjáða) gjøre til Træl.
þjóð, -ar, Pl. -ir, f. Folk, Nation.
þjóðleið, -ar, f. Alfarvei, Storvei.
þjófr, þjófs, Pl. þjófar, m. Tyv.
þjónosta, f. Tjeneste. þjónostumaðr, -sveinn, -kona. 2. Absolution, Sakramentet.
þjóta (þaut) bruse, tude.
þjóna (-aða) tjene.
þó, dog, desuagtet; desuden.
þóat, þótt, endskjønt. þó selja, at væri or silfri d. e. selja, þóat væri or silfri, 115a.
þoka, f. Taage.
þokki, m. Sind, Hu.
þola (þolda) taale; þ. einum eitt, noget af En.
þolinmœði, f. indecl. Taalmodighed.
þolinmóðr, -móð, Adv. þolinmóðliga, taalmodig.
þora (þorða) torde, vove.
þollr, G. -ls, Pl. -ar, m. et Slags Træ, Toll. 2. forbundet med mandlige Attributer tjener det til at omskrive en Mand, Kriger: sverðels þollr (Sværdilingens d. e. Krigens Toll) d. e. Stridsmand.
þorn, G. -s, Pl. -ar, m. Torn, Tornebusk. *hjálma þornar d. e. Mænd.
þorp, n. Landsby, Samling af Huse.
þótt s. þóat þótta d. e. þótt þú.
þraut, -ar, f. Besværlighed, Anstrængelse, 126.
þreifa, føle, famle; þreifast um, famle om sig, 105a.
þræll, þræls, Pl. þrælar, m. Træ. þrælka (-aða) bringe i Trældom.
þræta (þrætta) trætte, modsige, benægte.
þrekliga, Adv. med Vold, Styrke.
þrekmikill, Comp. -meiri, Superl. -mesti, stærk, kraftig.
þrekr, G. -ks, alm. þrek, n. Mod, Sindsstyrke. 2. svært Arbeide.

þrekraun, -ar, f. Prøve paa Sindsstyrke.
þrekstórr, -stór, -stórt d. e. þrekmikill.
þrennr, þrenn, þrent, tredobbelt, Pl. þrennir, þrennar. þrenni d. e. þrenn, 122b.
þreyta (þreytta) trætte. þreytir, -is, m. hlenna þr. som holder Styr paa Nidinger d. e. Kongen.
þriði, þriðja, tredje.
þriðjungr, -ungs, m. en tredje Del.
þrífa (þreif) gribe, snappe.
þrífnaðr, -aðar, m. Lykke. (þrífast trives).
Þriði, Gen. -ja, m. Tilnavn for Odin. Þriðja logs þrymr d. e. Ilds (Sverdets) Klirren d. e. Striden.
þríhyrningr, -ings, m. Triangel.
þrír, þrjár, þrjú, tre.
þrívetr, -vetr, -vetrt, treaarsgammel.
þrjóta (þraut) ophøre; el vigra þraut, impers. mik þrýtr peninga jeg mangler.
þrjózka, f. Stivsind. þrjózkumaðr, m.
þrjózkr, þrjózk, stiv, uboielig.
þróast (-aðast) voxe, trives.
þroski, m. Trivelighed, Førlighed.
þróttr, G. -ar, m. Styrke; Strid. þróttar snytrir Stridens Pryder d. e. Krigeren.
Þróttr, -ar, m. Navn paa Odin. Þróttar ský Skjoldet, dets eldr (Ild) d. e. Sverd.
þrútinn, -in, -it, opsvulmet.
*þrymbaugr, m. hrings þrymbauga (Sverdets Larms d. e. Stridens Ringes d. e. Skjoldenes) draugar (Gjengangere) d. e. Stridsmændene.
þrymja (þrumda) larme, tordne.
þryngva (þröng, þrungit) trænge, drive paa, impers. þröng at randa rym det stundede til Kamp. þrunginn svulmende.
þrýsta (þrýsta) støde haardt.
þröngva (þröngja) bringe i Trængsel, Gjenvordighed; m. Dat. þr. ráði eins.
þú, du.
þulr, þular, m. Taler.
*Þundr, G. -ar, m. Navn paa Odin. auka þundi þegns gnótt, forøge Einherjernes Antal ved at dræbe Folk i Striden; þundar fúrr Odins Ild d. e. Sverdet, dets

skúr d. e. Striden. þundar hyrjar kneyfir som klemmer haardt om Odins Ild (d. e. Sverdet) = Krigeren.

þungr, þung, þungt, tung.

þungi, m. Tyngde; Besvær, Fortræd. 2. Kornvarer.

þungr, þung, þungt, tung, vanskelig. þungliga, Adv.

þunnr, þunn, þunt, tynd.

þurfa (þarf, þurfta) trænge til, behøve; m. Gen. og Acc. þarf við behøver.

þurr, þurr, þurt, tør.

þurs, Pl. þursar, n. Thusse, Trold. þúsund, Pl. -ir, f. Tusinde.

þvá (þvæ, þó ell. þvó, þvegit) vaske, to; m. Perf. Dat. og Tingens Acc. þvá sér, þvá hendr. blá hrönn þvo hlýrum den blaa Bølge skyllede op ad begge Sider af Forstavnen.

þverr, þvers, þvert, tvært, skraa; hverr vildi heldr degja um þveran annnan, enhver vilde hellere falde tvert over den anden. um Akrstungu þvera tvers over A. þverliga, rent ud; nesta þv.

*þverrir, G. -is, m. som formindsker, bringer til at aftage. þverra (-rða) formindske).

þverra (þvarr) aftage, formindskes.

því, thi; derfor; því betr, desto bedre.

þvíat, thi.

þvílíkr, -lík, -líkt, slig, saadan.

þýða (þýdda) sér landit, 27, underkaste sig Landet (Angelf. geþeódan); þýðast einn, holde sig til, gjøre sig til Vens med.

þykkja (þótta) synes; þykkjast synes om sig selv at, tro at; mér þykkir fyrir, jeg har imod.

þykkja, f. Harme, Vrede. þykkjuþungr, -þung, -þungt, harmfuld, tilbøielig til Vrede.

þyngja (þungða) gjøre tung, betynge; þ. kirkjum, 132.

þynna (þynta) gjøre tynd; þynnast blive tynd, 27.

þyrma (þyrmda) omgaaes vel med, skaane.

þyrnir, -is, m. Tjørn.

þyrsta (þyrsti), mik þyrstir, jeg tørster.

þyss, þyss, m. Tummel.

þögull, -ul, -ult, taus.

þökk, þakkar, Pl. þakkir, f. Tak.

öðlast (-aðasi) faa, erholde.

*öðlingr, -ings, Pl. -ingar, m. Konge.

öðruvís, anderledes.

öflugr, -ug, -ugt, stærk. (afl. n.).

öfund, -ar, f. Avind, Misundelse.

öfunda (-ða) misunde, m. Acc.

öfundsamr, -söm, -samt, avindsyg.

öl, n. Øl.

öld, aldar, Pl. aldir, f. Aarhundrede, Seculum.

öldungr, -ungs, Pl. -ungar, m. 1. voxen Tyr. 2. Helt.

öllungis, aldeles.

ölmusugæði, f. indecl. Gavmildhed.

ömbun, f. Erstatning, Belønning.

öndóttr, -ótt, skarp, heftig (önd, andar, f. Aand).

öndvegi, n. Høisæde.

öndverðr, -verð, -vert, modvendt. 2. hvad der hører til den første Del af, modf. ofanverðr, hvad der indtræffer i Slutningen.

öngr d. e. engi.

ör, örvar, Pl. örvar; f. Pil. *örvabyrr, -byrjar, m. Striden. *örvahrít, f. d. s.

örðigr, -ig, -igt, vanskelig.

örgan, f. Fagter, Bevægelser, 114a.

örhæfi, n. uveisomt Sted.

örindi s. erendi.

örleikr, -leiks, r. Gavmildhed.

örlög, -laga, Pl. n. Skjebne.

örn, arnar, Pl. ernir, m. Ørn.

örnfljótr, -fljót, -fljótt, hurtig som Ørnen.

örr, ör, ört, gavmild. 2. livlig, rask, flink, Compar. örvari.

öruggr, -ugg, -ugt, paalidelig, sikker.

*örvameiðr, -meið, Pl. -meiðar, m. Mand.

örvant, hvad man ikke kan vente, hvad man maa mistvivle om.

örvilnan, f. Fortvivlelse.

örvita, affindig.

öxi, öxar, Pl. öxar, f. Øxe. öxarhamars högg, n.

öxl, axlar, Pl. axlir, f. Skulder.

öxn. Pl. m. Øxne. ogsaa yxn.

Rettelser.

Side.	Linje.	staar	læs
9	15	í ríku síuu	í ríki sínu
-	35	heiddi	beiddi
13	15	auk	ok
—	16	heraðshöld	heraðshauld
14	13	hlœpist	hlypist
18	9	tíðendi þeita	tíðendi, beita
19	15	Sigvaldi	Sigvalda
20	35	rœddust	hræddust
23	20	út Íslands	út til Íslands
S5	7	þat skal ok	þat skal ek
28	5	éll	féll
29	33	hvert	hvárt
36	1	konungsráði	konungs ráði
37	7	frelstu	frelsti
39	30	mæti	mælti
40	31	af slíkt	ef slíkt
42	15	Pétr	Pétri
45	6	afleiðing	afdeiling
46	12	ímoti þeirra	ímóti þeim
60	15	at hér	at her
63	13	régit	rógit
70	3	ek ætla ykkr	ek ætla at ykkr
71	20	í þeirra svipan	í þeirri svipan
72	39	í Sandnesi	á Sandnesi
73	25	at athœfiligra	at hœfiligra
—	39	asr	sár
87	31	sonn	son
89	16	unnusti	unnasti
91	25	athafi	athæfi
—	33	þá mangarar	þó mangarar
95	24	vetrligrarn auðar	vetrligrar nauðar
—	26	vetrligar	vetrligrar
96	6	öndverðn	öndverðu
—	29	guðleiks	guðligs
—	36	sétta	slétta
97	3	fögri	fögru
98	9	mjúklundr	mjúklyndr
—	20	lítillata	lítilláti
100	23	mátt	máttar
104	5	all undarligt	allundarligt
118a	20	mærðfíkinn	morðfíkinn
123b	37	rakka	rekka
127	35	þröngirmönnum	þröngir mönnum
135	3	viðrkvæmilig	viðrkvæmilig hús
—	22	fullan útferð	fulla útferð
197a	37	rimina yggr	rimmu yggr

De 4 förste Linjer af V. 2 i No. 29 kunde maaske læses saaledes:

Vitr þóttisk valkyrja,
værir né váru;
þykkir enn norn hinni fránleitu
er fuglsrödd kunni.

Indhold.

Side

Anhang.

